

Velika zadaća Sabora: ustavne promjene

Temeljne državne funkcije su donošenje zakona, njihova provedba i izricanje pravde i na toj osnovi postoji trodioba vlasti između parlamenta, Vlade i državne uprave, te sudova. Te tri vlasti su samostalne, ali se moraju međusobno uvažavati i surađivati kako bi država ispravno funkcionirala u korist naroda.

Ustav Republike Hrvatske iz 1990. godine uveo je polupredsjednički sustav koji ima elemente i predsjedničkog i parlamentarnog režima, a tijekom predizborne kampanje, kako za Hrvatski državni sabor, tako i za predsjednika Republike, jedno od glavnih izbornih obećanja političara koji su pobijedili na izborima bilo je da će se ustavnim promjenama uvesti parlamentarna demokracija. U takvom političkom sustavu politiku države zajednički određuju parlament i Vlada, podjela vlasti nije čvrsta i nastoji se uspostaviti ravnoteža zakonodavne i izvršne vlasti.

Zastupnički dom Sabora je utvrdio Nacrt promjene Ustava i predstoji usvajanje tih promjena najavljeno za konac studenoga ove godine. U postupku ustavnih promjena, premda se njihov tijek bliži kraju, još uvijek nije postignut dogovor između nositelja vlasti u pogledu njihovih ovlasti.

Prilikom utvrđivanja konačnog prijedloga koji će biti upućen na prethodno mišljenje Županijskom domu, a potom na odlučivanje Zastupničkom domu Sabora, valjat će itekako uvažavati činjenicu da je za usvajanje Ustava potreban 101 zastupnički glas. Predstoje važni politički razgovori u kojima će se voditi računa o obvezi datoj biračima uoči izbora, ali, što je svakako najbitnije, o utvrđivanju ustavnih promjena koje će jamčiti razvitak demokracije i izlazak iz gospodarske i socijalne krize.

Ž. S.

	strana
– Uvodnik urednika	2
– Utvrđivanje dnevnog reda	3
– Prijedlog za utvrđivanje Nacrta promjene Ustava Republike Hrvatske	4
– Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju protokola o pristupanju Republike Hrvatske Marakeškom ugovoru o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije	42
– Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o rješavanju potraživanja prema poduzećima i drugim pravnim osobama s područja Republike Hrvatske oslobođenih akcijama »Bljesak« i »Oluja« i područja istočne Hrvatske koja su integrirana u postupku mirne reintegracije	46
– Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posebnom porezu na naftne derivate	47
– Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o povlasticama u unutarnjem putničkom prometu	50
– Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj	53
– Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o oružju	55
– Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o knjižnicama	57
– Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 2000. godinu; Izvješće o obavljenim revizijama za 1999. godinu – posebni dio koji obuhvaća izvješća o reviziji poslovanja: Ministarstva obrane, Ministarstva unutarnjih poslova, Agencije za komercijalnu djelatnost d.o.o. i Ministarstva vanjskih poslova, te Izvješće o reviziji troškova adaptacije i proširenja vojarnje »Kunišćak«	58
– Pokretanje rasprave o odluci Vlade Republike Hrvatske o mirovinskom i zdravstvenom osiguranju prognanika iz Bosne i Hercegovini	72
– Izvješće o uredbama koje je Vlada Republike Hrvatske donijela na temelju zakonske ovlasti nakon 14. ožujka 2000. godine	74
– Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora	75
– Izvješće Odbora za zakonodavstvo o prijedlogu za davanje vjerodostojnog tumačenja odredbe članka 16. i 17. u svezi s člankom 22. i člankom 25., stavkom 2. Zakona o istražnim povjerenstvima	75
– Prijedlozi odluka o izboru predsjednika i člana Odbora za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu Županijskog doma Hrvatskoga državnog sabora	75

PRIKAZ RADA:

45. SJEDNICE ŽUPANIJSKOG DOMA HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA
ODRŽANE 26., 27. I 28. RUJNA 2000.

46. SJEDNICE ŽUPANIJSKOG DOMA HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA
ODRŽANE 5. LISTOPADA 2000.

7. SJEDNICE ZASTUPNIČKOG DOMA HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA
ODRŽANE 27., 28. I 29. RUJNA TE 4., 5., 6., 10., 11., 12. I 13. LISTOPADA 2000.

Utvrđivanje dnevnog reda

Minutom šutnje u čast prvom umrlom predsjedniku Hrvatske i svim palim hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata predsjednica Županijskog doma **dr. Katica Ivanišević** otvorila je 46. sjednicu Doma. Objasnila je kako ova sjednica ima samo jednu točku dnevnog reda vezanu uz Nacrt promjene Ustava Republike Hrvatske koje se neposredno tiču Županijskog doma. Sjednicu je, kaže, sazvala temeljem Poslovnika, jer Zastupnički dom raspravlja o bitnim pitanjima za ovaj Dom Hrvatskoga državnog sabora.

Za riječ se javio **dr. Jure Burić (HDZ)** i rekao da je prije desetak mjeseci vladajuća šestorka obećala 200 tisuća novih radnih mjesta, poboljšanje socijalnog standarda stanovnika Hrvatske, vraćanje mirovina te snižavanje državnih rashoda. Uštedjelo se jedino na oduzimanju mirovina Hrvatima iz Bosne i Hercegovine, smanjenju prava braniteljima, na tome što hrvatska djeca nisu deset mjeseci dobila doplatu i što su ukinuti besplatni udžbenici u osnovnim školama, smatra zastupnik. Shodno tome predložio je da se dnevni red dopuni točkom koja će se zvati – Utjecaj politike Vlade na pogoršanje socijalnog stanja u Hrvatskoj.

Tu točku ne mogu stavljati na dnevni red danas, nego Vas molim da sukladno Poslovniku prosljedite svoj prijedlog pa će se već naći na dnevnom redu, pojasnila je **dr. Katica Ivanišević**.

U lipnju ove godine tražio sam izvješće Vlade Republike Hrvatske o povratku prognanika i izbjeglica i o obnovi na područjima koja su obuhvaćena obnovom, no ono još nije pri-

Dopuna dnevnog reda

- *Prijedlog deklaracije o Domovinskom ratu (predlagatelj: Klub zastupnika HDZ-a; ZD);*

- *Dignitet Domovinskog rata i djelovanje tijela državne vlasti Republike Hrvatske s Prijedlogom deklaracije o temeljnim vrijednostima Domovinskog rata (predlagatelj: Klub zastupnik HSS-a; ZD)*

stiglo, rekao je **Mato Šimić (HDZ)**. Predložio je da se dnevni red dopuni istoimenom točkom te da Županijski dom zatraži takvo izvješće od Vlade. Ujedno je podržao prijedlog gospodina Burića.

Predsjednica je rekla da je takav prijedlog zaista već dan, te da se može urgirati kod Vlade, a kada Izvješće pristigne bit će na dnevnom redu.

Kako ćemo održati sjednicu, kada o njoj ništa ne zna predsjednik države, pitao je **mr. Božidar Pugelnik (HDZ)**.

Ja se nadam da on prati direktni televizijski prijenos iz male vijećnice Hrvatskoga državnog sabora, a poziv kakav upućujem zastupnicima upućujem i predsjednicima Države i Vlade, izjavila je **dr. Ivanišević**.

Ivan Novosel (HDZ) predložio je da dopuna dnevnog reda bude točka – Izbor predsjednika Odbora za unutarnju politiku i lokalnu upravu Županijskog doma Hrvatskoga državnog sabora.

Uz podržavanje tog prijedloga **Emil Soldatić (IDS)** rekao je da Odboru nedostaje jedan član te da bi to pitanje trebalo riješiti tijekom ove sjednice.

Dr. Katica Ivanišević se s time složila.

I **Srećko Kljunak (HSS)** imao je prijedlog za dopunu dnevnog reda. Radi se o ratifikaciji ugovora između Hrvatske i BiH kojim se određuje me-

đudržavna granica. Zastupnik je rekao da tim ugovorom BiH dobiva hrvatske teritorije, a to su vrh Kleka te Velikog i Malog Školja, što drži nedopustivim.

Ne mogu samo tako staviti neku točku na dnevni red, odgovorila je **dr. Ivanišević**. Dodala je da, ukoliko ratifikacija tog međudržavnog ugovora ne bude na sljedećoj sjednici Zastupničkog doma, u tom slučaju zastupnik, sukladno Poslovniku, ponovo da svoj prijedlog.

Vlada Republike Hrvatske sustavno onemogućava rad Županijskog doma, drži **mr. Miroslav Rožić (HSP)**. Kaže kako isti odnos spram Doma ima i Ustavni sud, budući da još nije riješio tužbu koja je podnesena zbog kršenja Ustava, koje se desilo prilikom donošenja ustavnog zakona u kojem nije sudjelovao Županijski dom. Predlaže da se donese zaključak kojim bi se od Ustavnog suda zatražilo konačno rješavanje tog spora, jer bi se u protivnom takve situacije mogle ponavljati, smatra zastupnik.

Ne bi bilo dobro stvarati pritisak na sudsku vlast koja je autonomna, ali ovo je u svakom slučaju jedan protest radi njihovog odugovlačenja, drži predsjednica Doma **dr. Katica Ivanišević**.

Ne vidim zašto ne bismo mogli zatražiti od Ustavnog suda da se požuri, to nije nikakav pritisak, dodao je **mr. Miroslav Rožić (HSP)**.

Ne znam koja je tužba važnija od sukoba dvaju domova parlamenta u jednoj državi, kaže **Branko Močibob (HDZ)**. Smatra da je ovaj spor ustavni sud trebao rješavati po hitnom postupku te je dodao kako iz osobnih spoznaja zna da se to namjerno odugovlači. Što se tiče, kako je rekao, ignorancije Županijskog doma od premijera Račana apelirao je da barem jednom Vlada u punom sastavu bude u Domu za vrijeme aktualnog

sata, koji bi, kaže, trebao trajati cijelo prijepodne.

Ivan Brleković (HDZ) podržao je prijedlog gospodina Rožića, jer se, kaže, radi o prvom sporu između

dvaju domova Hrvatskoga državnog sabora. I on se založio za to da Dom prihvati zaključak koji bi se uputio predsjedniku Ustavnog suda.

Predlažem da takav zaključak izra-

di naš Odbor za Ustav i Poslovnik koji je tužbu i podnio, rekla je dr. Katica Ivanišević.

Zastupnici su tada jednoglasno prihvatili dnevni red. M S

PRIJEDLOG ZA UTVRĐIVANJE NACRTA PROMJENA USTAVA REPUBLIKE HRVATSKE

Drugi korak ustavnih promjena

Zastupnički dom utvrdio je – nakon opsežne i polemične rasprave – Nacrt promjene Ustava Republike Hrvatske sa 82 glasa »za«, 35 »protiv« i jednim suzdržanim. Prijedlog za utvrđivanje Nacrta podnio je matični Odbor Zastupničkog doma za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Županijski dom odlučio je izjasniti se o predloženim izmjenama i prije no što je od njega zatraženo mišljenje (o Prijedlogu), prosljeđivši Zastupničkom domu cijeli fonogram primjedbi i prijedloga, uz poseban zaključak o položaju Županijskog doma.

Prema ponuđenim izmjenama opozicija je izrazila ozbiljnu rezervu, ocijenivši da neki prijedlozi kriju, kako je rečeno, zamke. Upozoreno je, primjerice, da bi uvođenje regionalne samouprave moglo rezultirati federalizacijom, odnosno ošepkanjem Hrvatske, ukazano na opasnost od stvaranja »Balkanoslavije« ili čak nove Jugoslavije, s obzirom na rješenje prema kojemu Parlament odlučuje (a ne više »narod, neposredno, samostalno«) o udruživanju u saveze s drugim državama, ocijenjeno da od ponuđenog »suodlučivanja« prijeti uspostava jedinstva vlasti namjesto trodiobe, rečeno kako su predviđeni saborski povjerenici nepotrebni odnosno da su zamišljeni kao svojevrсни »komesari iz CK«.

Prije glasovanja, Zastupničkom domu pristigao je pročišćeni tekst Prijedloga za utvrđivanje Nacrta promjena, u koji su, kako je rekao predsjednik Odbora mr. Mato Arlović, uključeni brojni prijedlozi klubova zastupnika, neki izneseni u pojedinačnoj raspravi, te oni sadržani u Mišljenju Vlade. Pročišćeni tekst poslužio je zastupnicima pri izjašnjavanju, a ujedno s prijedlozima i primjedbama iznesenim u raspravi bit će podloga za izradu Prijedloga promjena Ustava RH. Donosimo ga u cijelosti (iza rasprave) i još uka-

zujemo da je stav Vlade prikazan u okviru rasprave, kroz izlaganje ministra pravosuđa, Stjepana Ivaniševića.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire Prijedlog Nacrta promjene Ustava, a na tekst Prijedloga Nacrta promjene Ustava Republike Hrvatske dao je više primjedaba pa tako i na članak 4. (političke stranke) jer da su u njemu sadržani određeni pojmovni sklopivi koji su neprihvatljivi u odnosu na ovaj sadržaj. Uputno je kako politička stranka može »oblikovati volju naroda«, odnosno kako država može imati volju. Istodobno, dvojbeno je da jedna politička stranka izražava društvene interese, jer je očito da može izražavati interese svoga članstva usmjerene zadovoljavanju interesa svih građana. Radi toga predlaže odredbu stavka 1. izmijenjenog članka 6. izostaviti.

Predlaže se preispitati izričaje u odredbama istog članka stavaka 4. i 5. i to glede »javnog polaganja računa (o porijeklu svojih sredstava i imovina) odnosno protuustavnosti političke stranke.

Odbor ukazuje i na potrebu dodatnog preispitivanja ponuđenog rješenja glede nužnosti »savjetovanja s predstavnicima klubova zastupnika« (članak 40. – savjetovanje predsjednika Republike s predstavnicima klubova zastupnika parlamentarnih stranaka u slučaju raspuštanja Zastupničkog doma). Također smatra, među ostalim, da treba (članak 56.) preispitati mogućnost da se članovi Državnog sudbenog vijeća biraju i iz redova državnih odvjetnika. U raspravi bilo je i mišljenja prema kojima većina članova Državnog sudbenog vijeća ne bi trebala biti iz reda sudaca.

Odbor za pravosuđe razmatrao je Prijedlog u svojstvu zainteresiranoga radnog tijela te iznio i mišljenja na pojedina rješenja.

Tako i taj Odbor smatra da u dopunjenim odredbama o političkim stran-

kama (članak 4.) treba brisati stavak 1. jer da na dvojbenu način propisuje političkim strankama što će izražavati i oblikovati i s kakvim namjerama će to činiti.

U vezi s izmijenjenim odredbama (članak 26.) o proglašenju zakona, prema kojima predsjednik Republike može pokrenuti postupak za ocjenu ustavnosti ako ocijeni da zakon nije u skladu s Ustavom, izraženo je mišljenje o njihovoj dvojbenu jer bi dosadašnje odredbe članka 125. i 126. Ustava te odgovarajuće odredbe Ustavnog zakona o Ustavnom sudu trebale jamčiti kontrolu ustavnosti zakona. Predloženo rješenje moglo bi, kroz prethodnu kontrolu, odugovlačiti legislativno proceduru i oteretiti Ustavni sud. Rješenje implicira vrsnost i visoku stručnost predsjednika Republike na području ustavnog prava ili zahtijeva ustrojavanje ekipe vrsnih ustavnih pravnikâ. Možda bi prihvatljivije bilo rješenje iz Ustava SAD-a prema kojem u slučaju nesuglasnosti predsjednika Republike s izglasanim zakonom, predsjednik upućuje zakon parlamentarnom domu iz kojeg potječe prijedlog zakona na ponovno razmatranje.

Više primjedbi i prijedloga Odbora za pravosuđe iznio je glede članka 52. odnosno odredbi o Vrhovnom sudu. Tako bi u prvom stavku, koji kaže da Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao najviši sud, osigurava jedinstvenu primjenu zakona i ravnopravnost građana, trebalo dodati s »time da odlučuje o izvanrednim pravnim lijekovima«. Time bi se izbjegli prigovori da Vrhovni sud raspravlja o činjenicama, prtvorima itd., odnosno dojam da na neakvim »sesijama« utvrđuje opća načela i način postupanja. Od Vrhovnog suda ne treba praviti još jedan Ustavni sud. Kod ovog Prijedloga upozoreno je da je, međutim, Vrhovni sud prema važećim propisima drugostupanjski sud u nekim kaznenim postupcima pa ne može odlučivati samo o izvanrednim pravnim lijekovi-

ma. Što se tiče stavka 2. izražena je dvojba o potrebi reguliranja ove materije u Ustavu. Primjerenije bi bilo tu materiju regulirati zakonom kojim bi bio propisan duži stručni i radni staž za predsjednika Vrhovnog suda od ovdje predloženog.

Državno odvjetništvo preimenovati u Državno tužiteljstvo

Najviše rasprave, stoji u Izvješću Odbora, izazvao je članak 53. (da se ustanovljavanje, djelokrug i ustrojstvo Državnog pravobraniteljstva uređuje zakonom) te je prevladalo mišljenje da predloženo rješenje nije dovoljno. Nakon rasprave u kojoj je prevladao stav da je Državno odvjetništvo nužno definirati u Ustavu te ga pozicionirati u odgovarajuću glavu Ustava i odrediti broj članka prema dominantnom stavu u pozicioniranju Državnog odvjetništva kao državnog tijela ili posebnog pravosudnog tijela. Najviše podrške dobio je slijedeći sadržaj članka 116a: »Državno odvjetništvo je samostalno i neovisno državno tijelo, ovlašteno na postupanje protiv počinitelja kaznenih djela i drugih kažnjivih djela, te na podnošenje pravnih sredstava za zaštitu ustavnosti i zakonitosti. Pri konačnim određenjima svakako treba uzeti u obzir i mišljenje samog Državnog odvjetništva. Istaknuto je da Državno odvjetništvo nije tijelo ni državne ni sudbene vlasti jer ne donosi odluke koje bi obvezivale pravne subjekte. Radi se o punomoćniku države ex lege koji je ovlašten u njeno ime pokretati kaznene postupke kao i poduzimati procesne radnje u tim postupcima. Nadalje, u raspravi dalje treba odlučiti o načinu imenovanja, državnih odvjetnika te o načinu ostvarivanja samostalnosti i neovisnosti s obzirom na ev. pozicioniranje bliže izvršnoj vlasti odnosno, s obzirom na nadležnosti kod imenovanja. U svakom slučaju ne smije se umanjiti, zbog važnosti posla koji radi, značaj Državnog odvjetništva i svakako treba zaštititi gornje vrijednosti.

Postavljeno je i pitanje naziva, pa je predloženo da se s obzirom na nadležnosti i prirodu posla naziv »Državno odvjetništvo« promijeni u »Državno tužiteljstvo« a onda, temeljeno na istim razlozima za Državno pravobraniteljstvo uvede naziv »Državno odvjetništvo«. Iznijet je i argument iz komparativne analize prema kojoj je u većini europskih zemalja Državno odvjetništvo sudbeno tijelo u kazne-

nom postupku, kao mogući pokazatelj za buduća rješenja.

Iznesena su i mišljenja na izmijenjene ustavne odredbe (120; 121) o sucima pa tako prema jednom Državno sudbeno vijeće nije tijelo sudbene već izvršne vlasti, ono niti sudi, niti donosi propise već ih izvršava imenujući i razrješavajući suce te odlučujući o njihovoj stegovnoj odgovornosti.

Većina članova Državnog sudbenog vijeća treba biti iz redova sudaca. Predložena je formula –, 5 članova – suci, 3 člana – odvjetnici, 3 člana – sveučilišni profesori pravnih znanosti. Pri tome nitko nema natpolovičnu većinu i sastav odražava bit ovlasti Državnog sudbenog vijeća. Ostaje otvoreno pitanje predsjednika sudova kao članova Državnog sudbenog vijeća jer i predsjednici sudova su također suci. Postavljeno je i pitanje o nadležnosti Državnog sudbenog vijeća za stegovne postupke protiv sudaca i iznijet je prijedlog da bi u prvom stupnju o stegovnoj odgovornosti sudaca trebalo odlučivati odgovarajuće tijelo Ministarstva pravosuđa a tek u drugom stupnju Državno sudbeno vijeće. Nužno je odrediti se i prema poziciji prekršajnih i upravnih sudaca.

Uz sve navedene konkretne primjedbe i prijedloge izraženo je opće stajalište da Ustav ne smije biti preopširan, patiti od »normativnog optimizma«, već mora biti jasan i koncizan i pronaći odgovarajuću mjeru regulacije pojedinih instituta.

Nakon rasprave Odbor za pravosuđe jednoglasno je predložio Zastupničkom domu utvrđivanje Nacrta promjene Ustava.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina dao je isti prijedlog Zastupničkom domu, a nakon rasprave o predloženom Prijedlogu. Osobitu je pažnju posvetio odredbama kojima se uređuju prava nacionalnih manjina te predložio (članak 7.) da se u odredbi riječ »zakonom« zamijeni u skladu s »Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj«. Odbor ocjenjuje da se Ustavnim zakonom osigurava jače jamstvo za ostvarivanje tih prava.

Odbor je načelno podržao ona rješenja Prijedloga koja upućuju na poboljšanje uloge lokalne i regionalne samouprave u ostvarivanju ljudskih i manjinskih prava.

Odbor je izglasao (osam glasova »za«) da se u stavku 2. članka 10. Ustava Republike Hrvatske riječi: »Djelovima hrvatskog naroda« (jamči se

osobita skrb i zaštita Republike Hrvatske) zamijene riječima: »Hrvatima u drugim državama« jer na taj način zahvaćaju se kako hrvatske manjine tako i Hrvati kao konstitutivni narod izvan domovine.

Izdvojeno mišljenje u pogledu Prijedloga za utvrđivanje Nacrta promjene Ustava Republike Hrvatske imala je gospođa Zdenka Babić-Petričević. Zastupnica se ne slaže s promjenom Ustava Republike Hrvatske jer smatra da to sada ne dozvoljavaju ni gospodarske ni političke prilike.

IZDVOJENA STAJALIŠTA

Izvješće uz Prijedlog za utvrđivanje Nacrta promjene Ustava Republike Hrvatske

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav ZASTUPNIČKOG DOMA Hrvatskoga državnog sabora u nastavku 9. sjednice održane 28. rujna 2000. godine utvrdio je Prijedlog za utvrđivanje Nacrta promjene Ustava Republike Hrvatske i podnio ga Zastupničkom domu Hrvatskoga državnog sabora aktom od 29. rujna 2000. godine.

Tom prigodom Odbor je zaključio da će uz Prijedlog za utvrđivanje Nacrta promjene Ustava Republike Hrvatske Zastupničkom domu Hrvatskoga državnog sabora uputiti izvješće u kojem će iznijeti izražena pojedinačna mišljenja članova Odbora ili mišljenja članova Odbora iz pojedine političke stranke.

Odbor je Prijedlog za utvrđivanje Nacrta promjene Ustava Republike Hrvatske donio većinom glasova (pet glasova »za« – zastupnici mr. Mato Arlović, Josip Leko, Dorica Nikolić, Jadranka Katarinčić Škrlj i Luka Trconić, te tri glasa »protiv« – zastupnici Vladimir Šeks, Ivan Milas i Luka Bebić).

Obrazlažući razloge zbog kojih su glasovali protiv članovi Odbora su iznijeli da u Prijedlog za utvrđivanje Nacrta promjene Ustava Republike Hrvatske nisu ugrađeni njihovi prijedlozi glede

– primjene instituta konstruktivnog nepovjerenja u slučaju kad Zastupnički dom Sabora izgleda nepovjerenje Vladi Republike Hrvatske, u skladu s rješenjima iz njemačkog ustava,

– proširenja ustavnog djelokruga i ovlasti Županijskog doma Sabora na

način da Županijski dom ravnopravno odlučuje sa Zastupničkim domom prigodom donošenja zakona o kojima prema važećem Ustavu daje obvezatno prethodno mišljenje,

— izvornih ustavnih ovlasti predsjednika Republike koje se odnose na imenovanje veleposlanika, nadzor nad sigurnosnim službama i imenovanje zapovjednika u oružanim snagama koje predsjednik Republike može obavljati bez supotpisa predsjednika Vlade Republike Hrvatske.

Izraženo je i stajalište da Županijski dom Sabora, ukoliko se ne proširi njegov djelokrug, treba ukinuti.

Članica Odbora Jadranka Katarinčić Škrlj predložila je da se u Prijedlog ugradi odredba da država jamči i promiče ravnopravnost žena i muškaraca ali i Odbor nije prihvatio prijedlog držeći da je ravnopravnost spolova već uređena drugim odredbama Ustava.

Na poticaj guvernera Hrvatske narodne banke predsjednik Odbora je upoznao Odbor s prijedlogom o odgovornosti Hrvatske narodne banke za stabilnost cijena što Odbor nije ugradio u Prijedlog držeći da se cijene trebaju formirati djelovanjem tržišnih kriterija.

Predsjednik Odbora predložio je promjenu naziva Hrvatski državni sabor u Hrvatski sabor jer je naziv Hrvatski državni sabor bio odgovarajući u situaciji kad Republika Hrvatska nije bila još samostalna država ali prijedlog nije ugrađen u Prijedlog za utvrđivanje Nacrta promjene Ustava Republike Hrvatske jer su o njemu u raspravi zauzeta različita stajališta.

UVAŽENI PRIJEDLOZI I MIŠLJENJA

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za Ustav, Poslovnik i politički sustav na svojoj sjednici 10. listopada 2000. razmotrio zajedničke primjedbe klubova zastupnika IDS-a, HSLS-a, SDP-a, HSS-a, LS-a i HNS-a, PGS-a i SBHS-a i nacionalnih manjina, primjedbe Kluba zastupnika HDZ-a, naknadne primjedbe Kluba zastupnika HSS-a, primjedbe Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, Odbora za pravosuđe, Odbora za zakonodavstvo, Vlade Republike Hrvatske i zastupnika Zlatka Čanjuge iznesene na Prijedlog za utvrđivanje Nacrta promjene Ustava Republike Hrvatske. Tom prigodom Odbor je prihvatio brojne primjedbe i predložio da postanu sastavni dio Prijedloga za utvrđivanje Nacrta promjene Ustava Republike Hrvatske.

Umjesto Hrvatski državni sabor — Hrvatski sabor

Tom prigodom Odbor je prihvatio brojne primjedbe, a prva je da se u cijelom tekstu važećeg Ustava naziv »Hrvatski državni sabor« zamijeni riječima »Hrvatski sabor«.

U vezi s izmijenjenom ustavnom odredbom o ustroju državne vlasti (članak 3., stavak 2. Prijedloga) Odbor je prihvatio odredbu da načelo diobe vlasti uključuje oblike međusobne suradnje i uzajamne provjere nositelja vlasti propisane Ustavom i zakonom. Zatim, prihvatio je brisanje novog stavka izmijenjenog članka 6. Ustava o političkim strankama (članak 4.), točnije odredbe da političke stranke izražavaju društvene interese i oblikuju volju naroda s namjerom da utječu na državnu volju.

U vezi s dopunjenim ustavnim odredbama o oružanim snagama prihvatio je izmjenu na način (članak 7. stavak 3.) da se mijenja i glasi: »Oružane snage mogu prijeći granice Republike Hrvatske u sklopu vježbi u okviru međunarodnih obrambenih organizacija kojima je Republika Hrvatska pristupila ili pristupa na temelju međunarodnih ugovora te radi pružanja humanitarne pomoći i bez prethodne odluke Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora«.

Zatim, predlaže (članak 6.) da se položaj, djelokrug i ustroj glavnog grada, Zagreba, uređuje zakonom kojim se regulira mjesna, lokalna i regionalna samouprava, ali i (članak 62.) da se zakonom može glavnom gradu Zagrebu utvrditi položaj županije, a većim gradovima u Republici Hrvatskoj dati ovlasti županije.

Prema stajalištu Odbora potrebna je i promjena odredbe (članak 22.) o Zastupničkom domu tako da njegov djelokrug obuhvaća i donošenje Strategije nacionalne sigurnosti i Strategije obrane Republike Hrvatske.

Također se traži da se u okviru institucije pučkog pravobranitelja osigura zaštita ustavnih i zakonskih prava građana u postupcima koji se vode u Ministarstvu obrane, oružanim snagama i službama sigurnosti te zaštita prava građana pred tijelima lokalne i regionalne samouprave (članak 29.)

U odredbama koje se odnose na Vladu (članak 45. — dopuna) predlaže se da na temelju odluke Hrvatskoga državnog sabora o iskazivanju povjerenja Vladi Republike Hrvatske, rješenje o imenovanju predsjednika Vlade donosi predsjednik Republike uz supotpis predsjednika Hrvatskoga državnog sabora, a rješenje o imenovanju članova Vlade donosi predsjed-

nik Vlade uz supotpis predsjednika Hrvatskoga državnog sabora.«

Izmjena se, među ostalim, predlaže i u članku (53. — dopuna) koji se odnosi na Državno odvjetništvo tako da se ono preciznije definira i kaže da je državno odvjetništvo samostalno i neovisno pravosuđno tijelo ovlašteno i dužno postupati protiv počinitelja kaznenih i drugih kažnjivih djela te na podnošenje pravnih sredstava za zaštitu Ustava i zakona.

Prigodom prvog stupanja na državnoodvjetničku dužnost, zamjenici državnog odvjetnika će se imenovati na vrijeme od pet godina. Nakon ponovnog imenovanja zamjenik državnog odvjetnika obavlja svoju dužnost stalno.

Ustanovljavanje, ustrojstvo, djelokrug i nadležnost državnog odvjetništva uređuje se zakonom, Odbor smatra da su promjene predložene teksta potrebne i u Glavi VI. Mjesna, lokalna i područja (regionalna) samouprava na način da se navede »Jedinice lokalne samouprave obavljaju poslove iz lokalnog djelokruga kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a osobito poslove koji se odnose na uređenje naselja i stanovanja, komunalne djelatnosti, brigu o djeci, socijalnu skrb, primarnu zdravstvenu zaštitu, odgoj i osnovno obrazovanje, kulturu, tjelesnu kulturu i sport, zaštitu potrošača, zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša, protupožarnu i civilnu zaštitu.

Jedinice regionalne samouprave obavljaju poslove od regionalnog značenja, a osobito poslove koji se odnose na prostorno i urbanističko planiranje, gospodarski razvoj, promet i prometnu infrastrukturu te planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova.

Poslovi lokalnog i regionalnog djelokruga uređuju se zakonom. Prilikom dodjeljivanja tih poslova prednost će imati ona tijela koja su najbliža građanima.«

U dijelu Prijedloga koji se odnosi na međunarodne odnose, ugovore, Odbor traži izmjenu (članak 66.) na način da u skladu s Ustavom, zakonom i pravilima međunarodnog prava sklapanje međunarodnih ugovora u nadležnosti je, ovisno o dotičnom međunarodnom ugovoru, Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora, predsjednika Republike Hrvatske i Vlade Republike Hrvatske.«

U istom članku predlaže dopunu tekstom da predsjednik Republike potpisuje isprave o ratifikaciji, pristupu, odobrenju ili prihvatu međunarodnih ugovora koje je Zastupnički

dom Hrvatskoga državnog sabora potvrdio na temelju stavka 1. ili 2. ovoga članka.

Međunarodne ugovore koji ne podliježu potvrđivanju od Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora sklapa predsjednik Republike na prijedlog Vlade ili Vlade Republike Hrvatske.«

RASPRAVA

Županijski dom organizirao je svojevrsnu prethodnu raspravu – prije upućivanja mišljenja Zastupničkom domu o Nacrtu promjena, uputivši s ove sjednice tom domu primjedbe i prijedloge kao fonogram (u cjelini), uz posebno formuliran zaključak o ulozi Županijskog doma, kako je vide njegovi sadašnji zastupnici.

Na mala vrata – načelo jedinstva vlasti

Ivan Brleković izvijestio je zastupnike u Županijskom domu da Klub zastupnika HDZ-a podržava transformaciju polupredsjedničkog sustava u parlamentarnu demokraciju, ali da je protiv bilo kakvih tendencija jačanja izvršne vlasti na račun zakonodavne.

Osvrnuo se zatim na, kako reče, ono pozitivno i dobro u predloženim promjenama. Velika je vrednota što se ne zadiru u izvorišne osnove Ustava, napose ne u odredbu o tome da je Republika Hrvatska nacionalna država hrvatskog naroda i država pripadnika autohtonih nacionalnih manjina. To više što je u raspravama – napomenuo je – bilo tendencija (Milan Đukić, Vesna Pusić i još neki) da se Hrvatska definira kao građanska država.

Također je dobro što se ne ide na izradu potpuno novog Ustava, što je – naglasio je – zapravo priznanje Božićnom Ustavu iz 1990.

• Novi pojam – regionalna samouprava krije u sebi niz zamki čija bi primjena mogla dovesti do federalizacije Hrvatske, do razbijanja njezine cjelovitosti.

Primjedbe Kluba zastupnika HDZ-a na konkretne članke zastupnik je započeo osvrtnom na novi pojam regionalne samouprave, koji – tvrde – krije u sebi niz zamki i čija bi primjena mogla dovesti do federalizacije Hrvatske, do razbijanja njezine cjelovitosti. Sljedeće je upozorenje ovog kluba da se člankom 3. (kojim je predviđeno da provedba načela diobe vlasti može uključivati međusobnu suradnju, provjeru, obavještanje) ruši načelo trodiobe vlasti i na mala vrata uvodi načelo jedinstva vlasti. Nema demokratske države tamo gdje izvršna vlast može provjeravati sudbenu – dometnuo je Ivan Brleković.

On se zatim kritički osvrnuo na članak 16., ustvrdivši da je ovaj izborni sustav neprimjeren i gotovo neprimjenjiv te da bi čak u Ustav trebalo ugraditi odredbu da se u slučaju izbora po 2-3 zastupnika iz svake županije obvezno uvede većinski izborni sustav te da se županije, eventualno, podijele na tri izborne jedinice jer to garantira kolikotoliko pravednost.

Klub zastupnika HDZ-a smatra da bi odnos između Zastupničkog i Županijskog doma trebalo riješiti posebnim zakonom. Upozoravaju da se člankom 23. još više suzuju značaj i ovlasti Županijskog doma. Člankom 24. zapravo se, tvrde zastupnici, nastoji onemogućiti taj dom da intervenira u određenim situacijama. Županijski dom se, obvezuje da mora imati dvotrećinsku većinu ako zakonski prijedlog kojim su uređena prava nacionalnih manjina te utvrđuju slobode i prava čovjeka i građanina, izborni sustav, ustrojstvo i djelokrug i način rada državnih tijela te lokalne i regionalne samouprave želi vratiti na ponovno odlučivanje, a to je u praksi gotovo nemoguće provesti. Tvrdnju o važnosti Županijskog doma zastupnik HDZ-a je potkrijepio osvrtnom na trend prerastanja parlamenata u dvodomne (70-tih godina bilo ih je 40, danas 70), komparativnim prikazom ovlasti takvih domova u najpoznatijim državama Europe i zahtjevom da Županijski dom dobije ovlasti koje u većini država ima senat. Ukazao je zatim na, kako reče, jedan apsurd – saborskog povjerenika za zaštitu lokalne i regionalne samouprave imenovao bi sam Zastupnički dom bez ikakvih konzultacija sa Županijskim, nadležnim za lokalnu i regionalnu samoupravu.

Nezadovoljstvo člankom 40. zastupnik je izrazio upitom – koja će se to grupa zastupnika upustiti u avanturu postavljanja zahtjeva da se izglasa

nepovjerenje Vladi kad Predsjednik Republike može uz supotpis Vlade raspustiti Zastupnički dom.

Kad je riječ o promjenama u svezi s Ustavnim sudom, rekao je da je od predloženih alternativa važnije da taj sud bude sastavljen od vrhunskih stručnjaka koji će u što kraćem roku donositi kvalitetne odluke (da se ne događa da se na njegove odluke čeka, kao sada Županijski dom, i po pet mjeseci).

Regionalna samouprava nije federalizacija

Predstavnik Kluba zastupnika SDP-a, **Ratko Maričić**, najprije je izrazio žaljenje što sjednici ne prisustvuje predstavnik predlagatelja, koji je zastupnike mogao upoznati s nakana predlagača za preinak teksta, a i odgovoriti na primjedbe. Dobro je, napomenuo je što će Županijski dom Zastupničkom uputiti prethodno mišljenje.

Izvijestio je zatim zastupnike da taj klub podržava Prijedlog nacrtu, a zatim ustvrdio da regionalna samouprava ni u kojem slučaju nije federalizacija Hrvatske, već da bi značila napredak u organiziranju odlučivanja ljudi o vlastitim problemima te da je zamisao o regionalnoj samoupravi na tragu onoga što se s njom događa u Europi.

• Trodioba vlasti uključuje i jednakost tih vlasti i njihovu suradnju te mogućnost uzajamnog djelovanja jedne vlasti na drugu.

U predviđenoj suradnji, suodlučivanju, provjeri, obavještanju i djelovanju zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti Klub zastupnika SDP-a ne vidi ni u jednom slučaju jedinstvo vlasti već klasičan primjer, obrazložen u teoriji ustavnog prava, da trodioba vlasti uključuje u sebi i jednakost tih vlasti i njihovu suradnju te mogućnost uzajamnog djelovanja jedne vlasti na drugu. Bez toga, naglasio je, zapravo nema dobre trodiobe vlasti.

Povodom upozorenja o discipliniranju zastupnika, Ratko Maričić rekao je da se radi o »jednom nerazumijevanju mehanizma do kraja«. Jer, između Vlade i zastupnika Zastupničkog doma postoji biračko tijelo kao arbitar i ne može se dogoditi da se raspusti Dom, a ne i Vlada. Takva Vlada, dometnuo je, zove se Vlada javnog

mišljenja jer je uvijek formirana na temelju novih izbora.

Predsjednica Doma, dr. **Katica Ivanišević** ispravila je zastupnika, pojasnivši da Dom na ovoj sjednici neće dati prethodno mišljenje jer se to od njega u ovoj fazi ne očekuje. Rasprava će, zapravo, rezultirati zaključkom, ona je interna i zato nije pozvan predstavnik predlagatelja. Izvijestila ga je još da su amandmani Vlade tek stigli i da su podijeljeni zastupnicima.

Na to je reagirao **Zlatko Komadina (SDP)** napomenom kako je predstavnika predlagatelja svejedno trebalo pozvati, da to nalažu red i kultura, na što je predsjednica odgovorila da to nije smatrala potrebitim, složivši se, ipak, da štete ne bi bilo da je nazočan. U polemiku se uključio mr. **Miroslav Rožić (HSP)** napomenom da bi onda sjednici trebao prisustvovati i predstavnik Vlade, s obzirom na njegovo tek podijeljeno mišljenje kojim se predlažu izmjene teksta o kojem Dom raspravlja. Predsjednica **Ivanišević** na to je dometnula da bi sjednicu drugačije organizirala da je znala za te promjene. **Emil Soldatić (IDS)** je ustvrdio da je Rožić u krivu, da ni Vlada nije bila dužna poslati svoje mišljenje za ovu raspravu, ali da se mirno i u duhu tolerancije raspravljati može, premda bi bilo dobro da je prisutna, i bez predstavnika predlagatelja.

Izbor Predsjednika

Republike – većinom glasova svih upisanih u birački popis

U ime Kluba zastupnika HSLŠ-a, **Žarko Katić** rekao je da bi bilo korisno da je prisutan predstavnik predlagatelja, a i da to nalažu pravila dobrog ponašanja. Rasprava sama po sebi, bez međudnosa s predlagateljem i sa Zastupničkim domom inače nema smisla, to je kao da raspravlja »neki klub prijatelja ili kakvo društvo...« – rekao je zastupnik, na što ga je predsjednica Doma dr. **Ivanišević** prekinula i podsjetila da raspravlja Županijski dom čije će primjedbe i prijedlozi biti upućeni Zastupničkom domu.

Nastavljajući izlaganje, **Žarko Katić** rekao je kako bi zastupnici HSLŠ-a voljeli da se (Brleković) ne govori o »našem« ili »vašem« Ustavu. To je Ustav svih građana i to poprilično kvalitetan, s obzirom na vrijeme i situaciju njegova nastanka.

Promjena u članku 3. nije bila najnužnija, izaziva dvojbe pa bi valjalo

pažljivo izabrati najbolji tekst koji će riješiti pitanje diobe vlasti. Članak 4. nije trebalo mijenjati na predložen način – stavci 1. i 3. su suvišni i trebalo je izbaciti stavak 2. koji govori o tome da se političke stranke osnivaju na teritorijalnom načelu, jer drugačije i ne može biti. Samo je trebalo unijeti pitanje financiranja političkih stranaka.

Kad je riječ o poglavlju 2. veće izmjene nisu predložene a i ne treba ih biti, samo valja imati na umu da tim poglavljem garantirana prava veoma često nisu bila poštovana (pravo na rad, na zaradu) – upozoravaju nadalje zastupnici Kuba zastupnika HSLŠ-a. Njihov predstavnik je još rekao da bi dodatnim stavkom trebalo osnažiti članak 61. o ravnopravnosti žene i muškarca. Predložio je zatim: da se razmisli o tome treba li Županijski dom raspravljati prije ili poslije Zastupničkog doma (Zastupnički se dosad na njegovo prethodno mišljenje nije baš osvrtao); da se pravo veta veže za određenu kvalificiranu većinu, s obzirom na to da je to osjetljivo i skupo; da se omogućiti sazivanje starog saziva Parlamenta do dana održavanja izbora (inače se daju prevelike ovlasti izvršnoj vlasti); da se bolje regulira pitanje imuniteta; da se utvrdi kako se postupak provedbe Ustavom utvrđenog odnosa Zastupničkog i Županijskog doma uređuje poslovnica Sabora u istovjetnom tekstu, s tim da Ustavom utvrđeni odnos mora biti razrađen (mora se znati kako se postupa u slučaju veta, kako se razrješavaju dvojbe kod suodlučivanja, što se događa ako zakoni budu izglasani u različitom tekstu).

• Promjena u članku 3. nije bila najnužnija, izaziva dvojbe pa bi valjalo pažljivo izabrati najbolji tekst, koji će riješiti pitanje diobe vlasti.

Kad je riječ o izboru Predsjednika države, Klub zastupnika HSLŠ-a smatra da se ne bi smjela zahtijevati većina glasova svih birača upisanih u popis birača, jer bi se moglo dogoditi da se Predsjednik ne može izabrati. Dovoljna je nadpolovična većina onih koji izađu na izbore. Oni, nadalje, misle da bi bilo veoma opasno ako bi se, kako reče zastupnik, Zastupnički dom našao u situaciji da mu svaka sjednica potencijalno može biti zadržana, da ga Vlada na neki način ucje-

njuje. Opravdano je što i Vlada traži određenu zaštitu, ali za to postoji nadpolovična većina glasova potrebna za izglasavanje nepovjerenja Vladi. Treba slijediti načelo jačanja parlamenta i odgovornosti Vlade parlamentu – rekao je zastupnik Katić, dometnuvši kako bi članak 50. trebalo bolje razraditi.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: ocjenu da bi broj sudaca Ustavnog suda trebao ostati isti (može se, eventualno, povećati broj službenika); prijedlog da se za lokalnu samoupravu ne specificiraju nazivi već samo navede da je riječ o samoupravi u područnim zajednicama i upozorenje da kod lokalne samouprave treba preciznije govoriti i o imovini, vlasništvu, mandatu predstavničkih i ostalih tijela lokalne samouprave; sugestiju da se prijelaznim odredbama utvrdi način promjene Ustava (u drugim državama to se obično izglasava ustavnim amandmanima ili ustavnim zakonom) te da se promjena Ustava proglasi na zajedničkoj sjednici obaju domova Hrvatskoga državnog sabora.

I predstavnik Kluba zastupnika HSS-a, **Petar Novački** izrazio je žaljenje zbog nenazočnosti predstavnika predlagatelja, koji jer bi on mogao pojasniti duh i namjeru izmjena kad je riječ o regionalnoj samoupravi, odnosu izvršne i zakonodavne i sudske vlasti te ulogu Županijskog doma i odnos njega i Zastupničkog doma. Izvijestio je zatim zastupnike da će taj klub predložene promjene prihvatiti u dijelu u kojem ih je i predložila šestoročlana koalicija. Pojedinačne rasprave zastupnika HSS-a iskazat će, rekao je, i u »onome dijelu« – stručno, po pojedinim glavama, u čemu je razlika mišljenja HSS-a prema predloženome.

Ustvrdivši kako se već u više navrata kritikuje Hrvatska demokratska zajednica da zbog skrivenih namjera ne poziva predstavnika predlagatelja, **Mario Včelik (HDZ)** ukazao je na izuzetnu tolerantnost te stranke koja, podsjetio je, iz sjednice u sjednicu dopušta da pojedinci nastupaju u ime »kluba stranke«, s povećanom minutažom, iako barem tri takva »kluba« nemaju 3 člana (što je poslovnički uvjet).

Opasnost od federalizacije

Zlatko Vitez (DC) izvijestio je zastupnike da će Klub zastupnika HDC-a podržati prijedlog za utvrđivanje Nacrta promjena Ustava. Upozoravaju, međutim, da nema potrebe za dopunu članka 4., kojim se utvrđuje

da je vlast ustrojena i na »zajamčenom pravu na lokalnu i regionalnu samoupravu« te da bi to vodilo prema federalizaciji Hrvatske. Ponajprije, ne bi trebalo govoriti posebno o pravu na lokalnu samoupravu a posebno o pravu na regionalnu samoupravu. Lokalna može biti organizirana na nekoliko razina i tehničko je pitanje hoće li se najviša zvati regionalnom ili drugačije. Predloženom podjelom na tri razine na neki se način dovodi u pitanje stavak 1. članka 1. Ustava, kojim je utvrđeno da je Hrvatska jedinstvena, nedjeljiva, demokratska i socijalna država – rekao je zastupnik.

• Prijedlog o međusobnoj suradnji, obavještanju i djelovanju zakonodavstva, izvršne i sudbene vlasti – neprikladan i podložan raznim interpretacijama.

On je zatim napomenuo da DC neprikladnim i neodređenim te stoga podložnim različitim interpretacijama smatra i novopredloženi stavak 2. članka 4. Ustava, o međusobnoj suradnji, obavještanju i djelovanju zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti. Nepotpuna je i nepotrebna, smatraju zastupnici ovog kluba, definicija iz tog članka, funkcije političkih stranaka (da »oblikuju volju naroda«), jer i druge skupine izražavaju društvene interese. S tim u svezi pitaju zašto se napušta odredba da se političke stranke ustrojavaju na teritorijalnom načelu (»opasno bi bilo vraćanje na vrijeme kad je partija postojala u svakom poduzeću, organu, organizaciji«).

Iz izlaganja zastupnika DC-a u nastavku izdvajamo: protivljenje prijedlogu da se briše odredba o Zagrebu kao posebnoj i jedinstvenoj teritorijalno-upravnoj cjelini; upozorenje kako nije uputno osnivati izvršne institucije sabora je se te funkcije mogu obavljati u okviru institucije pučkog pravobranitelja; ocjenu kako nije sretno riješeno pitanje podnošenja godišnjeg izvješća o stanju države i nacije; prijedlog da se ne mijenja članak 40. i s tim u svezi ocjenu da je, ako se već u to ide, prihvatljivija alternativa.

Zastupnici HDC-a još su predložili: predvidjeti kako predsjednik i članovi Vlade ne mogu biti članovi nadzornih i upravnih odbora trgovačkih i drugih društava te javnih poduzeća odnosno ustanova; predsjednika Vrhovnog suda trebao bi imenovati Zastupnički dom, a ne Ustavni sud;

postrožiti uvjete za izbornu sudačku dužnost, a zadržati stalnost ?? te prije razmisliti o smanjenju broja sudaca Ustavnog suda nego o povećanju; ispustiti članak kojim je predviđeno da bi jedinice lokalne samouprave trebale biti općine, gradovi i županije.

Zastupnik Vitez je još rekao kako postoji opasnost da se od ideje radikalne decentralizacije od koje se polazi završi na još većoj centralizaciji te izlaganje završio upitom – ne bi li bilo svrsishodno ustanoviti odredbu da Ustavni sud utvrđuje – prije ratifikacije – da li je međunarodni ugovor u skladu s Ustavom.

Ustavne izmjene – više političko, manje stručno pitanje

U ime Kluba zastupnika HSP-a i KDM-a, mr. **Miroslav Rožić (HSP)** uvodno je napomenuo kako dio Vitezova izlaganja zapravo nije bio potreban jer će predlagatelj zacijelo uvažiti mišljenje Vlade, čiji se prijedlozi u velikoj mjeri razlikuju od predlagateljevih. Upozorio je zatim da Vlada predlaže promjenu naziva Hrvatskoga državnog sabora u »Hrvatski sabor« te naglasio kako to zahtijeva raspravu.

Zastupnik je podsjetio da se u promjenju Ustava krenulo s krilaticom o povećanju ovlasti Sabora, a događa se upravo obratno – te se ovlasti smanjuju, a kad je riječ o ulozi Županijskog doma »do karikature«.

Upozorio je zatim da se ne vodi računa o tome da je procedura donošenja ustavnih izmjena suštinski političko, a manje stručno pitanje. Kako reče, stručnjaci donose sudove i prijedloge o promjeni ustava, a politika nije zauzela stav pa se, npr. predlaže da se riječ »narodnosne« zamijeni s riječju »nacionalne«. Riječ je, međutim, o suštinskom političkom pitanju.

Iz Kluba zastupnika ove dvije stranke, nadalje, upozoravaju kako su neke izmjene samo magla kojom se žele prikriti suštinske promjene odnosno namjere: ne treba u Ustavu navoditi da se nešto mora događati u skladu sa zakonom jer se to samo po sebi razumije a i ne trebaju se u Ustavu navoditi odredbe iz kazneno-procesnog prava.

Ako nas je HDZ doveo na rub provalije ovo je veliki korak naprijed s tog ruba – ocjena je zastupnika Rožića koja je prethodila osvrtnu na druga predložena rješenja. Upozorivši na moguće situacije u parlamentu po uzoru na Borisa Jeljcina dođe li do toga da, kako reče, Vlada može raspustiti Sabor, a zastupnici tome ne žele

udovoljiti, založio se u ime svoga Kluba za ravnopravnost obaju domova, upozorivši s tim u svezi na američki i talijanski primjer. Tu je, nadalje zahtjev da se osigura veća odgovornost a ne diktatura izvršne vlasti, uz tvrdnju kako se uloga Sabora sve više smanjuje, a uloga izvršne vlasti, pogotovo premijera nesrazmjerno jača. S tim u svezi zastupnik je podsjetio na svojedobnu izjavu Aleksandra Karađorđevića kako bi parlament trebalo raspustiti jer kao kralj ne treba posrednika između sebe i naroda.

• Predloženi saborski povjerenici zapravo su – »komesari iz CK«.

Ovaj klub zastupnika založio se za jačanje diobe vlasti, uz upozorenje kako se to ne može postići predloženim suodlučivanjem i tvrdnju da je to analogno nekadašnjoj liniji odlučivanja Centralni komitet CKH, Socijalistički savez – Zastupnički dom Sabora. Predloženi saborski povjerenici zapravo su komesari iz CK koji će raditi na pojedinim područjima, rekao je zastupnik HSP-a, uz upit – povodom Maričićeve napomene kako ustavno-pravna teorija poznaje takva rješenja – poznaje li ih ustavno-pravna praksa.

Nema parlamentarizma bez jake Vlade

Stav Kluba zastupnika IDS-a objavio je **Emil Soldatić**. On se najprije osvrnuo na položaj Županijskog doma i sadržaj njegova rada koji, kako reče, nije baš nešto čime bi se zastupnici mogli pohvaliti. Da bi on imao neku funkciju mora imati jaku lokalnu i regionalnu samoupravu, a sve drugo je zavaravanje – rekao je zastupnik.

• Da bi Županijski dom imao neku funkciju mora imati jaku lokalnu i regionalnu samoupravu.

Osvrnuvši se na kritike o Prijedlogu u svezi s odnosima na vrhu vlasti ustvrdio je kako se polazi od pogrešne pretpostavke da se izvršna vlast – koja je dobrim dijelom dosad bila u rukama Predsjednika Republike – može prenijeti na Sabor, ali ne može se. Može se prenijeti na Vladu i nema parlamentarizma bez jake Vlade. U Sloveniji se zbog nemo-

gućnosti da Predsjednik države raspusti parlament ništa nije znalo dva mjeseca, dometnuo je Soldatić. Komentirajući primjedbe oko suodlučivanja oblika vlasti, predstavnik Kluba zastupnika IDS-a rekao je kako oblika suodlučivanja ima svugdje. Kad je riječ o sudskoj vlasti ona jest neovisna u procesu sudskog postupka, ali nije kod imenovanja (Amerika, Francuska, Njemačka). Objasnjavajući zašto je potrebna suradnja, zastupnik je rekao da se upravo zato što nema instrumenata kontrole događa to da na slobodu izađu – osoba nepravomoćno osuđena zbog silovanja djeteta ili drugi primjer, za ubojstvo policajca u Fažani. Da li smo mi odgovorni prema građanima u tom slučaju – upitao je Emil Soldatić.

Apelirajući na veću ozbiljnost kod rasprave o Ustavu, rekao je zatim kako saborski povjerenik za obranu nije komesar, već vrsta ombudsmana, branitelja prava, kakav postoji u njemačkom sustavu. Napomenuvši kako osobno ne podržava prijedlog dometnuo je da takvo rješenje postoji u skandinavskim zemljama.

Protiv izmjene naziva Parlamenta

Zvonimir Puljić (HDZ) započeo je izlaganje ukazivanjem na Vladin prijedlog o izmjeni naziva parlamenta u »Hrvatski sabor«. Napomenuvši kako je vjerojatno Vlada zaključila da je rasprava o ustavnim promjenama anemična i da je se mora isprovocirati ovakvim dopingom izrazio je neslaganje s predloženim, podsjetivši kako u Sloveniji nikome ne smeta što oba doma parlamenta imaju u nazivu »državni«.

Nazvavši dosadašnji tijek rasprave pomirljivim (»nije se diralo u ono što je jako opasno«), zastupnik je izrazio bojazan da bi se, s obzirom na najnovija iznenađenja mogao pojaviti prijedlog o brisanju članka 135. i tako otvoriti mogućnost da Balkanski summit u studenome bude »okrunjen i nekakvim potpisima«.

• S obzirom na najnovija iznenađenja (izmjena naziva Parlamenta) mogao bi se pojaviti i prijedlog o brisanju članka 135., i tako otvoriti mogućnost da Balkanski summit bude okrunjen i nekakvim potpisom.

Zastupnik HDZ se usprotivio unošenju pojmova lokalne i regionalne samouprave u članak 4., pridružio kritici suodlučivanja u trodobi vlasti te predložio izmjenu svih članaka o ovlastima Predsjednika Republike, Zastupničkog doma i predsjednika Vlade. Napomenuvši kako su bivšoj opoziciji bila puna usta promjena s polupredsjedničkog na parlamentarni sustav ustvrdio je kako su prijedlozi sada drugačiji te spomenuo riječi Vesne Pusić kako »dok Sabor ne bude imenovao i mijenjao Vladu dotle nema demokracije u Hrvatskoj«.

Zvonimir Puljić zalaže se za konstruktivno nepovjerenje kao oblik odgovornosti Zastupničkog doma, tj. da Predsjednik Republike na temelju rezultata izbora imenuje mandatara samo prvi put na temelju rezultata izbora iz redova parlamentarne većine. Izglasa li se nepovjerenje Vladi tada drugog mandatara izabire Zastupnički dom.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: upozorenje da rješenjem kako je predsjednik Zastupničkog doma ujedno predsjednik Hrvatskoga državnog Sabora Županijski dom dobija skrbnika te da bi svaki dom u cjelini trebao biti autonoman; zahtjev za snažnijom zakonodavnom inicijativom Županijskog doma – da pravo predlaganja imaju i zastupnici toga doma pojedinačno, a ne samo Dom; prijedlog da se produži rok suodlučivanja i precizira način suodlučivanja; ocjenu o apsurdnosti činjenica da Županijski dom, kojemu je lokalna samouprava glavna aktivnost, ne bude uključen u izbor saborskog povjerenika za lokalnu i regionalnu samoupravu te da ne dobije na uvid njegovo izvješće o stanju lokalne samouprave.

Napomenuvši da se u neke rasprave uvijek polazi pod opterećenjem trenutačnih odnosa političkih snaga, Zlatko Komadina rekao je da se u ovoj ideji i sa zamjenom teza. Nema parlamentarnog sustava bez Vlade i ovdje se samo radi o tome da se polupredsjednički sustav u kojem su Predsjedniku Republike bile date izvršne ovlasti velikim dijelom prebace na onoga tko ih ima – dakle na Vladu, ne na parlament i sasvim je normalno da u tom dijelu jača izvršna vlast.

Zastupnik je zatim rekao kako moraju postojati mehanizmi po kojima se on može raspustiti, ustvrdivši kako je njemu osobno prihvatljiviji alternativni prijedlog, prema kojemu je to moguće »u slučaju kad se u skladu s Ustavom ne može razriješiti parlamentarna kriza ili kriza Vlade, na

prijedlog Vlade i uz supotpis predsjednika Vlade.

Kad je riječ o Županijskom domu, zastupnik je još upozorio da je odredba o ravnopravnom odlučivanju sa Zastupničkim u slučaju pitanja lokalne samouprave vjerojatno nepovrediva te da bi trebalo definirati što to znači »istovjetan tekst«, dometnuvši kako je to stvar demokratske prakse.

Određba o regionalnoj samoupravi nije, po njegovoj ocjeni, potrebna jer regije nastaju evolutivno. Treba samo postojati zakonski mehanizam da se županije mogu udružiti po nekim osnovama. Pitanje regija nije pitanje teritorija već pitanje raspodjele prihoda i ovlasti lokalnih jedinica.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo ocjenu o potrebi biranja zastupnika Županijskog doma po načelima većinskog izbornog sustava.

Narodu se oduzima mogućnost da odlučuje o svom suverenitetu

Dr. Živko Kolega (HDZ) ustvrdio je da predloženo ne bi trebalo prihvatiti – prije svega zato što se, kako reče, narodu uzima mogućnost da odlučuje o svom suverenitetu. Cilj je, tvrdi, aktualne vlasti kod ovih »nedorečenih i nejasnih ustavnih promjena, s puno lošijih rješenja« – osigurati da se o budućim asocijacijama odnosno o »Balkanoslaviji« odlučuje bez naroda. U članku 1. ukida se riječ »narod«, što znači da nam se ponovno može dogoditi 1918. kad su predstavnici Hrvatske kao »guske u magli« otišli u Beograd – rekao je. Jasnije je sada, dometnuo je, zašto se državni vrh tako intenzivno mijesha u unutrašnje stvari Jugoslavije, pa čak proglašava tko je pobjednik tamošnjih izbora.

• Cilj je aktualne vlasti – kod ovih nedorečenih i nejasnih ustavnih promjena, s puno lošijih rješenja – osigurati da se o budućim asocijacijama, odnosno o Balkanoslaviji odlučuje bez naroda.

I ovaj zastupnik ocijenio je da se uvođenjem pojma regionalne samouprave stvaraju preduvjeti za federalizaciju Hrvatske. Predložio je zatim da u slučaju nesuglasja domova Zastupnički ponovo razmatra sporni tekst i

ponavlja raspravu te takav zakon donosi dvotrećinskom većinom. Povodom prijedloga o uvrštavanju u djelokrug lokalne samouprave i primarne zdravstvene zaštite, odgoja i obrazovanja, protupožarne zaštite i sl. zastupnik pita nije li to, indirektno, prijedlog o ukidanju lokalne samouprave s obzirom na to da u takvim uvjetima neće moći, tvrdi, izvršavati ustavne obveze.

Nakon predsjednice, **Katice Ivanišević**, koja je predložila da međustranačka grupa pripremi zaključke o položaju Županijskog doma, za riječ se javio **Zvonimir Novoselec**. U cijelosti je podržao izlaganje predstavnika svoga kluba te povodom upozorenja zastupnika Komadine najprije napomenuo kako zastupnici HDZ-a nisu u izlaganjima polazili sa stajališta trenutnih odnosa u Saboru Republike Hrvatske. Osvrnuvši se na regionalnu samoupravu rekao je da bi je svakako trebalo izostaviti zbog povijesnih konotacija a i trenutne situacije i tendencija u društvu – rekao je, izjasnivši se zatim u korist alternativnog prijedloga, koji, naglasio je, dokazuje da je i predlagatelj bio svjestan problema. Otud bi i saborski povjerenik trebao biti samo za lokalnu samoupravu.

Odnose domova trebalo bi urediti zakonom, rekao je, založivši se za to da u slučaju nesuglasica Zastupnički dom zakonski prijedlog izglasava kvalificiranom većinom (kao što to čini u slučaju zakona o nacionalnim manjinama).

Zastupnik je još predložio: da u slučaju istodobne spriječenosti Predsjednika Republike i predsjednika Hrvatskoga državnog sabora dužnost privremenog predsjednika Republike preuzima predsjednik Županijskog doma, a ne predsjednik Vlade.

Opasnost od cijepanja Hrvatske

Izlažući u osobno ime, **Zvonimir Brleković** je pojasnio da govoreći o božićnom Ustavu iz 1990. nije rekao da je on HDZ-ov već »naš Ustav«, ustvrdio zatim kako rasprava ni na koji način nije promašena zato što nema predstavnika predlagatelja, jer su, kako reče, i zastupnici i Dom dovoljno politički zreli da bi mogli raspravljati o ovoj i drugim temama.

Zastupnik se zatim kritički osvrnuo na prijedlog Vlade o promjeni naziva parlamenta, ustvrdivši da on krije veliku opasnost regionalizacije, cijepanja Hrvatske (»imat ćemo Hrvatski sabor, pa ćemo imati Istarski sa-

bor, pa Dalmatinski sabor, pa, ne znam kakav, Slavonski«). Prijedlog bi, smatra, mogao biti uvod u modifikaciju a zatim i ukidanje članka 135.

Iz Brlekovićeve izlaganja još upozorenje kako predloženo (loše) rješenje o međusobnoj suradnji i uzajamnoj provjeri nositelja vlasti Vlada RH svojim prijedlogom pretvara u obvezujuću normu (Odbor je predložio dispozitivnu – da trodioba vlasti »može« to uključivati). Za demokraciju u Hrvatskoj nije dobro da izvršna vlast provjerava zakonodavnu i sudsku – zaključio je, dometnuvši kako je trodioba jedna od najvećih tekovina demokracije.

Branko Sruk (SDP) prihvaća »suradnju i ostalo« iz članka 3., ali mu je »suodlučivanje« čudan pojam. Za alternativni je prijedlog članka 21. – da se međusobni odnosi domova uređuju poslovnica Sabora u istovjetnom tekstu. Županijski dom je predloženim dobio veću nadležnost, ali bi ipak trebalo formirati i Odbor za međudomnu suradnju, čime bi se u praksi izbjeglo omalovažavanje toga doma. Zastupnik misli da nema potrebe za saborskom povjerenikom kad te poslove radi pučki pravobranitelj i pojam »regionalno« zamijenio bi pojmom »područno«, jer je prvi pojam »profaniran«. Potrebna je decentralizacija, ali ne u teritorijalnom smislu, već prema povijesnoj i gospodarskoj srodnosti županija.

Emil Soldatić upozorio je prethodnika da riječ »regija« nije profanirana, da je se koristi u cijeloj svjetskoj, političkoj, znanstvenoj, stručnoj raspravi. Nije bio problem Dalmacije ni Istre to što su bile pokrajine već što su bile pod tuđinskom vlašću, rekao je. Još je podsjetio kako je regionalizacija nastala u demokratskoj i liberalnoj političkoj ideji te da joj je ljevica, sa sklonošću prema centralističkoj državi, uvijek bila nesklona.

• Županijski dom (sastavljen od eminentnih stručnjaka) trebao bi imati samo savjetodavni karakter.

Predloženim izmjenama članka o nadležnosti Županijskog doma po ocjeni **Milana Markanjevića (LS)** ne mijenja se bitno uloga toga doma već se stvari samo kompliciraju i povećavaju troškovi (postizanje suglasnosti u roku petnaest dana zahtijeva još jednu sjednicu). Županijski dom trebao bi imati savjetodavni karakter i u

tu bi svrhu morao biti sastavljen od eminentnih stručnjaka iz pojedinih djelatnosti – rekao je zastupnik, zamjerivši još predlagatelju zbog predviđenog redosljeda izlaganja kad je riječ o amandmanima. Nema li, upitao je, taj Dom veću težinu kao cjelina od pojedinaca u Zastupničkom, uz ocjenu da ako ga se tako ne revalorizira ne treba ni postojati. Zastupnik je zatim predložio da se razmisli i o smanjivanju broja zastupnika u Županijskom domu i zatražio da se odnosi domova reguliraju zakonom.

Uz upozorenje kako se mora »utvrditi funkciju« ne gledajući kroz prizmu ljudi koji ih sada obavljaju rekao je zatim kako nije primjereno da predsjednik države mora tražiti supotpis predsjednika Vlade i savjetovati se s predstavnicima stranačkih klubova o raspuštanju Sabora, a niti to što odluke predsjednika Sabora koji prezima ulogu predsjednika države supotpisuju predsjednik Vlade. Obojica bi morali imati veću samostalnost, naglasio je, dometnuvši – »nećemo praviti od predsjednika države nekakvu marionetu ovdje«.

Protiv izmjena

Ivan Lacković (HDZ) izjasnio se protiv izmjena. Komentirajući prijedlog o regionalnoj samoupravi upitao je nije li to prejudiciranje teritorijalne raspodjele (kako reče, po selu se već priča o osam regija i manje općina). Prijedlog o zasjedanju parlamenta do 15. srpnja predvidio bi samo za iznimne slučajeve.

Kruno Peronja (HDZ) zatražio je: da predsjednici obaju domova budu jednako samostalni i neovisni; da u slučaju nepostizanja suglasnosti među domovima po pitanju lokalne samouprave u roku 15 dana bude mjerdavan tekst prihvaćen u Županijskom domu; da Županijski dom ravnopravno participira u izboru članova Državnog sudbenog vijeća ili da Zastupnički dom bira šest članova, Županijski dom 5; da se odustane od prijedloga o uvođenju povjerenika, jer novi institut nije potreban, da parlament zadrži sadašnji naziv.

Josip Majdenić (HDZ) najprije je izrazio zabrinutost zbog »popucalih veza« između Predsjednika Republike i predsjednika Vlade (povodom izjave prvoga da nije upoznat, iako je skupina stručnjaka inaugurirana s njegove strane, s izmjenama).

Uz napomenu kako je postojeći Ustav suvremen i demokratski, ustvrdio je da predložene izmjene jačaju izvršnu vlast, »kanceliziraju« predsjednika Vlade, uvođenjem poj-

ma regionalizma na mala vrata uvode podjelu Hrvatske na regije, da Županijski dom dobiva manje ovlasti nego prije. Uz upozorenje da je u Hrvatskoj toliko različitih »sabora«, promjenu imena parlamenta naziva kapricom »jer je to jedan od ostataka Hrvatske demokratske zajednice«. Zastupnik se, založio za veće ovlasti Županijskog doma i usprotivio se regijama rekavši kako ga to podsjeća na bivše zajednice općina, koje su polučile samo birokratizaciju. Decentralizacija se može, uz racionalizaciju, obaviti i preko županija.

Dr. Jure Burić upozorio je na opasnost olakog raspuštanja Zastupničkog doma. Kako reče, kritike upućene predsjedniku Vlade i Vladi mogle bi to izazvati, a sve bi bilo u »ustavnim i zakonskim okvirima«.

Izmejna u članku 1., pak, otvara — kaže — brisani prostor da se članak 135. izbaciti kao nepotreban, uz napomenu kako se to možda i čeka s obzirom na »summit u studenome«. Kad narod nema pravo odlučivati o udruživanju onda je to neizvjesnost, dometnuo je. Regija se, nastavio je, ne boji, jer stoje na »ovih 25 polja« koji su hrvatska država. Ako, međutim, njih izmaknu i »dođe petokraka« tada će si, kako reče, staviti mlinski kamen oko vrata i skočiti u najdublju vodu.

Županijski dom glasovanjem je odlučio da se primjedbe i prijedlozi iz rasprave u cjelini (kao fonogram) prosljede Zastupničkom domu, a o ulozi Županijskog doma dostavi poseban zaključak.

Prethodno mišljenje Zastupničkom domu bit će upućeno naknadno — nakon što Načrt promjena Ustava utvrdi Odbor Zastupničkog doma za Ustav, Poslovnik i politički sustav.

Društveni i socijalni događaj

U Zastupničkom domu dodatno obrazloženje o Prijedlogu dao je predstavnik predlagatelja, **mr. Mato Arlović**, predsjednik Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav i potpredsjednik Zastupničkog doma. — Promjene Ustava su svakako jedan od najznačajnijih poslova koje može imati u svom djelokrugu zakonodavno tijelo no u isto vrijeme su i društveni, socijalni događaj u jednoj državi. Po-

kazalo se da Ustav Republike Hrvatske još uvijek u svom sadržaju, osnovnom dijelu, osnovnom demokratskom cilju zapravo nije potrebno mijenjati. Njega je potrebno doraditi i dopuniti da bi u narednoj fazi ustrojstva i društvene i državne zajednice na demokratskim načelima dao veći doprinos i kao pravno i političko sredstvo. Zbog toga su se predlagatelji, Vlada Republike Hrvatske i Predsjednik Republike, kad su pokrenuli postupak promjene Ustava, opredijelili za izmjene i dopune a ne donošenje novog Ustava, rekao je uvodno mr. Arlović.

• Iz ovog osnovnoga koncepta proizlazi da se Izvorišne osnove Ustava ne mijenjaju niti se diraju, da se neka pitanja, kao što su udruživanje i razdruživanje Republike Hrvatske, temeljna pitanja vezana uz ljudska prava i slobode gotovo ne diraju, a pogotovo pitanje udruživanja i razdruživanja Republike Hrvatske.

Iz ovog osnovnoga koncepta proizlazi da se Izvorišne osnove Ustava ne mijenjaju niti se diraju, da se neka pitanja, kao što su udruživanje i razdruživanje Republike Hrvatske, temeljna pitanja vezana uz ljudska prava i slobode gotovo ne diraju, a pogotovo pitanje udruživanja i razdruživanja Republike Hrvatske, naglasio je mr. Mato Arlović.

Kada se pogleda Odluka o pristupanju promjeni Ustava i ovaj prijedlog onda u osnovnom dijelu najznačajnija promjena koja se želi ovime učiniti je da se na izvjestan način postigne veći stupanj koherentnosti i čisti odnosi između različitih oblika vlasti koji u sustavu njene diobe postoje, da se raščiste odnosi unutar izvršne vlasti i između predsjednika Republike, a da se istodobno promijeni dosadašnji polupredsjednički sustav — koji je u deset godina omogućio apsolutnu dominaciju ponekad izvršne vlasti a osobito predsjednika Republike u odnosu na zakonodavnu vlast — u parlamentarni sustav, rekao je.

Zatim, trebaju precizirati ovlasti predsjednika Republike i da on bude u krajnjoj liniji predzadnji autoritet — jer zadnji su na kraju građani odnosno biračko tijelo — i posreduje između svih dijelova vlasti sa ciljem da

ispuni svoju ustavnu dužnost da svi dijelovi vlasti mogu normalno i učinkovito djelovati. Isto tako treba osigurati usuglašenost, ali i razdvojenost nadležnosti triju vlasti (horizontalno i vertikalno) kao i u odnosu na ono što pripada lokalnoj, regionalnoj odnosno područnoj samoupravi. Više treba otvoriti prostor za regionalnu samoupravu da se iskažu komparativne prednosti naših županija, međusobna bolja povezanost unutar Republike Hrvatske a radi boljeg razvoja cjeline i njenih dijelova, stvaranja uvjeta za napredak i bolji život svih građana.

U tom smislu Prijedlog omogućuje prostore za kvalitetnu reformu, decentralizaciju prema jedinicama lokalne samouprave i dekoncentraciju državne uprave s ciljem da se ona približi što više građaninu. Ustavnim je promjenama obuhvaćena i sudbena vlast, naveo je mr. Arlović, nakon kojih treba donijeti nove zakone koji se odnose na pravosuđe i sve bi to trebalo osigurati veću učinkovitost pravosuđa.

Osigurati ravnopravnost triju vlasti

Isto tako promjene Ustava trebaju osigurati razrješavanje ne samo kriznih situacija nego i mogućih sporova između Sabora, Vlade i predsjednika Republike, i u tom smislu Ustav treba stvoriti uvjete krajnjem subjektu da se na demokratski način vrše sve promjene vlasti, a to je građanima praktički stvoriti uvjete da se redovnim ili prijevremenim izborima u skladu s Ustavom ti konflikti riješe. Predstojeće promjene Ustava trebaju osigurati ravnopravnost svih triju vlasti jer ako bi ona bila narušena onda birači trebaju presuditi i na izborima »kazniti« one koje drže za to najodgovornijima, rekao je, među ostalim mr. Arlović.

Izrazio je očekivanje da će se ustavne promjene donijeti konsenzusom svih stranaka u Parlamentu a osvrnuo se i na Ustav iz 1990. godine te rekao da svi oni koji su radili na njegovoj izradi i sudjelovali u njegovom donošenju mogu biti ponosni na taj pravni dokument koji je ne samo omogućio prolazak u novi gospodarski sustav nego i provedbu legalne i legitime volje građana Republike Hrvatske za samoodređenjem i otcjepljenjem od bivše države.

Vladimir Šeks (HDZ) javio se radi ispravka netočnog navoda da je u Izvješću Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav došlo do greške jer da

prijedlog predsjednika Odbora mr. Arlovića o promjeni naziva Hrvatski državni sabor u hrvatski sabor nije dobio većinu glasova članova Odbora. **Mr. Mato Arlović** je odgovorio da se ovdje ne radi o ispravku netočnoga navoda. To je jedan od detalja prisutan u radu sjednice Odbora a da je on rekao da će se o pojedinačnim odredbama i prijedlozima koji nisu prošli očitovati tijekom sjednice Odbora.

Luka Trconić, predsjednik Odbora za pravosuđe, rekao je da je to radno tijelo temeljito raspravilo Prijedlog u cjelini, a i u dijelu koji se odnosi na pravosuđe, te ponovio stajališta Odbora iz njegovog Izvješća. Odbor je jednoglasno predložio Domu utvrđivanje Nacrta promjena Ustava, rekao je.

Stajalište Odbora za zakonodavstvo prenio je **Mladen Godek**, predsjednik tog radnog tijela, a **mr. Marin Jurjević** (izvjestitelj) Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina. I ovaj Odbor predložio je utvrđivanje Nacrta promjena Ustava.

MIŠLJENJE VLADE RH

Zatim je govorio predstavnik Vlade Republike Hrvatske, ministar pravosuđa, uprave i lokalne samouprave **dr. Stjepan Ivanišević** i prenio mišljenje Vlade o Prijedlogu. Vlada je najprije na koordinacijama a onda i na plenarnoj sjednici razmatrala Prijedlog i ocijenila ga pozitivno. Po sudu Vlade on se kreće i u okvirima i smjerovima koji su utvrđeni prilikom podnošenja Prijedloga da se pristupi promjenama Ustava, rekao je te detaljnije govorio o nekim stajalištima iz Izvješća Vlade.

• Prvo za što Vlada misli da bi trebalo unijeti u Nacrt je da se umjesto sadašnjeg naziva »Hrvatski državni sabor« prihvatiti tradicionalni naziv hrvatskoga Parlamenta »Hrvatski sabor«. Vlada je svjesna da to znači i stanovite troškove u cijeloj promjeni nazivlja, ali to se ne bi predlagalo da se u Ustav ne zahvaća ovako ozbiljnije.

Prva stvar za koju Vlada misli da bi trebalo unijeti u Nacrt je da se umjesto sadašnjega naziva »Hrvatski državni sabor« prihvatiti tradicionalni naziv hrvatskoga Parlamenta »Hrvat-

ski sabor«, rekao je ministar. poznatateljima prilika u vrijeme donošenja Ustava iz 90. godine znano je da je izvorni tekst Ustava predviđao baš takav naziv Parlamenta a onda je stjecajem redakcijskih okolnosti taj izraz ispao i u konačnom tekstu je prihvaćen naziv Sabor Republike Hrvatske.

Vlada je svjesna da to znači i stanovite troškove u cijeloj promjeni nazivlja ali to se ne bi predlagalo da se Ustav ne mijenja ovako ozbiljnije. Druga primjedba (opcija) koju je Vlada prihvatila odnosi se na članak 3. Prijedloga odnosno članak 4. Ustava, gdje se definicija diobe vlasti dopunjuje izričajem koji ukazuje na to da je državna vlast ograničena Ustavom zajamčenim pravom na lokalnu i regionalnu samoupravu. To je novina u Ustavu, na razini je definicije odnosno načela ali je vrlo važna za poimanje značaja ove sastavnice državnoga uređenja, lokalne uprave i regionalne samouprave, a u odnosu na njih državna vlast je ovdje ograničena tom autonomijom. Dioba vlasti također treba uključiti i međusobnu provjeru i suradnju triju vlasti, rekao je ministar.

Napomenuo je da Vlada prihvaća rješenje prema kojem se saborski povjerenik za obranu i nacionalnu sigurnost te za lokalnu i regionalnu samoupravu uključuje u postojeću instituciju pučkog pravobranitelja. Zauzeo se za poboljšanje odredbi (pretjerano štire) i koje se odnose na Državno odvjetništvo, te, među ostalim rekao, da je za Vladu neshvatljivo da se iz njenog djelokruga ispušta donošenje uredbi za provođenje zakona. Ministar je zatražio da se u Ustav unese odredba prema kojoj su za sklapanje međunarodnih ugovora mjerodavni Zastupnički dom, predsjednik Republike i Vlada.

STAJALIŠTA KLUBOVA ZASTUPNIKA

Zatim se prešlo na izlaganje predstavnika klubova zastupnika.

Damir Kajin (IDS) govorio je u ime Kluba zastupnika IDS-a. Deset godina je prošlo od donošenja prvog Ustava Republike Hrvatske. To je bilo teško razdoblje, razdoblje rata, velikih političkih i ljudskih neizvjesnosti a vjerojatno i tako velikih očekivanja. No zbog svih promjena na političkoj pozornici Republike Hrvatske u zadnjih dvanaest mjeseci posve je logično da se nametnula obveza i promjene Ustava. Taj božićni Ustav bio je bitan napredak u odnosu na socijalističke

ustave, omogućio je pluralizam, privatno vlasništvo, apostrofirao je temeljne slobode i to je sigurno njegova trajna vrijednost. S druge strane, prevelika koncentracija vlasti u rukama jednoga čovjeka, institucije predsjednika države, dovela je do marginalizacije Parlamenta. No možda je najtužnija, najtragičnija epizoda bila u ovih deset godina, da Ustav nije predvidio mehanizme da ne dođe do izlaska vojske izvan područja Republike Hrvatske, rekao je zastupnik te mora posebno predvidjeti i regulirati.

Što se tiče samo preambule Ustava zastupnik se založio, držeći to moralnom obvezom ove generacije zastupnika, da tekst preambule bude kao što je bio 1990. u kojem su bili nabrojeni Slovenci i Bošnjaci. Njihovo vraćanje u Ustav bilo bi jedno od onih političkih pitanja, kao i promjena naziva Hrvatskog državnog sabora, koji će nas jasno pozicionirati spram naše prošlosti, poglavito one u razdoblju 41.–45., rekao je.

Podsjetio je da je jedno od temeljnih izbornih obećanja bilo i ukidanje polupredsjedničkoga sustava i po mišljenju ovog Kluba zastupnika to se i nudi, rekao je smatrajući kako je pronađena prava mjera u odnosu triju institucija – Vlade, Sabora i predsjednika države. Zato je potrebno što skoriije usvajanje promjena Ustava. Suština članka 40. (raspuštanje Zastupničkog doma Sabora) je, drži ovaj Klub, da se ograniči mozebitna »samovolja« predsjednika države, rekao je zastupnik dodajući kako ovaj Klub smatra da nisu potrebni niti novo uvedeni instituti »saborski povjerenici za obranu, nacionalnu sigurnost« već da treba ojačati ulogu Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost. U vezi s dopunom odredaba o Vladi (članak 47.) zastupnik je osobno predložio da briga o gospodarskom razvitku zemlje te socijalnoj stabilnosti njenih građana i briga o zaštiti ustavnog poretka bude prioritet Vlade.

Nas u IDS-u osobito raduje, rekao je, među ostalim zastupnik, da se u ovom Prijedlogu regionalna samouprava tretira na primjeren način i te institute treba novim zakonom definirati (koliko županija, općina itd.) pa kasnije odlučiti koje su njihove nadležnosti i financije.

Županijski dom, do sada je bilo paratijelo za brigu o stranačkim sudrugovima koji nisu ušli u Zastupnički dom, neka ostane, ali ne ovakav kao što je danas jer Dom bez nadležnosti nam nije potreban, rekao je. Ponudeno rješenje je negdje između

zahtjeva za ukidanjem županijskog doma do pretvaranja u Dom koji će možda u budućim ustavnim promjenama zadobiti poziciju hrvatskoga senata.

IDS podržava Prijedlog i želi vjerovati da će biti izglasan velikom većinom i u što moguće skorije vrijeme, zaključio je.

Ivo Fabijanić (SDP) reagirao je na navod predgovornika o očekivanju hrvatske države kao građanske te podsjetio da člankom 14. Ustava ona jest građanska država a

s obzirom na Izvorišne osnove ona je nacionalna država.

Netočni razlozi za promjenu Ustava

Vladimir Šeks govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a koji utvrđuje da je božićni Ustav iz 1991. s izmjenom iz 1998. potvrdio temeljne demokratske promjene ostvarene nakon višestranačkih parlamentarnih izbora u proljeće 1990. godine i položio je temelj Hrvatskoj kao demokratskoj državi.

Činjenično, pravno i politički izneseni su netočni razlozi za promjenu Ustava. Nije točno da je na temelju ovlasti koje je osiguravao polupredsjednički sustav zanemareno ustavno načelo diobe vlasti i omogućena koncentracija moći u rukama predsjednika Republike, ustvrdio je zastupnik rekavši da je taj sustav u kojem je jedna stranka imala parlamentarnu većinu u oba doma, Vladu i Predsjednika, politička činjenica na temelju izbornih rezultata. Zbog toga polupredsjednički sustav nije ni u kakvoj vezi sa zanemarivanjem ustavnog načela diobe vlasti, naglasio je, a zatim iznio stajališta i prijedloge Kluba zastupnika HDZ-a u vezi s Prijedlogom.

Prvo je protivljenje unošenja u Ustav pojma regionalne samouprave jer nigdje u Nacrtu nije niti naznačen sadržaj prava koja tvore korpus prava regionalne samouprave a niti ustavi brojnih europskih država, osim Italije i Belgije, uopće ne spominju i ne utvrđuju pravo na regionalnu samoupravu.

Zatim, ovaj Klub nije suglasan s Nacrtom koji Županijskom domu utvrđuje bitno smanjen ustavni djelokrug jer s tim djelokrugom Županijski dom ne bi bio potreban. Stoga predlaže da se proširi i ojača ustavno pravni položaj Županijskog doma s ovlastima primjerenima senatima – ravnopravno odlučivanje sa Zastupničkim domom u slučajevima u postupku donošenja zakona u kojima

Županijski dom daje obvezno prethodno mišljenje s tim da se tada isključuje njegovo pravo suspenzivnog veta koje bi trebao imati kod svih drugih zakona.

Ključna je primjedba Kluba na odredbe o raspuštanju Zastupničkoga doma (članak 40.) uz zauzimanje za dosljednu primjenu instituta konstruktivnog nepovjerenja i to tako da ukoliko se tijekom mandata stvore situacije da dođe do raspuštanja Zastupničkoga doma i raspisivanja prijevremenih izbora pod uvjetima i pretpostavkama iz članaka 45. i 46. sa skraćanjem roka sa 30 na 8 dana. Dakle, i u slučajevima ostavke ili izglasavanja nepovjerenja bilo predsjedniku Vlade ili Vladi u cjelini, iz Zastupničkoga doma može se riješiti kriza Vlade s mandatarom koji proistječe iz Zastupničkoga doma bez raspisivanja prijevremenih izbora i raspuštanja Zastupničkoga doma.

Ovakvo rješenje proistječe iz članka 49. Prijedloga prema kojem je Vlada odgovorna Zastupničkom domu čija se uloga bitno jača, rekao je, među ostalim zastupnik.

Ukoliko se prihvate ključni prijedlozi Kluba zastupnika HDZ-a ovaj će Klub glasovati za Nacrt ustavnih promjena a ako se ne prihvate, bit će protiv, zaključio je.

Iznalaženje balansa između dijelova vlasti

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Josip Leko** podržao je predložene promjene Ustava kojim se ispunjava dato predizborno obećanje građanima da će se ustavnim promjenama provesti transformacija iz polupredsjedničkog u parlamentarni sustav. Nacrt promjene Ustava, drži Klub, omogućuje pozitivne promjene ustavnog sustava državne vlasti iz polupredsjedničkog u parlamentarni sustav, ali predloženo ustavno rješenje parlamentarnog sustava ne ide do kraja u razradu parlamentarne demokracije takozvane dinamične ravnoteže između parlamenta, Vlade i predsjednika Republike. Klub prihvaća predloženo ustavno rješenje mada je mišljenja da je optimalnije rješenje dinamična ravnoteža između dijelova državne vlasti. Predloženi model zadržava dio supremacije parlamenta nad Vladom, kaže zastupnik, a možda bi bilo bolje otvoriti mogućnost da i Vlada kada daje ostavku može predložiti raspuštanje parlamenta i staviti na ocjenu državnim tijelima razloge radi kojih daje ostavku. Klub drži da je takav sud najvrijedniji u parlamentarnom sustavu demokracije.

Drži kako je bilo potrebno promijeniti ustavni okvir teritorijalne samouprave jer nije omogućavao razvitak samouprave u teritorijalnim jedinicama. Razvitak demokracije i demokratskih odnosa u Republici Hrvatskoj kao i oslobođenje ljudskih potencijala nije moguće bez poticanja i razvijanja samouprave u općinama, gradovima i širim teritorijalnim jedinicama, a predloženo ustavno rješenje Klub prihvaća očekujući istodobno brzo zakonsko reguliranje ove materije. Klub se iz povijesnih razloga i iz razloga demokraciji priklanja promjeni naziva Hrvatski državni sabor u Hrvatski sabor.

Na potonju konstataciju zastupnika odmah je reagirao **Vladimir Šeks (HDZ)** naglasivši kako nije točna konstatacija da je demokracija razlog za promjenu imena našega parlamenta. Primijetio je kako se u Sloveniji Zastupnički dom zove Državni zbor, dok je u Mađarskoj parlament vrhovno tijelo državne vlasti.

Uzvratio je zastupnik **Leko** konstatacijom kako još uvijek misli da naziv Hrvatski sabor odražava veću demokraciju u imenu od postojećeg naziva Hrvatski državni sabor dodajući kako je po njemu pojam »državni« malo uži od pridjeva »hrvatski«.

U ponovnom nastupu **Vladimir Šeks** je podsjetio na važnije datume i događaje kojom prigodom se koristio naziv Hrvatski državni sabor npr. 29. listopada 1918. kada je Hrvatska razvrgnula veze s Ugarskom i Carevinom Austrijom, zatim govor Stjepana Radića, zaključeci ZAVNOH-a itd.

Stranačko članstvo prestaje...

Dr. Boris Kandare (HSP) ocijenio je da izmjene Ustava ne jačaju Hrvatski državni sabor nego ga u nekim bitnim segmentima čak slabe te da je Nacrt rađen po zahtjevima dnevne politike. Govoreći u ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a upozorio je, među ostalim, na cijeli niz nomotehničkih grešaka u tekstu Prijedloga za utvrđivanje Nacrta promjene Ustava. Tako npr. u članku 10. stavku 2. alineiji 4. detaljno se propisuju prava okrivljenika, optuženika ili osumnjičenika u kaznenom postupku pa se, uz ostalo, navodi da takve osobe imaju pravo da se brane same ili uz branitelja po vlastitom izboru, ali ako nema dovoljno sredstava da plati branitelja, ima pravo na besplatnog branitelja pod uvjetima propisanim zakonom. Zastupnik drži da je ovakav prijedlog sasvim nepotreban u Ustavu. Dovoljno bi bilo reći da osum-

njičenik, okrivljenik ili optuženik ima pravo na branitelja i nesmetano uspostavljanje veze s braniteljem, kaže zastupnik Kandare.

Ili recimo u odredbi članka 32. kaže se da nakon izbora predsjednik Republike podnosi ostavku na članstvo u političkoj stranci, o čemu obavještava Zastupnički dom Hrvatskoga državnog sabora. Takvu odredbu mora pratiti sankcija, drži zastupnik Kandare, i jednostavno je trebalo još reći da stranačko članstvo prestaje izborom za predsjednika Republike. Klub se protivi prijedlogu da većinu članova Državnog sudbenog vijeća čine suci smatrajući da diskriminacija ravnopravnih zvanja za to članstvo ne bi smjela biti ovako postavljena. Također se usprotivio prijedlogu o promjeni imena Hrvatski državni sabor u Hrvatski sabor.

• Izmjene Ustava ne jačaju Hrvatski državni sabor nego ga u nekim bitnim segmentima čak slabe.

Za građansku republiku

U ime Kluba zastupnika HNS-a i LS-a **dr. Vesna Pusić (HNS)** je rekla kako su iz ustavnih promjena vidljiva tri bitna aspekta i to jačanje uloge Sabora, stabilnost državnih institucija te jačanja participativnog upravljanja javnim poslovima i odgovornosti vlasti prema građanima. Jačanje uloge Sabora vezano je uz promjene koje se odnose na izbor Vlade odnosno potvrđivanje sastava Vlade u parlamentu, a ne više imenovanje od predsjednika Republike. Politička konfiguracija Vlade proizlazi iz parlamenta, podvukla je zastupnica.

Za odredbu kojom se predsjedniku Republike daje ovlast da na prijedlog Vlade i uz supotpis premijera raspusti Sabor, rekla je da je instrument očuvanja političke većine u parlamentu koja je dobila povjerenje birača, i prema tome de facto služi očuvanju političke volje birača. Pojašnjavajući to navela je kao primjer situaciju u kojoj bi se npr. vladajuća koalicija raspala, a jedna ili više stranaka iz te koalicije pređe u drugu koaliciju. Na taj je način promijenjena politička konfiguracija u Saboru, a prestrojavanje koalicije mora ići na provjeru birača.

U kontekst stabilnosti državnih institucija ulazi i sadržaj članka 42. predloženih promjena Ustava (instituti nepovredivosti predsjednika Repub-

like). Inicijativa za razrješenje predsjednika Republike može, po ocjeni Kluba, nastupiti samo u slučaju da predsjednik povrijedi Ustav. A situacija zloupotrebe položaja, kako je predložena, nedefinirana je, kaže zastupnica Pusić.

Ovim se ustavnim promjenama želi naglasiti odnosno ojačati participativno upravljanje i odgovornost vlasti. Radi se o upravljanju i vođenju državnih poslova na način da građani neposredno ili što neposrednije mogu sudjelovati u što je moguće većem broju odluka koje se direktno odnose na njihov svakodnevni život i situaciju. To ujedno omogućava puno veći stupanj odgovornosti ljudi koji na lokalnom nivou servisiraju potrebe građana. Drži kako je Hrvatska preduogo bila spriječavana u korištenju svoje raznolikosti kao svoje apsolutne komparativne prednosti.

Na kraju zastupnica je podržala promjenu naziva Hrvatskoga državnog sabora u Hrvatski sabor ne samo iz razloga koje navodi predlagatelj već i zato što Sabor nije samo institucija države već istodobno i najvažnije predstavničko tijelo svih građana. Najzad, u Ustavu se Republika Hrvatska određuje kao nacionalna država hrvatskoga naroda, a Klub drži da bi prije toga trebalo stajati i Hrvatska kao građanska republika. Svaki je narod i nacija ponosan na svoju državu, i ima pravo odrediti karakter te države tj. hoće li ona biti kraljevina, monarhija, diktatura, tiranija ili građanska republika. Klub je za građansku republiku, zaključila je zastupnica Pusić.

Radi ispravka netočnog navoda odmah se javio **Vladimir Šeks (HDZ)**. Kaže kako ne stoji navod zastupnice Pusić da se ustavnim promjenama jača uloga parlamenta. Upravo je obrnuto, smatra ovaj HDZ-ov zastupnik, predložene ustavne promjene znače slabljenje ustavnog položaja i uloge Hrvatskoga državnog sabora i Zastupničkog doma. Ne može se govoriti o jačanju parlamenta ako Vlada uz supotpis premijera, može predložiti predsjedniku Republike raspuštanje Zastupničkog doma Sabora. Jednako tako i u slučaju kada se u skladu s Ustavom ne može razriješiti kriza Vlade, kaže zastupnik Šeks. A glede odgovornosti predsjednika Republike, drži kako bi u jednoj od ustavnih odredbi svakako moralo ostati pitanje »zlouporebe« jer predsjednik Republike može ući u zonu kažnjive odgovornosti, i počinuti npr. kažnjivo djelo silovanja i razbojništva, a da ne povrijedi Ustav.

Na istup zastupnice Pusić reagirao je potom **Luka Bebić (HDZ)** koji ne dijeli njezino mišljenje da predložene ustavne promjene jačaju stabilnost državnih institucija odnosno parlamenta i vlasti uopće. Drži kako neispunjavanje programa stranke na vlasti ili vladajuće koalicije ne »cementira« odnose u parlamentu jer može biti i onih koji smatraju da Vlada ne ispunjava program koji je dobio podršku većine u parlamentu i želi npr. istupiti iz takve Vlade, upozorava zastupnik Bebić.

Obvezna provjera pred biračima

Odgovarajući, zastupnica Pusić nije zaničljiva mogućnost da jedna stranka iz koalicije promijeni koalicijskog partnera i da većina članova ili presudni broj članova jedne parlamentarne stranke odluči provoditi drugu politiku, ali se ta ocjena ne može prepustiti parlamentarnim i političkim strankama već mora biti provjeren pred biračima, podvlači zastupnica HNS-a.

Po mišljenju zastupnika **Drage Krpine (HDZ)** zastupnica Pusić pokušala je potpuno neuvjerljivo objasniti predviđeno pravo predsjednika Republike da na prijedlog predsjednika Vlade u slučaju stvaranja nove koalicije u parlamentu raspusti isti. Zastupnik Krpina drži da je ovdje riječ o mnogo pragmatičnijim razlozima. Ukoliko se takva odredba doista prihvati i uđe u Ustav tada to neće biti demokratski već grubo instrument moguće ucjene koji, koliko mu je poznato, ne postoji niti u jednoj demokratskoj zemlji Europe. Za stranku ili stranke iz čijeg su reda premijer i predsjednik Republike to će biti sredstvo ucjene kojom će ucjenjivati sve koalicijske partnere tražeći potpunu nekritičnu i bezrezervnu poslušnost. U protivnom raspustit će Sabor.

Šesteročlana je koalicija dobila podršku birača na posljednjim izborima, a u slučaju da se raspadne tako da ne može funkcionirati mora ponovno pred birače, odgovorila je **Vesna Pusić**.

Netočna je tvrdnja zastupnice Pusić da je na izbore izašla šesteročlana koalicija, reagirao je **Drago Krpina (HDZ)**. Na posljednje izbore pred birače je izašla jedna dvočlana koalicija (SDP-HSLS) i jedna četveročlana koalicija, podsjetio je ovaj zastupnik.

Za **Luku Bebića (HDZ)** netočna je, pak, tvrdnja da se u slučaju izglasava-

nja nepovjerenja Vladi mora ići na provjeru pred birače. Spomenuo je slučaj raspuštanja parlamenta, a da se ne izgleda nepovjerenje Vladi. U Njemačkoj recimo liberali su u vrijeme trajanja jednog mandata napustili SDP-e i prišli Kohlovoj stranci pa je tako formirana koalicija trajala čak 16 godina.

U nastavku sjednice riječ je dobio predstavnik predlagatelja **mr. Mato Arlović**. Odmah na početku ustvrdio je kako nekoliko teza iznesenih u ime klubova zastupnika zaslužuje ne samo komentar već i odgovor kako ne bi bilo dvojbe.

• Šesteročlana koalicija dobila je podršku birača na posljednjim izborima, a u slučaju da se raspadne tako da ne može funkcionirati, ponovno mora pred birače.

Osvrnuo se najprije na dilemu Kluba zastupnika IDS-a hoće li se ovim promjenama Ustava prihvatiti nacionalna ili građanska država. U važećem Ustavu to je kombinacija nacionalne i građanske države što izriječno proizlazi iz članka 1. Ustava po kojem vlast u Republici Hrvatskoj proizlazi i pripada narodu, ali kao zajednici slobodnih i ravnopravnih državljana. Ukoliko bi se išlo s varijantom građanske države tada se postavlja pitanje koji je tip građanske države posrijedi. Čisti model građanske države postoji primjerice u Ustavu SFJ i Ustavu Srbije, ali zato niti jednoj manjini, osim kroz bilateralne sporazume, ne priznaje se pravo manjine što je, kaže Arlović, nedopustivo. U tom pogledu bolje je onda zadržati kombinaciju građanske i nacionalne države, jer onda većina preuzima obvezu da zaštiti ljudska i građanska prava svakog čovjeka i građanina neovisno o tome kojoj naciji, svjetonazoru, boji kože, spolu i vjeri pripada. Jednako tako preuzima se obveza osiguravanja dodatnih manjinskih prava, što kod nas u proteklih deset godina na normativnoj razini nije bilo sporno.

U nastavku govorio je o razlozima zašto je vladajuća koalicija odlučila zadržati Županijski dom, a nije bila za formiranje Senata. Prihvaćen je prijedlog pristigao iz Kluba zastupnika HDZ-a da se pitanje nadležnosti Županijskog doma proširi i na zakone kojima se uređuje ustrojstvo i djelo-

krug državne uprave jer to utječe na decentralizaciju uprave, ali nije prihvaćen onaj dio prijedloga Kluba koji bi išao na proširivanje zakonodavne djelatnosti toga doma Sabora.

Kod odredbe o raspuštanju Zastupničkog doma treba voditi računa o stanovitim obvezama predsjednika Republike. Predsjednik države mora imati mogućnost raspuštanja Zastupničkog doma ne samo kada je to Ustavom izričito propisano (ako se izgleda nepovjerenje Vladi, odnosno Vlada da ostavku i ukoliko se nakon izbora nije konstituirala Vlada) već bi morao imati i izvornu ovlast, podvlači gosp. Arlović. Pitanje je samo hoće li takva ovlast biti ičim ograničena ili će imati stanovita ograničenja koja proizlaze iz prirode stvari vezanih na parlamentarni sustav. Nacrt je uzeo u obzir potonji model, rekao je Arlović, ustvrdivši kako pritom ne treba zaboraviti na članak 30. Nacrta po kojem se predsjednik Republike brine za redovno i usklađeno djelovanje te za stabilnost državne vlasti. A državna se vlast, podsjeća dalje, dijeli na zakonodavnu, izvršnu i sudbenu. Postavlja se pitanje što u slučaju da dođe do poremećaja u odnosima između ove tri razine vlasti, kaže Arlović i odmah dodaje kako za to postoje tri moguća rješenja. Po jednom predsjednik Republike ima izvornu ovlast da raspušta parlament i u takvoj situaciji taj se problem rješava izborima. Druga je mogućnost primijeniti konstruktivno nepovjerenje, ili ići na predloženo rješenje ustavnih promjena. Vlada, naime, samo predlaže raspuštanje Zastupničkog doma, a predsjednik Republike ga može raspustiti. Pravo da raspuste Zastupnički dom nema Vlada niti klubovi zastupnika. Pri tome, a to je drugo ograničenje, predsjednik Republike Hrvatske mora konzultirati ne samo Vladu već i spomenute klubove zastupnika. To je najbolji dokaz o transformaciji polupredsjedničkog u parlamentarni sustav, kaže predstavnik predlagatelja. Na taj se način, drži Arlović, omogućava ravnoteža te tri vlasti i ujedno međusobna kontrola. Sličnih primjera ima dosta u Europi i nije točna informacija da predloženo rješenje u ustavnim promjenama nije uobičajeno u demokratskom svijetu. Potkrijepio je to primjerima ustava Finske, Francuske, Njemačke, Slovenije, Mađarske, Češke, Danske, Belgije te Poljske posebno obrazloživši svaki od njih. Na kraju se osvrnuo na prijedlog o promjeni imena Sabora. Ne ulazeći u ideološke konotacije i povijesne

razloge treba, kaže, podsjetiti na dvije temeljne stvari, a tiču se funkcije parlamenta. Da li i u kojoj mjeri Sabor treba biti izraz državne vlasti što određuje pridjev »državni« ili bi on trebao biti više predstavništvo građana. Ako je ovo putonje onda je riječ o Hrvatskom saboru, dok Hrvatski državni sabor svojim nazivom više vuče na tijelo vlasti, a manje na predstavništvo građana.

Nakon njegova istupa uslijedile su reakcije nekolicine HDZ-ovih zastupnika.

Vladimir Šeks (HDZ) upozorio je na odredbu članka 50. predloženih ustavnih promjena. Po toj odredbi ako se izgleda nepovjerenje premijeru ili Vladi u cjelini, predsjednik Vlade i Vlada podnose ostavku. Ako se u roku od 30 dana mandataru i članovima koje prelaže za sastav Vlade ne izgleda povjerenje, predsjednik Vlade u ostavi predložit će predsjedniku Republike raspuštanje Zastupničkog doma, a predsjednik Republike na prijedlog predsjednika Vlade u ostavi raspušta Zastupnički dom i istovremeno raspisuje nove izbore. Ovdje se odjedanput pojavljuje mandatar, a ne zna se kakav je taj mandatar i tko će mu odnosno pod kojim okolnostima dati taj mandat. Time se, drži zastupnik Šeks, onemogućava »da iz parlamenta ne potekne parlamentarno prepozicioniranje iz kojega bi se iznjedrio mandatar kojeg predsjednik Republike mora prihvatiti, i koji će onda imenovati Vladu, a Saboru predložiti glasovanje o povjerenju.«

Temeljno polazište predlagatelja u promjeni Ustava je pretvaranja polupredsjedničkog u parlamentarni sustav, a to znači jačanje uloge parlamenta odnosno slabljenje uloge predsjednika Republike u odnosu na parlament i Vladu, primijetio je **Drago Krpina (HDZ)**. Predloženo rješenje, međutim, daje mnogo veće ovlasti predsjedniku Republike u odnosu prema Saboru nego što ima u polupredsjedničkom sustavu jer mu daje neograničeno pravo raspuštanja parlamenta.

Kontrolni mehanizmi Sabora

Prema članku 49. predloženih ustavnih promjena Vlada je odgovorna Zastupničkom domu Sabora i iz toga proističu sva ostala prava koja Vlada ima u odnosu na parlament, podvlači **Luka Bebić (HDZ)**. Netočnom je ocijenio tvrdnju po kojoj je HDZ protiv toga da Vladin predstavnik predloži raspuštanje parlamenta. Njegova se stranka zalaže za takvo rješenje, rekao je Bebić, ali tek nakon što predsjednik Republike iscrpi sve

mogućnosti za sastavljanje nove Vlade u aktualnom parlamentu. Najjača oporbena stranka nikako ne želi prihvatiti ruski odnosno Jeljcinov model ustava gdje je njihov predsjednik stalno prijetio raspuštanjem parlamenta.

(Ne)logično

U ponovnom istupu **mr. Mato Arlović** rekao je kako mu nije ni na kraj pameti da kao osoba i zastupnik podrži ruski model raspuštanja parlamenta u nas, dometnuvši još da u ruskom modelu ustava zato i ne piše ovo što piše u našem modelu Ustava.

• Promjenom naziva Hrvatski državni sabor u Hrvatski sabor iščitava se da je Sabor predstavničko tijelo hrvatskoga naroda i da tom narodu pripada.

U nastavku sjednice u ime Kluba zastupnika HSS-a govorila je **Ljubica Lalić**. Ustvrdila je da se ovim promjenama Ustava dokida polupredsjednički sustav u kojem je Vlada kao nositelj izvršne vlasti odgovarala predsjedniku Republike. Ovlasti predsjednika države bitno su smanjene, a logično je da zbog neposrednog izbora i duljine mandata on bude najstabilniji element u sustavu državne vlasti koji bi preuzeo odgovornost za rješavanje kriznih situacija u odnosima između Hrvatskoga državnog sabora i Vlade. Je li odabran baš najbolji model rješavanja takvih kriznih situacija pokazat će rasprava u Domu, rekla je zastupnica, ustvrdivši zatim da je ovlast predsjednika Republike da na prijedlog Vlade raspusti Zastupnički dom Sabora element zbog kojega predloženi model parlamentarnog sustava odudara od klasičnog parlamentarizma, ali ipak ima njegovu bitnu karakteristiku, a to je isključiva odgovornost Vlade Saboru. Među kontrolne mehanizme Sabora prema Vladi izdvojila je zatim mogućnost postavljanja zastupničkih pitanja kao kontrolnog mehanizma Sabora prema Vladi, te instituciju interpelacije koja može rezultirati izglasavanjem nepovjerenja Vladi. Uz to, kaže, proširene su ovlasti Sabora u pogledu nadzora nad oružanim snagama.

Nelogičnim je ocijenila da u slučaju spriječenosti predsjednika Republike i Sabora, predsjednika države zamjenjuje premijer. To bi, kaže, trebao činiti prvi potpredsjednik Zastupničkog doma Sabora.

Jednako takva nelogičnost je i u stavku 5. članka 33. po kojem je za stupanje na snagu svih akata predsjednika Hrvatskoga državnog sabora kao privremenog predsjednika Republike potreban supotpis predsjednika Vlade. Supotpis je faktor ograničenja, a Klub zastupnika HSS-a ne vidi opravdan razlog za to.

Prema predloženim ustavnim promjenama izvanredna sjednica Zastupničkog doma može se sazvati na zahtjev predsjednika Republike, i Vlade, ali ne i na zahtjev predsjednika Doma, pa Klub predlaže da to pravo pripadne predsjedniku Doma nakon što dobije suglasnost predsjednika klubova zastupnika parlamentarne većine.

U HSS-u se slažu s promjenom naziva Sabora u Hrvatski sabor jer se iz tog naziva iščitava da je Sabor predstavničko tijelo hrvatskoga naroda i da tom narodu pripada. HSS bi bio najzadovoljniji kada bi se Sabor nazivao Hrvatski narodni sabor, a zastupnici narodnim zastupnicima, no prihvaća i predloženu promjenu u Hrvatski sabor. Na kraju zastupnica je pozdravila prijedlog da se u okviru institucije pučkog pravobranitelja osigura zaštita ustavnih i zakonskih prava građana u postupcima koji se vode u Ministarstvu obrane, i službama sigurnosti, te zaštita prava građana pred tijelima lokalne i regionalne samouprave. Unatoč različitim promišljanjima oko pojedinih dijelova predloženog ustavnog modela zastupnica Lalić je rekla kako Klub zastupnika HSS-a podržava predložene ustavne promjene jer bitno približavaju ustroj Republike Hrvatske temeljnim odrednicama programa HSS-a.

»Hrvatski sabor« – sveobuhvatniji naziv

U ime Kluba zastupnika HSLS-a govorio je **Dražen Budiša**. Već kod inicijative za promjenu Ustava izrazio je nadu da će one biti usmjerene prema hrvatskoj budućnosti, a da će u što manjoj mjeri održavati aktualni politički trenutak i postojeće odnose političkih snaga u institucijama naše države. Dosadašnja je rasprava pokazala, međutim, da je ovo potonje prevagnulo.

Promjenom Ustava ostvareno je predizborno obećanje vladajuće koalicije o definiranju države kao parlamentarne države, nastavio je Budiša. A isključiva odgovornost Vlade Saboru bitan je element u promjenama iz polupredsjedničkog u parlamentarni sustav. Ne dvoji oko prava Vlade da predloži predsjedniku države raspuštanje Sabora, ali drži kako u Ustavu

moraju biti navedene okolnosti u kojima se to može dogoditi. Također valja razmisliti što u slučaju ako predsjednik države koristi svoj autoritet da mijenja konstelaciju političkih snaga u Saboru.

Drži da su u postojećem sastavu Hrvatskoga državnog sabora neprimjerene uspooredbe s onim što su u SR Njemačkoj napravili liberali prije dvadesetak godina. Razlog – u Saboru nema političke stranke koja bi bila izvan vladajuće koalicije, a koja bi po svom političkom profilu odgovarala njemačkim demokršćanima.

Što se tiče promjene imena Sabora, gosp. Budiša ističe kako je naziv Hrvatski sabor mnogo sveobuhvatniji i širi pojam od imena Hrvatski državni sabor. Glede definiranja lokalne, područne i regionalne samouprave bilo je, kaže, dosta polemike, a u prijedlogu je jasno definirano što je sadržaj lokalne samouprave. Ako se takav prijedlog usvoji u Saboru tada nema, kaže, opasnosti da se već sutra te jedinice pojave kao paradržave u državi.

Budišino izlaganje u kojem je spomenuo i njemačke demokršćane, odnosno da u Saboru ne vidi sličnu stranku ponukalo je **dr. Ivu Sanadera (HDZ)** da ustvrdi kako je to jedna jezična ili hipotetska vratolomija na koju odmah odgovara da u Saboru ne vidi stranku koja je slična Genscherovim liberalima. Ipak važnije od tog pitanje je pitanje na koji način izbjeći mogućnost da predsjednik Vlade uvijek kada se povede pitanje nepovjerenja Vladi, bez obzira na aktualne odnose u vladajućoj koaliciji uzvratu protuudarcem – raspuštanjem Sabora.

O tome postoji li u Hrvatskoj stranka slična njemačkom CDU-u ili ne moglo bi se raspravljati, rekao je **Drago Krpina (HDZ)**. Njemački liberali, kaže, surađivali su s njemačkim demokršćanima i kancelarom Kohlom, koji je nedavno odbio sjesti na pozornicu s aktualnim njemačkim kancelarom jer je prije 20 godina podržavao komuniste. »Hrvatski liberali potpisali su savez s posljednjim komunističkim vođom Ivicom Račanom i po tome se nepremostivo razlikuju od njemačkih liberala«, zaključio je ovaj zastupnik.

Budišina tvrdnja da na hrvatskom političkom nebu izvan šestoročlane koalicije ne postoji niti jedna stranka koja je po profilu slična demokršćanima, nije točna, rekao je **dr. Anto Kovačević (HKDU)** i dodao da takva stranka postoji u Saboru, a to je stranka kojoj on pripada – HKDU.

Miroslav Korenika (SDP) replicirao je zastupniku Krpini riječima da bi mu bilo bolje da umjesto što govori o komunistima iste prebroji u redovima HDZ-a. Činjenica jeste da je SDP pravni sljednik bivšeg Saveza komunista Hrvatske, ali u HDZ-u ima dosta komunista. Poručio je zastupniku Krpini da »ne pljuje po drugima već da prvo pogleda u svom dvorištu, dodajući još kako su se u proteklih deset godina koristile više metode koje su bile više komunističke.

Podrška Nacrtu

Drago Krpina je odgovorio da nije iznosio svoje ocjene nego samo konstatirao činjenice, po kojima je Ivica Račan posljednji komunistički lider u Hrvata i da je s njim HSLŠ i njegov čelnik Dražen Budiša potpisao savez, iako se 1990. godine zaklinjao da s tom strankom neće nikada surađivati jer je i njega progonila i kao Hrvata i kao čovjeka. To su notorne činjenice, rekao je Krpina, svidale se one neko me ili ne.

• Isključiva odgovornost Vlade Saboru bitan je element u promjenama iz polupredsjedničkog u parlamentarni sustav.

Miroslav Korenika je potvrdio rečeno, ali je i naglasio da je gospodin Račan predsjednik SDP-a, odnosno hrvatskih socijaldemokrata.

Ivo Fabijanić je odgovorio Krpini da su mu komunizam noćne more s kojima će, nažalost, morati živjeti. Ne prihvaća da je gospodin Budiša potpisao sporazum s »posljednjim komunističkim liderom« nego je istina da je sporazum potpisao gospodin Račan u ime socijaldemokrata Hrvatske, rekavši da je i sam ponosan što je pripadnik te stranke.

Drago Krpina je naveo datum kada je Budiša izjavio da nikada neće surađivati sa SDP-om, naglasivši da je to povijesna istina, što se tiče »noćnih mora« njih nema, odgovorio je, iako smatra da je komunizam jednako kao fašizam i nacizam veliko zlo i napomenuo da je prema statističkim podacima ubio 100 milijuna ljudi, a fašizam i nacizam zajedno 25 milijuna.

Dr. Tibor Santo je u ime Kluba zastupnika nacionalnih manjina pružio podršku Nacrtu promjena Ustava. Uostalom, dodao je, ti su programi dobili podršku birača na izborima što

je bio najvažniji razlog da se pristupi promjenama Ustava. Podržava da se promijeni polupredsjednički u parlamentarni Ustav, da izvorišne osnove i dalje budu sastavnim dijelom Ustava i zbog toga što daju pregled povijesnog zbivanja važnih za ovu zemlju i zbog isticanja autohtonih nacionalnih manjina.

Podršku daje jačanju lokalne i regionalne samouprave, decentralizaciji Hrvatske jer su to dijelovi ustroja u kojem građani neposredno participiraju. Osim toga interes koji ljude okuplja u takvu zajednicu vrijedan je poštovanja.

Klub je u svojoj raspravi naročito pažnju obratio rješenju o temeljnim ljudskim pravima i pravima nacionalnih manjina, dajući prijedlog vezan uz odredbu u članku 7. stavak 2. I Ustavnim zakonom treba garantirati razinu prava nacionalnih manjina, i podsjeća da je sporazumom između Hrvatske i Republike Mađarske regulirano pitanje manjinske samouprave, a time bi bile obuhvaćene manjine koje ovime nisu.

Iskazujući podršku dvodomnom sustavu, drži da Županijski dom treba biti ravnopravan i mjesto u kojem će se osigurati bolje provođenje regionalne samouprave.

Luka Bebić (HDZ) je upozorio da bi u slučaju da Ustavni zakon postane sastavnim dijelom Ustava, međunarodni ugovori koje ratificira Sabor, u tom slučaju bili iznad Ustava.

Neposrednija zaštita građana

Mr. Nikola Ivaniš (PGS) je u ime Primorsko-goranskog saveza i Slavonско-baranjske hrvatske stranke nedvosmisleno podržao prijedlog jer sadržava načelna politička stajališta za koja su se zalagali. Iz toga razloga podržava stav Odbora za ljudska prava i nacionalne manjine – da izvorišne osnove bez bitnih promjena ostanu sastavnim dijelom Ustava, da se polupredsjednički sustav pretvori u parlamentarni, da se preciznije odrede predsjedničke dužnosti i zadržati činjenica da je prvi autoritet države ipak Predsjednik Republike, te pruža podršku usklađenju odnosa između zakonodavne, izvršne i sudske vlasti te harmoničnijem odnosu između Predsjednika Republike, Sabora, i Vlade.

Predstavnik je izrazio zadovoljstvo što je akceptirano postojanje hrvatskog regionalizma, a posebno što se planira uspostavljati horizontalne i vertikalne diobe vlasti što je jedna od karakteristika moderne države.

Naznačivši da će podržati Prijedlog nacrtu pozitivno se odredio prema obrazloženju prijedloga Vlade glede naziva Sabora, stava gospođe Pusić i objašnjenja Odbora za Ustav, Poslovnika.

Nedvosmisleno podršku pruža rješenju da se kroz instituciju pučkog pravobranitelja osigura neposrednija zaštita građana, rekao je, izrazivši uvjerenje da će dosadašnji uspješno vođeni proces promjena Ustava biti priveden kraju još u ovoj godini.

Vesna Škare-Ožbolt (DC) je u načelu podržala promjenu Ustava usprkos činjenici da nije dobro prečesto pristupati promjenama. Potom je iznijela niz primjedbi na neka rješenja.

Polazeći od činjenice da se nakon 3. siječnja promijenila politička situacija, da nijedna stranka nema većinu u Saboru, da najjača stranka nije dala Predsjednika Republike, da jedna stranka ne može sama sastaviti Vladu, a tako neće biti ni dugoročno, u ime DC-a daje podršku ustavnoj reformi, tj. transformaciji državnog uređenja iz polupredsjedničkog u parlamentarni sustav, rekla je.

Međutim, na osnovi dijela predloženih promjena izražava bojazan da su promjene najvećim dijelom usmjerene prema određivanju ovlasti i rješavanju suodnosa trodiobe vlasti, dok se malo vodi računa o situacijama koje bi mogle nastati u narednim izbornim rezultatima.

U takvom novom odnosu predložena institucija supotpisa bila bi teško provediva kao i u eventualnim kriznim situacijama ove vlasti.

Što se tiče predloženog rješenja o vertikalnoj trodiobi vlasti što zapravo znači da bi teritorijalna vlast bila podijeljena na tri razine (centralnu, regionalnu i lokalnu, a govori se i o mjesnoj samoupravi) dovodi se u pitanje ustavno načelo o jedinstvenosti i nedjeljivosti demokratske i socijalne države.

Primjećuje također da je široka i neodređena neprikladna formulacija u stavku 2. članka 4. te može dovesti do različitih interpretacija.

Loš prijevod s njemačkog

Slijedeći se prigovor odnosi na definiciju funkcije političke stranke, pogotovo »oblikuju volju naroda sa svrhom da utječu na državnu volju«, što je loš prijevod s njemačkog jezika.

Mišljenje je da politička teorija nije sasvim raščistila razliku između političkih stranaka i interesnih skupina, pa to treba definirati u ovom Ustavu, dok pitanje funkcioniranja

političkih stranaka u političkom sustavu treba urediti zakonom.

Prigovorivši ponuđenom rješenju, zauzela se za to da se zadrže odredbe o ustrojavanju stranke po teritorijalnom načelu.

Što se tiče novine da Predsjednik Republike podnosi godišnje izvješće o stanju države i nacije o kojem se može raspravljati, zastupnica je zapitala – što u slučaju da izvješće ne bude prihvaćeno.

Prema riječima zastupnice, neprihvatljivo joj je da se od predsjednika Vrhovnog suda ne očekuje da ima sudačko iskustvo, te da razriješenje predsjednika Vrhovnog suda bude u nadležnosti Ustavnog suda. Mišljenja je da treba biti u nadležnosti Zastupničkog doma. Također drži da ne treba povećavati broj ustavnih sudaca nego smanjiti na optimalnih devet.

Upozoravajući na rješenja o lokalnoj samoupravi izrazila je bojazan od radikalne decentralizacije i primjera rješenja uzetih, kako je rekla, iz drugih sustava.

• Protiv promjena naziva Sabora već iz samog dojma da se nakon svake promjene vlasti mijenja i naziv najvažnije državne institucije.

Demokratski centar je iskazao protivljenje prema mijenjanju naziva Sabora već zbog samog dojma da se nakon svake promjene vlasti mijenja i naziv najvažnije državne institucije.

Nelegitimno

Nakon javljanja klubova zastupnika prešlo se na pojedinačnu raspravu od deset minuta. Prvi je bio **Joško Kontić**, izrazivši zadovoljstvo što je uspostavljen dijalog kao preventiva protiv rak-rana našeg društva »klimoglavije, konvertitstva i šutnje«. Ovakav uvod napravio je da bi se mogao kritički osvrnuti na dio Nacrta u kojem se nudi rješenje o raspuštanju parlamenta. Koncipiran je tako da ga Predsjednik Republike može raspustiti na zahtjev Vlade i uz potpis premijera. Po njemu je on potpuno nelegitimno i ima demokratsku opravdanost zbog toga što ga poznaju i brojne europske zemlje. No, smatra da bi bio mnogo produktivniji slijedeći koncept – da parlament može raspustiti isključivo Predsjednik Republike, ali na temelju jasnih i

ustavom propisanih uvjeta. Time bi se izbjegla mogućnost i eliminirala sumnja da će parlament koji je birao narod biti raspušten nekakvim arbitrarnim postupkom, dobrim ili lošim trenutkom bilo koje osobe.

Očekujući još rasprava o ovom pitanju izrazio je nadu u donošenje rješenja koje će biti »za vječnost«, nasuprot ovome kojim se kao što je već rečeno rješava jedna politička situacija i da se zapravo donosi zbog određenih strepnji i nepovjerenja.

Međutim, i predloženo rješenje uz određene dodatke i sada smatra prihvatljivim.

Citirajući točku sporazuma šestorice u kojoj stoji i da će se ukinuti polupredsjednički sustav i ojačati uloga Sabora, na tonje je upozorio one koji su govorili u prilog tome, osporivši da se govorilo o mogućnosti raspuštanja Sabora, odnosno upitao je – je li itko dao model u kojem će biti vidljiv određeni paritet Vlade i Sabora. Prihvati li se ovakav prijedlog, zastupnik ocjenjuje stvorit će se situacija da je Vlada zapravo ustavno snažnija od Sabora.

Unatoč ovakvoj svojoj kritičnosti ipak, kaže neće biti kočničar cjelokupnog procesa pozitivnih promjena.

• Vlada je prije ovog Prijedloga trebala ponuditi prijedlog nacionalnog gospodarskog razvoja i strategiju života, odnosno kako zaustaviti daljnju pljačku i rasprodaju nacionalnog bogatstva.

Dr. **Anto Kovačević (HKDU)** je prigovorio Vladi da je prije ovog Prijedloga trebala ponuditi prijedlog nacionalnog gospodarskog razvoja i strategiju života, odnosno, kako zaustaviti daljnju pljačku i rasprodaju nacionalnog bogatstva. Ujedno je podsjetio da su izbore dobili na paroli o boljem životu, a ne na tome hoće li veće ovlasti imati Račan ili Mesic.

Nazadnjački prijedlog

Što se samog teksta prijedloga tiče smatra ga nazadnjačkim u odnosu na važeći Ustav. Naime, smatra da predloženi ozbiljno ugrožava načelo trodiobe vlasti. U nekim je odredbama neprecizan i nepotpun (u poglavju o sudbenoj vlasti nije izričito propisano da tu spada i državno odvjetništvo), rekao je zastupnik i prigovorio upo-

trebi riječi »regionalno« jer je tuđica, te prenio mišljenje mnogih pravnih teoretičara da lokalna i područna (regionalna) samouprava nisu dio državne vlasti i da se temelji i na zajamčenom pravu i na lokalnu i područnu samoupravu. To treba drugačije formulirati – smatra zastupnik.

Nastavlja – odredba u kojoj se određuje da se zakonom može propisati da provedba diobe vlasti može uključivati i međusobnu suradnju (suodlučivanje i provjeru) jest negacija trodiobe vlasti i nezavisnosti sudova, te vodi prema komunističkom načelu jedinstva vlasti. Ujedno, dovodi do prestanka vlasti nezavisnosti sudova i Sabora.

Na takvom je tragu, mišljenja je, i novoformulirano rješenje u kojem se propisuje da se prilikom prvog stupanja na dužnost imenuje suca (ne bira) što ima za cilj da se suca »upregne« u određenu politiku, učini ga zavisnim i ubije u njemu duh samostalnosti i nezavisnosti.

Držeći opravdanom odredbu da Hrvatske oružane snage ne mogu prijeći hrvatsku državnu granicu bez odobrenja Sabora, sugerira razmišljanje da velikosrpski koncept nije slomljen te da u vojnom smislu treba predvidjeti mogućnost gonjenja neprijatelja tako da se ne može pregrupirati.

Podsjetivši da je i u vrijeme komunističke Jugoslavije postojao propis da se kazneni postupak ne može ponoviti protiv osobe koja je oslobođena pravomoćnom presudom, protiv se predloženoj, a nehumanijoj odredbi. Ona se predlaže očito zato, reče, da se pojedince odvede pred Međunarodni kazneni sud u Haagu.

Iako je u javnosti bilo govora da je Županijski dom suviše, predlagatelj se odlučio da ga zadrži i znatno oslabi. Naime, po važećoj ustavnoj odredbi Županijski dom ima pravo suspenzivnog veta na sve zakone koje donosi Zastupnički dom, rasprava treba biti ponovljena i zakon donijet kvalificiranom većinom. Sada je to pravo suženo na neke zakone i to neznatan dio zakonodavne djelatnosti Zastupničkog doma.

Doduše, predloženo je da u području lokalne i regionalne samouprave bude ravnopravan, i u slučaju da se ne donese u istom tekstu, vrijedi zakon što ga je donio Zastupnički dom. Stoga, zastupnik smatra da treba zadržati suspenzivni veto pri donošenju svih zakona u kojima ravnopravno odlučuju. U slučaju da se ne slože oko teksta sazvala bi se zajednička sjednica oba doma pa bi

zakon trebao biti prihvaćen propisanim većinom glasova ukupnog broja glasova obaju domova. Tako bi se, naime, ojačao položaj Županijskog doma.

U dijelu koji se tiče lokalne i regionalne samouprave u prijedlogu se ne navode, kao što je riješeno u važećem, čimbenici koje treba ispuniti da bi se osnivale županije, pa je spriječeno nekontrolirano osnivanje. U ovom slučaju jasno se, prema mišljenju zastupnika ide za dezintegracijom, jer se predviđa to pitanje urediti zakonom (lakše ga je izglasati nego Ustav), te postoji mogućnost osnivanja županija na području u kojemu nema jedinstvene povezanosti kako bi mogla biti osnovana.

Niz primjedbi

Dr. **Zlatko Kramarić (LS)** je podsjetio da je na tematskoj raspravi o ustavnim promjenama, pohvalio oba prijedloga i izno niz primjedbi od kojih su neke prihvaćene. Na one koje nisu upozorio je ponovno.

Prema njegovom mišljenju, oba su prijedloga išla za time da se omogućiti prijelaz iz polupredsjedničkog u parlamentarni tip vladavine, no, na žalost, tada se nije moglo predvidjeti da će se rasprava odvijati u tako lošim političkim prilikama. One ne jamče da će rasprava i rezultati biti razumni i umirujući, mišljenja je zastupnik. Tako se, primjerice, može vidjeti da je nacrt prijedloga koji izrađuje Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav, na žalost, lošiji od oba prethodna prijedloga. Kaže to radi toga što smatra da u donošenju promjena Ustava treba ostati što manje neusuglašenih odredaba, a ovaj time vrvi, što cjelokupni tekst čini izuzetno teškim za parlamentarnu raspravu.

• Nije dobro da temeljni motiv bude loše prikrivena politička želja da se neke institucije što prije promijene.

Nije dobro, smatra da temeljni motiv bude loše prikrivena politička želja da se neke institucije što prije promijene – što zbog procjene da više ne odgovaraju potrebama vlasti, što zbog njihovog prethodnog sustava ili radi toga što je sam proces stvaranja tih institucija bio previše obilježen političkim motivima. Protiveći se takvom polazištu, drži da takve moti-

ve treba izbjegavati jer postoji opasnost da rezultati budu isti kao oni koje se želi promijeniti. Zato je, misli zastupnik, trebalo prepustiti da javnost raspravi određena pitanja jer se radi o temeljnom dokumentu.

Primjedbe na koje je zastupnik potom ukazao tiču se, redom – formulacije da političke stranke oblikuju volju naroda, što po vulgarnom tumačenju može biti da su one nositelji suvereniteta. Nadalje, pita i traži objašnjenje zašto se interpelaciji daje ustavna snaga. Nepotrebna je i odredba, smatra, da predsjednik ima pravo na pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti zakona jer to pravo ima svaki građanin. Možda je to i varka, posumnjao je, da se stekne dojam kako Predsjednik ima neke dodatne kontrolne funkcije koje drugi nemaju. Uslijedio je prigovor na nedorečenost odredbe o glasovanju. Smatra da treba precizirati da se Predsjednika Republike bira većinom glasova svih birača, pod uvjetom, rekao je, da je glasovanju pristupila većina birača upisanih u birački spisak. Nelogičnost vidi u rješenju da godišnje izvješće o stanju države i nacije predsjednik izrađuje u suradnji s premijerom jer se postavlja pitanje tko u tom slučaju trpi kritike. U rješenju o raspuštanju Sabora nijedno od predloženih ne smatra dobrim. Bolje je postojelo jer smatra da je nužno navesti pretpostavke takve situacije. Da Ustav ne bi bio pun nejasnoća valja precizirati što se podrazumijeva pod pojmom zloupotreba položaja.

Kvalitetan iskorak prema demokratskom sustavu

Ovime je zastupnik završio svoje izlaganje. Na redu je bio dr. **Vilim Herman**. Zaključivši da se Hrvatska nalazi u važnom razdoblju, u vremenu stvaranja pravne norme od kojih je Ustav ta koja stabilizira institucije sustava, i stvara pouzdanu podlogu za bolji život, izrazio je suglasnost sa specifičnim institutom ombudsmana. Pohvalno je da ga pojačava, pogotovo jer se radi o zaštiti ljudskih prava, a to je uvijek osjetljiva materija. Podsjetio je na potrebu uvođenja prava na razvoj treće generacije, jer na to obvezuju promašaji i zloporabe pretvorbe društvenog vlasništva u privatno.

Zastupnik je primijetio da se nepotrebno »zatrpa Ustav« neratificiranim poveljama o lokalnoj samoupravi i odnosu nacionalnog i međunarodnog prava.

Što se tiče predloženog rješenja o raspuštanju parlamenta, postoje različita europska iskustva, a budući da nama treba stabilna Vlada valja uspostaviti uravnotežen odnos Vlade, Sabora i institucije Predsjednika Republike. Uz izraženu sklonost rješenju smatra da Vlada ne može predložiti Predsjedniku Republike raspuštanje parlamenta dok traje postupak glasovanja o nepovjerenju Vladi.

Sam Ustav ne znači ujedno garanciju za stvaranje efikasnijeg i demokratskog društva no uz jasna pravila postoje realne mogućnosti za stvaranje boljeg života i uspostavljanje dijaloga s europskim i svjetskim trendovima globalizacije pri čemu se mora znati obraniti od gubitka identiteta vlastite tradicije.

Mario Kovač (HSL) smatra da predloženi nacrt predstavlja kvalitetan iskorak prema parlamentarnom sustavu ali da ima mogućnosti za još kvalitetnije rješenje. U tom smislu misli na dokument koji su donijele stranke koalicije u predizborno vrijeme u kojem se zalažu za parlamentarni sustav, jačanje uloge Sabora, te odgovornost Vlade.

Prvenstveno misli na deklaraciju o temeljnim pravima poslije izbornog djelovanja koju su potpisale SDP i HSL.

U ovoj se raspravi zastupnik posebno osvrnuo na predloženo rješenje u članku 40. Nacrta koje se odnosi na članak 104. Ustava u kojem se regulira mogućnost raspuštanja parlamenta.

Napomenuo je da se u ustavnopravnoj literaturi napominje da je karakteristika kabinetskog parlamentarnog sustava i ovlasti Vlade da raspušti parlament prije isteka mandata s tim da Ustav obično ograničavaju učestalost i vremenski trenutak raspuštanja. Slijedeća karakteristika sustava je da član Kabineta mora biti izabran za člana parlamenta. To su pravila u Britaniji i zemljama koje se ugledaju u britanski pravni sustav, a riječ je o pravu da se na nacionalnom planu ne može vjerovati osobi koja je izgubila povjerenje svoje lokalne izborne osnove ili je nije ni dobila. Naime, kaže to stoga što se predloženim rješenjem može dovesti u prijevornu situaciju radi situacije da predsjednik Vlade i članovi nemaju izborni legitimitet (nisu povjerali legitimitet kod biračke baze) a dalo bi im se pravo da predlože predsjedniku Republike i da bez ikakvih dodatnih uvjeta, posredno, raspuste parlament koji ima legitimitet.

Naznačio je da primjerice u njemačkom kabinetskom parlamentarnom sustavu nema prava na raspuštanje parlamenta, i ukazao na primjer kvalitetnog rješenja u Slovenaca, očekujući da će se prijedlog u članku koji spominje izbrusiti, dajući si slobodu, kao što je rekao, da ustvrdi kako se predlagatelj previše osvrtao na recentni odnos političkih snaga. Osobno drži da tendencija mora biti donošenje trajnog ustava za budućnost.

Ovo je tek Prijedlog nacrt

Mr. **Željko Glavan (HSL)** je podsjetio da se hrvatski narod opredijelio za promjenu Ustava glasujući za pobjedničku koaliciju, a jedno od tih obećanja je bilo da će ojačati uloga parlamenta jer Sabor izražava volju naroda a ne »oblikuje« je. Kao zastupnik izražava dojam da Sabor to mjesto u ovom prijedlogu nije dobio.

Pri donošenju Ustava ne smije se zaboraviti, podsjetio je, da Sabor ima posebnu ulogu u svijesti hrvatskog naroda jer je i u vrijeme kada nije postojala hrvatska država zadržao nit državnosti i opstojnosti državotvornog elementa.

• Pri donošenju Ustava ne smije se zaboraviti da Sabor ima posebnu ulogu u svijesti hrvatskog naroda jer je i u vrijeme kada nije postojala hrvatska država zadržao nit državnosti i opstojnost državotvornog elementa.

Smatrajući da u dokumentu kao što je Ustav treba biti što manje voluntarizma, odnosno, da odluke donosi jedan čovjek, one moraju biti što preciznije formulirane. Posebno se to tiče spornog članka koji predviđa raspuštanje parlamenta. Drži da formulacija otvara mogućnost nove političke koalicije pa o ovom rješenju treba još jedanput dobro promisliti. Sugerira dodavanje određenja da Vlada ne može predložiti raspuštanje Sabora dok traje postupak za iskazivanje nepovjerenja.

Budući da nije određeno što se događa ako Predsjednik Republike odbije raspustiti parlament, također ni u kojem roku Vlada može ponovno predložiti isto, zatražio je precizan odgovor i predložio da iza traženja povjerenja Vladi mora stajati veći broj zastupnika.

U nastavku iznošenja svojih zapažanja, zastupnik je prigovorio predloženom cenzusu pri izboru Predsjednika Republike upotrijebljenom glagolu birati umjesto izabrati, te je poželio da predloženi Ustav bude donijet konsenzusom.

Mr. **Mato Arlović (SDP)** je podsjetio na naziv dokumenta, dakle, tek Prijedlog nacrt da se pristupi promjeni Ustava, a potom se osvrnuo na pitanja iz rasprave. Prvo na primjedbu Kluba zastupnika DC-a o »oblikovanju volje«, što je kao primjedba prihvaćeno, a što se tiče predloženog rješenja o Vrhovnom sudu, odgovara da je rješenje predloženo sa željom da se poštuje trodioba vlasti.

U svezi s postavljenim pitanjem o godišnjem izvješću Predsjednika Republike, naglašava da je nakon svega važnije kako će se postupiti nakon što su problemi uočeni. Međutim, dio prijedloga je prihvaćen i postat će sastavnim dijelom prijedloga, kazao je mr. Arlović.

Usljedio je odgovor na pitanje vezano uz djelovanje Predsjednika Republike, pitanje zadržavanja dijela predsjedničkog sustava i ocjenjivanja ustavnosti i zakonitosti. Glede potonjega postavlja se pitanje potrebe za Ustavnim sudom, rekao je i upozorio da zakon pošto bude donesen stupi na snagu tek nakon određenog vremena. No, ako bi se Predsjedniku Republike dalo da ocjenjuje to pitanje, ne bi imalo smisla postojanje Županijskog doma koji ima pravo veta.

Što se tiče postavljenog pitanja o mogućnosti raspuštanja Sabora, upozorio je na postojeće rješenje da Predsjednik Republike može raspustiti Sabor ako ovaj u roku 30 dana ne donese Proračun ili ako se iskaže nepovjerenje Vladi. Stoga ne prihvaća rečeno kako predloženo rješenje narušava parlamentarni sustav.

Naglasio je da u predloženom rješenju stoji da Vlada može samo predložiti ali ne i zahtijevati raspuštanje, te da ga ne raspušta ona nego Predsjednik Republike ako tako odluči. Ako se to ne dogodi tada Vlada ulazi u sukob sa svojom vlastitom većinom i slijedi joj da dade ostavku ili da joj bude izglasano nepovjerenje.

Izrazivši vlastiti dojam proizšao iz proteklih diskusija kako je Predsjednik Republike »oklajštren« za svoje izvorne funkcije podsjetio je na postojeće i prigovorio zastupnicima da nedovoljno pažljivo proučavaju ovaj materijal i uspoređuju s postojećim, te ne obraćaju pažnju na rješenja koja se uklapaju u važeća.

Rasprava o raspuštanju Parlamenta

Zastupnik **Joško Kontić (HSL)** javio se za ispravak netočne konstatacije zastupnika Arlovića koji je u svom govoru naveo da Vlada raspušta Sabor. Netočnim je ocijenio i navod da se u svojoj raspravi založio za uvođenje čistog predsjedničkog sustava. Zastupnik mr. **Mato Arlović (SDP)** začuo se iznijetim kritikama budući da je samo citirao ranije iznesene tvrdnje. Ponovno se javio zastupnik Kontić pojašnjivši razliku oko predsjedničkog i parlamentarnog sustava kada je riječ o ovlastima kojima se može raspustiti parlament. Predsjedavajući je zatim analizirao fonograme te ocijenio da su argumenti zastupnika mr. Arlovića ipak bili opravdani i utemeljeni. Rasprava o ovom pitanju nastavljena je govorom **Vladimira Šeksa (HDZ)** koji je također ispravio netočni navod zastupnika Kontića prilikom rasprave o promjeni Ustava. Upozorio je, međutim, da zastupnik mr. Arlović zamjenjuje prijedloge svojstvene klasičnom parlamentarnom sustavu i postojećem članku 104. Ustava Republike Hrvatske. Ukoliko predsjednik Vlade kojemu je izglasano nepovjerenje, predloži Predsjedniku Republike raspuštanje Zastupničkog doma, Predsjednik Republike mora istovremeno raspisati nove izbore. Na taj se način učvršćuje stanje, a Vlada praktički raspušta Zastupnički dom. I zastupnik mr. **Željko Glavan (HSL)** uputio je repliku i osporio iznijete tvrdnje zastupnika mr. Arlovića. Smatra da je bitna karakteristika predsjedničkog sustava da nešto može ili ne može učiniti u sklopu postojećih zakonskih propisa. U ovom slučaju Sabor ima prostora da ispunjava svoje ovlasti koje su utvrđene Ustavom. Za repliku se odlučio i zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** koji je citirao članak 30. predloženih izmjena Ustava u kojima se na određeni način čak proširuju ovlasti Predsjednika Republike. Citirao je one odredbe kojima se propisuje predstavljanje i zastupanje Republike Hrvatske u zemlji i inozemstvu. I zastupnik mr. **Nevio Šetić (HDZ)** iskoristio je priliku za repliku te naveo da ima osjećaj kako se odustaje od stvaranja parlamentarnog sustava. Upozorio je da su građani očekivali stvaranje i izgradnju novog rekonstruiranog društva i države koja svakome daje iste mogućnosti. Zamjerio je na inicijativi kojom se predlaže brisanje pridjeva »državni«

iz naziva Hrvatskoga državnog sabora.

• Treba izgrađivati društvo i politički sustav u kojemu će svaki građanin imati jednaka prava i obveze.

Ponovno je govorio zastupnik mr. Arlović, te pojasnio sporne odredbe oko ovlasti Predsjednika Republike da predstavlja i zastupa državu. On politički mora zastupati zemlju jer je na njenom čelu pa bi o takvim situacijama jednostavno trebalo povesti računa. Objasnio je zatim da se zakonom propisuju sve ovlasti Predsjednika države, pa pojedina strahovanja o zlorabama nisu opravdana ni utemeljena. Objasnio je zatim sadržaj članka 50. i ustvrdio da se njime uređuju detalji oko izglasavanja nepovjerenja Vladi. Ako u roku od 30 dana Vlada ne ostvari povjerenje, ili iz drugih razloga premijer i Vlada podnesu ostavku, onda se otvara mogućnost novom mandataru. Ukoliko se takav prijedlog ne prihvati onda se raspisuju novi izbori.

Sada je zastupnik Kontić uputio repliku zastupniku Šetiću te ocijenio da polemika koja se povela između njega i zastupnika mr. Arlovića samo potvrđuje dosegnutu razinu demokracije u postojećoj koaliciji šest stranaka. S novim osporavanjima javio se zatim zastupnik Šeks, te analizirao pojedine hipotetske situacije oko određivanja novog mandataru za sastav Vlade. Ocijenio je da bi Predsjednik Republike mogao raspustiti saziv Zastupničkog doma na prijedlog predsjednika Vlade koji je u ostavci. Ponovno se u ime predstavnika predlagatelja za riječ javio zastupnik mr. Arlović te pojasnio kojim se putem povjerenja mandat za sastavljanje Vlade. Pročitao je zatim i dijelove prijedloga sadržanih u članku 38., te podsjetio i na ovlasti Parlamenta u ovakvim situacijama. Upozorio je i na situacije u kojima bi moglo doći do raspuštanja Zastupničkog doma. Sabor može, ali ne mora prihvatiti povjerenje, nastavio je zastupnik, sve ovisi o kvaliteti programa i ljudi koji se predlažu. Ocijenio je da se ove mogućnosti moraju precizno razraditi kako ne bi došlo do različitih interpretiranja u slučaju krize odnosa između izvršne i zakonodavne vlasti.

Nastavilo se replikama, a prvu je uputio zastupnik Šetić. Smatra da u trenutku donošenja najvišeg doku-

menta u državi ima razloga očekivati da se poboljšaju i ukupni odnosi u društvu. Nema dovoljno povjerenja u demokratičnost zastupnika Kontića i »stranaka šestorke«, jer isključuju interese četvrtine hrvatskog stanovništva koje je na izborima iskazalo povjerenje zastupnicima HDZ-a. Zatim je zastupnik **Josip Leko (SDP)** replicirao zastupniku Šeksu konstatacijom da je odnos Vlade i Parlamenta najosjetljiviji dio oko predstojećih promjena. Upozorio je da treba razlikovati situaciju kada Sabor utvrđuje odgovornost i razrješava Vladu prilikom izglasavanja nepovjerenja. Javio se iznova zastupnik Šeks, koji je međutim uputio repliku zastupniku mr. Arloviću. Pročitao je i analizirao već opisane odredbe u članku 50, te istaknuo da u njemu ne piše da Predsjednik Republike treba povjeriti mandat za sastav Vlade osobi koja na temelju raspodjele zastupničkih mjesta, nakon obavljenih konzultacija uživa povjerenje većine svih zastupnika. Zastupnik Krpina odlučio se pak za ispravak netočnog navoda zastupnika mr. Arlovića. Ocijenio je netočnom tvrdnju da se člankom 30. Prijedloga promjena Ustava, ne proširuju ovlasti Predsjednika Republike. Smatra da je pojam »predstavlja i zastupa«, ipak širi od sadašnje formulacije. Zastupnik mr. Arlović odgovorio je zatim na primjedbu zastupnika Šetića da tobože zanemaruje interese i želje četvrtine glasačkog tijela Republike Hrvatske koje je svoje povjerenje poklonilo zastupnicima HDZ-a. Podsjetio je da je ova stranka trebala napraviti vlastiti Prijedlog izmjena Ustava. Budući da je propustila ovaj proceduralni korak nije korektno da sada iznosi optužbe za vlastiti postup.

Prednosti parlamentarnog sustava

Sada se za riječ javio zastupnik dr. **Ivan Čehok (HSLs)** koji je ocijenio da prema postojećem Ustavu imamo jakog predsjednika, relativno slabu i ovisnu Vladu i potisnutu ulogu Parlamenta. Osim toga, situaciju komplicira i postojanje 21 županije i župana, više od 3 tisuće načelnika i ostalog glomaznog činovničkog aparata koji usporava rad ove države. Kao paradoks je spomenuo i činjenicu da Hrvatske ima više sudaca i sudačkog aparata nego jedna Engleska, a usprkos ovoj činjenici sudstvo je neučinkovito. Konačno je prihvaćena spoznaja da postojeće stanje treba mije-

njati i poboljšati te da se građansko društvo ne projektira samo ponovnim slaganjem mehanizama moći predsjednika Republike. Ocijenio je da po tom pitanju promjena valja slijediti maksimumu Jeana Jacquesa Rousseaua da mala, te konfesionalno, kulturno i etnički homogena zemlja treba razvijati prednosti parlamentarne demokracije. Ocjenjujući da Republika Hrvatska ima sve navedene odlike, zastupnik je predložio da treba uvesti ustavno pravne instrumente kojima se točno određuje što se u svakom trenutku treba poduzeti oko tumačenja ovlasti svih partnera u političkom životu zemlje. Predložene mjere trebaju biti što preciznije, ali i razumljivije. Ocijenio je da se nitko ne treba stavljati iznad pozicije Parlamenta, a nije jasna ni već opisivana situacija oko glasovanja nepovjerenja Vladi i raspuštanja Parlamenta. Ponovio je kako je Parlament jedini pravi predstavnik naroda jer štiti interese svih građana. Predsjednik pak može zanemariti želje onog postotka građana koji u izborima nisu glasovali za njegov program. Dodao je na kraju da se mora voditi rasprava i briga o lokalnoj upravi i samoupravi, te spornim osjećajima kada se govori o terminu regionalne samouprave. Iz Ustava nadalje treba izbaciti one dijelove koji se odnose na nadziranje vojnih i civilnih službi, te pozicionirati institut Državnog odvjetništva koje treba postati savjest ovog društva. Ono bi trebalo dovesti do uspostave moralne i zakonske pravde koja će jamčiti pravedan poredak, što u sadašnjim okolnostima nije slučaj.

• Republika Hrvatska ima sve preduvjete za razvoj parlamentarnoga političkog sustava.

Govorio je zatim zastupnik **Mladen Godek (HSLs)** koji je analizirao pojedine dijelove predloženog zakonskog teksta. Osvrnuo se zatim i na članak 49. prema kojemu Vlada odgovara Parlamentu. Upozorio je da treba razmotriti i članak 104. koji donekle poništava odredbe sadržane u člancima 19. i 46., a koje govore o tome kada i u kojim okolnostima dolazi do raspuštanja Parlamenta. Založio se i za uklanjanje i arbitarnost spornih odredbi, podsjećajući na brojne probleme koji su se pojavili u slučaju bolesti i nesposobnosti za rad ranijeg predsjednika, dr. Tuđmana. Ocijenio

je da su utemeljene pretpostavke o porastu i jačanju uloge Predsjednika Republike o čijoj odluci zapravo ovisi raspuštanje Parlamenta. Založio se na kraju da se Državno odvjetništvo uvede u Ustav jer predstavlja dio pravosuđa hrvatske države.

Zastupnik Šeks je iznijeta razmišljanja nazvao snovima i poručio zastupniku Godeku da će se probuditi kada se promijene pojedine nerealne vizije.

Izbjegavati elemente federalizma

Zastupnik **Luka Bebić (HDZ)** je ocijenio da u nekim najavljenim promjenama ima elemenata federalizma što nikako nije prihvatljivo. Ukoliko se želi unaprijediti lokalna samouprava moglo se ostati kod postojeće terminologije. Analizirao je zatim odnose i ovlasti između Vlade i Parlamenta, te procijenio da je potrebno ostvariti ravnotežu i nadzor između ova dva instituta i Predsjednika Republike. Ocijenio je da su se smanjile pojedine ovlasti Predsjednika, ali je i Parlament u pojedinim ovlastima doveden »na sporedni kolosijek«. Založio se za opstanak Županijskog doma te začudio disonantnim stavovima zastupnika HSLŠ-a koji su naveli kako će glasovati za one promjene koje su zapravo kritizirali u svojim govorima. Zastupnik dr. **Ivo Sanader (HDZ)** svoj je govor započeo konstatacijom kako prilikom ustavnih promjena u nekoj državi treba težiti visokom stupnju konsenzusa. Ne osporavajući legitimnost ovih promjena koje su još ranije najavljivane, zastupnik je upozorio da su u prvi plan dolazile promjene odnosa moći između Predsjednika Republike, te Vlade i Parlamenta. Ocijenio je da nije dobro ulaziti u promjene kroz prizmu vladajućih, pa i personalnih odnosa. Najavljeno jačanje Parlamenta, odnosno Sabora nije se međutim dogodilo jer u slučaju pokretanja postupka povjerenja Vladi, može, uz supotpis Predsjednika Republike doći i do raspuštanja Zastupničkog doma. Ocijenio je da treba precizirati sporne odredbe kojima Predsjednik Republike i Vlada mogu Sabor »držati u šahu«. Posebno je nelogično da predsjednik Vlade u ostavci može predlagati Predsjedniku Republike raspuštanje Zastupničkog doma i raspisivanje novih izbora. Govorio je zatim o interesima svih političkih partnera u Parlamentu koji bi trebali težiti političkoj ravnoteži. Naveo je zatim kako politički balans

ugrađuju politička tijela u Austriji. Upozorio je zatim da austrijski premijer nije, suprotno svim očekivanjima išao u koaliciju sa socijaldemokratima. Pozvao je da se zanemare trenutni odnosi i interesi kako bi predložene promjene bile stabilne i u budućim vremenima. Ocijenio je da treba tragati za rješenjima koja omogućuju legitimne i demokratske opcije koje su provjerene i u političkoj praksi ostalih europskih zemalja.

• Ustavne promjene trebale bi težiti političkoj ravnoteži svih političkih partnera.

Smatra da predloženim programatskim promjenama slabi pozicija Sabora jer se Županijskom domu smanjuje ustavni djelokrug. Prijedlozi HDZ-a oko ovog pitanja nisu da se ide prema smanjenjima ovog sustavnog dijela Parlamenta, već treba jačati njegovu ustavnopravnu poziciju. Smatra da nije dobro da se vlast koncentrira samo u Vladi jer time slabe pozicije zastupnika u predstavničkom tijelu koje jedino ima potporu naroda preko izbora. Ocijenio je na kraju da nema niti jednog valjanog razloga za mijenjanjem postojećeg imena Hrvatskoga državnog sabora.

Zastupnica dr. **Vesna Pusić (HNS)** replicirala je zatim zastupniku dr. Sanaderu. Podsjetila je kako odredbe oko raspuštanja Sabora nisu uvedene zbog držanja Sabora u šahu, već da se razriješe neki mogući oblici krize vlasti. Treba imati putove kojima bi se prevladala moguća situacija kada dolazi do sukoba ili blokiranja rada Parlamenta. Ovaj pravni instrument može se upotrijebiti samo u opisanim situacijama i nema drugih namjera. Ponovno je ovu situaciju analizirao zastupnik Šeks, koji je uputio repliku prethodnoj govornici. Smatra da se usvajanjem ovog stavka omogućuje olako raspuštanje Parlamenta. Zastupnica **Dorica Nikolić (HSLŠ)** ocijenila je da se u dosadašnje poslove oko promjena Ustava treba ugraditi i posebna teritorijalna i upravna cjelina Zagreba. Njegovo ustrojstvo trebalo bi se regulirati posebnim zakonom (»lex specialis«). Ovi prijedlozi nisu naišli na potporu u dosadašnjem radu oko ustavnih reformi, ali je najavila da će ipak ustrajati na ovim prijedlozima. Smatra da treba izbjegavati neodgovorne poteze koje je vezala uz vladavinu bivše vlasti. Ocijenila je zatim da bi sve

promjene trebale racionalizirati rad državnih struktura, jer nije svejedno koliko pojedine promjene mogu koštati. Založila se za uvođenje prava građana da točno saznaju koliko će ove promjene koštati. Ukoliko se usvoji prijedlog o povećanju broja sudaca Ustavnog suda trebalo bi unaprijed iznijeti podatak o dodatnim troškovima. Navela je zatim statističke podatke o broju sudaca u susjednim zemljama iz kojih je vidljivo da i mnogobrojnije države od Hrvatske imaju devet sudaca u ovom tijelu – (Italija).

Zastupnik **Krpina** uputio je republiku zastupnici Nikolić te ocijenio da nema pravo optuživati zastupnike koji su činili većinu u prethodnom sazivu sbora. Smatra da se prije može govoriti o pomanjkanju odgovornosti jedne od stranaka »šestorke« koja je na svojim plakatima najavljivala otvaranje 200.000 novih radnih mjesta.

Promjene diktiraju osobne želje, a ne načela

Zastupnik **Vladimir Šeks** je podsjetio kako se govorilo da će izmjene ići u smjeru mijenjanja polupredsjedničkog u parlamentarni sustav. Ova očekivanja nisu ispunjena, a Vlada je dodavanjem svojih amandmana u biti obavila generalnu reviziju Ustava. Smatra da je obavljeno novo pozicioniranje ovlasti u kojoj je ojačala institucija Predsjednika Republike. Kada se donosio Božićni Ustav, dugo je trajala rasprava o donošenju temeljnog pravnog akta države, a sada dominantan pečat daje određivanje snaga i odnosa postojećih političkih aktera. Primjerice, u Nacrtu ustava se predlaže nadzor Predsjednika Republike u radu sigurnosnih službi, a sada Vlada svojim amandmanom ide dalje predlažući da se taj rad i usmjerava. Nisu točne tvrdnje da ojačava pozicija Zastupničkog doma jer on u biti postaje politički podložan Vladi. Podsjetio je da su u HDZ-u upozoravali da može doći do ove situacije ukoliko se izglasa nepovjerenje Vladi u Parlamentu, jer tada predsjednik Vlade u dogovoru s Predsjednikom Republike može raspustiti Zastupnički dom. Citirao je zatim pojedine dijelove iz američke Deklaracije o nezavisnosti, gdje se preciziraju trenuci prava naroda da izmijeni vlast koja je iznevjerila pruženo povjerenje. Zaključio je svoje izlaganje konstatirajući kako su mnogi dobili političko povjerenje birača, ali to ne znači da treba zacementirati očekivanja i volju naroda sve do slijedećih izbora. Pono-

vio je na kraju ocjenu da bi prema predloženim promjenama Hrvatski državni sabor i Zastupnički dom postao politički privjesak Vlade Republike Hrvatske.

• Nitko nema pravo samovoljno projicirati volju birača, bez novih demokratskih izbora.

Replicirala je dr. **Pusić**. Uz ocjenu kako se i politička podrška vremenom mijenja što su najbolje pokazali i siječanski izbori, založila se za poštovanje volje birača i odnos snaga koji je definiran na posljednjim izborima. Nitko ovdje, zaključila je zastupnica, nema pravo uzurpirati i samovoljno projicirati promjenu volje birača bez novih demokratskih izbora.

Bilo bi potpuno pogrešno ustavni okvir graditi tako da se zadovolje svi zahtjevi najvažnijih političkih subjekata u državi, smatra **Jadranka Kosor (HDZ)**. Kaže da taj okvir treba omogućiti funkcioniranje države bez obzira kako se zvali predsjednik države ili predsjednik Vlade te tko ima većinu u Saboru. Podržava promjene Ustava i ukidanje polupredsjedničkog političkog sustava te jačanje uloge Hrvatskoga državnog sabora kojem odgovara hrvatska Vlada. Za rješenja koja se nude, kaže da su uvođenje kancelarskog sustava, odnosno dominacije Vlade nad Parlamentom, što zapravo nije prijelaz u sustav parlamentarne demokracije. Glede Županijskog doma, zastupnica tvrdi, da bi mu trebalo pojačati ulogu, jer da u protivnom on nema smisla. Nije za to da u bilo kojim prilikama Oružane snage Republike Hrvatske mogu prijeći državne granice bez odluke Sabora. Osvrnula se i na članak 33. po kojem svi akti predsjednika Hrvatskoga državnog sabora, dok zamjenjuje predsjednika Republike, da bi stupili na snagu moraju imati i supotpis predsjednika Vlade. Smatra da ta odredba ne predviđa situaciju kada bi premijer odbio potpisati neki dokument, te kaže da bi to dovelo do državne krize. Predložila je da se treća glava Ustava koja govori o temeljnim pravima i slobodama čovjeka i građanina nadopuni novim stavkom koji bi glasio: »Svaki čovjek i građanin ima pravo na dostojanstven pokop i grob obilježen njegovim imenom.« Razlog je taj što još ima 1588 zatočenih i nestalih branitelja i civila

te više od 600 neidentificiranih posmrtnih ostataka. Na kraju je još gđa Kosor negativno ocijenila promjenu naziva Hrvatskoga državnog sabora.

• Rješenja koja se nude su uvođenje kancelarijskog sustava, odnosno dominacije Vlade nad Parlamentom.

Zlatko Canjuga (HDZ) je mišljenja da bi bilo zanimljivo analizirati metodološki pristup izrade ovog Prijedloga nacрта Ustava i tada bi se vidjelo kako je nemoguće braniti prošlo, kako je dobro krenuti u određene promjene, ali i koliko te promjene moraju biti usklađene i koliko ih treba pažljivo sagledavati. Za prijedlog ustavnih promjena kaže da ima ozbiljne nedostatke u zadovoljavanju europskih i demokratskih standarda, a da zanemaruje i neke interese Republike Hrvatske. Smatra da bi Ustav prije svega trebao postojati radi osiguranja zaštite hrvatskog naroda i hrvatskog građanina. To su neka demokratska načela, to je prirodno strastanje demokracije kao procesa s narodom iz kojeg izvire i nije iznad Parlamenta Bog, nego prije svega hrvatski čovjek, a onda tek Bog, drži zastupnik. To su, kaže, načela od kojih bismo trebali početi jer smo birani od naroda i njemu moramo dati najviše povjerenja. Dodao je kako nitko od zastupnika nije bezgrešan i ne bi trebao reći da volja naroda ne mora biti u suglasju s voljom pojedinca bilo u Vladi, Saboru ili u Uredu predsjednika. Osvrnulo se na pitanja možebitnog uključivanja u zajednice s drugim državama, te smatra da su to ključna pitanja o kojima bi se trebao očitovati sam narod. Kada se govori o pojmu – Hrvatski državni sabor, zastupnik je mišljenja da je rasprava malo nepripremljena, jer nisu konzultirani povijesni i pravni hrvatski znanstvenici. Da se to napravilo, vidjelo bi se da Hrvatski državni sabor označava instituciju u najširem smislu riječi, pa i samu državu, konstatira gosp. Canjuga. Na kraju izlaganja još je jednom istaknuo ulogu hrvatskog naroda rekavši da on mora puno više reći u političkom životu svoje države nego samo svake četiri godine.

Mislim da je važno reći razliku između mandata i imperativnog mandata, rekla je, javivši se za repliku **Vesna Pusić (HNS)**. Mi imamo mandat, a vladanje putem referendumata

predstavlja imperativni mandat, pojašnila je zastupnica, dodavši da mandat znači pravo da se u četiri godine u granicama Ustava i zakona odlučuje u ovom Parlamentu.

Četiri godine jesu četiri godine, ali u tom vremenu narod mora imati mogućnost reći svoje, jer on je stožerna snaga, a ne mi sami za sebe, odgovorio je **Zlatko Canjuga (HDZ)**.

Mnogi su ciljevi promjene Ustava, ali dva su jasno definirana, to je promjena polupredsjedničkog sustava parlamentarnim te poboljšati odnose predsjednika Republike, Sabora i Vlade, drži **dr. Ivice Kostović (HDZ)**. Rasprava je pokazala da glavni ciljevi promjena nisu postignuti, a ako to nije uspjelo koji su stvarni motivi izmjene Ustava, pita zastupnik. Konstatira dalje, da je u 60-tak novih članaka samo na dva mjesta Sabor jača institucija od ostalih oblika vlasti. Pitanje je, zašto tolike promjene postojećeg Ustava kada je on u svim fazama izgradnje Hrvatske države zadovoljio i nije ga izradila nikakva stranka, nego skupina stručnjaka, kaže gosp. Kostović. Ukazao je naročito na odredbu kojom se predsjedniku države uskraćuje mogućnost da imenuje veleposlanike. Kaže, da je sadašnja Vlada promijenila sve prijašnje veleposlanike po političkim kriterijima, što je vrlo neozbiljno, te pita, hoće li nova Vlada napraviti isto. Ukazao je i na članak 40. s kojim se, kaže nitko nije složio, jer da on stavlja Sabor u podređeni položaj spram Vlade koja ga može raspustiti.

• Zašto tolike promjene postojećeg Ustava kada je on u svim fazama izgradnje hrvatske države zadovoljio i nije ga izradila nikakva stranka, nego skupina stručnjaka.

Na postavljena pitanja odgovorio je predstavnik predlagatelja, predsjednik Odbora za Ustav i Poslovnik, **Mato Arlović**. Prvo se osvrnuo na članak 135. i rekao da naslov cijelog poglavlja znači udruživanje i odcjepljenje. Pita, ako smo samostalna i suverena država zašto bismo tražili odcjepljenje? Odredbe članka se odnose i na razdruživanje Republike Hrvatske, kaže gosp. Arlović, te ponovno pita od koga se razdružujemo? Shodno navedenom, predložio je da se zadnji stavak tog članka briše i da naslov spomenutog potpoglavlja bude eventualno: Udruživanje Republike

Hrvatske. Što se preambule Ustava tiče, rekao je da niti jedna radna skupina nije raspravljala da bi je trebalo mijenjati. Za prijedlog da Hrvatska postane građanska država, gosp. Arlović smatra da ga ne bi trebalo uvažiti, jer je u članku 1. Ustava već napravljena kombinacija nacionalne pripadnosti, nacionalnog suvereniteta i građanskog suvereniteta. Odgovorio je i gosp. Canjugi te rekao da zastupnici neposredno i samostalno odlučuju o zakonima ili porezima, a da se ne može u isto vrijeme sazvati građane da odluče o istom pitanju. Kada je u pitanju pravo naroda da ostvaruje neposrednu vlast, ono je zajamčeno u članku 1. Ustava i glasi: »Narod ostvaruje vlast izborom svojih predstavnika i neposrednim odlučivanjem«, objasnio je mr. Arlović te dodao da kada se spominje neposredno odlučivanje da se tu radi o referendumu. Predložio je dalje da se promijeni članak 31. koji govori o tome da je izbor predsjednika Republike legitiman ukoliko je glasovanju pristupila većina svih birača upisanih u birački spisak. To drži pogrešnim, jer se može desiti, ukoliko na izbore izađe

samo 50 posto plus jedan birač, da 25 posto birača izabere predsjednika Republike Hrvatske. Predlaže zato da se u taj članak uvede da je za izbore potrebna kvalificirana većina u prvom krugu izašlih birača, a da se drugi krug izbora provede neovisno o njihovom broju. Na kraju je predsjednik Odbora za Ustav i Poslovnik rekao da Vlada nikada ne može raspustiti Sabor i da to nije predloženo, ali da može dati prijedlog za to.

Članak 135. je nužan, smatra **Vladimir Šeks (HDZ)**. Kaže, kako on regulira tko može pokrenuti inicijativu i tko prethodno odlučuje o udruženju RH s nekom drugom državom. To je Zastupnički dom, a odluka se konačno donosi referendumom, pojašnjava zastupnik te dodaje da je isti postupak i prilikom razdruživanja s drugim državama. Drži da je ta ustavna odredba nužna, te kaže da takve odredbe ima i Njemačka u odnosu spram Europske unije.

Mogu razumjeti razdruživanje ako bi došlo do udruživanja, ali ne mogu razumjeti odredbu o odcjepljenju, odgovorio je mr. **Mato Arlović**.

Kada sam govorila o članku 135. mislila sam na stavak koji govori o zabrani udruživanja Hrvatske u neke jugoslavenske ili balkanske saveze, rekla je **Jadranka Kosor (HDZ)**. Što se tiče preambule, o njoj će još biti riječi prilikom podnošenja amandma-

na, kako bi se prilagodila predizbornim obećanjima, zaključila je zastupnica.

Predstavniku predlagatelja replicirao je i **Drago Krpina (HDZ)**. Misli da nije bezrazložno spomenut članak 135. budući da se raspravlja o izmjenama Ustava o ozračju potpune neizvjesnosti o čemu će biti riječi na skorom tvz. Summitu o zapadnom Balkanu. Izjava bivšeg premijera Jugoslavije Panića da je predsjednik Mesić kao i on za obnovu Jugoslavije, te izjava predsjednika Republike Mesića da će nam summit u Zagrebu donijeti regulativu, razlozi su straha, pojašnjava gosp. Krpina te važnim drži da se ne dira u članak 135.

Mr. **Mato Arlović** mu je odgovorio da razumije strahove, ali da o ovako složenom pitanju nije dobro razgovarati pod takvim pritiskom. Odbor za Ustav i Poslovnik smatra da bi trebali prije summita u Zagrebu izglasati Prijedlog izmjena i dopuna Ustava Republike Hrvatske, kaže predsjednik Odbora.

Mislim da se gospodin Arlović i ja nismo razumjeli, kaže **Zlatko Canjuga (HDZ)**. Založit će se za članak 135., kako kaže, da ne bi bio manji Hrvat, a da je Hrvat u pravom smislu riječi izbacio bi ga.

Dorica Nikolić (HSLs) drži da u Ustavu ne može biti objašnjeno samo udruživanje, već da mora biti onda i razdruživanje, a nikako odcjepljenje.

Odcjepljenje treba postojati u Ustavu radi situacija u kojima se razdruživanje ne može provesti, kao u slučaju s Jugoslavijom, čime bi se onda barem ostavila mogućnost jednostrane odluke za izlazak iz takvog saveza, objasnio je **Vladimir Šeks (HDZ)**. Ujedno je replicirao i gospodinu Canjugi te je citirao stih A. G. Matoša i rekao: »Mislio sam da je smeten, kad ono, dalje sam zaboravio.«

Naslov i podnaslov se nikada ne primjenjuju kao ustavna norma, već članci, obrazložio je mr. **Mato Arlović**. U naslovu članka 135. piše udruživanje i odcjepljenje, a u članku se odcjepljenje nigdje ne spominje i to treba korigirati, dodaje mr. Arlović.

Za repliku se tada javio **Zlatko Canjuga (HDZ)** i rekao da je smeten ali samo kad gleda ovakve figure kao što je gospodin Šeks.

Tonči Tadić (HSP) se na početku izlaganja osvrnuo na članak 1. Ustava te rekao da on umanjuje pravo hrvatskom narodu da izravno odlučuje o subdinskim pitanjima za Hrvatsku. Drži da bi za svaki korak u međunarodne integracije trebalo provesti

referendum. Dobrim smatra promjene Ustava koje idu za postizanjem odgovarajućeg položaja Sabora kao nositelja zakonodavne vlasti. Kaže, kao Sabor mora biti sastavljen od dva doma i da u njemu moraju sjediti predstavnici iseljeničtva. Mišljenja je da bi uz privolu Hrvatskog državnog sabora predsjednik Države trebao postavljati i razrješavati članove Vlade te diplomatske predstavnike Republike Hrvatske u inozemstvu. Za Županijski dom kaže, da bi trebao imati pravo veta na sve zakona, a funkcionirao bi da raspravlja o zakonima nakon što ih raspravi Zastupnički dom. Dobrim drži što predsjednik Republike po svom prijedlogu ne može raspustiti Zastupnički dom kada traje postupak za utvrđivanje njegove odgovornosti. Kritizirao je, kako kaže, vrlo štura objašnjenja u kojim uvjetima Vlada ima pravo predložiti raspuštanje Zastupničkog doma. Založio se dalje za to da županije ostanu, jer da je to tradicija hrvatske politike. Župana bi imenovao predsjednik Republike na prijedlog Vlade, a njihov broj bio bi od deset do dvanaest, dok bi Zagreb očuvao svoj posebni status, predlaže zastupnik. Založio se i za eliminiranje članka 14. koji isključuje pravo građana da se slobodno osnivaju političke stranke. To drži grubim lapsusom te kaže da se nećemo valjda vratiti u doba samoupravnih interesa bez stranaka. Istaknuo je na kraju da veću opasnost od mijenjanja članka 135. vidi u članku 133., kojim se kroz čitav niz međunarodnih sporazuma, za koje ne treba referendum, Hrvatska može naći u kojekakvim međudržavnim zajednicama.

• Procesi udruživanja Hrvatske u neke državne zajednice neće ići na klasičan način, već putem međunarodnih ugovora na globalizacijsko-virtualni način udruživanja.

Jesmo li zaista osuđeni na to da se sa svakom promjenom političkih odnosa mijenja i Ustav, pitala je **Dubravka Šuica (HDZ)**. Primjer toga je prijedlog da se naziv Hrvatskoga državnog sabora promijeni u Hrvatski sabor, konstatira zastupnica. Istina je, kaže da sadašnji Ustav ističe ulogu predsjednika, ali to je bilo nužno u povijesnim okolnostima u kojima se

Hrvatska 1990. godine nalazila. Smatra da prijedlog promjena ne sadrži elemente klasičnog sustava parlamentarne demokracije. Nije, kaže, osigurana ravnoteža između izvršne i zakonodavne vlasti, nego se Parlament stavlja u podređeni položaj. Predviđen je automatizam, koji dovodi do brzog raspuštanja Sabora i do raspisivanja prijevremenih izbora, dodaje zastupnica. Osvrnula se zatim na institut zajamčenog prava na lokalnu regionalnu samoupravu. Mišljenja je da nije prihvatljiv ukoliko se ne odredi mogućnost da se kaže što su to regije i što je sadržaj toga prava. Što se tiče članka 135. smatra da će procesi ići mimo njega i da procesi udruživanja Hrvatske u neke državne zajednice neće ići na klasičan način, već putem međunarodnih ugovora na globalizacijsko-virtualni način udruživanja. Na kraju je samo iskazala nadu da će svi zastupnici, bez obzira na stranačku pripadnost, biti dovoljno mudri i savjesni da se jednog dana ne probudimo na brdovitom tzv. zapadnom Balkanu, nego u Europskoj uniji.

Replicirao je **Ante Markov (HSS)** i rekao da je gđa. Šuica samu sebe demantirala kada je kritizirala to što svaka nova vlast mijenja Ustav, konstatirajući da sadašnji Ustav mnogo ovlasti daje predsjedniku Države.

Ja sam pokušala objasniti zbog čega je trebao polupredsjednički politički sustav, odgovorila je **Dubravka Šuica (HDZ)**.

Omogućiti da Vlada vlada, a Parlament donosi zakone

Izlažući ponovo, u osobno ime, **Josip Leko (SDP)** osvrnuo se najprije na parlamentarno uređenje državne vlasti. Parlament treba omogućiti da Vlada vlada, a Parlament donosi zakone – rekao je, objasnivši zatim koje bi (četiri) pravne situacije osigurale dinamičnu ravnotežu između Parlamenta i Vlade te omogućile efikasnije izvršavanje programa Vlade. Prva je – Sabor izglasa nepovjerenje Vladi, koja se razrješava dužnosti, dok Predsjednik Republike traži novog mandataru iz iste koalicije. Drugi je slučaj (opet odlučuje Parlament) da Vlada dađe ostavku i predlaže raspuštanje Parlamenta koji ostavku prihvaća i razrješava Vladu, predsjednik raspušta Parlament i raspisuje izbore. U trećem slučaju izglasa se nepovjerenje predsjedniku Vlade i Parlament

ga razrješava dužnosti, cijela Vlada daje ostavku, a Predsjednik Republike ponovo povjerava mandat novom mandataru iz iste stranke (koalicije). I četvrto – Parlament donosi odluku o samoraspuštanju.

Zastupnik se založio za uvođenje samostalne institucije parlamentarnog povjerenika za obranu i nacionalnu sigurnost te uspostavu povjerenika za zaštitu prava djece i ravnopravnost spolova. Podržava izmjenu naziva Parlamenta s obrazloženjem da pridjev »državni« u sadašnjem nazivu podrazumijeva da se više računa vodi o državnim interesima, umjesto o interesima građana i birača. Osim toga, zastupnici nisu »državni« već zastupnici stranke, što – naglasio je – sve češće dolazi do izražaja (iako ih, dometnuo je predsjednik Sabora često naziva narodnim zastupnicima).

• *Novopredloženim nazivom negira se hrvatska povijest.*

Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSL) podržala je promjene na planu lokalne samouprave s upozorenjem da nije nužna takva razrada (s naglaskom na teritorijalno određenje) Međunarodne konvencije. Predložila je da se, međutim, svakako preuzme načelo supsidijarnosti, podsjetivši kako je logika države da gradi »odozgo prema dolje«, a logika samouprave i načelo supsidijarnosti da se gradi »odozdo prema gore«. S tim u svezi navela je primjer Vodnjana koji s 8300 stanovnika i pet naselja nema niti jedan oblik mjesne samouprave, što stvara nezadovoljstvo među građanima.

Zastupnica je podržala opredjeljenje da država pomaže financijski slabije jedinice lokalne samouprave i zatim se zadržala na regionalnom razvoju kakav danas afirmira Europa, a koji je sadržan u konvenciji o transregionalnoj suradnji. Njome se predviđa i suradnja teritorijalno nepovezanih regija i regije nisu tijela lokalne samouprave već postaju socijalne pojave.

Podsjetivši da je Europska unija donijela agendu o ravnopravnosti spolova, za istočne i središnje europske zemlje – kandidatkinje za članstvo u Europskoj uniji, Jadranka Katarinčić-Škrlić predložila je da se u Ustav ugradi odredba o ravnopravnosti spolova.

Ljerka Mintas-Hodak (HDZ) rekla je kako nije točno da je uvođenje lokalne samouprave novina u pravnom

sustavu, podsjetivši da je razrađena i u bivšem Ustavu i zakonima – temeljito, i to u skladu s Europskom poveljom o lokalnoj samoupravi. **Jadranka Katarinčić-Škrlić** uzvratila je na to da ju je kolegica krivo razumjela te da je samo predložila da se u Ustav ugradi načelo supsidijarnosti.

Božidar Kalmeta (HDZ) ocijenio je da je Prijedlog nacrtu promjena Ustava nedorečen i nejasan – primjerice nije jasno otvara li se predloženim prostor za asocijacije bez referenduma i za to da Parlament drži pod paskom Vladu. Neprihvatljiva je, rekao je nadalje, očita marginalizacija Županijskog doma, a pod pojmom lokalne i regionalne samouprave pokušava se uvesti platforma za regionalizaciju. Prema europskoj terminologiji »regionalna vlast« stavljena je uz državnu vlast (koja nije najbliže građanima), a predloženim se taj termin uvodi kao ravnopravan lokalnoj samoupravi (»pa se dobivaju dvije samouprave«). Bitno je da se Ustavom zajamči pravo na lokalnu samoupravu i tim su izrazom obuhvaćeni svi njezini oblici – rekao je zastupnik.

Protiv izmjene naziva Parlamenta

Ivo Lončar (nezavisni; izabran s liste HSS-a) podržao je većinu predloženih promjena, ali se izjasnio protiv izmjene naziva Parlament, uz upit »zašto to i komu smeta; zar ovaj, hrvatski, Sabor nije Sabor hrvatske države. Nezadovoljan je obrazloženjima s tim u svezi – kako ministra pravosuđa da je Hrvatski sabor »tradicionalni naziv«, tako i mr. Mate Arlovića koji je »ne ulazeći u povijesne razloge«, rekao da izbacivanjem izraza »državni« više do izražaja dolazi predstavnička uloga Sabora. Upozorivši da se predloženim negira povijest, ustvrdio je kako su po negiranju vlastite povijesti i traženju novog gospodara Hrvati jedinstven narod u povijesti – jedini koji je, primjerice, imao »nacionalistički jezik«, »nacionalističku cestu«. Tu su i dva narodna ustanka (»tzv. dva dana antifašističke borbe), rekao je, napomenuvši uzgred kako nitko nije govorio o tome kako se ove godine u Lici i Istri (Pula) – slavio 27. a ne 22. lipnja.

Vrativši se ponovo pitanju naziva Parlamenta upozorio je da su i drugi narodi koji su se borili za slobodu to potvrdili nazivom države ili parlamenta (Izrael, Slovenija, Mađarska i dr.). Uz ime Sabor izraz »državni« upotrebljavale su sve političke struje u hrvatskoj političkoj povijesti,

državotvorci, komunisti i demokrati – rekao je, potkrijepivši tvrdnju primjerima (Franjo Josip Prvi; dokument od 29. listopada 1918.; Stjepan Radić; 3. zasjedanje ZAVNOH-a). Hrvatski sabori su bili i istarski i dalmatinski, ali nisu bili državni, podsjetio je zastupnik, zaključivši na kraju da zbog mogućih »mijenja koje se najavljuju, sada a i u doglednoj budućnosti u našem okruženju« nije uputno mijenjati nazivlje Hrvatski državni sabor. Izlaganje je zastupnik završio upitom – kako će nova štedljiva hrvatska vlast objasniti gladnom narodu nove nepotrebne troškove.

Branislav Tušek (SDP) javio se za riječ da bi ispravio Lončareve riječi kako je Sabor – Sabor hrvatske države. Podsjetio ga je, naime, da je Hrvatski državni sabor prema članku 70. Ustava – predstavničko tijelo građana i nositelj zakonodavne vlasti u Republici Hrvatskoj.

U ime predlagatelja

Ako smo mi Hrvatski državni sabor onda smo svi mi, i kolega Lončar, državni zastupnici – riječi su kojima je mr. **Mato Arlović** započeo svoje očitovanje o primjedbama i prijedlozima. Potvrdio je najprije Lončarevu tvrdnju kako su svi upotrebljavali naziv »državni«, ali to je bilo – naglasio je – u vrijeme kada Hrvatska nije bila suverena država i kada su eminentni znanstvenici, stručnjaci i političari dodatno nastojali naglasiti državnost i želju za državnošću. Službeno ime hrvatskog Sabora bilo je, međutim, od 1848. do 1941. »Hrvatski sabor«. Tada se, prvi put, upotrebljava naziv Hrvatski državni sabor, iz sličnih razloga – da bi se naznačila samostojnost i neovisnost proglašene Republike Hrvatske (koja međutim od većine država u svijetu nije bila priznata), a i bila je riječ o centraliziranoj državnoj politici (izabrani predstavnici naroda HSS-a, podsjetio je zastupnik tada su bili udaljeni iz sabornice).

Mr. Arlović naglasio je da u povijesne i ideološke razlike ne ulazi zato što se treba dobiti ime koje će izraziti ono što je bit – i nositelja zakonodavne vlasti i predstavničku volju građana. Sabor Republike Hrvatske prije svega je predstavničko tijelo, a nije primarno izraz državne vlasti i državne politike. Ime »Hrvatski državni sabor« više naglašava funkciju vlasti, a manje funkciju predstavljanja naroda i građana.

• Izraz »državni« u nazivu koristio se u vrijeme kad Hrvatska nije bila suverena država i kad su eminentni znanstvenici, stručnjaci i političari dodatno nastojali naglasiti državnost i želju za državnošću. Službeno ime hrvatskog Sabora bilo je, međutim od 1848. do 1941. Hrvatski sabor. Ime »Hrvatski državni sabor« više naglašava funkciju vlasti, a manje funkciju predstavljanja naroda i građana.

Predstavnik predlagatelja rekao je zatim kako se ovom izmjenom ispravljaju nepravda. Naime, još 1990. izglasano je amandman (Marina Milete) o promjeni naziva u Hrvatski sabor, ali je izbrisano (zašto – mogu odgovoriti kolege iz tada većinske stranke). Od 1990. naziv je bio Sabor Republike Hrvatske, a 1997. je promijenjen u »Hrvatski državni sabor«, kada su sve opozicijske stranke, osim HSP-a, podnijele zahtjev da se ta nepravda ispravi.

Odgovarajući na upozorenje Kalmete kako se udruživanje Hrvatske može dogoditi bez referenduma, mr. Arlović je rekao da mu se rasprava o članku 135. čini – (stalnim) pokušajem HDZ-a da u javnosti stvori sliku kako vladajuća koalicija stvara promjene Ustava da bi Hrvatsku uvela u nekakvu novu Jugoslaviju, Balkan ili slično. Vladajućoj koaliciji, međutim ni na kraj pameti nije da se Hrvatska udružuje u bilo koju državnu asocijaciju ili državnu zajednicu koja bi bila vezana uz stvaranje nove Jugoslavije ili slično. Želi se samo to da se Hrvatska integrira u europske i atlantske asocijacije. Članak 135. uopće nije predmet izmjena i njime je izričito propisano da odluka o bilo kakvom udruživanju mora biti donesena referendumom (većinom glasova ukupnog broja birača u državi).

Kad je riječ o pitanju regija, ne radi se ni o kakvom regionalizmu već o ostvarivanju regionalne samouprave, i to u županiji, o stvaranju medijske razine područne organizacije države, o pravu građana da o pojedinim pitanjima mogu raspraviti i kroz regionalne samouprave – da se komparativne prednosti pojedinih županija

kroz regionalnu suradnju iskoriste radi razvoja cjeline Republike.

Povodom primjedbi o marginaliziranju Županijskog doma, mr. Mato Arlović rekao je da taj dom dobiva mnogo više ovlasti: ravnopravno odlučuje o pojedinim zakonima (u vezi s djelokrugom, ustrojstvom državne uprave i lokalne samouprave). Ne izgleda li se u istovjetnom tekstu bit će doduše mjerodavan tekst Zastupničkog doma, ali Županijski dom može pokrenuti pitanje ustavnosti. O Ustavu i o drugim nekim pitanjima ne može ravnopravno odlučivati jer bi tada postojala dva zakonodavna doma, što nema smisla – dometnuo je predstavnik predlagatelja. On je još obećao da će se povesti računa o prijedlogu da Ustavom naglasi ravnopravnost spolova.

Luka Bebić (HDZ) javio se da bi ispravio tvrdnju mr. Arlovića kako je HDZ prije bila većinska a sad je manjinska stranka. To nije točno – rekao je – ustvrdivši kako je nakon 3. siječnja HDZ najveća stranka u Hrvatskom državnom saboru.

Napomenuvši da se ne slaže s Arlovićevim objašnjenjem kad je riječ o promjeni naziva parlamenta, **Ivo Lončar** upitao je zar bi Sabor lošije radio da je ostao postojeći naziv i zar države koje imaju pridjev »državni« u svojim institucijama nisu demokratske, zar se manje bore za svoje građane i manje su predstavnici naroda. Na kraju je dometnuo, da ne bi bilo nesporazuma – s obzirom na spominjanje HDZ-a – kako osobno nema nikakve veze s HDZ-om, da je bio njihova žrtva.

• Članak 135. uopće nije predmet izmjena i njime je izričito propisano da odluka o bilo kakvom udruživanju mora biti donesena referendumom (većinom glasova ukupnog broja birača u državi).

Replicirajući Arloviću, **Vladimir Šeks (HDZ)** je ustvrdio kako zastupnici HDZ-a ne »pušu na hladno« već su oprezni s obzirom na to da je Hrvatskoj nametnuto održavanje konferencije o zapadnom Balkanu. Kako reče, jednoj suverenoj državi priopćava se da će se održati konferencija, a ne zna se ni broj sudionika ni gdje će se održati a ciljeve i svrhu ne znaju ni Vlada ni Predsjednik Republike.

Ovaj zastupnik je još upozorio kako pitanje promjene naziva odjednom izvire na samom kraju rada na promjenama Ustava te podsjetio mr. Arlovića kako je svojevremeno u ime SDP-a izjavio da mu je neprihvatljivo utvrđivanje (Ustav iz 1997.) zabrane pokretanja postupka udruživanja u saveze s drugim državama koje bi mogle dovesti do obnavljanja jugoslavenskog državnog zajedništva ili balkanske tvorevine u bilo kojem obliku.

Mr. **Mato Arlović** potvrdio je da je to rekao tada, a da i sada misli da je to izraz nepovjerenja prema hrvatskom narodu. Ako narod referendumom odlučuje o svakom udruživanju onda moramo imati povjerenje da hrvatski narod – ako bi se i pokrenuo takav postupak – nikad ne bi izglasao udruživanje u takvu asocijaciju.

Da ga Arlović nije uvjerio – bio je komentar **Božidara Kalmete**, koji je pritom upozorio da »probní baloni« s pet odnosno sedam regija nisu naišli na dobar odaziv te još jednom naglasio da se izraz »regionalno« u cijelom tekstu Europske povelje o lokalnoj samoupravi uvijek rabi uz državnu vlast, kao suprotnost lokalnoj samoupravi.

Uloga Županijskog doma slabi

Dr. **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)** rekla je kako je krajnje neuvjerljiva i tvrdnja o jačanju uloge Županijskog doma, koja evidentno slabi. Mogućnost obraćanja Ustavnom sudu nije zapravo nikakvo pravo jer se tom sudu može obratiti svaki građanin.

Predstavnik predlagatelja, **Mato Arlović** uzvratilo je da je riječ o mnogo većem pravu nego što mu ga je dosad dao HDZ – kad je davao prethodna mišljenja, odnosno bio na razini radnog tijela.

• Opreznost otud što je Hrvatskoj nametnuto održavanje konferencije o zapadnom Balkanu.

Željko Malević (SDP) replicirao je Luki Bebiću tvrdnjom da HDZ nije najbrojnija stranka u parlamentu.

Vladimir Šeks Arloviću – upozorio je kako nije točna Arlovićeva tvrdnja da se stavkom 2. članka 135. zabranjuje pokretanje postupka udruživanja Hrvatske. Tu stoji da o tome

odlučuje Zastupnički dom, a da se odluka donosi referendumom većinom glasova broja birača. Repliku je zaključio upitom je li odredba američkog ustava kojom se zabranjuje udruživanje SAD-u da ulazi u bilo kakav međunarodni ugovor, savez ili konfederaciju izraz nepovjerenja američkog ustavotvorca prema američkoj naciji.

Odgovarajući **Maleviću, Luka Bebić** rekao je da je HDZ 3. siječnja bio najveća stranka, i da je to danas, jer se Hrvatski državni sabor sastoji od dva doma, a u Županijskom je i danas daleko najveća stranka.

Mladen Godek (HSL) rekao je kako Šeks sve zavija u »opravdan« strah od summita o zapadnom Balkanu te pisma Carla Bildta i zamolio tog zastupnika da ne vrijeđa njega i zastupnike šestorke. Kako reče, samo bedast čovjek bi mogao težiti u ovom trenutku stvaranju nove Jugoslavije – s razorenim, uništenom Srbijom, siromašnom Makedonijom, s još siromašnijom Albanijom i Bosnom i Hercegovinom bremenitom problemima. Šestorka, dometnuo je, umjesto pritajenih namjera ima pamet u glavi. **Vladimir Šeks** na ovo je uzvratilo da niti ne vrijeđa niti plaši, ali da upozorava kako su se prije petnaestak dana na sastanku skupine zastupnika u Hrvatskome državnom saboru o toj ideji francuskog predsjednika Chiraca čule tako uvredljive riječi da ih neće ponoviti.

Napomenuvši kako ne dvoji da Godek nije za uspostavu Jugoslavije, **Ivan Milas (HDZ)** rekao je da ga čudi što se zahtijeva takva promjena Ustava koja »po izrazu svih njih dvojbena«, odnosno beznačajna je.

Dr. **Boris Kandare (HSP)** iskoristio je pravo osobnih deset minuta da dodatno pojašni stavove Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a, uvodno napomenuvši kako s divljenjem podržava svaku riječ zastupnika Lončara o odbijanju promjene naziva parlamenta. Osvrnuvši se na Arlovićeve riječi kako vlast proizlazi iz naroda i pripada narodu rekao je kako to onda podrazumijeva da iz članka 1. Prijedloga ne bi trebalo brisati riječi »narod«, odnosno da je taj prijedlog kontradiktoran obrazloženju. Za regionalnu samoupravu Kandare je rekao da je to direktni put u federalizaciju Hrvatske. Klub zastupnika HSP-a i HKDU-a izričito se protivi prijedlogu o raspuštanju Sabora na inicijativu predsjednika Vlade i uz

konzultacije s predsjednicima klubova. Institut povjerenika za obranu i nacionalnu sigurnost i za zaštitu lokalne samouprave nepotrebni su jer postoje nadležna tijela za obje djelatnosti i jer je posve nepotrebno uvođenje »komesara« – rekao je Kandare.

Brišu se riječi »narod«, a slijedi summit...

Anto Đapić (HSP) uvodno je napomenuo kako HSP nije bio a priori protiv izmjena, držeći da novi politički odnosi snaga u Parlamentu daju legalitet i legitimitet zastupnicima vladajuće pozicije da ispune izborni program (uglavnom promjena ustroja iz polupredsjedničkog u parlamentarni sustav), iako je HSP za čisti predsjednički sustav. Spremnost da se podupru promjene prešla je, međutim, u rezerviranost nakon što su otvorena pitanja za koja se smatralo da neće biti otvorena.

Ne radi se o potenciranju rasprave o članku 135. već o činjenici da se brišu riječi »narod neposredno i samostalno...«, a slijedi summit o kojem opozicija, a i brojni zastupnici iz vlasti znaju vrlo malo – rekao je zastupnik HSP-a. On je zatim, među ostalim: podržao Lončarevo izlaganje protiv promjene naziva parlamenta, izjavio kako će Hrvatska prva među zemljama tranzicije promijeniti »omraženu« kunu u euro; izjavio da je demokratski i pravnički upitno rješenje prema kojem se suci prigodom prvog stupanja na dužnost imenuju na vrijeme od pet godina te ono prema kojemu je moguće ocjenjivati ustanovost propisa koji su prestali važiti; upozorio da je predloženo suodlučivanje protivno trodiobi vlasti.

Zašto Hrvatska, koja ne može izbjeći da definira svoju balkansku politiku ne bi u Zagrebu rekla da ne želi Balkan kao takav, umjesto da summit bude u Beogradu upit je **Zlatica Canjuge (HDZ)**. Koji je uz to upozorio da neki svjesno manipuliraju člankom 135. te izrazio zadovoljstvo zbog slaganja po tom pitanju sa HSP-om.

Dr. **Anto Kovačević (HKDU)** izjavio je da Hrvatska treba otkazati summit o zapadnom Balkanu, jer joj tu nije mjesto. Predsjedniku Tomčiću čestitao je na izjavi (u kojoj se ovaj, među ostalim, kritički osvrnuo na Koštunićine riječi da mu je Haag »deveta rupa na svirali«, da je izbore dobio na tezi kako neće izručiti ratne zločince i da Hrvatska mora tražiti ratnu odštetu), kojom je, kako reče, jedini bio na visini povijesne zadaće.

Mr. **Nevio Šetić (HDZ)** rekao je kako se balkansko pitanje rješava već pet stoljeća te da je neoprezno da mlada, suverena država srlja pod kotače tuđih interesa, na što ga je **Zlatko Čanjug** ispravio napomenom kako ga Hrvatska nije rješavala pet stoljeća, jer nije bila suverena država, da ga može rješavati u šestom.

Citiravši riječi bivšeg predsjednika Republike, dr. Franje Tuđmana, prigodom proglašenja Ustava iz 1990., ustvrdila je kako lobiranje politike novog kursa, **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** izjavila je kako su zastupnici svjedoci lobiranja politike novog smjera koji ne garantira krvlju stečenu suverenost i državnu nezavisnost već »Orijent expressom vodi u balkanske asocijacije«.

Kao što je prijedlog za izmjenu naziva parlamenta došao u posljednji trenutak tako se može očekivati i prijedlog za brisanje članka 135. — rekla je, a zatim navela razloge u korist zadržavanja postojećeg naziva »Hrvatski državni sabor«. Hrvatskim se saborom mogu, napomenula je, nazivati i organizirani skupovi etničkih Hrvata po Hrvatskoj ili u svijetu, saborom se naziva i izborna skupština HDZ-a. S tim u svezi još je podsjetila da je postojeći naziv korišten u Jelačićevo doba, da ga je koristio Stjepan Radić te da i dr. Mirko Valentić netočnom naziva tvrdnju kako je postojeći naziv korišten samo u NDH.

Ne razumije se svrha izmjena

Nenad Stazić (SDP) rekao je da protivljenje izmjeni članka 104. više proizlazi iz nerazumijevanja njegove svrhe nego iz protivljenja samoj svrsi. Objasnio je zatim da Ustav mora spriječiti to da se raspadom predizbornih koalicija ili neke od stranaka parlamentarne većine stvori nova većina koja bi željela promijeniti politiku koja je na izborima dobila podršku većine izbornog tijela. Takva nova parlamentarna većina mogla bi postaviti Vladu s bitno drugačijim opredjeljenjima, što bi zapravo bilo izigravanje volje birača. Člankom se stoga predviđa da se odluka — nastane li takva situacija — prepušta biračkom tijelu. Da takva mogućnost nije samo hipotetska svjedoče događaji iz 1994. kad je odlaskom dijela zastupnika iz redova HDZ-a došao u pitanje ostanak parlamentarne većine (manjkala su samo tri glasa pa da je HDZ izgubi).

• Spremnost da se podupru promjene prešla je u rezerviranost nakon što su otvorena pitanja za koja se smatralo da neće biti otvorena.

Posve neargumentiranim zastupnik je nazvao ocjene da taj članak znači izdizanje Vlade iznad Parlamenta. Obrazloženje — odluku o raspuštanju Parlamenta donosi Predsjednik, a ne Vlada, koja Predsjedniku samo predlaže odluku, a on zatim — nakon konzultacija s predsjednicima stranačkih klubova stječe uvid da li bi nova parlamentarna većina osigurala kontinuitet politike u skladu s voljom biračkog tijela. Odluči li se za nove izbore novi sastav, logično, izabire novu Vladu. Predsjednik Republike ne može svojevorno — kad mu padne na um — raspustiti Parlament, već odluku može donijeti tek kad mu je predloži Vlada, a ona nema razloga predlagati je sve dok ima podršku parlamentarne većine.

Mladen Godek smatra da predloženim nije osigurano to o čemu je Stazić govorio jer, kako reče, tko garantira da će Predsjednik Republike poštovati volju biračkog tijela.

Napomenuvši kako Stazić zastupa koncepciju nepromjenjive i apsolutno permanentne volje biračkog tijela **Vladimir Šeks** rekao je kako to jednostavno »nije životno točno«. Točno je da određene političke stranke dobiju povjerenje biračkog tijela i da formiraju Vladu i imaju parlamentarnu većinu, ali je točno i to da se biračka volja mijenja te da biračko tijelo traži promjenu i ne podupire takvu Vladu.

Da nije ni tvrdio kako postoji konzervirana politička volja — uzvratilo je **Nenad Stazić**, naglasivši kako se politička volja može provjeriti jedino izborima. **Vladimir Šeks** se složio, ali i podsjetio da se prije omogućuje prepozicioniranje u Parlamentu — da, kako reče, nova arhitektonika iznjedri novu Vladu.

To je promjena vlasti, možda i političkim igrama, bez izbora — bio je komentar **Nenada Stazića**, koji je naglasio kako je izmjena članka 104. u funkciji poštovanja volje biračkog tijela. Uključivši se u polemiku, **Nevio Šetić** izjavio je kako je pregrupiranje sasvim legitimno i normalno pravo, kako imaju mnogi parlamenti te da izborna provjera slijedi u dubljim krizama. **Vladimir Šeks** ga je dopunio ustvrdivši kako je moguća preraspod-

djela i unutar vladajuće koalicije, kako je moguće da premijer izgubi povjerenje — kako reče, primjerice umjesto Račana dođe Tomac. Ne mijenja se izborna volja, mijenjaju se samo kombinacije »karata«, dometnuo je. **Nenad Stazić** na to je rekao kako je to točno samo ostaje li na snazi ista politika, ali da su izbori nužni ako se repositioniranjem mijenja volja biračkog tijela.

Ivo Baica (HDZ) izjavio je da nitko na izborima nije dobio apsolutnu većinu, što znači da su građani ovom koalicijom izigrani.

• Ustav mora spriječiti da se raspadom predizbornih koalicija ili neke od stranaka parlamentarne većine stvori nova većina koja bi željela promijeniti politiku koja je na izborima dobila podršku većine izbornog tijela.

Nastoji se izbjeći izglasavanje (ne)povjerenja Vladi

Vladimir Šeks rekao je kako se predloženim nastoji izbjeći postavljanje pitanja povjerenja Vladi, podsjetivši kako je Nacrtom bilo predloženo da pitanje izglasavanja povjerenja Vladi može pokrenuti desetina zastupnika, a sada se — u zadnji trenutak — nudi da to može petina. A koje stranke, upitao je, u Hrvatskome državnom saboru, u Zastupničkom domu imaju 31 ili 32 zastupnika. **Nenad Stazić** rekao je na to da ga Šeks stalno krivo citira i tvrdi nešto što nije točno. Ne radi se o tome da jedna »kompozicija« Vlade izigra volju biračkog tijela. Vlada ostaje ista, ali novi odnos snaga u parlamentu više ne daje podršku Vladi stvorenoj na temelju starog rasporeda snaga, stvarnog voljom biračkog tijela. Dakle, upravo to želi spriječiti izmjena članka 104.

Luka Bebić izjavio je kako pretpostavlja najgoru varijantu raspuštanja Parlamenta — da Predsjednik može u dogovoru s Vladom i razgovora s predsjednicima klubova bez ikakvog razloga raspustiti Hrvatski državni sabor. Nije izglasano nepovjerenje Vladi, ali je ona procijenila unaprijed da će u Saboru ostati u manjini.

Vladimir Šeks ponovio je svoj stav kako restrukturiranje ne zahtijeva

nove izbore, da ono može korespondirati s osjećajem biračkog tijela, dometnuvši kako su mu »najjači argumenti i dokazi istupi kolega iz Liberalne stranke, Kramarića i Gotovca«, koji – napomenuo je – u novinama naglašavaju kako neće izigravati povjerenje birača kao Hrvatska liberalna stranka«.

Odgovarajući Bebiću, **Nenad Stazić** je rekao kako konzultacije s predsjednicima klubova ne obavlja Vlada već predsjednik Republike, na što je **Luka Bebić** uzvratilo da nije ni tvrdio da će se Vlada raspustiti, samo je govorio o dogovoru Vlade i predsjednika Republike. Apsurdi se događaju svakodnevno u političkom životu Hrvatske i Predsjednik Republike može Parlament raspustiti bez ikakvog razloga, jer ga nitko ne obvezuje da obrazlaže zašto (ni)je nešto učinio. U još jednom javljanju **Nenad Stazić** upozorio je da raspuštanje parlamenta znači i raspuštanje Vlade te da se valja zalagati za to da biračko tijelo obavi novu procjenu.

Biračima se ne uskraćuje pravo odlučivanja na referendumu

Ne stoji tvrdnja da bi se predloženim izmjenama Ustava, ako se usvoje, uskratilo pravo narodu, odnosno biračima da odlučuju na referendumu, kaže mr. **Mato Arlović**, predsjednik Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Naime, ustavne odredbe prema kojima Zastupnički i Županijski dom mogu raspisivati referendume o prijedlogu za promjenu Ustava, o prijedlogu zakona ili drugom pitanju iz svog djelokruga, se ne mijenjaju. I Predsjednik Republike može, na prijedlog Vlade i uz supotpis premijera, raspisati referendum o prijedlogu promjene Ustava ili drugom pitanju za koje drži da je važno za neovisnost, jedinstvenost i opstojnost države. Osim toga, člankom 125. Ustava jasno je propisano da nadzor nad ustavnošću i zakonitošću provođenja državnih referenduma provodi Ustavni sud.

Po riječima predstavnika predlagatelja odluka o udruživanju Republike Hrvatske ne može se donijeti ako se za to ne izjasni većina ukupnog broja birača na referendumu (to je regulirano člankom 135. Ustava RH koji nije obuhvaćen predloženim izmjenama). Spomenuo je, također, da je u članku 1. Ustava izrijekom propisano da narod ostvaruje vlast izborom svojih predstavnika i neposrednim odlučivanjem, te da se Zakonom o referendumu propisuje način

raspisivanja referenduma na lokalnoj i regionalnoj razini.

• Odluka o udruživanju Republike Hrvatske ne može se donijeti ako se za to ne izjasni većina ukupnog broja birača na referendumu.

U nastavku se osvrnuo na članak 58. Prijedloga kojim je regulirano da Ustavni sud može ocjenjivati ustavnost zakona, te ustavnost i zakonitost drugih propisa koji su prestali vrijediti, ako do podnošenja zahtjeva ili prijedloga za pokretanje tog postupka nije prošlo više od godinu dana. Konstatirao je da je to samo ustavni temelj za rješenje koje već postoji u aktualnom Ustavnom zakonu o Ustavnom sudu (članak 55.). Spomenuo je, također, da je predlagatelj uvažio primjedbe klubova zastupnika i mišljenje Vlade na članak 3. predloženih promjena i ugradio ih u Prijedlog nacarta. Preformulirana odredba glasi: »Načelo diobe vlasti uključuje oblike međunarodne suradnje i uzajamne provjere nositelja vlasti propisane Ustavnim zakonom«, (a ne suodlučivanje kao što je u prvoj verziji bilo ponuđeno). Na kraju je izrazio mišljenje da zastupnici HSP-a moraju raščistiti dilemu oko imena Parlamenta unutar sebe. Naime, prilikom donošenja Ustava 1990. godine izjasnili su se za naziv Hrvatski sabor, a danas su protiv toga.

Po mišljenju **Vladimira Šeksa (HDZ)** nije točna Arlovićeva tvrdnja da se predloženim ne smanjuju ovlasti Županijskom domu. Naime, prema sadašnjem Ustavu taj Dom može uložiti veto na bilo koji zakon koji donese Zastupnički dom, a usvoji li se rješenje predviđeno nactom tu bi ingerenciju imao samo za one zakone koji se odnose na prava jedinica lokalne i regionalne samouprave. Osim toga, Županijski dom je izgubio bilo kakvu ingerenciju u odnosu na sudbenu vlast, tvrdi zastupnik.

Mr. **Arlović** je konstatirao da je zastupnik Šeks povrijedio Poslovnik jer je govorio o ulozi Županijskog doma, o čemu uopće nije bilo riječi. **Vladimir Šeks** mu je uzvratilo istom optužbom, spočitnuvši mu da nije naveo odredbu Poslovnika za čiju ga povredu optužuje, što se također smatra povredom tog akta.

Replicirajući Arloviću **Anto Đapić (HSP)** je ustvrdio da HSP nije bila parlamentarna stranka 1990., što znači da nije sudjelovala u donošenju

tzv. Božićnog Ustava i da nije suodgovorna za naziv Sabor Republike Hrvatske (zalaže se za to da ostane ime Hrvatski državni sabor). Mr. **Arlović** je ostao pri svojoj tvrdnji a na inzistiranje zastupnika Šeksa naveo je da ga krivi za povredu članka 216. stavak 1. podstavak 4. Riječ je o odredbi koja predviđa da se zastupniku izriče opomena ako se javi za povredu Poslovnika ili ispravak netočnog navoda, a započne govoriti o drugoj temi za koju nije dobio riječ.

Najviše kritičkih primjedbi na članak 40.

Ocijenivši dvodnevnu raspravu o Prijedlogu za utvrđivanje Nacrta promjene Ustava RH vrlo kvalitetnom i temeljitom dr. **Ljerkom Mintas-Hodak (HDZ)** konstatirala je da je najviše kritičkih primjedbi izneseno na formulaciju članka 40. kojim se mijenja članak 104. postojećeg Ustava. Podsjetila je na činjenicu da su se u vrijeme predizborne kampanje sve stranke današnje vladajuće koalicije, ali i HDZ, opredijelile za parlamentarni sustav, a samim time i za promjenu Ustava. U tom smislu je pozitivno to što se u članku 49., kojim se mijenja članak 112. Ustava, doista predviđa isključiva odgovornost Vlade Hrvatskom državnim saboru. Nažalost, uloga Hrvatskoga državnog sabora nije razrađena na način kako to dolikuje klasičnom parlamentarnom sustavu (u smislu njenog jačanja u odnosu na druge dvije vlasti).

Po njenom mišljenju veliku zabunu unosi upravo spomenuta formulacija članka 40. Primjerice, dvojbena je treba li Predsjedniku Republike, makar i uz konzultacije s predstavnicima klubova zastupnika parlamentarnih stranaka, pa čak i na prijedlog predsjednika Vlade, doista prepustiti procjenu hoće li raspustiti Zastupnički dom Sabora ili ne. Zastupnica smatra da je daleko bolje postojeće rješenje prema kojem se Zastupnički dom Sabora može raspustiti samo u zakonom predviđenim uvjetima i situacijama. Stoga se zalaže za to da se do druge faze rasprave o promjenama Ustava to pitanje još jednom proanalizira, kako bi se otklonile nedorečenosti.

• *Mi smo mlada država i upravo tu svoju državnost moramo naglasiti i u imenu Parlamenta.*

U nastavku se osvrnula na odredbe koje se odnose na pravosuđe. Po njenom mišljenju Državno odvjetništvo je predloženim izgubilo bilo kakvo ustavno određenje, budući da je u članku 53. potpuno prepušteno regulaciji zakonima. Stoga, kako reče, pozdravlja prijedlog Vlade da se u Ustavu ponovno odredi položaj te institucije kao središnjeg tijela kaznenog progona, a da se željene promjene u njenom ustrojstvu i djelovanju uvedu promjenama Zakona o Državnom odvjetništvu.

Predloženim se zadire u samostalnost sudstva

Zastupnica je, među ostalim, izrazila mišljenje da članak 55. Nacrta odnosno predložene izmjene članka 120. sadašnjeg Ustava zadire u samostalnost sudstva. Naime, riječ je o odredbi koja predviđa da će se iznimno, prigodom prvog stupanja na sudačku dužnost, suci imenovati na vrijeme od pet godina. Po njenom mišljenju načelo stalnosti sudačke dužnosti osnovna je pretpostavka neovisnosti sudbene vlasti. Obrazlažući svoje stajalište napomenula je da se prilikom izbora sudaca može provjeriti njihova stručnost i moralni integritet, a ako ne obavljaju svoj posao kvalitetno postoji mogućnost provođenja stegovnog postupka (ti postupci bi se trebali provoditi mnogo kvalitetnije i češće nego do sada).

Na kraju je izjavila da je ni povijesni ni drugi argumenti predlagatelja nisu uvjerali u opravdanost promjene imena Hrvatskoga državnog sabora. Stiječe se dojam, kaže, da u zadnje vrijeme sve više mijenjamo utvrđena obilježja hrvatske države (govori se o promjeni datuma Dana državnosti, promijenili smo mjesto polaganja vijenaca na Medvedgradu i dr). Mi smo mlada država i upravo tu svoju državnost možemo i trebamo naglasiti i u imenu Parlamenta, zaključila je.

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) primijetila je da njena prethodnica u izmjeni članka 120. pogrešno vidi negiranje osnovnog načela sudačke stalnosti, a time i neovisnosti. Niti jedno načelo ne isključuje iznimke, kaže zastupnica. Njeno je mišljenje da upravo ova promjena jača sudačku nezavisnost, pa čak i stalnost te funkcije. Pojasnila je da se od sudaca zahtijevaju ne samo velika stručnost i moralni integritet, nego i smisao za praktično djelovanje, a predložena odredba je izvjesna garancija da će izabrani suci udovoljiti zahtjevima prakse.

Dr. **Ljerka Mintas-Hodak** je ostala pri svojoj tvrdnji da stalnost sudačke funkcije u velikoj mjeri jamči i neovisnost sudbene vlasti (o tome se govori i u polaznim osnovama Ustava). Pojasnila je da se zalagala za to da se smisao kandidata za praktično djelovanje provjeri prije negoli se netko imenuje na sudačku dužnost.

• Stalnost sudačke funkcije u velikoj mjeri jamči i neovisnost sudbene vlasti.

Mr. **Zlatko Mateša (HDZ)** je primijetio da se u javnosti nerijetko stvara slika o hrvatskim sucima kao nestručnima, nesposobnima i spori-ma, ali da je situacija puno kompliciranija (iako ima i izuzetaka). Izrazio je mišljenje svojih stranačkih kolega da je stalnost sudačke dužnosti i egzistencijalna sigurnost preduvjet dobrog sudstva. Stoga se, kaže, zalažu za to da suci ne podliježu reizboru i da budu dobro plaćeni.

Odustalo se od izgradnje parlamentarnog sustava

Dosadašnja rasprava o ovoj temi svjedoči o tome da se u Hrvatskoj još uvijek vode oštre političke borbe oko različitih svjetonazora i, sukladno tome, korekcije sustava vladanja, a ne za rekonstrukciju hrvatskog društva i države radi stvaranja jednakih mogućnosti za sve građane, negodovao je **mr. Nevio Šetić (HDZ)**. Po njegovim riječima iz Nacrta je razvidno da se potpuno odustalo od ustavnog rješenja izgradnje parlamentarnog sustava, što su stranke šestorke iznosile kao bitan predizborni cilj. Naime, predloženim smo, umjesto dosadašnjeg polupredsjedničkog, dobili polukancelarski sustav u kojem Vlada, točnije, Predsjednik Republike, na prijedlog i supotpis predsjednika Vlade, može raspustiti Parlament. Na osnovi toga bi se moglo zaključiti da Hrvatski državni sabor odgovara Vladi a ne obrnuto, o čemu je bio postignut konsenzus svih parlamentarnih stranaka.

U nastavku je rekao da nije točna tvrdnja gospodina iz SDP-a kako Vlada vlada a Parlament donosi zakone. Naime, osim što je predstavničko tijelo i što doista donosi zakone, Hrvatski državni sabor u mnogočemu i nadzire Vladu (primjerice, u izvršavanju proračuna i dr.).

Izrazio je mišljenje da, sudeći po predloženim rješenjima, ni nakon provođenja ovih ustavnih promjena

hrvatski građani neće ništa bolje ni kvalitetnije živjeti. Smatra, naime, da nismo do kraja iskoristili šansu za stvaranje Ustava kao vrijednosno socijalnog akta koji bi jamčio bolje razvojne mogućnosti (možda još nismo dovoljno zreli za takve promjene). Što se, pak, tiče predloženog rješenja u članku 3. (propisuje način suradnje zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti), drži da je bolje alternativno rješenje koje govori o tome da je državna vlast ustrojena i na zajamčenom pravu na lokalnu i regionalnu samoupravu. U svakom slučaju, lokalna samouprava će u daljnjoj izgradnji hrvatske države imati važnu ulogu.

• Ni nakon provođenja ovih ustavnih promjena hrvatski građani neće ništa bolje živjeti.

Replicirajući mu, **Josip Leko (SDP)** je pojasnio da svojim istupom nije doveo u pitanje ulogu Parlamenta u parlamentarnom sustavu, odnosno osporio njegovo pravo da kontrolira, pa čak i smjenjuje Vladu. Po njemu, međutim, parlamentarna demokracija podrazumijeva da Vlada ima pravo, dajući ostavku, tražiti raspisivanje izbora.

Sudionici rasprave pod dojmom aktualnih događaja

Izmjena temeljnog akta jedne države koji se odnosi za duže vrijeme zahtijeva ozbiljnu i smirenu atmosferu te što je moguće više sučeljavanje argumenata, primijetio je **dr. Jure Radić (HDZ)**. Budući da mi to ovaj put radimo u teškim i složenim okolnostima logično je, kaže, da smo pod dojmom aktualnih događaja (npr. činjenice da političke, odnosno međustranačke i međuljudske tenzije u zemlji rastu, o čemu nas je nedavno upozorila u svojoj izjavi i Biskupska konferencija). Kako da ne budemo po dojmom izjava i stavova naših branitelja odnosno njihovih stožera o ugroženosti njihova djela a, s druge strane, izjava nekih od najviših državnih dužnosnika o tome kako bi se svi trebali ispričati svima (to znači i žrtva agresoru), pita zastupnik. U nastavku je spomenuo aktualne gospodarske probleme, rast nezaposlenosti, itd. Rekao je, među ostalim, da se u Zagrebu priprema tzv. zapadnobalkanska konferencija te da je Financial Times objavio stav Europske zajednice o tome da Hrvatska može u Europe

samo zajedno sa svojim bliskoistočnim susjedima. U tom kontekstu su, kaže, mnogi zastupnici kojima se i on pridružuje, izrazili zadovoljstvo činjenicom da se članak 135. Ustava ne mijenja (govori ne samo o zabrani udruživanja Hrvatske, nakon referenduma, nego i pokretanja bilo kakvih inicijativa koje bi nas dovele do balkanskih asocijacija ili obnove južnoslavenskih državnih zajednica). U tim okolnostima promjene Ustava ne bi smjele biti opterećene nečim što odražava današnju konfiguraciju političke slike u Saboru, a ponekad i personalne odnose, napominje zastupnik.

Naveo je da se većina zastupnika ovog Doma izjasnila za parlamentarni sustav a ponuđen im je kvazi-parlamentarni sustav. Naime, usvoji li se predloženo, postoji opasnost da Sabor, nakon imenovanja Vlade, stalno bude izložen »šahu« te Vlade (razriješana Vlada može predlagati i raspuštanje Parlamenta).

• Postoji puno hrvatskih sabora ali samo je jedan Hrvatski državni sabor.

Dr. Radić se usprotivio promjeni naziva ovog Visokog doma ne samo zbog povijesnih nego i čisto logičnih, praktičnih argumenata. U prilog tome podsjetio je na činjenicu da postoji puno hrvatskih sabora (npr. Sabor hrvatskih graditelja, Sabor hrvatske turističke zajednice, Hrvatski čakavski sabor, Sabor hrvatskih časnih sestara, itd) ali da je samo jedan Hrvatski državni sabor.

**U božićnom Ustavu
»Hrvatski sabor«**

Mr. Mato Arlović izrazio je mišljenje da su kolege ih HDZ-a protiv promjene imena Parlamenta u Hrvatski sabor zbog toga što, zapravo, žele prikriti ono što se dogodilo 1990. Tada je, naime, taj naziv ne samo izglasan nego je bio sadržan i u tekstu Ustava RH pripremljenom za objavljivanje. U nastavku je citirao dio tog teksta, odnosno odredbe u kojima se spominje »Hrvatski sabor«. Ne znam tko je kasnije promijenio volju Sabora, najvišeg predstavničkog tijela građana Republike Hrvatske, i tko je falsificirao Ustav iz 1990. godine, ali vladajuća koalicija smatra da tu povijesnu nepravdu treba ispraviti, zaključio je.

Replicirajući mu, **dr. Jure Radić** je napomenuo da 1990. godine još nije bio zastupnik te da se za zadržavanje sadašnjeg imena Hrvatskog državnog sabora zalaže iz povijesnih, lingvističkih i gospodarskih razloga. Kako reče, čudi ga da se tadašnji oporbeni zastupnici, pa i kolega Arlović, nisu žestoko opirali navodnom falsificiranju Ustava. Mr. Arlović je izjavio da ne zna kako je uopće do toga došlo i da više o tome zacijelo znaju članovi stranke koji su u to vrijeme nosili parolu »Zna se«.

Vladimir Šeks je potvrdio da je 22. prosinca 1990., u tzv. božićnom Ustavu izglasan naziv »Hrvatski sabor« i da je čak objavljeno jedno izdanje tog dokumenta u čijem se tekstu rabi taj termin. Kako reče, nije uspio utvrditi kako je kasnije došlo do promjene naziva u »Sabor Republike Hrvatske«, a u ratnim okolnostima to se više i nije istraživalo. Smatra da bi ipak trebalo utvrditi da li se radilo o krivotvornosti ili pak o nečem drugom.

Izmjene Ustava trebale bi omogućiti da se svi u njemu nađemo, a ne da ispravljamo ovakve »nepravde« prigovorio je Nevio Šetić (osobito ne nakon rasprave u kojoj smo neprijeporno utvrdili da Hrvatski državni sabor najviše odgovara smislu i kvaliteti življenja u Hrvatskoj).

**Potcijenjena uloga
Parlamenta**

Dr. Anto Kovačević (HKDU) je izjavio da se iz lingvističkih, gospodarskih, povijesnih i nacionalnih razloga zalaže za termin koji se rabi danas (Hrvatski državni sabor). Zanima ga kome i zašto smeta taj naziv, odnosno pridjev državni, iako je poznato da se taj termin kontinuirano koristio u zadnjih 150 godina hrvatske političke povijesti.

Po mišljenju zastupnika ponuđenim nacrtom promjena Ustava potcijenjena je uloga Parlamenta a jača izvršna vlast koja je ionako jaka operativno. Što bi bilo u ova »gurava« vremena da nema članka 135. — pita zastupnik (to je jedini članak kojim se nešto zabranjuje). Po njegovoj ocjeni teza 5 + Albanija minus Slovenija je najpogubnija teza za hrvatski narod. Naime, pogubno je bez Slovenije i Mađarske ulaziti u Europsku uniju i stoga treba otkazati održavanje Summita o zapadnom Balkanu u Zagrebu, jer Hrvatska ne spada u zapadni Balkan. Na tom će skupu, kaže, glavna politička zvijezda zacijelo biti

Vojislav Koštunica, koji predstavlja kontinuitet srpske memorandumske politike. On će nama postavljati uvjete i podržat će zapadni Balkan, umjesto da mi jasno i glasno kažemo koji je naš interes u odnosu na susjede i kako ćemo uređivati naše dobrosusjedske odnose.

Pročitavši zastupnicima Izvorišne osnove Ustava u kojima se spominju brojne povijesne odluke Hrvatskog sabora **Mladen Godek (HSL)** je konstatirao da je nakon toga svaka daljnja rasprava o nazivu Parlamenta suvišna.

Nužna decentralizacija

Kada država ne funkcionira onako kako to njeni građani očekuju, neizbježno se javlja potreba za promjenom vlasti i premisa na kojima ona počiva, primijetio je **dr. Josip Torbar (HSS)**. U Hrvatskoj su, nažalost, političke krize bile proizvedene prisilnim sredstvima osvajača. U našem vijeku one su dobile oblik pravih političkih kataklizmi iz kojih se narod polako i teško oporavlja, jer se odnosi nametnutih političkih snaga drastično mijenjaju.

• Ustavne promjene su na dnevnom redu, ne samo zato što su obećane, nego prije svega zato što su nužne da bi parlamentarna vlada mogla jamčiti, a ne samo obećavati, prava čovjeka i poštivanje političke volje građana.

Po riječima zastupnika ustavne promjene su na dnevnom redu ne samo zato što su obećane, nego prije svega zato što su nužne da parlamentarna vlada uzmogne jamčiti, a ne samo obećavati prava čovjeka i poštivanje političke volje građana. Kako reče, njegovi stranački kolege vide budućnost hrvatske pravne države kao projekt za ograničenje zlorabe i ispravljanje birokratskih procesa na lokalnoj razini, znači za poštivanje zakona koji štite čovjeka u njegovom domu i obrani individualnih prava.

U nastavku se osvrnuo na ulogu Županijskog doma. Izrazio je mišljenje da taj dom može imati svoje opravdanje samo ako budu točno definirane njegove proširene nadležnosti. One moraju izražavati pravi odnos

političkih snaga i pridonijeti autonomiji lokalne vlasti, tako da ona bude u najneposrednijem kontaktu s narodom i donosi odluke koje mogu unaprijediti lokalnu samoupravu i pojačati njenu efikasnost.

Skratiti rok za sastavljanje Vlade

Ivan Jarnjak (HDZ) osvrnuo se na članak 109. koji predviđa mogućnost da mandataru koji u propisanom roku od 30 dana ne sastavi Vladu predsjednik države može produžiti mandat za najviše još 30 dana. Ako ni u tom roku mandatar ne uspije sastaviti Vladu ili ako predložena Vlada ne dobije povjerenje Zastupničkog doma, predsjednik će povjeriti mandat za sastav Vlade drugoj osobi. Iz toga proizlazi, kaže zastupnik, da država može biti bez Vlade 4 mjeseca. Drži da bi mandatar morao sastaviti Vladu u roku od 10 dana koji bi se eventualno mogao produžiti za još deset dana.

U nastavku je podsjetio na činjenicu da 1990. godine, prilikom donošenja Božićnog Ustava, Hrvatska još nije imala atribute države (još uvijek je bila u sastavu bivše Jugoslavije) pa nije niti mogla unijeti u Ustav naziv Hrvatski državni sabor.

Mr. Mate Granić (DC) zamolio je predstavnika predlagatelja da pojasni tko, prema predloženim izmjenama, vodi vanjsku politiku – predsjednik Republike, predsjednik Vlade i Vlada ili zajedno. Naime, prema članku 30. Predsjednik predstavlja i zastupa Republiku Hrvatsku u zemlji i inozemstvu, a prema članku 35. na prijedlog Vlade i uz supotpis premijera odlučuje o osnivanju diplomatskih i drugih predstavništava Republike Hrvatske u inozemstvu, itd. Istodobno u članku 47. piše da Vlada RH vodi vanjsku i unutarnju politiku.

Stabilizirati izborno zakonodavstvo

Darko Šantić (HNS) predložio je dopunu članka 73. postojećeg Ustava koji nije obuhvaćen predloženim izmjenama. Naime, u stavku 1. tog članka predviđeno je da se izbori za zastupnike Hrvatskoga državnog sabora održavaju najkasnije 60 dana nakon isteka mandata ili raspuštanja

saborskih domova. Zastupnik sugerira da se novim stavkom 2. »unutar roka od 120 dana prije održavanja izbora za zastupnike zabrani noveliranje izbornog zakonodavstva«. Svrha – onemogućiti parlamentarnoj većini da zloupotrijebi svoja prava i mogućnosti glede krojenja izbornih propisa. Po riječima zastupnika u proteklih deset godina niti jedni izbori nisu provedeni po istim izbornim pravilima niti u istim izbornim jedinicama. Stabiliziranjem izbornog zakonodavstva, smatra, zaštitili bi se građani, a oporbi bi se pružila prilika da se na odgovarajući način pripremi za predstojeće izbore.

• Ove ustavne promjene imaju snažan pečat aktualnih nositelja vlasti u Hrvatskoj (budu li usvojene to će biti poluvladin a ne pseudoparlamentarni sustav).

Vladimir Šeks nema dojam da predložena rješenja jačaju ulogu Parlamenta, s obzirom na mogućnost da Predsjednik države može bez ikakvih ograničenja i razloga, uz supotpis predsjednika Vlade i nakon savjetovanja s predsjednicima parlamentarnih stranaka, raspustiti Zastupnički dom. Tvrdi, nadalje, da ove ustavne promjene imaju snažni pečat aktualnih nositelja vlasti u Hrvatskoj i da će, budu li usvojene, to biti poluvladin, a ne pseudoparlamentarni sustav. U prilog tome spomenuo je da je Vlada u zadnji trenutak sugerirala a predlagatelj prihvatio da se petini zastupnika omogući pokretanje pitanja povjerenja premijeru, Vladi kao cjelini ili pojedinom članu Vlade. S tim u svezi zastupnik podsjeća na činjenicu da u ovom sazivu Hrvatskoga državnog sabora samo SDP i HDZ imaju potrebnu većinu da bi uopće mogli formalno pokrenuti to pitanje. Dakako, SDP to neće učiniti jer je premijer iz te stranke. HDZ to može učiniti, ali će po svoj prilici biti nadglasan, a ostale političke stranke uopće ne mogu doći u poziciju da se koriste tim institutom.

Potaknuta njegovim riječima **dr. Vesna Pusić (HNS)** je podsjetila na to da je struktura Vlade rezultat parlamentarnih izbora i logično je da parlamentarna većina, osim u ekstremnim slučajevima, ne dovodi u pitanje Vladu. U protivnom bi, kaže, vladala takva nestabilnost da te institucije uopće ne bi mogle funkcionirati. Ne osporavajući te činjenice **Vladimir Šeks** je najavio da će se odnositi u parlamentarnim klupama zasigurno promijeniti što će itekako »zanjihati« Markov trg.

Riječ predlagatelja

Odgovarajući na primjedbe zastupnika mr. Mato Arlović je pojasnio da prema predloženom nacrtu ustavnih promjena vanjsku politiku vode Vlada, Predsjednik države i Sabor, svatko u okviru svoje ustavne i zakonske nadležnosti. Potaknut prigovorom Vladimira Šeksa, informirao je nazočne da je u prvoj radnoj verziji ustavnih promjena bilo predloženo da 1/5 zastupnika može pokrenuti pitanje povjerenja premijeru ili Vladi. Na takvo rješenje Odbor se odlučio zbog toga što je u Ustav unesen institut interpelacije što je također jedan od načina da se pokrene pitanje povjerenja pojedinom ministru ili Vladi u cjelini, s tim da interpelaciju može podnijeti 1/10 zastupnika. Na taj se način, kaže, uravnotežuju validnost i težina ovih instituta.

Na kraju je izrazio zadovoljstvo provedenom raspravom o ovoj temi u kojoj su zastupnici iznosili argumentirane primjedbe i prijedloge u tolerantnoj atmosferi. Informirao je nazočne da je Odbor, na sjednici 6. listopada, razmotrio i usvojio većinu primjedbi pojedinih zastupnika i klubova parlamentarnih stranaka, uključujući i oporbene, kao i mišljenje Vlade. Rezultat toga je i pročišćen tekst Prijedloga za utvrđivanje Nacrta promjene Ustava RH koji je zastupnicima dostavljen na klupe (a mi ga, s obzirom na značaj, u nastavku donosimo u cijelosti). U ovoj raspravi su, kaže naglasio je na kraju predstavnik predlagatelja, dodatno otvorena još neka pitanja koja će predlagatelj temeljito proanalizirati tijekom rada na Prijedlogu ustavnih promjena i očitovati se o svakome od njih.

PROČIŠĆENI TEKST PRIJEDLOGA

Članak 1.

U Ustavu Republike Hrvatske /»Narodne novine« broj 56/90, 135/97 i 8/98) u Glavi II Temeljne odredbe u članku 2. stavku 4. iza riječi »Hrvatski sabor« brišu se riječi »i narod neposredno, samostalno«.

Članak 2.

U članku 3. na kraju rečenice briše se točka i dodaju riječi »i temelj za tumačenje Ustava.«

Članak 3.

U članku 4. stavku 1. na kraju rečenice briše se točka i dodaju riječi »koja je ograničena Ustavom zajamčenim pravom na lokalnu i regionalnu samoupravu.«

Iza stavka 1. dodaje se novi stavak 2. koji glasi:

»Načelo diobe vlasti uključuje oblike međusobne suradnje i uzajamne provjere nositelja vlasti propisane Ustavom i zakonom.«

Članak 4.

Članak 6. mijenja se i glasi:

»Osnivanje političkih stranaka je slobodno.

Unutarnje ustrojstvo političkih stranaka mora biti sukladno temeljnim ustavnim demokratskim načelima.

Stranke moraju javno polagati račun o porijeklu svojih sredstava i imovine.

Protuustavne su političke stranke koje svojim programom ili nasilnim djelovanjem smjeraju podrivanju slobodnog demokratskog poretka ili ugrožavaju opstojnost Republike Hrvatske. O protuustavnosti odlučuje Ustavni sud Republike Hrvatske.

Zakonom se uređuje položaj i financiranje političkih stranaka.«

Članak 5.

Članak 7. mijenja se i glasi:

»Oružane snage Republike Hrvatske štite njezin suverenitet i neovisnost te brane njenu teritorijalnu cjelovitost.

Oružane snage Republike Hrvatske mogu prijeći njezine granice ili djelovati preko njezinih granica samo na temelju prethodne odluke Zastupničkog doma Hrvatskog sabora.

Oružane snage mogu prijeći granice Republike Hrvatske u sklopu vježbi u okviru međunarodnih obrambenih organizacija kojima je Republika Hrvatska pristupila ili pristupa na temelju međunarodnih ugovora te radi pružanja humanitarne pomoći i bez prethodne Odluke Zastupničkog doma Hrvatskoga sabora.

U slučajevima predviđenim u člancima 17. i 101. ovoga Ustava, oružane se snage mogu, ako to zahtijeva narav pogibelji, koristiti kao pomoć policiji i drugim državnim tijelima...

Obrambeno ustrojstvo, zapovijedanje, upravljanje i demokratski nadzor nad oružanim snagama Republike Hrvatske uređuje se Ustavom i zakonom.«

Članak 6.

U članku 13. stavak 2. mijenja se i glasi:

»Položaj, djelokrug i ustroj glavnog grada uređuje se zakonom kojim se regulira mjesna, lokalna i regionalna samouprava.«

Članak 7.

U članku 15. stavku 2. riječ »narodnosne« zamjenjuje se riječju »nacionalne« a na kraju rečenice točka se zamjenjuje zarezom i dodaju riječi »u skladu sa zakonom.«

Članak 8.

U članku 16. iza stavka 1. dodaje se novi stavak 2. koji glasi:

»Svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničavanjem u svakom pojedinom slučaju.«

Članak 9.

U članku 17. stavku 1. riječi »Hrvatski državni sabor« zamjenjuje se riječima »Hrvatski sabor«, a iza riječi »ako se Sabor ne može sastati,« dodaju se riječi »na prijedlog Vlade, i uz supotpis predsjednika Vlade,«.

Članak 10.

Članak 29. mijenja se i glasi:

»Svako ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela.

U slučaju sumnje ili optužbe zbog kažnjivog djela osumnjičenik, okrivljenik ili optuženik ima pravo:

– da u najkraćem roku bude obaviješten potanko i na jeziku koji razumije o prirodi i rezlozima optužbe koja se diže protiv njega i o dokazima koji ga terete;

– da ima odgovarajuće vrijeme i mogućnost za pripremu obrane;

– na branitelja i nesmetano uspostavljanje veze s braniteljem, i s tim pravom mora biti upoznat;

– da se brani sam ili uz branitelja po vlastitom izboru, a ako nema dovoljno sredstava da plati branitelja, ima pravo na besplatnog branitelja pod uvjetima propisanim zakonom;

– da mu se sudi u njegovoj nazočnosti, ukoliko je dostupan sudu;

– da ispituje ili daje ispitati svjedoke optužbe i da zahtijeva da se osigura nazočnost i ispitivanje svjedoka obrane pod istim uvjetima kao i svjedoka optužbe;

– na besplatnu pomoć tumača ako ne razumije ili ne govori jezik koji se upotrebljava na sudu.

Osumnjičenik, okrivljenik i optuženik ne smije se siliti da prizna krivnju.

Dokazi pribavljeni na nezakonit način ne mogu se uporabiti u sudskom postupku.«

Članak 11.

U članku 31. stavci 2. i 3. mijenjaju se i glase:

»Nikomu se ne može ponovo suditi niti ga se može kazniti u kaznenom postupku za kazneno djelo za koje

je već pravomoćno oslobođen ili osuđen u skladu s zakonom.

Samo se zakonom, u skladu s Ustavom i međunarodnim ugovorom, mogu propisati slučajevi i razlozi za obnovu postupka.«

Članak 12.

U članku 38. stavku 4. iza riječi »Ustavom« dodaju se riječi »i zakonom«.

Članak 13.

Članak 42. mijenja se i glasi:

»Svim se građanima priznaje pravo na javno okupljanje i mirni prosvjed.«

Članak 14.

U članku 43. stavku 1. iza riječi »slobodno osnivati« brišu se riječi »političke stranke.«

Članak 15.

Članak 66. mijenja se i glasi:

»Uz uvjete određene zakonom mogu se osnivati privatne škole i učilišta.«

Članak 16.

U članku 71. stavak 2. mijenja se i glasi:

»Županijski dom ima najviše 65 zastupnika koji se, u skladu sa zakonom, biraju neposredno tajnim glasovanjem u županijama i gradovima s položajem županija.«

Dosadašnji stavci 3. i 4. brišu se.

Članak 17.

U članku 73. riječi »Hrvatski državni sabor« zamjenjuje se riječima »Hrvatski sabor« u odgovarajućem padežu, a iza stavka 2. dodaje se novi stavak koji glasi:

»Pojedini dom Sabora konstituira se izborom predsjednika na prvoj sjednici na kojoj je nazočna većina zastupnika tog doma.«

Članak 18.

U članku 76. riječi »Hrvatskom državnom saboru« zamjenjuju se riječima »Hrvatskom saboru«, na kraju rečenice briše se točka i dodaju riječi »ili u slučajevima iz članka 17. i 101. ovoga Ustava.«

Članak 19.

Članak 77. mijenja se i glasi:

»Zastupnički dom i Županijski dom mogu se raspustiti radi raspisivanja prijevremenih izbora, ako to odluči većina svih zastupnika pojedinog doma.

Predsjednik Republike može sukladno odredbama članka 104. Ustava, raspustiti Zastupnički dom.«

Članak 20.

U članku 78. stavku 1. riječi »30. lipnja« zamjenjuju se riječima »15. srpnja«, a riječi »Hrvatskog državnog sabora« u stavku 1. i 2. zamjenjuju se riječima »Hrvatskog sabora«.

Iza stavka 2. dodaje se novi stavak koji glasi:

»Predsjednik doma može uz prethodno pribavljeno mišljenje klubova zastupnika parlamentarnih stranaka sazvati dom na izvanredno zasjedanje.«

Članak 21.

Članak 79. mijenja se i glasi:

»Zastupnički dom i Županijski dom imaju predsjednika i jednog ili više potpredsjednika.

Predsjednik Zastupničkog doma predsjednik je i Hrvatskog sabora.

Unutarnje ustrojstvo i način rada pojedinog doma Sabora uređuje se poslovníkom doma u skladu s Ustavom.

Poslovník se donosi većinom glasova svih zastupnika doma.

Članak 22.

U članku 80. stavku 1. iza podstavka 4. dodaju se tri nova podstavka koja glase:

– donosi akte kojima izražava politiku Sabora;

– donosi Strategiju nacionalne sigurnosti i Strategiju obrane Republike Hrvatske;

– ostvaruje demokratski nadzor nad oružanim snagama i službama sigurnosti Republike Hrvatske;«

U zadnjem podstavku na kraju rečenice briše se točka i dodaju riječi »i zakonom.«

Članak 23.

Članak 81. mijenja se i glasi:

»Županijski dom:

– predlaže Zastupničkom domu zakone i raspisivanje referenduma;

– raspravlja i može davati mišljenja o pitanjima koja su u djelokrugu Zastupničkog doma;

– daje Zastupničkom domu prethodno mišljenje u postupku donošenja Ustava i zakona kojima se razrađuju Ustavom utvrđene slobode i prava čovjeka i građanina, izborni sustav te ustrojstvo, djelokrug i način rada državnih tijela;

– daje Zastupničkom domu prethodno mišljenje u slučajevima iz članka 7. stavka 2. Ustava;

– obavlja druge poslove utvrđene Ustavom i zakonom.

U postupku donošenja zakona kojima se uređuje ustrojstvo, djelokrug i financiranje jedinica lokalne i regionalne samouprave te ustrojstvo i djelokrug državne uprave Županijski dom ravnopravno odlučuje sa Zastupničkim domom. Zakon o kojem Županijski dom i Zastupnički dom ravnopravno odlučuju, smatra se donesenim kad je u oba doma izglasan u istovjetnom tekstu. U slučaju kad domovi Sabora ne izglasaju zakon u istovjetnom tekstu te se o tekstu zakona ne postigne suglasnost u roku 15 dana od dana izglasavanja, mjerodavan je tekst zakona usvojen u Zastupničkom domu.

Ako drži da su zakonom koji je donio Zastupnički dom povrijeđena prava jedinica lokalne i regionalne samouprave, osim zakona o kojima Županijski dom ravnopravno odlučuje sa Zastupničkim domom, Županijski dom može u roku od 8 dana od dana izglasavanja zakona u Zastupničkom domu, uz obrazloženo mišljenje, vratiti zakon na ponovno odlučivanje Zastupničkom domu. U tom slučaju Zastupnički dom o donošenju zakona odlučuje natpolovičnom većinom svih zastupnika, osim kada Zastupnički dom zakone donosi dvotrećinskom većinom.«

Članak 24.

Članak 83. mijenja se i glasi:

»Zakone kojima se uređuju prava nacionalnih manjina Zastupnički dom donosi dvotrećinskom većinom glasova svih zastupnika.

Zakone kojima se razrađuju Ustavom utvrđene slobode i prava čovjeka i građanina, izborni sustav, ustrojstvo, djelokrug i način rada državnih tijela te ustrojstvo i djelokrug lokalne i regionalne samouprave Zastupnički dom donosi većinom glasova svih zastupnika.

Kad o zakonu ravnopravno odlučuje sa Zastupničkim domom Županijski dom odlučuje po postupku propisanom za Zastupnički dom. Odluku o vraćanju zakona na ponovno odlučivanje Zastupničkom domu Županijski dom donosi većinom glasova svih zastupnika, a u slučajevima iz stavka 1. i 2. ovoga članka dvotrećinskom većinom.«

Članak 25.

Članak 86. mijenja se i glasi:

»Zastupnici Hrvatskoga sabora imaju pravo postavljati Vladi Republike Hrvatske i pojedinim ministrima zastupnička pitanja.

Najmanje jedna desetina zastupnika Zastupničkog doma može podnijeti interpelaciju o radu Vlade Republike Hrvatske ili pojedinog njezinog člana. O odgovoru na interpelaciju vodi se rasprava u skladu s poslovnikom.

Postavljanje zastupničkih pitanja i podnošenje interpelacije pobliže se uređuju poslovnikom.«

Članak 26.

Članak 89. mijenja se i glasi:

»Predsjednik Republike proglasit će zakone u roku od osam dana od kad su izglasani u Hrvatskom saboru.

Ako predsjednik Republike ocijeni da proglašeni zakon nije u skladu s Ustavom može pokrenuti postupak za ocjenu ustavnosti zakona pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske.«

Članak 27.

Članak 90. mijenja se i glasi:

»Prije nego što stupe na snagu zakoni i drugi propisi državnih tijela objavljuju se u »Narodnim novinama«, službenom listu Republike Hrvatske.

Propisi tijela koja obavljaju javne ovlasti prije stupanja na snagu moraju biti objavljeni na dostupan način u skladu sa zakonom.

Zakon stupa na snagu najranije osmi dan od dana njegove objave, osim ako nije zbog osobito opravdanih razloga zakonom drukčije određeno.

Zakoni i drugi propisi državnih tijela i tijela koja imaju javne ovlasti ne mogu imati povratno djelovanje.

Iz posebno opravdanih razloga samo pojedine odredbe zakona mogu imati povratno djelovanje.«

Članak 28.

U članku 92. stavku 1. riječi »Hrvatskog državnog sabora« zamjenjuju se riječima »Hrvatskoga sabora« a iza stavka 2. dodaje se novi stavak koji glasi:

»Predsjednika istražnog povjerenstva bira većina zastupnika doma iz reda oporbenih zastupnika.«

Članak 29.

U članku 93. stavku 1. riječi »Hrvatskog državnog sabora« zamjenjuju se riječima »Hrvatskog sabora« a iza stavka 3. dodaje se novi stavak koji glasi:

»U okviru institucije pučkog pravobranitelja osigurati će se zaštita ustavnih i zakonskih prava građana u postupcima koji se vode u Ministarstvu obrane, oružanim snagama i službene sigurnosti te zaštita prava građana pred tijelima lokalne i regionalne samouprave.«

Članak 30.

Članak 94. mijenja se i glasi:

»Predsjednik Republike Hrvatske predstavlja i zastupa Republiku Hrvatsku u zemlji i inozemstvu.

Predsjednik Republike brine se za redovno i usklađeno djelovanje te za stabilnost državne vlasti.

Predsjednik Republike odgovara za obranu neovisnosti i teritorijalne cjelovitosti Republike Hrvatske.«

Članak 31.

U članku 95. stavak 2. mijenja se i glasi:

»Nitko ne može biti biran više od dva puta za predsjednika Republike.«

U stavku 3. na kraju prve rečenice briše se točka i dodaju riječi »pod uvjetom da je glasovanju pristupila većina svih birača upisanih u birački spisak.«

Stavak 6. mijenja se i glasi:

»Prije preuzimanja dužnosti, predsjednik Republike pred predsjednikom Ustavnog suda Republike Hrvatske polaže svečanu prisegu kojom se obvezuje na vjernost Ustavu.«

U stavku 7. iza riječi »Republike« stavlja se zarez i dodaju riječi »prisega i njeno polaganje«.

Članak 32.

Članak 96. mijenja se i glasi:

»Predsjednik Republike ne može obavljati nikakvu drugu javnu ili profesionalnu dužnost.

Nakon izbora predsjednik Republike podnosi ostavku na članstvo u političkoj stranci, o čemu obavještava Zastupnički dom Hrvatskoga sabora.«

Članak 33.

Članak 97. mijenja se i glasi:

»U slučaju kraće spriječenosti uslijed odsutnosti, bolesti ili korištenja godišnjeg odmora, predsjednik Republike može povjeriti predsjedniku Hrvatskoga sabora da ga zamjenjuje. O povratku na dužnost odlučuje predsjednik Republike.

U slučaju duže spriječenosti uslijed bolesti ili nesposobnosti, a posebno ako predsjednik Republike nije u stanju odlučiti o povjeravanju dužnosti privremenom zamjeniku, predsjednik Hrvatskoga sabora preuzima dužnost privremenog predsjednika Republike temeljem odluke Ustavnog suda. Ustavni sud o tome odlučuje na prijedlog Vlade, a u slučaju nužnosti na vlastiti poticaj.

U slučaju smrti, ostavke koja se podnosi predsjedniku Hrvatskoga državnog sabora, ili kada Ustavni sud utvrdi razloge za prestanak mandata predsjednika Republike, dužnost privremenog predsjednika Republike po sili Ustava preuzima predsjednik Hrvatskoga sabora.

U bilo kojem slučaju istodobne spriječenosti predsjednika Republike i predsjednika Hrvatskoga sabora, dužnost privremenog predsjednika Republike preuzima predsjednik Vlade Republike Hrvatske.

Za stupanje na snagu svih akata predsjednika Hrvatskoga sabora kao privremenog predsjednika Republike potreban je supotpis predsjednika Vlade Republike Hrvatske.

Izbori za novog predsjednika Republike moraju se održati u roku 60 dana od dana preuzimanja dužnosti privremenog predsjednika Republike sukladno stavku 3. ovoga članka.«

Članak 34.

U članku 98. stavku 1. podstavku 1. riječi »Hrvatskog državnog sabora« zamjenjuju se riječima »Hrvatskoga sabora«.

Podstavci 3. i 4. zamjenjuju se novim podstavkom 3. koji glasi:

»— povjера mandat za sastavljanje Vlade osobi koja, temeljem raspodjele zastupničkih mjesta u Zastupničkom domu i obavljenih konzultacija, uživa povjerenje većine svih zastupnika u Zastupničkom domu;«

Dosadašnji podstavci 5. 6. i 7. postaju podstavci 4. 5. i 6.

Članak 35.

Članak 99. mijenja se i glasi:

»Predsjednik Republike, na prijedlog Vlade i uz supotpis predsjednika Vlade, odlučuje o osnivanju diplomatskih misija i konzularnih ureda Republike Hrvatske u inozemstvu.

Predsjednik Republike, na prijedlog Vlade i uz supotpis predsjednika Vlade te uz mišljenje mjerodavnog odbora Zastupničkog doma Hrvatskoga sabora, postavlja i opoziva šefove diplomatskih misija Republike Hrvatske u inozemstvu.

Predsjednik Republike prima vjerodajnice i opozivna pisma inozemnih šefova diplomatskih misija.«

Članak 36.

U članku 100 stavak 3. briše se.

U stavku 4. riječi »Hrvatskog državnog sabora« zamjenjuju se riječima »Hrvatskoga sabora«.

Iza stavka 4. dodaju se dva nova stavka koji glase:

»U slučaju neposredne ugroženosti neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti države predsjednik Republike može, uz supotpis predsjednika Vlade, narediti uporabu oružanih snaga iako nije proglašeno ratno stanje.

Predsjednik Republike usmjerava rad vojnih sigurnosnih službi.«

Članak 37.

Članak 101. mijenja se i glasi:

»Za vrijeme trajanja ratnog stanja predsjednik Republike može donositi uredbе sa zakonskom snagom na temelju i u okviru ovlasti koje je dobio od Zastupničkog doma Hrvatskoga sabora. Ako Zastupnički dom nije u zasjedanju predsjednik Republike ima ovlast da uredbama sa zakonskom snagom uređuje sva pitanja koja zahtijeva ratno stanje.

U slučaju neposredne ugroženosti neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti države, ili kad su tijela državne vlasti onemogućena da redovito obavljaju svoje ustavne dužnosti, predsjednik Republike može, na prijedlog predsjednika Vlade i uz njegov supotpis, donositi uredbе sa zakonskom snagom.

Predsjednik Republike podnijet će uredbе sa zakonskom snagom na potvrdu Zastupničkom domu Hrvatskoga sabora čim se ovaj bude mogao sastati.

Ako predsjednik Republike ne podnese uredbu Zastupničkom domu na potvrdu u skladu sa stavkom 3. ovoga članka ili Zastupnički dom istu ne potvrdi uredba sa zakonskom snagom prestaje važiti.

U izvanrednim situacijama iz stavka 1. i 2. ovoga članka predsjednik Republike ima pravo sazvati sjednicu Vlade i predsjedavati tako sazvanoj sjednici Vlade.«

Članak 38.

Članak 102. mijenja se i glasi:

»Predsjednik Republike može predložiti Vladi da održi sjednicu i razmotri određena pitanja.

Predsjednik Republike može biti nazočan sjednici Vlade i sudjelovati u raspravi.«

Članak 39.

Članak 103. mijenja se i glasi:

»Predsjednik Republike podnosi Hrvatskom saboru godišnje izvješće o stanju države i nacije koje izrađuje u suradnji s predsjednikom Vlade.

O godišnjem izvješću se u Hrvatskom saboru vodi rasprava.«

Članak 40.

Članak 104. mijenja se i glasi:

»Na prijedlog Vlade i uz supotpis predsjednika Vlade a nakon savjetovanja s predstavnicima klubova zastupnika parlamentarnih stranaka, predsjednik Republike može raspustiti Zastupnički dom Hrvatskoga sabora te raspisati prijevremene izbore.

Predsjednik Republike Hrvatske ne može na prijedlog Vlade raspustiti Zastupnički dom dok traje postupak za utvrđivanje njegove odgovornosti za povredu Ustava i zlouporabe položaja u skladu s člankom 105. Ustava.«

Članak 41.

U članku 105. stavku 1. iza riječi »povredu Ustava« dodaju se riječi »i zlouporabu položaja«.

Članak 42.

Iza članka 105. dodaje se novi članak 105a. koji glasi:

»Članak 105a.

Predsjednik Republike ima imunitet nepovredivosti.

Predsjednik Republike ne može biti pritvoren niti se protiv njega može pokrenuti kazneni postupak bez prethodnog odobrenja Ustavnog suda.

Predsjednik Republike može biti pritvoren bez odobrenja Ustavnog suda samo ako je zatečen da čini kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora u trajanju dužem od pet godina. U takvom slučaju državno tijelo koje je predsjednika Republike pritvorilo, dužno je o tome odmah obavijestiti predsjednika Ustavnog suda.«

Članak 43.

Članak 106. mijenja se i glasi:

»Predsjedniku Republike u obavljanju njegovih dužnosti pomažu savjetodavna tijela. Članove tih tijela imenuje i razrješava predsjednik Republike. Nisu dopuštena imenovanja koja su u suprotnosti s načelom diobe vlasti.

Savjetodavni, stručni i drugi poslovi obavljaju se u Uredu predsjednika Republike. Ustrojstvo i djelokrug Ureda uređuje se zakonom.«

Članak 44.

Članak 108. mijenja se i glasi:

»Vladu Republike Hrvatske čini predsjednik, jedan ili više potpredsjednik i ministri.

Bez odobrenja Vlade predsjednik i članovi Vlade ne mogu obavljati nikakvu drugu javnu ili profesionalnu dužnost.«

Članak 45.

Članak 109. mijenja se i glasi:

»Članove Vlade predlaže osoba kojoj je predsjednik Republike povjerio mandat za sastav Vlade, a koja će obnašati dužnost predsjednika Vlade.

Odmah po sastavljanju Vlade, a najkasnije u roku od 30 dana od prihvaćanja mandata, mandatar je dužan program Vlade i Vladu predstaviti Zastupničkom domu Hrvatskoga sabora i zatražiti glasovanje o povjerenju.

Vlada stupa na dužnost kad joj povjerenje iskaže većina svih zastupnika u Zastupničkom domu.

Predsjednik i članovi Vlade polažu svečanu prisegu pred Zastupničkim domom. Tekst prisega utvrđuje se zakonom.

Na temelju odluke Hrvatskoga sabora o iskazivanju povjerenja Vladi Republike Hrvatske, rješenje o imenovanju predsjednika Vlade donosi predsjednik Republike uz supotpis predsjednika Hrvatskoga sabora a rješenje o imenovanju članova Vlade donosi predsjednik Vlade uz supotpis predsjednika Hrvatskoga sabora.«

Članak 46.

Iza članka 109. dodaju se novi članci 109a. i 109b. koji glase:

»Članak 109a.

»Ako mandatar ne sastavi Vladu u roku od 30 dana od dana prihvaćanja mandata, predsjednik Republike mu može produžiti mandat za najviše još 30 dana.

Ako ni u tom roku mandatar ne uspije sastaviti Vladu ili ako predložena Vlada ne dobije povjerenje Zastupničkog doma, predsjednik Republike povjerit će mandat za sastav Vlade drugoj osobi.

Članak 109b.

Ako Vlada ne bude sastavljena u skladu s člankom 109. i 109a Ustava predsjednik Republike će imenovati privremenu nestranačku Vladu i istodobno raspisati prijevremene izbore za Zastupnički dom.«

Članak 47.

Članak 110. mijenja se i glasi:

»Vlada Republike Hrvatske.

- predlaže zakone i druge akte Hrvatskom saboru;
- predlaže državni proračun i završni račun;
- provodi zakone i druge odluke Sabora;
- donosi uredbe za izvršenje zakona;
- vodi vanjsku i unutarnju politiku;
- usmjerava i nadzire rad državne uprave i službi sigurnosti;
- brine o gospodarskom razvitku zemlje;
- usmjerava djelovanje i razvitak javnih službi,
- obavlja druge poslove određene Ustavom i zakonom.«

Članak 48.

Članak 111. mijenja se i glasi:

»Ustrojstvo, način rada, odlučivanje i vrste akata koje Vlada donosi propisuju se zakonom i poslovníkom.«

Članak 49.

Članak 112. mijenja se i glasi:

»Vlada je odgovorna Zastupničkom domu Hrvatskoga sabora.

Predsjednik i članovi Vlade zajednički su odgovorni za odluke koje donosi Vlada, a osobno su odgovorni za svoje područje rada.«

Članak 50.

Članak 113. mijenja se i glasi:

»Na prijedlog najmanje jedne petine zastupnika u Zastupničkom domu Hrvatskoga sabora može se pokrenuti pitanje povjerenja predsjedniku Vlade, pojedinom njezinom članu, ili Vladi u cjelini.

Glasovanje o povjerenju Vladi može zahtijevati i njezin predsjednik.

Ne može se raspravljati i glasovati o povjerenju prije nego protekne sedam dana od dana dostave prijedloga Zastupničkom domu.

Rasprava i glasovanje o povjerenju mora se provesti najkasnije u roku 30 dana od dana dostave prijedloga Zastupničkom domu.

Odluka o nepovjerenju je prihvaćena ako je za nju glasovala većina od ukupnog broja zastupnika u Zastupničkom domu.

Ako Zastupnički dom odbije prijedlog za izglasavanje nepovjerenja, zastupnici koji su ga postavili ne mogu ponovno podnijeti isti prijedlog prije isteka roka od šest mjeseci.

Ako se izglasa nepovjerenje predsjedniku Vlade ili Vladi u cjelini, predsjednik Vlade i Vlada podnose ostavku. Ako se u roku 30 dana novom mandataru i članovi-

ma koje predlaže za sastav Vlade ne izglaša povjerenje, predsjednik Vlade u ostavci predložit će predsjedniku Republike raspuštanje Zastupničkog doma. Predsjednik Republike na prijedlog predsjednika Vlade u ostavci raspušta Zastupnički dom i istovremeno raspisuje nove izbore.

Ako se izglaša nepovjerenje pojedinom članu Vlade predsjednik Vlade može umjesto njega predložiti drugoga Zastupničkom domu da mu izglaša povjerenje ili predsjednik Vlade i Vlada mogu podnijeti ostavku te poduzeti mjere iz stavka 7. ovoga članka.«

Članak 51.

Članak 114. mijenja se i glasi:

»Ustrojstvo i poslovi državne uprave i način njihovog obavljanja uređuje se zakonom.

Određeni poslovi državne uprave mogu se zakonom povjeriti tijelima jedinica lokalne uprave i pravnim osobama koje imaju javne ovlasti.

Zakonom i drugim propisima uređuje se položaj službenika, njihovo imenovanje i razrješenje, odnosno izbor i opoziv na temelju natječaja te radno-pravni status namještenika.«

Članak 52.

Članak 116. mijenja se i glasi:

»Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao najviši sud, osigurava jedinstvenu primjenu zakona i ravnopravnost građana.

Za predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske može biti izabrana osoba koja, uz ostale uvjete propisane zakonom, ima najmanje deset godina randog iskustva kao sudac, državni odvjetnik ili odvjetnik, ili ima zvanje redovitog profesora pravnih znanosti.

Predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske uz prethodno mišljenje Opće sjednice Vrhovnog suda Republike Hrvatske, na prijedlog predsjednika Republike bira Zastupnički dom Hrvatskoga sabora na četiri godine.

Predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske može razriješiti Ustavni sud na prijedlog Zastupničkog doma u skladu s Ustavom i zakonom.

Ustanovljavanje, djelokrug, sastav i ustrojstvo sudova te postupak pred sudovima uređuje se zakonom.«

Članak 53.

Iza članka 116. dodaje se novi članak 116a. koji glasi:

»Članak 116a.

Državno odvjetništvo je samostalno i neovisno pravosužno tijelo ovlašteno i dužno postupati protiv počinitelja kaznenih i drugih kažnjivih djela te na podnošenje pravnih sredstava za zaštitu Ustava i zakona.

Prigodom prvog stupanja na državnoodvjetničku dužnost, zamjenici državnog odvjetnika će se imenovati na vrijeme od pet godina. Nakon ponovnog imenovanja zamjenik državnog odvjetnika obavlja svoju dužnost stalno.

Ustanovljavanje, ustrojstvo, djelokrug i nadležnost državnog odvjetništva uređuje se zakonom.«

Članak 54.

U članku 117. stavak 2. mijenja se i glasi:

»Javnost se može isključiti iz cijele rasprave ili njezina dijela zbog razloga koji su nužni u demokratskom društvu radi interesa morala, javnog reda ili državne sigurnosti, posebno ako se sudi maloljetnicima, ili radi zaštite privatnog života stranaka, ili u bračnim sporovima i postupcima u svezi sa skrbništvom i posvojenjem, ili radi čuvanja vojne, službene ili poslovne tajne i zaštite sigurnosti i obrane Republike Hrvatske, ali samo u opsegu koji je po mišljenju suda bezuvjetno potreban u posebnim okolnostima u kojima bi javnost mogla biti štetna za interese pravde.«

Članak 54a.

Članak 119. mijenja se i glasi:

»Suci imaju imunitet u skladu sa zakonom.

Suci i suci porotnici koji sudjeluju u suđenju ne mogu biti pozvani na odgovornost za izraženo mišljenje ili glasovanje pri donošenju sudbene odluke.

Sudac ne može u postupku pokrenutom zbog kaznenog djela učinjenog u obavljanju sudačke dužnosti biti pritvoren bez odobrenja Državnog sudbenog vijeća.«

Članak 55.

Članak 120. mijenja se i glasi:

»Sudačka dužnost je stalna.

Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka prigodom prvog stupanja na sudačku dužnost suci će se imenovati na vrijeme od pet godina. Nakon ponovnog imenovanja sudac obavlja svoju dužnost stalno.

Sudac će biti razriješen sudačke dužnosti:

- ako to sam zatraži;
- ako trajno izgubi sposobnost obavljati svoju dužnost;
- ako bude osuđen za kazneno djelo koje ga čini nedostojnim obavljanja sudačke dužnosti;
- ako u skladu sa zakonom, zbog počinjenog teškog stegovnog djela tako odluči Državno sudbeno vijeće;
- kad navršši sedamdeset godina.

Protiv odluke o razrješenju sudačke dužnosti sudac ima pravo u roku 15 dana od dana dostave odluke, podnijeti Ustavnom sudu Republike Hrvatske žalbu o kojoj Ustavni sud odlučuje na način i u sastavu određenom Ustavnim zakonom o Ustavnom sudu Republike Hrvatske.

Protiv odluke Državnog sudbenog vijeća o stegovnoj odgovornosti sudac ima, u roku od 15 dana od dana dostave odluke, pravo žalbe Ustavnom sudu Republike Hrvatske. O žalbi odlučuje Ustavni sud na način i u postupku kako je to određeno Ustavnim zakonom o Ustavnom sudu Republike Hrvatske.

U slučajevima iz stavka 3. i 4. ovoga članka Ustavni sud dužan je odlučiti u roku od 30 dana od primitka žalbe. Odluka Ustavnog suda isključuje pravo na ustavnu tužbu.

Sudac ne može biti premješten protivno njegovoj volji.

Sudac ne može obavljati službu ili posao koje je zakon odredio kao nespojive sa sudačkom dužnošću.«

Članak 56.

Članak 121. mijenja se i glasi:

»Suce, u skladu s Ustavom i Zakonom, imenuje i razrješuje te o njihovoj stegovnoj odgovornosti odlučuje Državno sudbeno vijeće.

Državno sudbeno vijeće ima jedanaest članova koje iz reda istaknutih sudaca, odvjetnika i sveučilišnih profesora pravnih znanosti bira Zastupnički dom Sabora na način i u postupku određenom zakonom. Većina članova Državnog sudbenog vijeća mora biti iz reda sudaca.

Predsjednici sudova ne mogu biti izabrani za članove Državnog sudbenog vijeća.

Članovi Državnog sudbenog vijeća biraju se na vrijeme od četiri godine, s time da članom Državnog sudbenog vijeća nitko ne može biti više od dva puta uzastopce.

Predsjednika Državnog sudbenog vijeća bira tajnim glasovanjem većina članova Državnog sudbenog vijeća na vrijeme od dvije godine.

Djelokrug i način rada Državnog sudbenog vijeća uredit će se zakonom.«

Članak 57.

U članku 122. riječ »jedanaest« zamjenjuje se rječju »tri-naest« a brišu riječi »na prijedlog Županijskog doma«.

Članak 58.

U članku 125. stavku 1. podstavak 3. zamjenjuje se s tri nova podstavka koji glase:

»— može ocjenjivati ustavnost zakona te ustavnost i zakonitost drugih propisa koji su prestali važiti ako od tog prestanka do podnošenja zahtjeva ili prijedloga za pokretanje postupka nije prošlo više od godine dana;

— odlučuje povodom ustavnih tužbi protiv pojedinačnih odluka državnih tijela, tijela jedinica lokalne samouprave te pravnih osoba s javnim ovlastima kad su tim odlukama povrijeđene temeljne slobode i prava čovjeka i građanina, kao i pravo na lokalnu i regionalnu samoupravu zajamčeno Ustavom Republike Hrvatske;

— prati ostvarivanje ustavnosti i zakonitosti te o uočenim pojavama neustavnosti i nezakonitosti izvještava Zastupnički dom Hrvatskoga sabora;«

Dosadašnji podstavci 4, 5, 6, 7. i 8. postaju podstavci 6, 7, 8, 9. i 10.

Članak 59.

Iza članka 125. dodaje se novi članak 125a. koji glasi:

»Članak 125a.

Ako Ustavni sud utvrdi da nadležno tijelo nije donijelo propis za izvršenje odredaba Ustava, zakona i drugih propisa, a bilo je dužno takav propis donijeti, o tome obavještava Vladu, a o propisima koje je bila dužna donijeti Vlada, obavještava Zastupnički dom.

Članak 60.

U članku 126. iza stavka 2. dodaje se novi stavak 3. koji glasi:

»U slučajevima iz članka 125. stavka 1. podstavka 3. Ustava, ako Ustavni sud Republike Hrvatske utvrdi da zakon nije bio u skladu s Ustavom ili da drugi propis nije bio u skladu s Ustavom i zakonom, donijet će odluku o utvrđenju neustavnosti ili nezakonitosti.«

Članak 60a.

Naslov Glave VI mijenja se i glasi:
»MJESNA, LOKALNA I PODRUČNA / REGIONALNA / SAMOUPRAVA«

Članak 61.

Članak 128. mijenja se i glasi:

»Građanima se jamči pravo na lokalnu i regionalnu samoupravu.

Pravo na samoupravu ostvaruje se preko lokalnih odnosno regionalnih predstavničkih tijela koja su sastavljena od članova izabranih na slobodnim i tajnim izborima na temelju neposrednog, jednakog i općeg biračkog prava.

Građani mogu neposredno sudjelovati u upravljanju lokalnim poslovima, putem zborova, referendumima i drugih oblika neposrednog odlučivanja u skladu sa zakonom i statutom.«

Članak 62.

Članak 129. mijenja se i glasi:

»Jedinice lokalne samouprave su općine i gradovi i njihovo područje određuje se na način propisan zakonom. Zakonom se mogu ustanoviti i druge jedinice lokalne samouprave.

Jedinice regionalne samouprave su županije. Područje županije određuje se na način propisan zakonom.

Zakonom se može glavnom gradu Zagrebu utvrditi položaj županije. Većim gradovima u Republici Hrvatskoj zakonom se mogu dati ovlasti županije.

U naselju ili dijelu naselja mogu se u skladu sa zakonom, osnivati oblici mjesne samouprave.«

Članak 63.

Iza članka 129. dodaju se dva nova članka 129a. i 129b. koji glase:

Članak 129a.

Jedinice lokalne samouprave obavljaju poslove iz lokalnog djelokruga kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a osobito poslove koji se odnose na uređenje naselja i stanovanja, komunalne djelatnosti, brigu o djeci, socijalnu skrb, primarnu zdravstvenu zaštitu, odgoj i osnovno obrazovanje, kulturu, tjelesnu kulturu i sport, zaštitu potrošača, zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša, protupožarnu i civilnu zaštitu.

Jedinice regionalne samouprave obavljaju poslove od regionalnog značenja, a osobito poslove koji se odnose na prostorno i urbanističko planiranje, gospodarski razvoj, promet i prometnu infrastrukturu te planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova.

Poslovi lokalnog i regionalnog djelokruga uređuju se zakonom. Prilikom dodjeljivanja tih poslova prednost će imati ona tijela koja su najbliža građanima.

Članak 129b.

Jedinice lokalne i regionalne samouprave imaju pravo da u okviru zakona, svojim statutima samostalno uređuju unutarnje ustrojstvo i djelokrug svojih tijela te da ih prilagode lokalnim potrebama i mogućnostima.«

Članak 64.

Članak 130. mijenja se i glasi:

»U obavljanju poslova iz svojega djelokruga tijela jedinica lokalne i regionalne samouprave samostalna su i podliježu samo nadzoru ustavnosti i zakonitosti ovlaštenih državnih tijela.«

Članak 65.

Članak 131. mijenja se i glasi:

»Jedinice lokalne i regionalne samouprave imaju pravo na vlastite prihode kojima slobodno raspolazu u obavljanju poslova iz svog djelokruga.

Država je dužna pomagati financijski slabije jedinice lokalne samouprave u skladu sa zakonom.«

Članak 66.

Članak 132. mijenja se i glasi:

»U skladu s Ustavom, zakonom i pravilima međunarodnog prava, sklapanje međunarodnih ugovora u

nadležnosti je, ovisno o dotičnom međunarodnom ugovoru, Zastupničkog doma Hrvatskoga sabora, predsjednika Republike i Vlade Republike Hrvatske.«

Članak 66a.

U članku 133. stavku 1. riječi »Hrvatskog državnog sabora« zamjenjuju se riječima »Hrvatskoga sabora«.

Iza stavka 2. dodaju se dva nova stavka koji glase:

»Predsjednik Republike potpisuje isprave o ratifikaciji, pristupu, odobrenju ili prihvatu međunarodnih ugovora koje je Zastupnički dom Hrvatskoga sabora potvrdio na temelju stavka 1. i 2. ovoga članka.

Međunarodne ugovore koji ne podliježu potvrđivanju od Zastupničkog doma Hrvatskoga sabora sklapa predsjednik Republike na prijedlog Vlade i Vlada Republike Hrvatske.«

Članak 66b.

U cijelom tekstu važe Ustava Republike Hrvatske riječi »Hrvatski državni sabor« zamjenjuje se riječima »Hrvatski sabor« u odgovarajućem padežu.

Članak 67.

Promjena Ustava stupa na snagu danom proglašenja.

IZJAŠNJAVANJE

Nakon okončanja rasprave, uslijedilo je izjašnjanje. Ishod – većinom glasova svih zastupnika (82 glasa »za«, 35 »protiv« i 1 suzdržan) Zastupnički dom je, uvaživši prethodno mišljenje Županijskog i nad-

ležnih radnih tijela, utvrdio Nacrt promjena Ustava Republike Hrvatske u pročišćenom tekstu što ga je predložio Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav (sukladno Prijedlogu odluke da se pristupi promjeni Ustava RH koju je predložila Vlada RH i supotpisao Predsjednik Republike Hrvatske aktom od 3. srpnja

2000. godine). Sukladno Poslovniku Odbor će, na temelju utvrđenog Nacrta promjena Ustava RH te prijedbi i prijedloga iz rasprave podnijeti Zastupničkom domu Prijedlog promjena Ustava Republike Hrvatske.

*J. R.; Đ. K.; J. Š.; M. P.; V. Ž.;
M. S.; M. Ko.*

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU PROTOKOLA O PRISTUPANJU REPUBLIKE HRVATSKE MARAKEŠKOM UGOVORU O OSNIVANJU SVJETSKE TRGOVINSKE ORGANIZACIJE

Hrvatska postala članicom Svjetske trgovinske organizacije

Vlada Republike Hrvatske u saboru je proceduru hitnim postupkom uputila zakonski prijedlog o potvrđivanju Protokola o pristupanju Republike Hrvatske Marakeškom ugovoru o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije.

Radna tijela obaju saborskih domova uputila su pozitivna mišljenja, kao i Županijski dom. Zastupnici Zastupničkog doma većinom su glasova donijeli Zakon, a jednoglasno su odlučili obvezati Vladu da obavijest o ratifikaciji Tajništva WTO-a pošalje u roku i na način koji će omogućiti da najraniji početak primjene cjelovitog obvezujućeg rasporeda Republike Hrvatske bude posljednji dan prije isteka roka.

O PRIJEDLOGU

Republika je Hrvatska stekla status promatrača u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji u svibnju 1993. i od tada teče iznimno složen i zahtjevan postupak učlanjenja, koji je započeo dostavljanjem Memoranduma o vanjsko-trgovinskom sustavu Republike Hrvatske u lipnju 1995. godine, te prijevodom svih zakona s područja vanjsko-trgovinskog gospodarskog sustava.

Temeljem pravila WTO-a da svaka zemlja članica radne skupine može sudjelovati u Radnoj skupini za prijam nove članice, u kolovozu 1995. godine je osnovana Radna skupina za prijam Republike Hrvatske u WTO.

Proces višestranih pregovora intenzivan je tijekom 1997. i 1998., a osobito 1999. godine, u kojem razdoblju je Tajništvo WTO-a i zemljama članicama, na njihov zahtjev, dostavljen velik broj odgovora i objašnjenja u svezi s važećim pravno-gospodarskim sustavom, odnosno s pojedinim zemljama, s tehničkim normama i pre-

prekama trgovini. Usporedno s procesom višestranih pregovora započele su i pripreme za započinjanje dvostranih pregovora o carinskim koncesijama, te specifičnih obveza u trgovini uslugama.

Dvostrani pregovori započeli su u svibnju 1997. godine i vođeni su sa 19 zemalja koje su izrazile svoj interes pregovarati o carinskim stopama za pristup njihovih roba na hrvatsko tržište i o uvjetima za pružanje usluga na hrvatskom tržištu. Dvostrani dogovor sa svakom od 19 zemalja o najvišim prihvatljivim stopama carinske zaštite u Republici Hrvatskoj za pojedinu robu bio je preduvjet za završetak višestranih pregovora. Ukupno je održano oko 20 krugova dvostranih pregovora sa zainteresiranim zemljama članicama.

Usporedo s tim pregovorima, Vlada Republike Hrvatske predložila je izmjene niza zakona kojima se hrvatski gospodarski sustav usklađuje s normama i pravilima Svjetske trgovinske organizacije. Pritom su najbitnije promjene zakonodavstva učinjene donošenjem Zakona o carinskoj tarifi, kojim se carine ustanovljuju kao jedini instrument zaštite domaćeg gospodarstva, uz istodobno usklađivanje ostalih odredbi Zakona, Zakona o posebnim porezima na alkoholna i bezalkoholna pića, cigarete i pivo, kojim se porezna opterećenja izjednačuju i za domaće i za uvozne proizvode, te Zakona o bankama i štedionicama i Zakona o trgovačkim društvima, kojima se ukida zahtjev uzajamnosti kod stranih ulaganja, te drugih zakona i propisa kojim se hrvatski gospodarski sustav ujednačava s međunarodnim normama i načelima, te čini transparentnim i prepoznatljivim.

Postupak usklađivanja hrvatskog zakonodavstva s odredbama WTO-a okončan je u lipnju 1999. godine

donošenjem, između ostalog, Carinskog zakona i šest zakona s područja intelektualnog vlasništva, čime je hrvatsko zakonodavstvo u potpunosti usklađeno s pravilima WTO-a.

Rezultati pregovora o razini carina carinskim stopama dovest će do smanjivanja sadašnje prosječne nominalne stope carine za industrijske proizvode sa 9,7 posto na 5,34 posto na kraju prijelaznog razdoblja (ne uključujući ribe i neke druge proizvode, koji se sukladno WTO Ugovoru o poljoprivredi ne smatraju poljoprivrednim proizvodima) 1. 1. 2005. godine.

Tijekom pregovora hrvatsko pregovaračko izaslanstvo posebno je vodilo računa i o vremenu potrebnom za prilagodbu hrvatskog gospodarstva novim uvjetima, te je, za proizvode koji se ne proizvode u Republici Hrvatskoj, one za koje postoje proizvodne mogućnosti, industrije u kojima je koncentrirano zapošljavanje, te za poljoprivredno-prehrambene proizvode, dogovoreno zadržavanje nešto viših carinskih stopa, te njihovo postupno snižavanje. Tako je prijelazno razdoblje za osjetljive industrijske proizvode od 2–5 godina, a za poljoprivredno-prehrambene i do 7 godina.

• Prijelazno je razdoblje za osjetljive industrijske proizvode od 2 do 5 godina, a za poljoprivredno-prehrambene i do 7 godina.

U rujnu 1999. godine, nakon 6 godina pregovora, Izaslanstvo Vlade Republike Hrvatske završilo je višestrane i dvostrane pregovore o prijemu Republike Hrvatske u WTO, osim u dijelu koji se odnosi na specifične obveze Republike Hrvatske u području audiovizualnih usluga.

Zakonskim je prijedlogom predloženo potvrđivanje Protokola o pristupanju Republike Hrvatske Marakeškom ugovoru o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije, propisivanje tijela državne uprave nadležnih za provedbu Zakona o potvrđivanju, te datum stupanja na snagu ovog Zakona.

Za provođenje Zakona potrebno je osigurati sredstva u Državnom proračunu na ime članarine za članstvo u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji, a zbog snižavanja carina u odnosu na sada važeće, moglo bi se očekivati smanjenje proračunskih prihoda od carina u 2000. godini u ukupnom iznosu od oko 1,6 milijuna kuna. Stvarno smanjenje proračunskih prihoda po osnovi sniženja carina može biti i manje od navedenog iznosa, zbog raznih olakšica i oslobođenja (dorade, uvoz radi izvoza, olakšice za razne kategorije stanovništva) koja se primjenjuju na osnovi carinskog zakona.

Donošenjem Zakona o potvrđivanju predmetnog Protokola po hitnom postupku ostvaruje se jedan od prioritarnih ciljeva Vlade Republike Hrvatske – uključivanje u međunarodne gospodarske organizacije, čime Republika Hrvatska postaje članicom najvažnije svjetske trgovinske organizacije koja danas broji 137 članica i pokriva više od 85 posto svjetske trgovinske razmjene.

Članstvom u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji pridonosi se i stjecanju članstva u drugim međunarodnim gospodarskim integracijama (CEFTA, EFTA, pridruženo članstvo u EU), a za što je članstvo u WTO-u preduvjet.

Također, kao bitan razlog za članstvo u WTO-u je i mogućnost privlačenja stranog kapitala, iz razloga što su zemlje članice obvezne u svojoj pravnoj i gospodarskoj sustav ugraditi pravila i norme koje čine WTO, a u svezi s obvezama postupnog snižavanja carina, uklanjanja necarinskih i ostalih barijera, liberalizacije ulaganja u sektor usluga, intelektualnog vlasništva, kojih su se zemlje članice dužne pridržavati čime se povećava pravna sigurnost gospodarskih subjekata u trgovini.

Članstvo u WTO-u znači obvezu ispunjavanja mjera trgovinske politike, koje moraju u potpunosti biti sukladne WTO pravilima o nacionalnom tretmanu i nediskriminaciji pri uvozu robe i usluga; carinama kao isključivom elementu zaštitne politike domaće proizvodnje; strogo ograničenom primjeni količinskih ograničenja uvoza samo u iznimnim slučaj-

evima i nakon provedbe propisanog istražnog postupka, bilo da se radi o antidampinškim mjerama ili mjerama zaštite od prekomjernog uvoza.

Snižavanjem carina predviđenim obvezujućim rasporedom, visina carinske zaštite u Republici Hrvatskoj približit će se onoj u zemljama u tranziciji, gdje je prosječna carina cca 5 posto, dok je carinska zaštita u Republici Hrvatskoj prije donošenja Zakona o carinskoj tarifi iznosila oko 10 posto.

Kao pozitivan učinak članstva Republike Hrvatske u WTO-u, mora se spomenuti i mogućnost primjene zaštitnih mehanizama i mjera zaštite domaće proizvodnje u skladu s pravilima WTO-a, a osobito primjenom samozaštitnih mjera od prekomjernog uvoza koji nanosi štetu domaćoj proizvodnji, primjenom antidampinških mjera, primjenom mjera zaštite od subvencioniranog uvoza, primjenom mjera u slučaju teškoća u platnoj bilanci.

RADNA TIJELA

Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo, za nacionalnu sigurnost i vanjsku politiku, te za gospodarstvo i financije odlučili su Županijskom domu predložiti mišljenje kojim podržava donošenje Zakona o potvrđivanju Protokola o pristupanju Republike Hrvatske Marakeškom ugovoru o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije.

Pozitivno su mišljenje uputili i **odbori ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo, za gospodarstvo, razvoj i obnovu, te za poljoprivredu i šumarstvo**, koji su odlučili predložiti Zastupničkom domu donošenje predmetnog Zakona.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu je predložio i da se zaduži Vlada Republike Hrvatske za izradu programa mjera za ublažavanje negativnih učinaka ulaska Republike Hrvatske u Svjetsku trgovinsku organizaciju, posebno u poljoprivredi.

RASPRAVA

Mr. Neven Mimica, zamjenik ministra gospodarstva, uvodno je zastup-

nicima Županijskog doma obrazložio zakonski prijedlog, koji su, **bez rasprave, većinom glasova, (1 suzdržan)** odlučili utvrditi mišljenje kojim se podržava donošenje Zakona o potvrđivanju Protokola o pristupanju Republike Hrvatske Marakeškom ugovoru o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije.

Nakon što je mr. Neven Mimica, zamjenik ministra gospodarstva, dodatno obrazložio zakonski prijedlog, **Dragica Zgrebec**, predsjednica Odbora Zastupničkog doma za gospodarstvo, razvoj i obnovu iznijela je stajalište Odbora koji je raspravljao o temi u svojstvu matičnog radnog tijela, te prijedlog da se zaduži Vlada Republike Hrvatske da izradi program mjera za ublažavanje eventualnih negativnih učinaka članstva u WTO-u.

U ime Kluba zastupnika HSLS-a govorila je **Darinka Orel**, koja je iznijela kako Klub podržava donošenje Zakona o potvrđivanju protokola o pristupanju Republike Hrvatske Marakeškom ugovoru, nakon sedam godina, koliko traju pregovori. Zastupnica je naglasila važnost članstva u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji, kao i sve prednosti koje će mala država, kao što je Hrvatska, imati u odnosu na prilike kad nije bila članica. Orel se osvrnula i na utjecaj snižavanja carina, koji je u javnosti često prezentiran kao negativan, a koji, uz dobro osmišljenu strategiju razvitka, može rezultirati kvalitetnijim uzgojem poljoprivrednih kultura, bez daljnjeg usitnjavanja poljoprivrednih gospodarstava, te orijentacijom na uzgoj zdrave hrane.

Ulazak u WTO ima samo pozitivne učinke?

Tonči Tadić je, u ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a, ocijenio ovu temu kao jednu od najznačajnijih u ovoj godini, te je izrazio žaljenje što nisu prisutni premijer, ministar poljoprivrede i ministar zaštite okoliša. »Ulazak u WTO Vlada nastoji u javnosti prikazati kao važan korak Republike Hrvatske na putu u europske i euroatlantske integracije, podgrijavajući mit o ulasku u EU i druge međunarodne organizacije. S ciljem dokazivanja otvorenosti Republike Hrvatske i njenog novog povoljnog

međunarodnog položaja, nova se vlast ponekad fatalistički prepušta zahtjevima međunarodnih organizacija. Pitanje koliko su razvoj zemlje i oporavak gospodarstva s jedne strane i ulazak Hrvatske u WTO s druge strane međusobno u skladu s prilikama u kojima se trenutno nalaze Hrvatska i gospodarstvo.« – mišljenja je Tonči Tadić. Carine regulirane pravilima WTO-a u uskoj su vezi s procesom oporavka, odnosno propadanja gospodarstva.

• Oporavak gospodarstva moguć je jedino uz dobre uvjete za nova ulaganja i poslovanje te kvalitetnu poreznu politiku, koja olakšava pristup sirovinama, a ujedno ga potiče štiteći domaći proizvod od konkurencije.

Oporavak gospodarstva moguć je jedino uz dobre uvjete za nova ulaganja i poslovanje i kvalitetnu poreznu politiku, koja olakšava pristup sirovinama, a ujedno ga potiče štiteći domaći proizvod od konkurencije.

Naglasio je i kako ovdje nije riječ samo o zaštiti gospodarstva, već i o strategiji razvitka Hrvatske.

Treba poduprijeti djelatnosti koje nikada i nigdje nisu prepuštene tržištu – zdravstvo, školstvo, kultura, poljoprivreda, ekologija, gospodarenje okolišem, prometni sustav i razvoj znanosti, telekomunikacija i turizma, što su uostalom i prioritete Agende 2000. Europske unije.

Ne postoji cjelovita usuglašena vizija razvoja Republike Hrvatske temeljem kojeg bi se vodili pregovori o ulasku u WTO, što nisu činile ni bivša ni sadašnja vlast.

Ne bi bilo dobro da se ulaskom u WTO eliminiira i najmanja mogućnost da se u Hrvatskoj proizvodi ono što se trenutno možda ne proizvodi, ili se proizvodi, ali ne u dovoljnim količinama. Ulazak Hrvatske u WTO je sredstvo, a ne cilj, istaknuo je Tadić, dodajući kako se blagostanje ne postiže slobodnim i nekontroliranim uvozom, već oživljavanjem proizvodnje i ozdravljenjem gospodarstva.

Za proboj na strana tržišta nije dovoljan samo ulazak u WTO, već i sposobna i učinkovita diplomacija, koja vodi računa o gospodarskim interesima Republike Hrvatske, što do sada nije bio slučaj.

Na listi prioriteta svih državnih ustanova ne bi trebalo biti kako zadovoljiti WTO i njegove članice, već kako donijeti, a potom sprovesti u djelo razvojnu strategiju gospodarstva.

Unatoč naporima naših pregovarača, koje Tadić cijeni, jasno je kako je Hrvatska morala poslušno prihvatiti ono što joj je bilo ponudeno, a zabrinjavajuće je to što nitko nije napravio ozbiljnu analizu koristi, odnosno štete prilikom ulaska u WTO, i jer će vrlo vjerojatno biti prisiljena uvoziti proizvode koje ne želi, iako u tekstu Povelje stoji kako se zemlja čiji se narod protivi uvozu određenih dobara neće prisiljavati na to.

Temeljni je zadatak svake vlade briga o budućim naraštajima, očuvanje kulturne baštine i zdravlja nacije.

HSP se protivi uvozu prijava tehnologija i genetski stvorene hrane, te s tim u vezi drži kako nije dovoljno donijeti neobvezujući saborski zaključak, kojim je od 1998. godine zabranjena uporaba genetski modificirane hrane, već bi trebalo donijeti Zakon kojim bi to bilo jasno sankcionirano. WTO-u, Svjetskoj banci i MMF-u su ljudska prava, zaštita okoliša i specifičnosti pojedinih nacija i zemalja nešto potpuno marginalno i nebitno, a ne bi trebalo zatvarati oči ni pred stajalištima ekoloških udruga i udruga za zaštitu ljudskih prava o globalizaciji i politici WTO-a, mišljenja je Tonči Tadić.

HSP podržava uključivanje Hrvatske u integracijske procese, ali drži kako je neodgovorno ne donijeti strategiju koja bi mogla ponuditi odgovore na niz neriješenih pitanja, te je predložio organiziranje javne rasprave na tu temu, u novonastalim okolnostima. Zastupnici njegove stranke bit će suzdržani pri glasovanju o ovome zakonskom prijedlogu.

Ministar **Goranko Fižulić**, predstavnik predlagatelja, složio se kako je ulazak u WTO sredstvo, a ne cilj, dodajući da se sve zemlje bore kako bi postale članicom te »strašne organizacije«.

Za potpisivanje ugovora o slobodnoj trgovini Hrvatska mora biti članica WTO-a, kazao je Fižulić i iznio komparativne podatke o broju ugovora i količini izvoza po glavi stanovnika Slovenije, Hrvatske, Češke i Mađarske. Država ne mora biti član WTO-a da bi uvozila genetski modificiranu hranu, a članstvo može pomoći u rješavanju problema nezaposlenosti i razvoja hrvatskog gospodarstva. Problemi u poljoprivrednoj proi-

zvodnji moraju se riješiti bez obzira na WTO, i to na način da se primarna poljoprivredna proizvodnja subvencionira, a da cijena tih proizvoda bude na nivou svjetskih cijena, kako bi bili konkurentni i na domaćem i na stranom tržištu. To je cilj Vlade Republike Hrvatske, koji nije moguće postići u roku od nekoliko mjeseci, ali je Ministarstvo poljoprivrede na problemu pšenice već pokazalo da zna kako valja postupiti.

Želeći ispraviti netočan navod, **Tonči Tadić** je kazao kako on WTO nikada nije nazvao »strašnom organizacijom«, već je samo želio ukazati na činjenicu da bi o pozitivnim i negativnim učincima takvih krupnih koraka Vlada i Sabor trebali izvijestiti hrvatsku javnost.

Učinci na poljoprivredu

Ivan Kolar iznio je pred zastupnicima Zastupničkog doma stajalište Kluba zastupnika HSS, koji podržava donošenje Zakona o potvrđivanju protokola o pristupanju Republike Hrvatske Marakeškom ugovoru, dodavši kako mu je posao olakšan jer je ministar Fižulić već govorio o učincima na poljoprivredu.

U ime zastupnika HSS-a napomenuo je kako eventualno postoje i negativni učinci, te da je nekorektno reći kako će biti potrebno osigurati sredstva samo za članarinu u WTO-u, jer bi trebalo anticipirati i izdvajanje sredstava za ublažavanje neželjenih učinaka, pogotovo na području poljoprivrede. Prva godina članstva u WTO-u će biti najteža, a država bi trebala skrbiti o svojim građanima i omogućiti im da dostojanstveno žive od svoga rada. Složio se s prijedlogom Odbora za gospodarstvo da se Vlada zaduži i izradi program mjera za ublažavanje negativnih učinaka ulaska u WTO, poglavito za sektor poljoprivrede.

Mišljenja je i kako bi trebalo dodatno prilagoditi Zakon o poljoprivredi, Zakon o nasljeđivanju, te ostale zakone koji se odnose na strategiju i određenje o poljoprivredi, koja je strateška grana privređivanja.

U ime Kluba zastupnika HSS-a predložio je donošenje Zaključka kojim bi se Vlada zadužila da obavijest o ratifikaciji Protokola o pristupanju Republike Hrvatske Marakeškom ugovoru o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije dostavi u Tajništvo Organizacije dan prije isteka roka, kako bi se dobilo na vremenu i iskoristilo ga za dodanu prilagodbu. Politiku treba voditi promišljeno kako bi bilo moguće spriječiti velike migra-

cije ljudi i daljnje raseljavanje jer Svjetska trgovinska organizacija ne poznaje ustroj i okruženje kao što je naše, završio je izlaganje Ivan Kolar.

Za prilagodbu ima dovoljno vremena

Miroslav Korenika je na početku izlaganja stajališta Kluba zastupnika SDP-a naglasio kako treba čestitati svima koji su pridonijeli da ovaj zakonski prijedlog uđe u saborsku proceduru, te da ga zastupnici SDP-a podržavaju. Obavljen je veliki posao – uz pregovore paralelno je tekao i proces prilagodbe hrvatskog zakonodavstva normama i pravilima Svjetske trgovinske organizacije (150 zakona). Korenika se osvrnuo i na tešku situaciju u kojoj se nalazi hrvatsko zakonodavstvo, zatim na uzroke: rat, nasljeđe prošlosti, loš model privatizacije, nesposobnost menadžmenta.

Mnogi potpisani ugovori su otkazani upravo zbog visokih carina, te su stoga domaća poduzeća bila u nepovoljnom položaju. Dobar dio gospodarstva ni danas nije spreman za istinsku tržišnu utakmicu, pa i danas imamo relativno visoku carinsku zaštitu koja potiče rast domaćih cijena usluga, što dovodi do daljnjeg zatvaranja tržišta i stvaranja monopola.

Zastupnik je potom iznio podatke o visini carinskih stopa i koliko će one morati pasti u sljedećim godinama prijelaznog razdoblja, za što drži da je dovoljno vremena, a ulazak u WTO je ocijenio snažnim poticajem i velikim izazovom za hrvatske poduzetnike, Vladi i Saboru, za razvitak gospodarstva i zapošljavanje.

U ovogodišnjem su proračunu izdvojena znatno veća sredstva za poticaje u poljoprivredi, iako bi trebalo nastaviti još organiziranim i sadržajnim mjerama, kako bi hrvatska poljoprivreda mogla biti konkurentna u borbi za nova tržišta i očuvanju svog.

Potrebno je također smanjiti poreznu presiju, kako bi cijena rada bila manja, a krediti povoljniji, pogotovo oni koji bi stimulirali izvozne programe.

Republika Hrvatska ne može biti izolirani otok, kazao je Korenika, te pozvao sve zastupnike da podrže donošenje Zakona o potvrđivanju protokola o pristupanju Republike Hrvatske Marakeškom sporazumu.

Dr. Mate Granić je, u ime Kluba zastupnika DC-a podržao pristupanje Marakeškom sporazumu. Pojasnio je kako, ne biti jedna od 140 zemalja članica znači zapravo biti u izolaciji, a

propuštanje ovog kruga primanja novih članica značilo bi čekati tri do četiri godine na drugi krug. Složio se sa svime što je kazao ministar Fižulić i njegov zamjenik Neven Mimica.

Prvi govornik u pojedinačnoj raspravi bio je **Anto Đapić (HSP)**, koji je izrazio zadovoljstvo činjenicom kako se svi slažu da je ulazak u WTO sredstvo, a ne cilj. WTO nije »strašna organizacija«, ali je klopka ako Hrvatska svojim potencijalima neće odgovoriti izazovu. HSP nije protiv ulaska Republike Hrvatske u tu organizaciju, ali bi trebalo učiniti sve kako bi se izbjegle moguće negativnosti. Prije svega drži da bi o ovoj temi trebalo održati dulju i kvalitetniju raspravu, iako se već godinama govori kako ne postoji alternativa za integriranje u europske organizacije.

• Činjenica da je Hrvatska već 139. država koja ulazi u WTO pokazuje kako se davno mogla provesti rasprava o tome kako su i pod kojim uvjetima druge zemlje članice s kojima se uspoređujemo pristupale Svjetskoj trgovinskoj organizaciji.

Činjenica da je Hrvatska već 139. država koja ulazi u WTO pokazuje kako se davno mogla provesti rasprava o tome kako su i pod kojim uvjetima druge zemlje članice s kojima se uspoređujemo pristupale Svjetskoj trgovinskoj organizaciji.

Ovako smo se doveli u situaciju da po skraćenom postupku raspravljamo o nečemu što je već odlučeno, kazao je Đapić. Nazočni se ministri uopće nisu očitovali o tijeku pregovora, iako je proces pregovaranja bio iznimno kompliciran, a Hrvatska je bespogovorno prihvatila sve što su joj ponudili na potpis.

Vlada se nije očitovala o zaštitnim mehanizmima, ne samo onim koji će morati biti ustanovljeni sada, već ni o onima koji su već trebali postojati. HSS-ovi zastupnici, iako stidljivo, progovorili su o ovoj temi, upravo iz straha za sudbinu hrvatskog sela, nakon što Hrvatska uđe u WTO.

Zastupnici bi lakše glasovali za ovaj zakonski prijedlog da je Vlada podastrijela jasnu strategiju ne samo gospodarskog razvitka u cjelini, već i program zaštite hrvatske poljoprivrede.

HSP-ov zastupnik **Anto Đapić** drži kako bi ulazak Hrvatske u Svjetsku trgovinu organizaciju trebalo sagledati i s aspekta ekološki održivog razvitka u perspektivi, to više što će se te teme iz godine u godinu sve više nametati. »HSP nije protiv globalizacije, nije za to da se Hrvatska zatvori, ali nas poruke i dvojbe iz svijeta ne smiju ostaviti ravnodušnima. Tijekom svih ovih godina nije se privela ni jedna istinska rasprava o posebnim učincima ulaska u Svjetsku trgovinsku organizaciju. HSP će stoga biti suzdržan«, iznio je Đapić.

Slovenija je prilikom ulaska u svaku integraciju organizirala javne rasprave, okrugle stolove i polemike, a pritom nikada nije došla u pitanje njena opredijeljenost na europske integracije.

Hrvatskoj zasigurno nedostaje taj ton i tradicija polemiziranja, pri čemu se svaki upit ne bi smio okarakterizirati kao izolacionizam.

Iako ulazak u WTO HSP drži velikim uspjehom hrvatske politike, glasovat će suzdržano.

Ministar gospodarstva **Goranko Fižulić** u završnoj je riječi istaknuo kako se o paketima zakona koji su direktno vezani za proces i ulazak u WTO žustro raspravljalo i u ovom, a i u prošlom saborskom sazivu. Protokol je samo završni dokument koji potvrđuje ono o čemu je davno raspravljano i kojim se određuje datum formalnog pristupanja.

Petogodišnja prilagodba ostavlja dovoljno vremena za solidnu zaštitu svih gospodarskih subjekata u Republici Hrvatskoj, a Ministarstvo gospodarstva i Ministarstvo poljoprivrede proveli su anketu koja je pokazala kako su prehrambeni proizvođači pripremljeni na smanjenje carine na finalne proizvode.

Šoping će postupno odumirati jer ćemo na svom tržištu moći vidjeti proizvode po puno nižim cijenama, kako domaće, tako i strane. Carinska zaštita ostaje još uvijek dovoljno visoka. Hrvatska će morati potpisati ugovore o slobodnoj trgovini sa zemljama CEFTA-e i EFTA-e, te zamljama Europske unije, pa ministar procjenjuje kako će se na cijene slične u nama susjednim zemljama morati pričekati još oko godinu do godinu i pol dana. Na kraju je ministar Fižulić zaključio da razloga za bojazan nema, Hrvatska je spremna te valja samo hrabro naprijed.

Zastupnici Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora veći-

nom glasova (88 »za« i 4 »suzdržana«) odlučili su donijeti Zakon o potvrđivanju Protokola o pristupanju Republike Hrvatske Marakeškom ugovoru o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije.

Jednoglasno su prihvatili i zaključak koji je predložio Klub zastupnika HSS-a, kojim se Vlada Republike Hrvatske zadužuje da će obavijest o ratifikaciji spomenutog protokola dostaviti Tajništvu te organi-

zacije u roku i na način kojim će se osigurati da početak primjene cjelovitog obvezujućeg rasporeda Republike Hrvatske bude posljednji dan prije isteka roka.

I. K.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O RJEŠAVANJU POTRAŽIVANJA PREMA PODUZEĆIMA I DRUGIM PRAVNIM OSOBAMA S PODRUČJA REPUBLIKE HRVATSKE OSLOBOĐENIH AKCIJAMA »BLJESAK« I »OLUJA« I PODRUČJA ISTOČNE HRVATSKE KOJA SU INTEGRIRANA U POSTUPKU MIRNE REINTEGRACIJE

Olakšice gospodarstvu na ratom opustošenim područjima

Prema poduzećima koja imaju sjedište na područjima zahvaćenim ratom ne može se: provoditi ovrha, prisudna naplata, uknjižba tereta na imovinu i na njihovim žiro-računima evidentirati naloge za plaćanje. Uz to će se potraživanja tih poduzeća priznati uvećana za eskontnu stopu Hrvatske narodne banke. Glavne su to značajke Zakona o rješavanju potraživanja prema poduzećima i drugim pravnim osobama s područja Republike Hrvatske oslobođenim akcijama »Bljesak« i »Oluja« i područja istočne Hrvatske koja su integrirana postupkom mirne reintegracije. Zakon je Zastupnički dom donio jednoglasno i hitnim postupkom, a predlagatelj je Vlada Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

Odredbama predloženog Zakona određuje se rješavanje potraživanja koja se odnose na poduzeća i pravne osobe čija su sjedišta na području Republike Hrvatske koja su nakon okupacije oslobođena vojno-redarstvenim akcijama »Bljesak« i »Oluja«, kao i područja istočne Hrvatske integrirana mirnom integracijom u pravni sustav RH.

Prema navedenim poduzećima i pravnim osobama ne može se provoditi prisudna naplata, ovrha ili uknjižbe tereta na imovinu, niti se na njihovim žiro-računima ne mogu evidentirati nalozi za plaćanje. Isto se odnosi i na poduzeća i pravne osobe koje su nastavile s radom u privreme-

nim sjedištima na slobodnom području Hrvatske.

Potraživanja na koja se odnose prije navedene odredbe su ona nastala do 17. kolovoza 1990. godine. Što se tiče potraživanja od 17. kolovoza 1990. do 2. svibnja 1995. te od 5. kolovoza 1995. do 15. siječnja 1998. predloženi Zakon određuje da se ne revaloriziraju, niti da se na njih obračunavaju kamate. Za razdoblje od 2. svibnja odnosno 5. kolovoza 1995. pa do 15. siječnja 1998. priznat će se potraživanja uvećana za eskontnu stopu Hrvatske narodne banke.

Hrvatski fond za privatizaciju neće priznati potraživanja vjerovnika koja nisu prijavljena u navedenim rokovima, koja su otpisana i koja nisu unijeta u temeljni kapital prilikom pretvorbe društvenog poduzeća.

Potraživanja koja se priznaju ovim Zakonom, vjerovnici mogu umjesto naplate pretvoriti u svoj ulog u pravnoj osobi ili otpisati.

Za donošenje predloženog Zakona zatražen je hitni postupak budući da su ova pitanja sada regulirana Uredbom Vlade Republike Hrvatske čiji rok važenja ističe 30. rujna ove godine.

RADNA TIJELA

Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za gospodarstvo i financije predložio je Domu da podrži donošenje predloženog Zakona.

Donošenje Zakona poduprli su i **odbori ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo; za financije i Držav-**

ni proračun te za gospodarstvo, razvoj i obnovu.

AMANDMAN VLADE

Amandmanom se rokovi u kojima su vjerovnici bili dužni prijaviti eventualna potraživanja mijenjaju i kaže se da Hrvatski fond za privatizaciju neće priznati potraživanja vjerovnika ukoliko ona nisu prijavljena Fondu do 1. svibnja 1999. godine. Promjena je nastala temeljem sugestije Odbora Zastupničkog doma za zakonodavstvo, a Vlada je to ocijenila kao kvalitetnije rješenje koje zadovoljava formalne i sadržajne kriterije predloženog Zakona.

RASPRAVA

Prije rasprave **Suzana Brenko**, v. d. pomoćnika ministra financija obradila je Zakon o rješavanju potraživanja prema poduzećima i drugim pravnim osobama s područja Republike Hrvatske oslobođenim akcijama »Bljesak« i »Oluja« i područja istočne Hrvatske koja su integrirana u postupku mirne reintegracije. Naglasila je kako bi donošenjem Zakona još jedna Uredba Vlade RH dobila zakonsku formu. Jedina razlika u odnosu

na istovjetnu Uredbu je, kaže, ta što bi se Zakon odnosio i na pravne osobe koje na spomenutim područjima imaju privremeno sjedište.

S obzirom da rasprava nije bilo, zastupnici su prešli na glasovanje.

Županijski dom je jednoglasno podržao predloženi zakonski prijedlog.

Uvodno je u Zastupničkom domu govorio zamjenik ministra financija mr. **Damir Kuštrak**. Pojasnio je predloženi Zakon te naglasio da se njime ništa bitno ne mijenja u odnosu na Vladinu Uredbu koja je sada na snazi.

Za riječ se u ime Kluba zastupnika HSS-a javio **Ante Markov (HSS)**. Kaže kako se Zakon ustvari odnosi na područja od posebne državne skrbi i kako je očigledno da se želi sanirati postojeću nepovoljnu situaciju u sferi gospodarstva na tim područjima. Smatra da postojeća rješenja nisu polučila prave rezultate te da bi trebalo predložiti druge mjere kojima bi se

ta spomenuta područja vratila u život. Zaključio je da predložena zakonska rješenja mogu ovdje u Saboru dati određene vizije, ali da zakoni često ne mogu odgovoriti na izazove s kojima se sretnu u praksi. Shodno tome ukazao je na problem poduzeća TVIK u Kninu, koje je blokirano te se ne zna hoće li ići u stečaj, a plaće, kojih nema uvijek, su vezane uz većinskog vlasnika – državu.

Ovo je zapravo ublažavanje problema koji postoje na područjima oslobođenim »Bljeskom« i »Olujom« i integriranim mirnom integracijom, rekao je dr. **Juraj Njavro (HDZ)**. Zakon je nazvao jednim korakom i dobrom voljom da se ostvari povratak na ta područja.

Ovakvi zakoni prvenstveno se odnose kako bi se zaštitila poduzeća koja su pretrpjela direktna ili indirektna ratna razaranja, drži **Jadranko Mijalić (HSL)**. Prijedlog zakona značio bi stečaj za mnoga poduzeća, smatra zastupnik, te ga stoga i podržava.

Joško Kontić (HSL) pridružio se svima koji podržavaju ovaj Zakon. Ujedno je konstatirao da se njime ne rješava problem obrtnika koji nisu pravne nego fizičke osobe. Upitao je

tada što je sa saniranjem šteta koje su pretrpjela mala gospodarstva i privatni poduzetnici. Apelirao je na Vladu da razmotri mogućnost da se navedeni ljudi stave u isti položaj kao i poduzeća na koja se odnose predložena zakonska rješenja.

Tonči Tadić (HSP) smatra da se ovakvi zakoni mogu samo podržati, budući da su jedan od poticaja gospodarstvu na područjima od posebne državne skrbi. Predložio je da Ministarstvo gospodarstva izradi izvješće o poslovanju poduzeća na koja se Zakon odnosi, kao i o razmjerima šteta koje su počinjene. To je bitno, kaže, jer su poduzeća s područja zahvaćenih ratnim razaranjima poslovala s poduzećima iz cijele Hrvatske, pa bi bilo dobro vidjeti kakva je stvarna situacija zbog koje se donosi predloženi Zakon.

Sa 84 glasa »za«, Zastupnički dom jednoglasno je donio Zakon o rješavanju potraživanja prema poduzećima i drugim pravnim osobama s područja Republike Hrvatske oslobođenim akcijama »Bljesak« i »Oluja« i područja istočne Hrvatske koja su integrirana u postupku mirne reintegracije.

M. S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O POSEBOM POREZU NA NAFTNE DERIVATE

Izbjeći poskupljenje naftnih derivata

Smanjenje posebnog poreza na naftne derivate za 0,60 kuna te omogućavanje kupnje plavo označenog dizelskog goriva na svim benzinskim postajama u Hrvatskoj, glavne su značajke Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posebnom porezu na naftne derivate. Zastupnički dom je donio Zakon jednoglasno i hitnim postupkom, a predlagatelj je bila Vlada Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

Predloženim izmjenama smanjio bi se porez na naftne derivate kako ne bi došlo do povećanja maloprodajnih

cijena naftnih derivata, na koje se plaća posebni porez, uslijed povećane cijene sirove nafte na svjetskom tržištu. Posebni porez bio bi umanjnjen za 0,60 kuna i to na:

- motorne benzine (MB-98 i MB-86) od 3,50 na 2,90 kune,
- motorne benzine (BMB-98, BMB-95 i BMB-91) od 3,00 na 2,40 kuna i
- dizelska goriva (D-1, D-2 i D-3) kao i na ostala dizelska goriva neovisno o komercijalnom nazivu od 2,10 na 1,50 kuna.

Zakonom se predlaže i ukidanje zabrane prodaje eurodizelskog goriva obojenog plavom bojom na benzinskim postajama ili drugim maloprodajnim mjestima za prodaju naftnih

derivata. Time bi se omogućilo da se korisnici eurodizelskog goriva obojenog plavom bojom mogu opskrbljivati brzo, jednostavno i bez dodatnih troškova.

Za donošenje ovog Zakona predlagatelj je zatražio hitni postupak kako bi se što prije onemogućilo poskupljenje naftnih derivata shodno zbivanjima na svjetskom tržištu.

RADNA TIJELA

Odbori ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo, za gospodarstvo, razvoj i obnovu te za financije i Državni proračun predložili su

BROJ

276

IHS

20. X. 2000.

Domu da donese hitnim postupkom Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o posebnom porezu na naftne derivate.

RASPRAVA

ZASTUPNIČKI DOM

• Razlog podnošenja Zakona je nešto što bi se moglo nazvati naftnom krizom koja je dovela do porasta cijene nafte na čak 35 dolara po barelu.

U ime predlagatelja, zakonske promjene iznio je zamjenik ministra financija **mr. Damir Kuštrak**. Temeљna značajka Zakona je smanjenje trošarina na naftne derivate, rekao je zamjenik ministra. Razlog za to je, kaže, nešto što bi se moglo nazvati naftnom krizom koja je dovela do porasta cijene nafte na čak 35 dolara po barelu. Istaknuo je da se Vlada našla pred dilemom što učiniti, povećati cijene naftnih derivata, uvesti model plivajućih trošarina ili trošarine sniziti. Rekao je kako je odlučeno da će se sniziti trošarine čime do poskupljenja naftnih derivata ne bi došlo te da bi nacionalna kompanija za proizvodnju i distribuciju derivata prestala generirati gubitke u tom dijelu svog posla. Na kraju je samo naglasio da će ovaj Zakon imati i financijske posljedice budući da se procjenjuje gubitak od 98 milijuna kuna mjesečno.

Klub zastupnika HSP-a i HKDU-a u cijelosti podržava predloženi Zakon kojim se pojeftinjuje benzin i dizelska goriva, rekao je u ime Kluba **Tonči Tadić (HSP)**. Logičnim drži ovako reagiranje Vlade na poskupljenje nafte smanjenjem trošarine u cilju izbjegavanja inflatornih učinaka. Sagledavajući štetu koja bi se napravila povećanjem cijene goriva u Hrvatskoj, zastupnik kaže da mu je vrlo drago radi ovakvog rješenja, te moli da se Ministarstvo izjasni o tome iz kojih će se izvora nadoknaditi predviđeni manjak. Za predložene izmjene kaže da su pozitivne ponajviše stoga

što »olakšavaju život« poljoprivrednicima i ribarima. Uz navedeno, da će distribucija dizel goriva označenog plavom bojom biti na svim crpkama koje za to imaju tehničke sposobnosti, Klub zastupnika HSP-a i HKDU-a zatražio je da to bude na svakoj crpki. Nekima će investicije možda izgledati previsoke, ali konačna korist koju će od takvog ulaganja imati Republika Hrvatska bit će daleko veća, pojasnio je na kraju izlaganja zastupnik.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a, **Ivan Šuker (HDZ)** je rekao da podržava ovaj prijedlog smanjenja trošarine, međutim, postavlja si pitanje ima li ova Vlada konzistentnu fiskalnu politiku ili se ona vodi po principu povećavanja ili smanjenja pojedine stope poreza, čim se nešto zaljulja. Kaže, kako zamjenik ministra financija objašnjava da je povećanje cijena naftnih derivata u RH moglo uzrokovati određena inflatorna kretanja, te pita po kojoj to metodologiji, ako je prije tri mjeseca došlo do drastičnijeg poskupljenja goriva, a inflacije nije bilo. Zastupnik je upitao i zašto linearno smanjenje za 60 lipa, jer tvrdi da je u postocima to smanjenje trošarine najmanje za ono gorivo gdje je trošarina najveća, a to je motorni benzin. Što se tiče intervencije da poljoprivrednici i ribari mogu lakše nabaviti dizel gorivo označeno plavom bojom, kaže da je došla tri mjeseca prekasno, te zahvaljuje Bogu da je nekome došlo do glave da se to drugačije uredi. Ukazao je i na probleme tehničkih opremljenosti benzinskih crpki za to gorivo. Smatra da to dovodi do nelojalne konkurencije jer da privatne crpke neće više bit ravnopravne u tržišnoj utakmici. Drži da bi u svezi s tim trebala intervenirati Agencija za zaštitu tržišta. Na kraju je naglasio da Klub zastupnika HDZ-a podržava predloženi Zakon, ali moli Vladu da uvaži iznesene primjedbe.

Budući da bi povećanje cijene sirove nafte na svjetskom tržištu dovelo do povećanja cijena naftnih derivata u Hrvatskoj, prijedlog Vlade svakako je prihvatljiv, rekao je u ime Kluba zastupnika HSS-a **Stjepan Živković (HSS)**. Klub je pozdravio i dio Zakona koji regulira pitanje korisnika poticaja, kako bi oni sada mogli koristiti dizelsko gorivo označeno plavom bojom bez obzira jesu li vlasnici poljoprivrednih strojeva. Gosp. Živković smara da bi Zakon trebao stupiti na snagu što prije, jer je jesenska sjetva već počela, a bez poticaja i dizela

označenog plavom bojom vratit će se na početak.

Zakon je podržao i Klub zastupnika IDS-a, te se pridružuje svima koji smatraju da je ovaj potez Vlade dobar, rekao je u ime Kluba **Dino Debeljuh (IDS)**. Uvjerena je, kaže, da je Vlada pokazala da ima osjećaj za vrijeme, prostor i događaje oko nas, jer bi povećanje cijena naftnih derivata bio šok za građane. Osvrnuo se tada na izlaganje Kluba zastupnika HDZ-a o tome da je Vlada zakasnila tri mjeseca te rekao da je HDZ-ova Vlada zakasnila deset godina time što nije seljacima i ribarima omogućila jeftinu naftu, kako bi bili konkurentni u odnosu na susjedne zemlje.

Krivi navod gospodina Debeljuha ispravio je **Ivan Šuker (HDZ)**. Kada sam govorio o zakašnjenju, govorio sam na zakašnjenje oko omogućavanja kupnje dizela koji je označen plavom bojom. Ukazao je i na cijenu goriva koja je bila u svibnju 1999. godine i na poskupljenje od 55 posto koje se desilo nakon godinu dana. Zaključio je da nema namjeru nikoga optuživati te smatra da bi svima bilo lakše raditi kada ne bi bilo međusobnog predbacivanja.

Nemojte učiti druge zastupnike kako trebaju raspravljati, svatko to ima pravo onako kako želi i nisu mi potrebne Vaše sugestije, replicirao je **Dino Debeljuh (IDS)**. Govorili ste o povećanju trošarina koje su se zbile prije tri mjeseca, a ja sam govorio da je zakašnjenje sadašnje Vlade smiješno u odnosu na zakašnjenje HDZ-ove Vlade.

Netočan navod ispravio je **Ivan Ninić (SDP)**. Gospodin Šuker je govorio o tome kako je nova Vlada podigla cijenu benzina i to je točno, ali u svibnju 1999. godine cijena barela je bila 18 do 20 dolara, rekao je zastupnik.

I **mr. Marin Jurjević (SDP)** se javio za repliku. Podržao je gospodina Debeljuha te podsjetio gospodina Šukera kako su zastupnici bivšeg saziva ovog Doma sve četiri godine ukazivali na nužnost uvođenja jeftinog goriva za poljoprivrednike i ribare. Sada je do toga došlo i ironično je zamjeriti ovoj vlasti da kasni oko toga, jer je ona izuzetno brza u odnosu na bivšu, kaže zastupnik.

• Vlada je pokazala da ima osjećaj za vrijeme, prostor i događaje oko nas, jer bi povećanje cijena naftnih derivata bio šok za građane.

Netočni navod je tada ispravio **Ivan Šuker (HDZ)**. Tvrdi da je povećanje cijene goriva došlo isključivo radi punjenja Državnog proračuna, jer INA od toga nije dobila niti lipe. Što se tiče zakašnjenja, kaže da je tu mislio na tehnički dio opskrbe jeftinim gorivom koje se moglo riješiti odmah.

Dr. **Zdenko Franić (SDP)** je mišljenja da će, ukoliko se prihvati ovaj Zakon, Republika Hrvatska povući jedan izuzetno hrabar potez, jer će se Republika Hrvatska svrstati među rijetke zemlje koje su, smanjenjem poreza na naftu, uspjele zadržati postojeće cijene. Smatra da će Vlada zadržavanjem cijena goriva spriječiti inflatorne učinke te time pridonijeti oživljavanju gospodarstva koje će puniti Državni proračun. Drži da će taj potez zasigurno biti pozdravljen i u široj javnosti, a trebalo bi ga istaknuti kao jedan pozitivni i hrabar primjer.

• Republika Hrvatska svrstat će se među rijetke zemlje koje su, smanjenjem poreza na naftu, uspjele zadržati postojeće cijene.

Izmjene i dopune Zakona o porezu na naftne derivate podržao je i **Ivan Kolar (HSS)**. Ujedno je iznio i jednu primjedbu. Kaže, kako su poticaji i jeftino gorivo za poljoprivredu stvorili podjelu među seljacima na one koji te pogodnosti imaju i na one koji je nemaju. Predložio je stoga da gorivo plave oznake bude dostupno svim poljoprivrednicima čime bi krajnji proizvod bio jeftiniji. Smatra da bi u ovoj situaciji trebalo biti do kraja pragmatičan, te izjednačiti proizvođače. Kriterij za dobivanje jeftinog goriva trebao bi biti hektar obradivog zemljišta čime bi velikom broju seljaka bio dostupan dizel označen plavom bojom, predlaže gosp. Kolar. Zamolio je na kraju da se to ne shvati kao ozbiljna kritika, nego kao ispravljanje nepravde za dobrobit svih seljaka.

Ivan Ninić (SDP) sa zadovoljstvom je podržao donošenje ovog Zakona. Nastavio je, kako je točno da će se sada pojaviti manjak od 98 milijuna kuna mjesečno, ali drži da je to manja opasnost nego ona koja bi uslijedila kada bi trebalo sanirati INU. Posebno je podržao ukidanje zabrane prodavanja dizel goriva označenog plavom

bojom na benzinskim postajama. Kada se to gorivo bude moglo kupiti bez ograničenja, onda će i učinak ovog Zakona na razvoj ribarstva i poljoprivrede biti potpun, zaključuje zastupnik.

U brizi za čovjeka i za obitelj kojoj nije lako u ovim teškim gospodarskim vremenima živjeti, moramo poduprijeti svaku akciju koja ne poskupljuje troškove života, kaže dr. **Jure Radić (HDZ)**. U tom okviru, drži da je bilo potrebno raspraviti i ne dozvoliti nedavno poskupljenje električne energije. Nada se da ubuduće, s obzirom na moguće povećanje ili smanjenje cijene barela nafte, Vlada neće opet predložiti povećanje trošarina uz objektivnu činjenicu da se time puni Proračun za sto milijuna kuna mjesečno. Na završetku izlaganja je pozdravio i, kako kaže gosp. Radić, distribuciju dizelskog goriva plave boje na sve pumpe. Ujedno je predložio da se glede toga napravi jedna strategija kako bi sva područja Hrvatske ravnomjerno bila opskrbljena jeftinim dizel gorivom, a ne da na jednom području imamo više takvih benzinskih postaja, dok bi, na primjer, otoci bili zakinuti.

Radi objektivnog informiranja javnosti, naglašavam da vrijeme jeftine nafte prolazi, rekao je javivši se za repliku dr. **Zdenko Franić (SDP)**. Kaže kako u strukturi cijene električne energije nafta ima veliku ulogu, te se desilo da je električna energija poskupila. Konstatirao je da se oživljavanjem gospodarstva pokušavaju amortizirati ovi negativni učinci. Na cijenu električne energije utjecao je i aranžman s Enronom te je Vlada u pregovorima s tom tvrtkom uspjela dio negativnih učinaka amortizirati, zaključio je zastupnik.

Slijedeću repliku uputio je **Josip Leko (SDP)**. Smatra da, radi istine, treba cjelovito promatrati odluku o povećanju cijene električne energije. Kaže, da je Vlada reagirala na socijalan način i da više od dvije stotine tisuća obitelji neće biti pogođeno povećanjem cijene od 25 posto.

Na repliku je odgovorio dr. **Jure Radić (HDZ)**. Drži da je dobro što je snižena cijena električne energije za gospodarstvo, ali za većinu kućanstava ona je ipak porasla za 25 posto.

Netočni navod ispravio je mr. **Zlatko Mateša (HDZ)**. Rekao je da

električna energija, kao i svaka druga može poskupjeti, ali da to nema nikakve veze s ugovorima Vlade s Enronom. Kaže, da te ugovore nitko nije vidio, a prema ranijim ugovorima Hrvatska bi za 20 godina dobila, bez naknade, postrojenje vrijedno 160 milijuna dolara.

Vladimir Šeks (HDZ) je istaknuo kako je Zastupnički dom zajedno s prihvaćanjem Zakona o posebnom porezu na naftne derivate donio zaključak kojim obvezuje Vladu da u roku od tri mjeseca podnese izvješće o ukupnim ekonomskim efektima koje će taj Zakon prouzročiti. Taj je rok, kaže istekao, a Vlada nije poštovala zaključak ovog Doma. Nužno je, smatra zastupnik, da Zastupnički dom ima punu spoznaju o tim efektima te da Vlada ne može samo tako ignorirati političku odluku zakonodavne vlasti kojoj odgovara. Što se predloženog Zakona tiče podržao ga je dodavši kako bi trebalo izjednačiti sve poljoprivrednike prilikom nabave jeftinog goriva.

Nakon rasprave za riječ se ponovno javio zamjenik ministra financija mr. **Damir Kuštrak**. Odgovorio je na neka pitanja te rekao da gorivo neće pojeftiniti, već će cijena ostati ista, a da je razlog smanjenja trošarine kako ono ne bi poskupjelo. Što se tiče opće problematike cijena naftnih derivata rekao je da Ministarstvo gospodarstva priprema Zakon o tržištu naftnim derivatima i Zakon o regulacijskom tijelu. Za zakone kaže da su ključni jer da će iduće godine regulirati pitanje cijena. Što se tiče Zakona o novčanim poticajima u poljoprivredi, zamjenik ministra je rekao da nema nikakve veze s predloženim Zakonom, samo utoliko što se dizel označen plavom bojom odnosi na korisnike poticaja. Za liberalizaciju i distribuciju plavo označenog dizela, objasnio je kako će se on moći svuda prodavati uz zadovoljenje minimalnih tehničkih uvjeta, a to je još jedan rezervoar. INA će osigurati u sjevernom i južnom dijelu Hrvatske strukturu crpki kako bi se svim korisnicima omogućila nabava tog goriva, istaknuo je mr. Kuštrak.

Jednoglasno (94 glasa »za«) Zastupnički dom donio je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o posebnom porezu na naftne derivate.

M. S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POVLAŠTICAMA U UNUTARNJEM PUTNIČKOM PROMETU

Proširen krug korisnika

O predloženom zakonskom tekstu oba su se saborska doma pozitivno očitovala. Zastupnički ga je prihvatio nakon rasprave u kojoj su zastupnici uglavnom iskazali razumijevanje za potrebu da se uredba pretoči u zakonski tekst uslijed manjka vremena, te ukazali na potrebu da se zakonom cjelovito uredi pitanje povlastica u prometu.

Međutim, nisu imali razumijevanja za amandmanska traženja Županijskog doma da se već u ovaj Prijedlog kao povlastica uvede vožnja u autobusnom prometu. Naime, to po riječima predstavnika predlagatelja nije moguće zbog nedostatka financijskih sredstava. Prihvaćen je prijedlog Odbora za pomorstvo, promet i veze da se obveže Vladu da to učini u roku tri mjeseca i dostavi cjelovito rješenje o socijalnim povlasticama.

O PRIJEDLOGU

Konačnim prijedlogom zakona o povlasticama u unutarnjem putničkom prometu uređeno je da se korisnicima kojima je i Ustavom zagaran-tirana posebna zaštita, a u skladu s rješenjima koja su uobičajena u svijetu, omogućuje povoljniji uvjeti putovanja. Naravno, radi se o ograničenom broju putovanja željeznicom i brodom kojima je određena namjena. Ujedno se jednim propisom utvrđuju prava na povlastice u unutarnjem putničkom prometu za korisnike koji su ova prava do sada ostvarivali po Uredbi i po Zakonu iz 1993. godine.

Omogućit će se, za razliku od sadašnjeg stanja u Republici Hrvatskoj, ravnopravno korištenje povlastica za putovanje željeznicom i brodom, osobama koje i inače, bilo zbog svog hendikepa bilo zbog školovanja, imaju povećane troškove. Također je važno istaći da je Konačnim prijedlogom zakona o povlasticama u unutarnjem putničkom prometu znatno smanjen krug korisnika i opseg prava u odnosu na Zakon o povlasticama u unutarnjem putničkom prometu.

Za povlastice ostvarene za prijevoz vlakom i brodom po ovom Zakonu neće biti potrebno osiguravati dodat-

na sredstva u 2001. godini iz Državnog proračuna budući da je ovim Zakonom utvrđeno da se sredstva za ovu namjenu društvima »HŽ – Hrvatskim željeznicama« i »Jadroliniji – Rijeka« osiguravaju u okviru redovnih sredstava u državnom proračunu za obavljanje ovih djelatnosti, tj. na isti način kao što je to sada riješeno važećom Uredbom o povlasticama u unutarnjem putničkom prometu, kaže se u obrazloženju Prijedloga.

RADNA TIJELA

Predloženi zakonski tekst razmotrila su radna tijela obaju saborskih domova i o njima se očitovala. U ŽUPANIJSKOM DOMU Odbor za gospodarstvo i financije podržao je donošenje zakona. U ZASTUPNIČKOM DOMU Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje zakona i nije se usprotivio donošenju po hitnom postupku. Uputio je i amandmane kojima se zakon jezično i nomotehnički uređuje. O stavovima Odbora za pomorstvo, promet i veze te Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo govorili su njihovi predstavnici na početku rasprave.

RASPRAVA

Zašto je izostavljen autobusni promet?

Zastupnicima ovoga Doma obratio se pomoćnik ministra, dr. Nino Žganec i iznio bitne elemente vezane uz zakonsku problematiku. Prvo je napomenuo da je 1993. godine Sabor donio zakon o povlasticama u unutarnjem putničkom prometu koji se zbog nedostatka sredstava nikada nije započeo provoditi, a onda je 1994. godine Vlada donijela uredbu o povlasticama koja se odnosila na određeni broj i strukturu korisnika.

Pomoćnik ministra je napomenuo da uredbom koja donosi povlasticu nisu bili obuhvaćeni vojni i civilni invalidi rata te je zbog potrebe da se to regulira predložen hitni postupak.

Ovaj zakonski prijedlog regulira pravo na povlastice u željezničkom i brodskom prometu. Obuhvaća četiri kategorije korisnika – učenike srednje i osnovne škole, redovne studente visokih učilišta, invalidne osobe te vojne i civilne invalide rata.

Zakonom se predlaže da se potrebna sredstva za provođenje ovog zakona osiguraju iz redovnih sredstava Hrvatskih željeznica i Jadrolinije, tako da donošenjem zakona neće biti potrebno osigurati dodatna sredstva iz proračuna.

• Ovu materiju treba sistematičnije regulirati, pri čemu bi se moralo voditi računa o imovinskom stanju korisnika povlastice.

Predviđa se da će ukupni troškovi po donošenju zakona, na osnovi podataka iz 1999. godine, iznositi 6 milijuna i 700 tisuća kuna.

S obzirom na to da je uredba prestala važiti 30. 9. ove godine i ako se do tada ne bi donio zakon, nastala bi pravna praznina, te je bilo potrebno donijeti zakon po hitnom postupku, da od 1. listopada bude u primjeni.

Nakon uvodnog izlaganja u ime Odbora za gospodarstvo i financije mr. Franjo Križanić (HDZ) je rekao da Odbor podržava donošenje zakona i postavio pitanje zašto se povlastice ne odnose i na autobusni promet.

Odgovor je dao dr. Nino Žganec rekavši da autobusni promet nije bilo moguće obuhvatiti zbog ograničenih financijskih sredstava. U tom bi slučaju, do kraja godine bilo potrebno osigurati gotovo 10 milijuna kuna iz državnog proračuna, dok HŽ i Jadrolinija sredstva osiguravaju iz svojih redovnih sredstava. I još jedan razlog – autobusni promet je u organizaciji desetak različitih poduzeća što je, kazao

je, u ovom trenutku gotovo nemoguće organizirati.

Zahtjev je podržao **Milan Markanjević (LS)**, rekavši da su se prije Domovinskog rata autobusnom povlasticom koristili đaci, studenti, zastupnici. Tada su, doduše, poduzeća bila u društvenom vlasništvu, pa je to tada bilo lakše nego sada.

Ipak je mišljenja da i za tu povlasticu treba iznaći sredstva jer je danas vrlo skupo školovati djecu, rekao je, pogotovo jer se ukidaju postojeće željezničke pruge, i uspostavljaju autobusne linije.

Ivan Bajt (HSS) je upozorio na isti slučaj i mišljenja je da bi za povlasticu u autobusnom prijevozu trebalo iznaći određena sredstva.

Ratko Maričić (SDP) je prigovorio što su povlastice svedene samo na dva prometala (željeznicu i brod), i zauzeo se za takvo rješenje problema da se Vladi uputi zaključak u kojem se traži da predvidi sredstva za slijedeću godinu, i namirenje sredstava za cjelokupni putnički promet, te se na taj način prevlada problem privatnog vlasništva.

Opet se javio dr. **Nino Žganec** rekavši kako smatra da ne treba proširivati povlasticu jer ima studenta iz udaljenijih krajeva koji koriste avion. Dodao je – ne treba zaboraviti da je ovakva povlastica vid socijalne pomoći.

Međutim, prihvatljivo je širenje povlastice na civilne i vojne invalide, i u korištenju autobusnog prijevoza, ali ne cjelokupnog cestovnog prometa jer takva formulacija uključuje i taksi promet.

Emil Soldatić (IDS) je smatrao da treba uvažiti tehničke probleme u prometu, a budući da je željeznica jeftinije prijevozno sredstvo, Vlada bi trebala pristupiti analizi i napraviti izuzetak za ona mjesta koja nemaju kvalitetnu željezničku mrežu. Što se tiče brojnih privatnih poduzetnika založio se za ukidanje te vrste povlastice i iznalaženje drugog rješenja za đake i studente, primjerice, u obliku stipendije, pa će se tako, mišljenja je, izbjeći nepravde te vrste.

Ovime je rasprava bila završena. Budući da predstavnik Vlade, u njezino ime nije bio suglasan s amandmanom gospodina Križanića koji ga je dao u raspravi, o njemu se glasovalo i prihvaćen je većinom glasova zastupnika. Glasovalo se i o zakonskom prijedlogu u cjelini i jednoglasno je utvrđeno pozitivno mišljenje.

U okviru Državnog proračuna

Zastupnicima se u ovom Domu obratio dr. **Bože Borko Žaja**, zamjenik ministra rada i socijalne skrbi, i rekao da je ovaj prijedlog preuzeo rješenja koja su bila uređena Vladinom uredbom.

Prijedlog je restriktivan, dodao je, i u okviru je mogućnosti Državnog proračuna. Njime je proširen krug korisnika na vojne i civilne invalide rata, te je naveden razlog hitnosti njegova donošenja.

Riječ su zatražili predstavnici odbora. U ime Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, Darinka Orel je prenijela da su članovi Odbora ustvrdili da Prijedlog predstavljaju socijalna prava čiji je opseg utvrđen na temelju visine sredstava kojima se raspolaže u 2000. i 2001. godini te da je zakon iz 1993. godine imao širi krug korisnika, broj i namjenu putovanja kao i visinu povlastica no, zbog nedostataka sredstava nije se nikada primjenjivao Uredbama koje je Vlada donosila također je bio smanjen krug korisnika i opseg prava. U raspravi su članovi Odbora istakli primjedbu da bi učenicima srednjih škola i studentima visokih učilišta trebalo omogućiti pravo na povlasticu za više od dva putovanja u tijeku školske godine s obzirom na broj školskih praznika. Izrečena je primjedba da se povlastice za vojne invalide rata ne bi trebale nalaziti u ovom Prijedlogu zakona jer su njihova prava na naknadu troškova prijevoza priznata Zakonom o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

Konstatacije Odbora za pomorstvo, promet i veze prenio je dr. Jure Radić. Naime, drže da predložena rješenja kojim se uređuje korištenje povlastica u unutarnjem putničkom prometu nisu cjelovita ni pravedna jer pripadnike istih i različitih kategorija dovedi u neravnopravni položaj (neki imaju mogućnost korištenja željeznice i brodova a drugi to nemaju) pa bi se s tim u vezi moglo postaviti pitanje ustavnosti tih odredbi. Odbor je zato predložio da se obveže Vladu da u roku tri mjeseca predloži cjelovita i

pravedna rješenja korištenja povlastica u unutarnjem putničkom prometu.

Usljedio je izjašnjavaње u ime klubova zastupnika. U ime Kluba zastupnika HSS-a **Željko Glavan** je rekao da podržavaju hitni postupak. Mišljenja su, ako je intencija da se pokriju samo neki socijalni slučajevi tada se ne može na sve studente primijeniti isti kriterij, kao i mogućnost izbora prometala za studente koji putuju. Osim toga, u ovom se prijedlogu mijša socijalni kriterij i interes državnih poduzeća.

Zato prenosi stav kako ovu materiju treba sistematičnije regulirati, pri čemu bi se moralo voditi računa o imovinskom stanju korisnika povlastice. U tom slučaju ne bi se bez potrebe opterećivao državni proračun.

Prijedlog je međumjera

Stav Kluba zastupnika HSS-a iznio je **Ante Markov** rekavši da na prijedlog zakona gledaju kao na međumjeru kojom se regulira dosadašnja uredba Vlade, jer ni sadržajem, socijalnim standardima, ni kriterijima ne pokriva niti zadovoljava ono što treba zakon koji donosi socijalne elemente.

Pridruživši se prije rečenome smatra da treba u kratkom roku donijeti cjelovit zakon o povlasticama u unutarnjem prometu.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je dr. **Jure Burić**. Klub podržava donošenje zakona jer omogućava jednoj skupini građana jednostavnije i jeftinije korištenje prometnih sredstava.

Predloženim je rješenjima prigovorio da ih ne mogu svi podjednako koristiti jer žive u predjelima koja ne povezuje željeznica nego autobusi. Zbog toga smatra da u narednom proračunu treba predvidjeti povlasticu koja bi se odnosila i na autobusni prijevoz.

Klub zastupnika HDZ-a je također zatražio da se odredi da studenti imaju pravo na četiri vožnje u semestru a ne samo jednu kao što je predloženo zakonom.

Na kraju je izrazio nadu da će Vlada u cijelosti urediti pitanje povlastica.

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Miroslav Korenika** je podržao zakonski prijedlog, imajući razumijevanja za vremensko ograničenje u kojem se Vlada našla. Rekao je da su svjesni kako zakon ne može zadovoljiti sve kategorije građana, i da je zapravo ograničen na željeznički i brodski

promet. No, treba biti svjestan, rekao je, ekonomske situacije u kojoj se nalazimo i ne tražiti da se zakonom regulira ono što nije moguće ostvariti.

Premda prihvaća stavove iz kojih proizlazi da je zakon restriktivan, ukazuje na to da je prijedlog proširen brojem korisnika, te u tome vidi njegovu kvalitetu. Ipak, mišljenja je, Vlada bi morala u razumnom roku donijeti zakonski prijedlog kojim bi, u okviru raspoloživih sredstava cjelovito riješila pitanje povlastica u prometu, i obuhvatila autobusni promet.

Ovime su iscrpljene diskusije klubova zastupnika te se prešlo na pojedinačnu raspravu u trajanju 10 minuta.

Dr. Juraj Njavro (HDZ) je imao razumijevanje za ovaj »cajnotovski« zakon i podržao kolege da se donese cjeloviti tekst. Naravno, takav koji bi predviđao korištenje povlastice više puta tijekom godine, i vodio računa o sudionicima Domovinskog rata. Mišljenja je kako tu problematiku treba rješavati u skladu sa Zakonom o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji u kojem je ona već regulirana, dodajući da bi je u cijelosti trebalo rješavati na jednom mjestu.

Jadranka Kosor (HDZ) je smatrala da je za ovako važan zakon trebalo imati više vremena i izražava bojazan da je prilikom sastavljanja trebalo misliti i na druge kategorije.

Zatražila je da predlagatelj ima razumijevanja za nepodnošenje amandmana u pisanom obliku u kojem bi iznijela traženja sukladna ovima iz rasprave – da se povlastica proširi na autobusni prijevoz i to iz ustavnog načela – jednakosti pred zakonom.

Također je predložila da se među obuhvaćene povlasticom nađu gluho-slijepe osobe, a umjesto dva pojedinačna putovanja, uvedu četiri, jer se obično putuje kući za božićnih i uskršnjih blagdana.

Tonči Tadić (HSP) je smatrao neprimjerenim ići u redukcije kada se zna da hendikepirana osoba iziskuje troškove svojoj obitelji i ukazuje na rješenje u člancima 6. i 7. kojima se reduciraju povlastice za osobe s težom invalidnošću. Nije se mogao složiti niti s rješenjima u člancima 8., 9., 10. i 11. Njih naime smatra ciničnima. Zakonskom prijedlogu treba biti cilj – pozitivnim socijalnim mjerama olakšati uklapanje hendikepiranih osoba u društvo, bez da se na njima šteti. Iz razloga koje navodi ne može podržati ovaj zakon, rekao je zastupnik Tadić.

Upozorio je također da je povlastica za učenike i studente u željezničkom i brodskom prometu već regulirana u zakonu o otocima, odnosno, oni imaju besplatan prijevoz brodom ako su stalno nastanjeni na otoku.

Potom se prešlo na trominutnu raspravu. Sudionica rasprave bila je **Marija Lugarić (SDP)** i prenijela iskustva svojih kolega studenata sa sveučilišta koji su rekli da postoji praksa da uz predočenje indeksa ili »iksice« dobivaju popust na vožnju koji iznosi 25 posto. Predložena im povlastica i nije toliko značajna jer upravo toliko ostvare kupovinom povratne karte. Upoznala je prisutne da i većina privatnih prijevoznika daje određene popuste studentima ako predoče spomenute dokumente.

• Predlagatelj je bio limitiran sredstvima u Državnom proračunu i nije uspio učiniti cjelovitu, u širem smislu, deregulaciju povlastica, ali će na tome raditi.

Zastupnica je jedino preporučila Vladi da u boljoj gospodarskoj situaciji poveća broj povlastica, odnosno broj putovanja s povlasticom.

Budući da je iscrpljen broj prijavljenih za raspravu zastupnicima se obratio zamjenik ministra rada i socijalne skrbi **Božo Žaja**.

Uvodno je rekao da je svima jasno da je predlagatelj bio limitiran sredstvima u Državnom proračunu i da se nije uspjelo, i u širem smislu urediti pitanje povlastica, ali da će se na tome raditi. Također će se morati raspraviti uzima li se imovinsko stanje kao jedan od kriterija.

Ovim je prijedlogom proširen broj korisnika za oko 40 tisuća koji to pravo godinama nisu mogli ostvarivati. Budući da je proširen krug korisnika, a sredstva su limitirana, predlagatelj su bili prisiljeni iznaći drugo rješenje, rekao je.

Što se tiče traženja da se povlastice odnose i na autobusni promet smatra da nema razloga ne prihvatiti tu sugestiju kao i prijedlog zastupnice Kosor glede gluho-slijepih osoba, jer se radi o propustu. Time je ujedno predstavnik predlagatelja prihvatio potonji amandman koji je postao sastavnim dijelom zakonskog teksta.

Uslijedilo je izjašnjavaње o amandmanskim traženjima. Vlada je prema riječima njezina predstavnika bila suglasna sa svim amandmanima Odbora za zakonodavstvo, a nije bila s amandmanima Županijskog doma koje nisu prihvatili zastupnici Zastupničkog doma nakon što su o njima glasovali.

Glasovalo se o Konačnom prijedlogu zakona o povlasticama u unutarnjem putničkom prometu. Prihvaćen je većinom glasova (80 »za« 1 »protiv«).

Glasovalo se i o prijedlogu Odbora za pomorstvo, promet i veze da se obveže Vladi da u roku 3 mjeseca predloži cjelovita i pravedna rješenja o korištenju povlastica u unutarnjem putničkom prometu, što je prihvaćeno sa 53 glasa »za«, 4 »protiv« i 24 »suzdržana« glasa.

M. P.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O PODRUČJIMA ŽUPANIJA, GRADOVA I OPĆINA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Podrška utemeljenoj inicijativi mještana Fažane

Zastupnici Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora jednoglasno su prihvatili Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, kojega su predložili: zastupnici Jadranka Katarinčić-Škrlić i Drago Kraljević. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju, radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

Donesenim zaključcima zastupnici su zadužili Vladu Republike Hrvatske da izvršiti Zastupnički dom Hrvatskoga državnog sabora u kojoj je fazi izrada novog Prijedloga zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj kako bi predlagatelj mogao odlučiti ostaje li i dalje kod svog prijedloga.

Zastupnici u Županijskom domu većinom su glasova utvrdili mišljenje kojim se podržava rečeni zakonski tekst u prvom čitanju.

O PRIJEDLOGU

Ovaj zakonski prijedlog podnijeli su predsjedniku Zastupničkog doma zastupnici **Jadranka Katarinčić – Škrlić** i **Drago Kraljević**, uz prijedlog da se predloženi Zakon donese po hitnom postupku. Predložili su da se pristupi osnivanju Općine Fažana i istaknuli da je do sada ovo naselje bilo s Gajanama, Galižanom, Perojom i Vodnjanom, u sastavu Općine Vodnjan. Stanovnici naselja Fažane skupili su 1606 potpisa od ukupno 2200 i time ispunili uvjete da pokrenu ovu inicijativu.

Posebnost naselja Fažana proizlazi iz povijesne i prirodne povezanosti s priobaljem (Brijuni), a specifičan način života žitelja ovoga kraja u prošlosti, a ni danas nikada nije bio usmjeren prema Vodnjanu. Poticaji za osnivanje nove Općine Fažana prisutni su još od 1992/93. godine. Nažalost, iz neobjašnjivih razloga, tada je u Istarskoj županiji jedino Fažana ostala bez svoje općine. Pet standard-

nih funkcija koji obilježavaju središnjost nekog naselja su: osnovna škola, ambulanta, uprava, pošta i trgovina. Sva naselja u Istri koja su ispunjavala pet i više navedenih funkcija – osim Fažane, danas imaju status grada ili općine. Osnivanjem Općine Fažana omogućilo bi se stanovnicima tog naselja pravo na lokalnu samoupravu koja je osigurana u članku 128. Ustava, odnosno pravo odlučivanja o potrebama i interesima od lokalnog značenja, a osobito o uređivanju naselja i stanovanja, komunalnim djelatnostima, o brizi za djecu, socijalnoj skrbi, kulturi i boljem razvoju turizma. Naselje Fažana raspolaže s hotelom od 30 ležajeva, odmaralištem, a u kućnoj radinosti ima cca 1600 ležajeva. Pored toga postoji i čitav niz pratećih sadržaja potrebnih za razvoj turizma. Osim toga, tu je i blizina otočja Brijuni. Donošenjem ovog Zakona lokalno stanovništvo novoosnovane općine bolje bi skrbrilo o razvoju vlastitog područja, što bi pozitivno utjecalo i na susjedna mjesta. Ova inicijativa sukladna je načelima Europske Povelje o lokalnoj upravi i samoupravi, koju je prije tri godine ratificirao i Hrvatski državni sabor, ocijenili su predlagatelji.

Zakonom se predlaže novi ustroj Istarske županije. Osnivanjem Općine Fažana koja je izdvojena kao naselje iz Općine Vodnjan, na području Istarske županije umjesto sadašnjih 29, bilo bi 30 jedinica lokalne samouprave. Predložili su ujedno da se Zakon donese po hitnom postupku zbog potrebe bolje iskoristivosti gospodarskih i prirodnih potencijala i zadovoljenja višegodišnjeg traženja lokalnog stanovništva, a sve u interesu razvoja tog područja.

Uz zakonski prijedlog priloženi su između ostalih dokumenata i potpisi građana za osnivanje Općine Fažana s naseljem Valbandon, skica k.o. Fažana i otočja Brijuni, mišljenje Općinskog vijeća Vodnjan, kao i potpisi 25 zastupnika za hitan postupak.

RADNA TIJELA

O predloženom zakonskom tekstu pozitivno su se očitovala i radna tijela Županijskog doma. **Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo** većinom je glasova nakon riječi predstavnika predlagatelja utvrdio da nema ustavnopravnih zapreka za donošenje ovog zakona. Predložio je matičnom domu donošenje zaključaka kojima se utvrđuje prethodno mišljenje kojim se podržava donošenje Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj.

Odbor za Ustav i Poslovnik nakon održane rasprava donio je zaključak kojim se utvrđuje prethodno mišljenje temeljem kojeg nema ustavnopravnih zapreka za raspravu i donošenje Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj.

I **Odbor za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu** proveo je raspravu te većinom glasova donio zaključak kojim se predlaže Županijskom domu da utvrdi prethodno mišljenje.

MIŠLJENJE VLADE

U svom mišljenju o rečenoj zakonskoj inicijativi Vlada Republike Hrvatske nije podržala donošenje predmetnog zakona, a sve do zakonskog reguliranja sveobuhvatnih organizacijskih promjena u sustavu lokalne samouprave, neće podržavati pojedinačne prijedloge za osnivanje pojedinih općina. Također je napomenuto da će prigodom izrade nove zakonske regulative na tom području, uzeti u obzir inicijativu za osnivanje Općine Fažana. U vezi s konkretnim prijedlogom, Vlada je istaknula da se općina u pravilu osniva za područje više naseljenih mjesta koja predstavljaju prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu, a povezana su zajedničkim

interesima stanovništva. Općina Fažana sastojala bi se jedino od naselja »Fažana«, a ne kako je predloženo i od naselja »Valbandon«, budući da ono nema status samostalnog naselja u smislu Zakona o naseljima, u smislu Zakona o naseljima. Prethodnu proceduru za osnivanje odnosno »osamostaljšivanje« pojedinih naselja, ovlaštena je provesti županijska skupština. Naime, županijske skupštine ovlaštene su i na donošenje odluka o spajanju i razdvajanju naselja u svom području.

RASPRAVA

Prva se za riječ javila zastupnica **Jadranka Katarinčić-Škrlić** i obrazložila ovaj zakonski prijedlog. Podsjetila je da je ovu legitimnu zakonsku inicijativu poduprlo svojim potpisima i 1606 stanovnika naselja Fažana. Oni traže da se pristupi osnivanju nove općine u Istarskoj županiji.

Legitimna zakonska inicijativa

Istaknula je da u ovoj županiji ima ukupno 29 općina, a čak njih 13 ima oko 1.500 stanovnika. Prema tome, predložena Općina Fažana bila bi jedna od brojčano većih cjelina sa 3.500 stanovnika. Napomenula je zatim da važan dio ove prirodne cjeline predstavljaju i Brijuni koji zajedno s Fažanom tvore povijesnu, gospodarsku i kulturološku cjelinu. Navela je zatim i određene financijske pokazatelje koji nedvojbeno potvrđuju da je Fažana do sada ostvarivala značajan prihod za potrebe lokalnog proračuna. Osvrnula se i na mišljenje Vlade Republike Hrvatske te ocijenila da bi se novoosnovana općina mogla samostalno financirati i razvijati, čak i prema kriterijima koje je najavio Savez gradova. Govorila je i o slabostima koje su opterećivale i usporavale brži razvoj naselja Fažane u okrilju Općine Vodnjan. Ova općina, inače jedna od najvećih u Istarskoj županiji nije do sada utemeljila niti mjesne odbore. Ovakvi podaci upozoravaju, nastavila je zastupnica na nisku razinu mjesne samouprave na tom području. Isprva je traženo da se u Fažani osnuje mjesni odbor, a kada

ovoj želji nije udovoljeno, onda je inicijativa građana dobila i ovu drugu dimenziju i želju da naselje Fažana preraste u općinu.

• *Financijski pokazatelji govore da Fažana ostvaruje dovoljna sredstva za potrebe lokalnog proračuna.*

Problemi i prigovori oko statusa naselja Valbandon nisu neutemeljeni. Ocijenila je ipak da se od toga ne bi trebao praviti problem, budući da će se sve nejasnoće precizirati u najavljenom Zakonu o naseljima. Nakon što je zastupnica okončala izlaganje, predsjedavajući je podsjetio da se o rečenoj zakonskoj inicijativi, raspravljalo i na odborima, koji su podržali ovaj zakonski prijedlog.

U ime Kluba Hrvatske demokratske zajednice govorila je zastupnica **Ivana Sućec-Trakoštanec** i podržala rečeni zakonski prijedlog. Ocijenila je da u pravilu treba izaći ususret traženjima ljudi koji imaju pravo da se organiziraju onako kako misle da je najbolje i najkorisnije. Zastupnik dr. **Branko Sruk (SDP)** govorio je o stavovima radnih tijela, osvrćući se na negativne stavove Odbora za zakonodavstvo i Odbora za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu. Podsjetio je da su se u rečenim Odborima protivili utemeljenju Općine Murter i upozoravali da se stalnim cjepljanjem i umanjivanjem općina ugrožava iako mali proračun namijenjen za ove stavke. Ovakvo je odstupanje ocijenio neprincipijelnim, te najavio glasovanje »protiv«, iako uvažava opravdanost inicijative i argumente predlagatelja.

Ispravak krivog navoda zatražila je zatim zastupnica **Ivana Sućec-Trakoštanec**. Ocijenila je da novi lokalni preustroj ne treba očekivati u skoro vrijeme, a sljedeći lokalni izbori koji su najavljeni za proljeće, provest će se prema postojećem ustroju. Zbog ovih okolnosti, važno je da se ljudima omogući konstituiranje nove općine ukoliko to žele.

Osigurati financijsku pomoć manjim sredinama

Javio se zatim i zastupnik **Ivan Novosel (HDZ)**, te najavio potporu ovoj inicijativi u trenutku glasovanja. Smatra da se moraju pronaći sredstva za potporu manjim sredinama jer je i to jedan od preduvjeta bržeg gospodarskog razvitka čitave Republike

Hrvatske. Predložio je da mjesni odbori ili zajednice steknu pravo na žiro-račun kako bi se dio prihoda upotrebljavao za brži razvoj naselja. Zastupnik **Milan Markanjević (LS)** ocijenio je zatim da je novac ipak temeljna prepreka za brži razvoj manjih i siromašnih naselja, a **Žarko Katić (HSL)** je potvrdio da u sljedećoj godini neće biti moguće promjene postojećeg teritorijalnog ustroja. Zbog ovih okolnosti ocijenio je da treba podržati zakonski tekst, a ocijenio je da slične inicijative treba očekivati i u nadolazećem periodu.

• *S promjenama treba pričekati do sljedećih redovnih izbora, kako bi se smanjili troškovi oko promjene statusa.*

Upozorio je ipak da promjene trebaju uvažiti redovne izbore jer bi prijevremeni izbori bili skup i nepotreban izdatak. Složio se s iznijetom konstatacijom kako trenutno u Hrvatskoj ima previše općina, ali je podsjetio da je najveći postotak opravdao ovakvo teritorijalno ustrojstvo jer su evidentni infrastrukturni i gospodarski uspjesi u velikom broju općina. Analizirao je ove tvrdnje na primjeru Međimurske županije koja ima 24 općine. Ocijenio je da svega tri-četiri općine nisu opravdale postojeći status, o čemu treba voditi računa i prilikom novog teritorijalnog ustrojstva. Upozorio je na kraju da manjim i siromašnijim općinama koje ne mogu zapošljavati nove ljude treba osigurati odgovarajuću savjetodavnu pravnu pomoć na razini županije.

O predloženom zakonskom tekstu govorio je zatim i **Branko Močibob (HDZ)**, te napomenuo da Fažana ima gospodarske resurse i kadrovske potencijale koji mogu osigurati nesmetani rad nove općine. Ocijenio je da se u svim općinama u Istarskoj županiji mnogo napravilo, ali je uputio i zamjerku da u nekim slučajevima postoje neprimjereno visoke plaće za neke lokalne pojedince i strukture. Ocijenio je da postojeći zakonski prijedlog zaslužuje potporu, a inicijatore je pozvao da riješe prepreke oko zamjerki koje je uputila Vlada Republike Hrvatske.

Govorio je zatim i zastupnik **Ivan Lacković (HDZ)** koji je podupro inicijativu i istaknuo da su mnoge male općine preporodile i unaprijedile svo-

ju okolicu. Osvrnuo se i na pojedine kritike i zamjerke javnih osoba koje su se u medijima založile za smanjenje broja županija i općina. Ocijenio je da takve ideje neće pridonijeti bržem gospodarskom preporodu manjih naselja. Naveo je primjere iz prakse teritorijalnog ustroja Austrije i Švicarske gdje i mnoga manja naselja, od svega 500 stanovnika, imaju slobodu i mogućnost osnivanja općina. Podržao je predloženi zakonski tekst.

Ovim je govorom zaključena rasprava, a predsjedavajući je pozvao zastupnike Županijskog doma da glasuju o predloženom zakonskom tekstu, te istovremeno konstatirao da ovaj zakonski prijedlog ipak ide u redovni postupak.

Od nazočnog broja, 30 je zastupnika glasovalo »za«, 5 »protiv« i isti broj »suzdržanih«. Županijski dom donio je zaključak kojim je utvrdio prethodno mišljenje kojim se podržava Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj koji su podnijeli Jadranka Katarinčić-Škrlić i Drago Kraljević, zastupnici u Zastupničkom domu Hrvatskoga državnog sabora.

U ovom je Domu prvo govorila zastupnica Jadranka Katarinčić-Škrlić, u ime predlagatelja. Ocijenila je da Fažana ima svih pet traženih uvjeta kojim se obilježava središnjost nekoga mjesta. Iz financijskog dijela elaborata koji je prosljeđen i ministru financija, navedeno je kako Općina

Fažana računa s izvornim poreznim prihodima u iznosu od 3 milijuna kuna, a u ovu računnicu nisu uključeni potencijalni prihodi iz Nacionalnog parka Brijuni. Podsjetila je da su ovu inicijativu podržali odbori Županijskog doma, a postojeće mišljenje Vlade ne doživljava potpuno negativno.

Snažnije razvijati lokalnu upravu i samoupravu

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je zatim zastupnik Ivo Fabijanić. Podržao je prijedloge Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost i Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, koji su predložili da ovaj prijedlog ide u prvo čitanje. Ocijenio je da se na raspravi još jednom treba razmotriti problematika lokalne samouprave i postojeći ustroj. Vlada Republike Hrvatske trebala bi temeljito pripremiti najavljene mjere o rečenoj problematici. U ime Kluba zastupnika HSL-a govorio je zastupnik Vilim Herman. Naveo je da podržava rečeni zakonski prijedlog iako razumije primjedbe kojima se upozorava da treba sačekati novi zakonski prijedlog kojim će se cjelovito urediti ova problematika. Ipak ima puno uvjerljivih razloga da se prihvati ova inicijativa iz koje je razvidno da veliki broj ljudi podržava novi status Fažane. Ovaj prijedlog je legitiman i legalan, pa ne postoje razlozi da se ne prihvati. Zbog ranije neobične sudbine ovog područja, ne bi trebalo oduzeti Fažancima pravo na vlastitost i kvalitetniji budući život. Iznio je pretpostavku da su svi mogući predsjednici završili svoja ljetovanja, a sada je red da domaće stanovništvo preuzme ono što im od pamtlivijeka pripada. U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je mr. Nevio

Šetić. Upozorio je da u Istarskoj županiji ima 29 općina i 9 gradova. Ne mogu se, međutim, zanemariti snažni argumenti domaćeg stanovništva koje je prikupilo čak 2000 potpisa kojima traži legalnu promjenu statusa naselja.

• Stanovnici Fažane imaju sva legalna i legitimna prava da uređuju vlastitost i budući kvalitetniji život.

Zbog ovih razloga podržava predloženi zakonski tekst – istaknuo je zastupnik. Zastupnica Jadranka Katarinčić-Škrlić na kraju je istaknula da je namjera Fažanaca bila tako snažna da su namjeravali autobusima doći u Zagreb. Tijek rasprave mogao ih je međutim uvjeriti da Hrvatski državni sabor ima sluha za njihovu inicijativu kojom su zatražili vlastitu općinu. Ovime je okončana rasprava, a zastupnici su pristupili glasovanju.

Jednoglasno su prihvaćeni zaključci kojima se: 1. Prihvata Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj predlagatelja zastupnice Jadranke Katarinčić-Škrlić i Drage Kraljevića.

2. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju, radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

3. Zadužuje se Vlada Republike Hrvatske da izvijesti Zastupnički dom Hrvatskoga državnog sabora u kojoj je fazi izrada novog Prijedloga zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj kako bi predlagatelj mogao odlučiti ostaje li i dalje kod svog prijedloga.

V. Ž.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ORUŽJU

Novi rok za legalizaciju oružja

Zastupnički je dom u prvom čitanju jednoglasno prihvatio predložene izmjene i dopune Zakona o oružju. Njima se produžuje rok za legalizaciju držanja dozvoljenog oružja, te propisuju rokovi vraćanja ostalog oružja koje se mora predati nadležnim tijelima državne uprave. Predloženi zakonski tekst podržali

su i zastupnici u Županijskom domu Hrvatskoga državnog sabora.

O PRIJEDLOGU

Ovim se izmjenama i dopunama predlaže produžetak roka za legalizaciju oružja. Legalizirati se mogu

samo dozvoljene vrste oružja koje su neprijavljene, a nalaze se u vlasništvu građana. Sve one vrste oružja koje nisu dozvoljene, poput automatskih pušaka i rasprskavajućeg oružja, moraju se predati u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovog zakona. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o oružju (Narodne novi-

BROJ

276

IHS

20. X. 2000.

ne«, broj 27/99) određen je rok od 27. 3. 2000. godine u kojem su vlasnici registriranog oružja koji nisu obavili liječničke preglede unazad 10 i više godina trebali obaviti navedene preglede u propisanom roku. Budući da je do navedenog roka obavilo preglede tek 20% vlasnika oružja, predloženo je da se odredi novi rok u kojem će vlasnici moći obaviti ove radnje.

RADNA TIJELA

O predloženom zakonskom tekstu očitovali su se i odbori obaju domova. **Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo** jednoglasno je i bez rasprave utvrdio da nema ustavnopravnih zapreka za prihvaćanje prijedloga ovog zakona. Predloženo je donošenje zaključka kojim se utvrđuje mišljenje kojim se podržava prihvaćanje Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o oružju.

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona, a na tekst Prijedloga zakona dalo je primjedbu koja se odnosi na članak 1. Predložili su da se u tekstu, u zagradi navedu brojevi »Narodnih novina«. Istodobno je prihvaćen i zaključak da će se na jednoj od sljedećih sjednica provesti rasprava o svim pojavama i oblicima nasilja i prijetnjama nasiljem u društvu. **Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost** održao je raspravu nakon koje je jednoglasno odlučio predložiti Zastupničkom domu usvojene zaključke. Njima se prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o oružju. Mišljenja, primjedbe i prijedlozi iz rasprave upućuju se Vladi Republike Hrvatske da ih uzme u obzir prilikom izrade teksta Konačnog prijedloga zakona.

RASPRAVA

O ovim je izmjenama zastupnicima Županijskog doma govorio predstavnik predlagatelja, pomoćnik ministra unutarnjih poslova **Miljenko Bukovac**. Naglasio je na početku izlaganja da se sve osobe koje na vrijeme predaju nedozvoljene vrste oružja oslobađaju odgovornosti. Obrazložio je zatim da se predloženim promjenama

ujedno produžuje i rok za obavljanje liječničkih pregleda građana. Budući da nije bilo prijavljenih za raspravu predsjedavajući je pozvao zastupnike da se očituju o rečenom zakonskom tekstu.

Zastupnici Županijskog doma jednoglasno su utvrdili mišljenje kojim se podržava Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o oružju.

Predloženi zakonski tekst u Zastupničkom je domu dodatno obrazložio predstavnik predlagatelja i zamjenik ministra unutarnjih poslova **Josip Vresk**. Podsjetio je da se njime produžuje rok za prijavu i legalizaciju dozvoljenog oružja. Istovremeno se određuju i rokovi predaje nedozvoljenog oružja i uređuju detalji vezani uz obavljanje nužnog liječničkog pregleda. Nakon toga govorio je predsjednik Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost **Ivan Ninić** koji je obavijestio zastupnike o zaključcima Odbora.

Zatim se za raspravu prijavila zastupnica **Vesna Podlipec** te u ime Kluba zastupnika SDP-a podržala predloženi zakonski tekst. Ocijenila je da se predloženim izmjenama i dopunama smanjuju mogućnosti držanja nelegalnog oružja. Upozorila je ujedno da je veliki broj djece stradao zbog neprikladnog držanja i čuvanja vatrenog oružja. Govoreći u ime Kluba zastupnika HSS-a zastupnik **Ante Markov** je upozorio da bi trebalo smanjivati i broj osoba koje imaju pravo na nošenje oružja, a takav trend uočava se u svim zemljama razvijenog svijeta. Zakon bi trebalo dopuniti člancima kojima se uređuje držanje trofejnog oružja jer je veliki dio ljudi sudjelovao u Domovinskom ratu. Određenim bi uredbama Vlada trebala pojednostaviti držanje vatrenog oružja koje se može nositi na zakoniti način zbog osobne sigurnosti i čuvanja imovine, zaključio je zastupnik Markov.

Stroži uvjeti za držanje i nošenje oružja

Zastupnik **Branislav Tušek** (SDP) analizirao je tekstove više dnevnih novina u kojima se opisuju incidenti s vatrenim oružjem. Upozorio je da razračunavanja oružjem poprimaju zabrinjavajuće razmjere pa bi trebalo

donijeti potpuno novi tekst Zakona o oružju. Precizirao je zatim pojedine odredbe, te zamjerio što se postojećim zakonskim propisima o lovačkom oružju, odobrava »čak i samilosni hitac kojim se nekoga ubija«. Predložio je da se točno ustanovi vrsta oružja koje se odobrava za samobranu. Kod nošenja lovačkog oružja trebalo bi uz potvrdu o položenom lovačkom ispitu nositi i potvrdu o sposobnosti za držanje i nošenje i pravilnu uporabu oružja. Osvrnuo se i na odredbe kojima se propisuje držanje trofejnog oružja i oružja koje ima povijesnu vrijednost. Ocijenio je da treba preispitati i ovaj članak predloženog zakonskog teksta, te onemogućiti samostalnu proizvodnju streljiva.

Zastupnik **Đuro Dečak** (HDZ) objasnio je zbog čega se propisuje samilosni hitac u lovu, a zatražio je i da se stariji lovci koji stječu status počasnog člana oslobode daljnjih liječničkih pregleda nakon 65. godine života. Zastupnik dr. **Viktor Brož** (HSL) podržao je predloženi zakonski tekst, te se osvrnuo na one detalje kojima se uređuju liječnički pregledi. Smatra da pojedini lovci izbjegavaju ovaj pregled jer nemaju novaca za pregled koji se plaća oko 500 kuna. Ocijenio je da ograničavajuće odredbe trebaju stajati i za prijevoz zračnog oružja. Složio se s konstatacijom zastupnika Tuška da bi trebalo precizirati postojeće formulacije oko zadavanja »samilosnog hica«. Na kraju je naglasio da treba ostaviti mogućnost izrade lovačke sačme jer se sastavni dijelovi mogu kupiti u slobodnoj prodaji.

Zakonske sankcije za neodgovorno odlaganje oružja

I zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt** (DC) podržala je prijedlog da se odredi još jedan rok za predaju oružja koje je zabranjeno za držanje i nošenje, ali predložila je preciziranje roka o predaji zabranjenog oružja. Novom zakonskom odredbom trebalo bi sankcionirati i slučajeve kada pojedini građani odlažu oružje i municiju na smetlištima ili drugim neprikladnim mjestima, te sustavno podsjećati javnost na pogibiju koja prijeti uslijed zloupotrebe oružja i eksplozivnih naprava.

O predloženim se mjerama ukratko očitovao i predstavnik predlagatelja. Smatra da treba donijeti jedan cjelovit Zakon o oružju kojim bi se približili zapadnoeuropskim standardima. Smatra da su propisani svi potrebni uvjeti kojima se uređuje kupnja i držanje lovačkog oružja, a nema

zapreka da tri imaoca mogu sudjelovati u nabavci pojedinih primjeraka skupog lovačkog oružja. Objasnio je u kojim se slučajevima propisuje »samilosni hitac« u lovstvu te naznačio da se zdravstvena sposobnost imaoca oružja može ustanoviti jedino redovi-

tim liječničkim pregledima. Predložio je da se ostavi mogućnost kojom bi Vlada Republike Hrvatske sama procjenjivala ima li potrebe za izmjenama i dopunama postojećeg Zakona.

Ovim je prijedlogom okončana rasprava, a zastupnici su donijeli jed-

noglasan zaključak kojim se prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o oružju. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja upućuju se predlagatelju, radi pripreme konačnog prijedloga zakona.

V. Ž.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O KNJIŽNICAMA

Izdvajanje knjižnica do 31. prosinca 2005. godine

Zastupnički je dom jednoglasno prihvatio izmjene i dopune Zakona o knjižnicama, predlagatelja VLADE REPUBLIKE HRVATSKE, kojima se uređuju neke nedostatnosti i nedorečenosti iskazane u primjeni Zakona. Jedna od izmjena je i da se produžuje rok do 31. prosinca 2005. godine za izdvajanje knjižnica (iz otvorenih i pučkih učilišta, centara za kulturu itd.) i njihovo osnivanje kao samostalnih ustanova.

Kako razlika između Prijedloga i Konačnog prijedloga nije bilo čitatelje upućujemo na Izvješća, broj 270., od 6. srpnja 2000. godine, str. 59. i naslov: »Osnivači imenuju ravnatelja knjižnice« gdje je prikazan Prijedlog zakona i rasprava uz prvo čitanje.

RADNA TIJELA

Nadležna radna tijela obaju domova podržala su bez primjedbi donošenje ovog zakona. To su Odbor za zakonodavstvo i Odbor za naobrazbu, znanost, kulturu i sport ŽUPANIJSKOG DOMA te Odbor za zakonodavstvo i Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu ZASTUPNIČKOG DOMA.

RASPRAVA

U Županijskom domu uvodno je govorio mr. Jadran Antolović, po-

moćnik ministra kulture a za raspravu se javio samo Žarko Katić (HSL) s primjedbom da se izdvajanjem knjižnica iz pučkih otvorenih učilišta stvaraju dodatni troškovi gradovima i općinama. Država bi trebala na neki način intervenirati jer bi se moglo dogoditi da neki dijelovi države ostanu »manje kulturni«. Mr. Antolović je objasnio da se upravo zbog toga traži rok od pet godina za izdvajanje i da se teži kulturnom standardu da svaka općina, grad imaju barem jednu samostalnu knjižnicu, a da ih se u postojećim materijalnim uvjetima ne prisiljava na taj standard.

Prešlo se na glasovanje. Županijski je dom jednoglasno podržao donošenje ovog zakona.

U Zastupničkom domu kratki uvod uz predloženi zakon dao je dr. Antun Vujić, ministar kulture rekavši da se radi o vrlo jednostavnim promjenama Zakona počevši od bolje definirane uloge knjižnice u smislu njenih zadaća do demokratskijeg procesa u imenovanjima ravnatelja. Vlada se ne protivi amandmanu Kluba zastupnika SDP-a (zastupnik mr. Mato Arlović) da se bolje definira rok za izdvajanje knjižnica (do 31. prosinca 2005. godine), rekao je.

Zelimir Janjić (HSL) govorio je u ime Kluba zastupnika HSL-a koji pozdravlja proces decentralizacije (imenovanja) i u ovom segmentu jer se time ostvaruje i dio programa Vla-

de koji se odnosi na lokalnu samoupravu. Kao najveći doprinos predloženog zakona smatra se, rekao je, zakonsko usklađivanje djelovanja triju ministarstava – kulture, prosvjete i športa te znanosti i tehnologije.

Ovaj Klub zastupnika glasovat će za predloženi zakon s nadom da će se u radu na usavršavanju ovog Zakona posebna pozornost posvetiti sveučilišnim knjižnicama, njihovim osnivačko-vlasničkim odnosima, financiranju a isto tako izmjeni odredbi u drugim zakonima koji reguliraju rad knjižnica (Zakon o visokim učilištima, Zakon o osnovnom obrazovanju itd.).

Zvonimir Sabati (HSS) je istaknuo da Klub zastupnika HSS-a sa zadovoljstvom podupire Konačni prijedlog ovog zakona no ujedno ukazuje na moguće probleme koji bi mogli nastati njegovim provođenjem – povećani izdaci za administraciju unutar skromnih sredstava za kulturu, poseban problem siromašnijih sredina, mali broj stručnih osoba – knjižničara i bibliotekara. Sugerira se stoga Ministarstvu da pojave problema riješi na obostrano zadovoljstvo, rekao je, među ostalim zastupnik.

Klub zastupnika SDP-a sa stajališta demokratizacije i decentralizacije u knjižničkoj djelatnosti podržava predloženi zakon, rekao je Zlatko Šepelj (SDP), dok ga Klub zastupnika LS i HNS-a poima kao nužni prelazni zahvat uz očekivanje što hitnije revizije cjelokupnog Zakona, rekao je dr. Zlatko Kramarić (LS), govoreći u ime tog Kluba zastupnika. Ujedno je naglasio da se mogu ponoviti već izrečene primjedbe uz raspravu o Prijedlogu ovog zakona – postojeći Zakon o knjižnicama ne zadovoljava stručnu

knjižničku zajednicu ponajprije jer je rađen kao lege generalis, tj. kao pitanja knjižničke djelatnosti i knjižnica ne uvažavajući posebnost pojedinih vrsta knjižnica i njihovoga zasebnoga zakonskog položaja.

Božidar Kalmeta (HDZ) smatra da je osnovni Zakon iz 1997. godine bio dobra i kvalitetna platforma za razvitak suvremene knjižničarske djelatnosti i njezino približavanje europskim standardima a da sada predloženi zakon daje nove i kvalitetne pomake prije svega u djelotvornosti, nadzoru i vođenju knjižnica. No istodobno čini mu se, rekao je, da su neka rješenja preopterećena prevelikim administriranjem (primjerice, suvišna prethodna suglasnost mini-

stara prosvjete i športa i tehnologije i znanosti na podzakonske akte koje donosi ministar kulture na prijedlog Hrvatskoga knjižničarskog vijeća). Ujedno je predložio da se u članku 29. Zakona (osiguranje sredstava za rad samostalnih knjižnica) izostavi riječ »samostalnih« jer, kaže zastupnik, zašto i knjižnice u sastavu ne bi imale iste mogućnosti osiguranja sredstava.

Prijavljenih za raspravu nije bilo pa je riječ dobio **dr. Antun Vujić**, ministar kulture. Zahvalio je svima na raspravi i izraženoj podršci zakonu a u vezi s potonjom primjedbom izrazio je potpuno slaganje.

Rješavanje odnosa između lokalne samouprave i Ministarstva u vezi s knjižnicama stoji loše. Ministarstvo u

različitim vidovima pomaže otkup knjiga, izravno subvencijama ili otkupom knjiga, za knjižnice izdvaja godišnje oko 50 milijuna kuna dok primjerice, poglavarstvo jednoga značajnog grada s priličnim prihodom od turizma, koji je od Ministarstva kulture dobio 100.000 kuna za kupnju knjiga, pomoglo je knjižnice sa svega 10.000 kuna. Ti omjeri najbolje govore kako se u nekim sredinama shvaćaju podređene obveze, rekao je, među ostalim ministar osvrćući se na iznesene primjedbe.

Rasprava je zatim bila zaključena, a Zastupnički je dom jednoglasno prihvatio Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o knjižnicama. *D. K.*

IZVJEŠĆE O RADU DRŽAVNOG UREDA ZA REVIZIJU ZA 2000. GODINU; IZVJEŠĆE O OBAVLJENIM REVIZIJAMA ZA 1999. GODINU; IZVJEŠĆE O OBAVLJENIM REVIZIJAMA ZA 1999. GODINU _ POSEBNI DIO KOJI OBUHVATA IZVJEŠĆA O REVIZIJI POSLOVANJA: MINISTARSTVA OBRANE, MINISTARSTVA UNUTARNJIH POSLOVA, AGENCIJE ZA KOMERCIJALNU DJELATNOST d.o.o. I MINISTARSTVA VANJSKIH POSLOVA, TE IZVJEŠĆE O REVIZIJI TROŠKOVA ADAPTACIJE I PROŠIRENJA VOJARNE »KUNIŠČAK«

Nepravilnosti manje nego prijašnjih godina

U skladu sa svojom zakonskom obvezom Državni ured za reviziju podnio je Zastupničkom domu Izvješće o svom radu za 2000. godinu te Izvješće o obavljenim revizijama za 1999. godinu, s posebnim dijelom koji obuhvaća izvješća o reviziji poslovanja ministarstava obrane, unutarnjih te vanjskih poslova i Agencije za komercijalnu djelatnost d.o.o. te Izvješće o reviziji troškova adaptacije i proširenja vojarne »Kunišćak«.

U poduzoj raspravi zastupnici su odali priznanje Državnom uredu za reviziju na dosadašnjem radu (iako još nije u potpunosti ekipiran) i nastojanju da im predoči što kvalitetnija izvješća o obavljenim revizijama poslovanja proračunskih korisnika i trošenju javnih prihoda. Na temelju nalaza revizora konstatirali su da je sve manje propusta u raspolaganju novcem iz državnog i proračuna županija, gradova i općina, ali da se neke nepravilnosti iz

godine u godinu ponavljaju. Posebno su učestala kršenja zakonskih odredbi o nabavci roba i usluga, kako na lokalnoj, tako i na državnoj razini, zatim nepravilnosti kod planiranja i izvršavanja proračuna, popisa imovine i dr.

Budući da se većina sudionika u raspravi založila za sankcioniranje onih koji su nenamjenski i nekontrolirano trošili novac poreznih obveznika, jednoglasno prihvaćena izvješća Državnog ureda za reviziju Zastupnički dom će dostaviti na uvid Državnom odvjetništvu, Državnom pravobraniteljstvu, Ministarstvu unutarnjih poslova i Financijskoj policiji kako bi, po potrebi, poduzeli zakonom propisane mjere. U raspravi je, među ostalim, konstatirano da će osnivanjem Državne riznice, odnosno plaćanjem s jedinstvenog računa, svakodnevne transakcije s proračunskim sredstvima postati transparentne i u svakom trenutku dostupne na uvid Državnoj reviziji,

što bi trebalo spriječiti eventualne nepravilnosti.

Uvodno kažimo još da nećemo prikazivati opsežna izvješća Državnog ureda za reviziju (sažetak koji je dostavljen zastupnicima sadrži 1351 stranicu) budući da je glavna državna revizorica iznijela osnovne podatke o radu te institucije, obavljenim revizijama i nalazima revizora.

UVODNO IZLAGANJE

Uvodno se obrativši zastupnicima u Zastupničkom domu glavna državna revizorica **Šima Krsić** iznijela je osnovne podatke o Državnom uredu za reviziju i njegovu radu, obavljenim revizijama, osnovnim karakteristikama poslovanja revidiranih subjekata, o trošenju javnih sredstava, uočenim nepravilnostima. Napomenula je – među ostalim – da je u izvještajnom razdoblju revidirano 898 subjekata – korisnika Državnog proračuna te

proračuna županija, gradova i općina, a i fondova na razini države – ili prekontrolirano trošenje ukupno 86,5 mlrd. kuna (to je nešto više od 50 posto bruto nacionalnog dohotka). Izvješća što su ih izradili državni revizori imaju oko 40 tisuća stranica a zastupnicima je dostavljen sažetak na 1351 stranicu. U posebnom dijelu tog materijala predočena su – kaže – izvješća o obavljenim revizijama prošlogodišnjeg poslovanja Ministarstva obrane, Ministarstva unutarnjih poslova, Agencije za komercijalnu djelatnost d.o.o. i Ministarstva vanjskih poslova, te o reviziji troškova adaptacije i proširenja vojarne »Kunišćak«, no Zastupnički dom je u međuvremenu skinuo oznaku službene tajne s tih dokumenata. Temeljem zaključka Zastupničkog doma, donesenog prilikom rasprave o obavljenim revizijama za 1998. godinu, državni revizori su pročešljali i poslovanje Hrvatske narodne banke, Hrvatskog fonda za privatizaciju, zračnih luka te pojedinih službi, uprava i drugih tijela u okviru pojedinih ministarstava i drugih proračunskih korisnika. Revizija kapitalnih investicija odnosno izdataka obavlja se u okviru revizije odgovarajućih ministarstava.

• Revizijom korisnika Državnog i proračuna županija, gradova i općina, te fondova na razini države prekontrolirano trošenje ukupno 86,5 mlrd. kuna ili više od 50 posto bruto nacionalnog dohotka.

Sva izvješća Državne revizije dostavljena su odgovornim osobama revidiranih subjekata, kako bi se na osnovi toga mogle poduzeti određene mjere, što je u mnogim slučajevima i napravljeno, kaže gospođa Krasić. Naime, Državni ured za reviziju nema ovlasti poduzimati bilo kakve kaznene mjere već to mogu učiniti drugi, za to ovlašteni, državni organi i institucije. Budući da je javnost rada najjače oružje Državne revizije spomenuta izvješća već su tjedan dana dostupna na Internet stranicama, čime je udovoljeno jednom od zahtjeva Europske unije, naglašava glavna državna revizorica.

Obavljenim kontrolama revizori su utvrdili da su ukupna sredstva za javne potrebe prošle godine bila veća za 4,7 mlrd kuna ili 5,8 posto nego

prethodne, dok ukupni proračunski prihodi iskazuju povećanje za 5,4 mlrd. ili 9,8 posto. Interesantna je činjenica da su, za razliku od državnog proračuna koji bilježi povećanje za 11,8, proračuni jedinica lokalne samouprave ostali na istoj razini, a u Gradu Zagrebu proračunska su sredstva bila čak nešto skromnija nego 1998. godine. Analizirajući razloge tog pojavi revizori su došli do zaključka da su tome djelomice krive izmjene Zakona o porezu na dohodak kojima su povećani neoporezivi dio i olakšice za uzdržavane članove obitelji (lokalni proračuni pune se, dijelom iz zajedničkih prihoda poreza na dohodak).

Prema nalazu revizora prihodi Zavoda za mirovinsko osiguranje u 1999. godini (ukupno 19,4 mlrd. kuna) bili su za 1,7 mlrd ili 9,5 posto veći u odnosu na prethodnu godinu. Sredstva od redovne djelatnosti, odnosno ona koja se prikupljaju iz doprinosa su smanjena, ali su zato povećana ona iz Državnog proračuna. Krajem prošle godine obveze Zavoda iznosile su 1,3 mlrd., a potraživanja 22,2 mlrd. Slična su kretanja uočena i kod Zavoda za zdravstveno osiguranje. Naime, ukupni prihod je lani iznosio 11,8 mlrd., što je za 1,1 mlrd. kuna ili 10,3 posto više nego 1998. godine. Krajem godine Zavod je potraživao od doprinosa i dr. 3,7 mlrd, dok su njegove obveze (za zdravstvenu zaštitu, naknade za bolovanja, rodni dopust i dr.) iznosile 4,1 mlrd.

U nastavku izlaganja gospođa Krasić je naglasila da je, prema nalazima revizora, sve manje formalno-pravnih propusta, u trošenju proračunskih sredstava, što je djelomično zasluga i Državnog ureda za reviziju. Međutim, nisu u potpunosti zadovoljni jer se i dalje pojavljuju nepravilnosti. Primjerice kod svih korisnika proračuna i revidiranih subjekata uočene su nepravilnosti kod planiranja i izvršavanja proračuna (nenamjensko trošenje sredstava, probijanje proračuna, itd.). Utvrđeno je, nadalje, da postoje velika potraživanja jedinica lokalne samouprave, što iz objektivnih, što iz subjektivnih razloga (nemaju svoju službu naplate). Primjerice, veći gradovi muku muče s naplatom komunalne naknade, komunalnog doprinosa, zakupnina, najamnina i dr., a uočeni su i slučajevi prenamjene sredstava za komunalnu infrastrukturu, budući da često nedostaju programi i potrebna dokumentacija.

Po riječima gospođe Krasić na svim razinama koje se kontroliraju i

dalje se pojavljuju nepravilnosti kod popisa imovine (nemamo niti cjelovit popis državne imovine iako postoji Ured za upravljanje imovinom) te kod primjene Zakona o nabavkama roba i usluga. Najčešće je riječ o neraspisivanju javnih natječaja, nepoštivanju odredaba zaključenih ugovora, rokova, iznosa, itd. Zaduživanje je također postalo opća pojava, pa i na razini države. Jedinice lokalne samouprave i uprave mogu se zadužiti za komunalnu infrastrukturu, ali uz suglasnost Ministarstva financija, odnosno odobrenje Vlade RH. Međutim, u više slučajeva zajmovi su uzimani bez tih suglasnosti, tako da su se pojedine općine previše zadužile pa ne mogu funkcionirati bez intervencija iz državnog proračuna.

Glavna državna revizorica je, među ostalim, spomenula da je Zakonom o proračunu i Zakonom o izvršavanju proračuna predviđeno osnivanje proračunskog i unutarnjeg nadzora. Prva služba je već osnovana pri Ministarstvu financija, ali još nije ekipirana, dok je unutarnji nadzor osnovan u neznatnom broju subjekata revizije. Izrazila je uvjerenje da će se osnivanjem Državne riznice, odnosno plaćanjem s jednog mjesta, veliki dio spomenutih nepravilnosti unaprijed spriječiti.

U zaključnom dijelu izlaganja napomenula je da je većina obavljenih revizija bila usmjerena na kontrolu zakonitosti i usklađenosti s pozitivnim propisima, ali da svaka od njih sadrži i elemente ocjene djelotvornosti, odnosno uspješnosti na čemu ubuduće treba još više težiti. Naime, u ovoj godini Ured mora usmjeriti aktivnosti na reviziju učinkovitosti u okviru pojedinih djelatnosti, odnosno programa. Osnovni preduvjet za to je, dakako, njegovo ekipiranje (nedostaju 44 revizora) te kontinuirana izobrazba i usavršavanje stručnih kadrova radi pripreme za ulazak u Europske uniju. Osim toga, u Uredu smatraju da ne bi trebalo svake godine revidirati poslovanje jedinica lokalne samouprave i uprave, osim financijskih izvješća, tako da bi ostalo više vremena za reviziju drugih subjekata.

Svoje izlaganje završila je napomenom da je Državni ured za reviziju temeljem zaključka Sabora od 25. veljače ove godine kompletna izvješća o obavljenim revizijama dostavio Financijskoj policiji, MUP-u, Državnom odvjetništvu i Državnom pravobraniteljstvu i kontinuirano surađivao s tim institucijama.

RADNA TIJELA

Odbor za financije i Državni proračun, inače matično radno tijelo za ovu problematiku, nema bitnih promjena u odnosu na prošlogodišnja izvješća Državnog ureda za reviziju, te da se uglavnom ponavljaju nepravilnosti u trošenju javnih sredstava na koje je Revizija upozoravala ranije. Članovi toga radnog tijela nisu zadovoljni dinamikom procesuiranja krivaca za takvo stanje temeljem nalaza Državne revizije (Državno odvjetništvo, Financijska policija, Kriminalistička policija). Napominju da su posebno učestale nepravilnosti i kršenja odredbi zakona koje se odnose na nabavku roba i usluga, kako na lokalnoj, tako i na državnoj razini.

Po njihovu mišljenju trebao bi razmotriti mogućnost izmjene Zakona o državnoj reviziji, na način da se ukine obveza revizija lokalne samouprave i uprave jednom godišnje (obavljala bi se prema godišnjem programu rada). Naime, u proteklih nekoliko godina jedinice lokalne samouprave i uprave su, dobrim dijelom, svoje poslovanje uskladile sa zakonskim propisima i ispravile nepravilnosti koje su bile posljedica neiskustva.

Na sjednici Odbora upozoreno je na nerealizirane zaključke Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora (iz veljače 2000.) donesene prilikom rasprave o Izvješću o radu Državnog ureda za reviziju za 1999. godinu, te Izvješću o obavljenim revizijama za 1998. godinu. Naime, tim zaključcima Državno odvjetništvo, Državno pravobraniteljstvo, Ministarstvo unutarnjih poslova i Financijska policija zaduženi su da uvidom u Izvješće Državnog ureda za reviziju za 1998. godinu procijene postoje li slučajevi nezakonitog postupanja u raspolaganju novcem iz Državnog, odnosno lokalnih proračuna, te da u takvim slučajevima postupe u skladu sa svojim dužnostima i ovlastima. Navedene institucije trebale su najkasnije do 1. svibnja 2000. godine podnijeti izvješće o poduzetim mjerama (jedino je Financijska policija 19. lipnja 2000. godine radi informiranja dostavila privremeno izvješće o poduzetim mjerama).

U raspravi je ukazano i na probleme u poslovanju jedinica lokalne samouprave i uprave, (npr. naplata komunalnog doprinosa i naknada ne ide kako bi trebalo a ne poduzimaju se ni odgovarajuće mjere naplate). Nadalje, pojedine jedinice lokalne

uprave i samouprave ne raspolažu podacima o obračunu naknada za eksploataciju mineralnih sirovina, šuma i naknada za korištenje elektra, čime je onemogućeno realnije planiranje prihoda te poduzimanje konkretnih mjera naplate navedenih proračunskih prihoda. Javlja se i problem utvrđivanja iznosa naknade, posebno za korištenje prirodnih sirovina i minerala. Spomenuto je i to da su se pojedine jedinice lokalne samouprave i uprave, radi nemogućnosti financiranja kapitalnih izdataka, zadužile kod banaka i izvoditelja radova, bez odluke nadležnog tijela i suglasnosti Ministarstva financija, odnosno Vlade Republike Hrvatske (mnoge su zbog toga prezadužene, a neke koriste sredstva namijenjena kapitalnim izdacima za podmirenje tekućih obveza). Iz navedenih razloga trebalo bi inzistirati na organiziranju unutarnjeg nadzora, koji je propisan Pravilnikom o proračunskom i unutarnjem nadzoru, radi bolje kontrole korištenja proračunskih sredstava i onemogućavanja nenamjenskog trošenja tih sredstava, stoji u Izvješću Odbora.

Na kraju se navodi da će posao Državnog ureda za reviziju biti olakšan ako skoro profunkcionira Državna riznica. Naime, kad novčani izvori proračunskih korisnika budu koncentrirani na jedinstvenom računu riznice, moći će se dnevno nadgledati novčano stanje države.

Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno sugerirao Zastupničkom domu da prihvati izvješća Državnog ureda za reviziju.

Razmatrajući Izvješće o obavljenim revizijama za 1999. godinu **Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost** posebnu je pozornost poklonio posebnom dijelu tog materijala koji obuhvaća izvješće o reviziji poslovanja: Ministarstva obrane, Ministarstva unutarnjih poslova, Agencije za komercijalnu djelatnost d.o.o. i Ministarstva vanjskih poslova, te Izvješće o reviziji troškova adaptacije i proširenje vojarnje »Kunišćak«.

Na sjednici 28. rujna to radno tijelo je, na inicijativu predsjednika Zastupničkog doma HDS-a, zauzelo stajalište da se Zastupničkom domu predloži skidanje oznake »službena tajna« s navedenih izvješća Državnog ureda za reviziju.

Na sjednici 4. listopada Odbor je proveo temeljitu raspravu o spomenutim materijalima. Ishod – sugerirao je Zastupničkom domu da prihvati predložena izvješća i dostavi ih na

uvid Državnom odvjetništvu, Državnom pravobraniteljstvu, Ministarstvu unutarnjih poslova i Financijskoj policiji radi procjene imaju li uočene nepravilnosti u poslovanju navedene u Izvješću Državnog ureda za reviziju obilježje kaznenog djela te poduzimanja zakonom propisanih mjera.

Pored toga, Odbor je jednoglasno donio zaključke o prihvaćanju očitovanja i mišljenja Ministarstva obrane, Ministarstva unutarnjih poslova i Ministarstva vanjskih poslova na nalaze Državnog ureda za reviziju o njihovu poslovanju u 1999. godini, kao i obveze koje su ministarstva preuzela radi postupanja po nalogima Državnog ureda za reviziju, uz ocjenu da je utvrđeno znatno manje nepravilnosti u poslovanju negoli prijašnjih godina. Podržano je i očitovanje Ministarstva obrane koje je u cijelosti prihvatilo Izvješće Državnog ureda za reviziju o obavljenoj reviziji troškova adaptacije i proširenja vojarnje »Kunišćak«, te Agencije za komercijalnu djelatnost, d.o.o. o nalazima Državnog ureda za reviziju o reviziji njena poslovanja u 1999. godini. Odbor je podupro i predložene mjere u postupanju Agencije u otklanjanju nedostataka utvrđenih revizijom, uz napomene da je Agencija trgovačko društvo i da svoje poslovanje ostvaruje na tržištu, a ne kroz Ministarstvo unutarnjih poslova.

To radno tijelo je predložilo Zastupničkom domu i da prihvati Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 2000. godinu te primi na znanje Program rada te institucije za 2001. godinu.

Posebnim zaključcima Odbor je izrazio mišljenje da bi, zbog predstojećeg donošenja Zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije kojim Državni ured za reviziju preuzima te poslove, a i zbog činjenice što su jedinice lokalne samouprave i uprave uglavnom uskladile svoje poslovanje sa zakonom, trebalo razmotriti mogućnost ukidanja obveze godišnje revizije njihova poslovanja. Članovi Odbora inače podupiru nastojanja Državnog ureda za reviziju za rješavanje pitanja poslovnog prostora pojedinih županijskih ureda i kompletiranje obučanim kadrovima (u skladu s mogućnostima Državnog proračuna Republike Hrvatske), stoji na kraju Izvješća tog radnog tijela.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, kao matično radno tijelo, raspravio je Izvješće o obavljenim revizijama za 1999. godinu, u dijelu koji se odnosi na Ministarstvo rada i socijalne skrbi, Ministarstvo zdravstva,

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje i Hrvatsko mirovinsko osiguranje d.o.o.

U raspravi je upozoreno na to da se u radu Ministarstva zdravstva u 1999. godini ponavljanju nedostaci iz prethodne godine (npr. davanje predujma izvoditeljima radova i dobavljačima opreme za bolnice i domove zdravlja u prethodnim godinama, koji još nisu opravdani; povjeravanje i plaćanje redovnih poslova iz svog djelokruga drugim pravnim osobama i sl.). S tim u svezi ukazano je na nedovoljno funkcioniranje unutarnjeg nadzora, čije bi djelovanje zasigurno otklonilo veći dio navedenih nedostataka.

Kad je riječ o propustima u poslovanju Ministarstva rada i socijalne skrbi, uočeno je jedino da su građevinske dozvole za izgradnju domova umirovljenika pribavljene prije provođenja natječaja o ustupanju radova.

Članovi Odbora upozorili su i na brojne manjkavosti u radu Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. Primjerice, nisu uvjereni u to da je financiranje bolnica putem mjesečnih limita najsretnije rješenje. Razlog – bolnice nisu sigurne kad će im Zavod platiti skupe preglede pa se primjenjuju jeftiniji oblici liječenja ili se pacijenti upućuju u privatne ordinacije. Budući da se ugovaranje obavljanja zdravstvenih usluga s bolnicama obavlja pod uvjetima koje utvrđuje sam Zavod natječaji su u tom slučaju nepotrebno administriranje, napominju članovi Odbora. Upozoravaju, nadalje da u redoslijedu plaćanja obveza bolnicama nisu utvrđeni prioriteta: te zahtijevaju da se utvrdi točan i nesporan iznos dugovanja HZMO prema HZZO po osnovi neplaćenih doprinosa za zdravstvenu zaštitu umirovljenika. Spomenimo i njihove primjedbe da lista prava pacijenata nije utvrđena odnosno objavljena na način koji bi bio razumljiv i dostupan svim građanima; da su u pojedinim slučajevima ortopedska pomagala propisivana za pokojne ili osobe koje su izgubile status osiguranja; te da su cijene obroka u bolnicama veće od cijena obroka u domovima umirovljenika, što je nedopustivo. Po mišljenju članova Odbora iz navedenog proizlazi da je reforma zdravstva i nova koncepcija zdravstvenog osiguranja prijeko potrebna.

Prigovorili su, nadalje, da se zbog ustrojstvenih nedostataka u Hrvatskom zavodu za mirovinsko osigura-

nje relativno dugo čeka na izdavanje rješenja o visini mirovina.

Po njihovoj ocjeni u radu Mirovinskog osiguranja d.o.o. i dalje se ponavljaju nepravilnosti iz prethodnih godina te neučinkovito upravljanje portfeljom dionica (ulaganja u dugotrajnu imovinu prodajom i zamjenom dionica i udjela koja nisu planirana, davanje prava upravljanja, neutužena trgovačka društva radi neplaćanja dividendi i sl.).

U Hrvatskom zavodu za zapošljavanje izostala je, kažu, provjera namjenskog korištenja sredstava aktivne politike zapošljavanja predviđenih Nacionalnim programom zapošljavanja.

Članovi Odbora su mišljenja da bi Izvješće trebalo dostaviti na uvid Državnom odvjetništvu, Državnom pravobraniteljstvu, Ministarstvu unutarnjih poslova i Financijskoj policiji, kako bi navedene institucije mogle procijeniti postoje li slučajevi nezakonitog postupanja, te u takvim slučajevima poduzeti korake u okviru svojih dužnosti i ovlasti.

Nakon ove rasprave Odbor je predložio zastupnicima da prihvate Izvješće o obavljenim revizijama za 1999. godinu i dostave ga na uvid organima gonjenja.

Isto je učinio i Odbor za ratne veterane uz upozorenje da treba ustrojiti unutarnji nadzor u Ministarstvu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata glede uvida u namjensko trošenje sredstava transferiranih drugama iz Domovinskog rata. Također valja utvrditi kriterije financiranja udruga, odnosno njihovih programa. Naime, medijska prezentacija o poslovanju udruga iznijetih u izvješću bila je neprofesionalna i tendenciozna te usmjerena na diskreditiranje pojedinih udruga, stoji u izvješću tog radnog tijela.

Članovi Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu ukazali su na potrebu da nadležne državne institucije (MUP i Državno tužilaštvo) učinkovite provode postupke i radnje na osnovi nalaza državnih revizora o utvrđenim nepravilnostima. Na sjednici tog radnog tijela izraženo je i stajalište da nadležna ministarstva trebaju pojačati unutarnju kontrolu institucija u svom djelokrugu.

Izvješća Državnog ureda za reviziju razmatrao je i Odbor za pravosuđe, kao zainteresirano radno tijelo. Sudionici rasprave na sjednici tog radnog tijela podsjetili su na to da Zakon

o kaznenom postupku obvezuje sva državna tijela da prijavljuju kaznena djela Državnom odvjetništvu. To se odnosi i na Državnu reviziju, bez obzira na rješenja iz Zakona o državnoj reviziji i nedostatak pravno obrazovanih stručnjaka. Smatraju, nadalje, da treba uspostaviti mehanizam bržeg i češćeg upozoravanja pojedinih tijela na propuste u radu i nepoštivanje zakonskih odredbi (za to nije dovoljno godišnje izvješće). Uz te opaske Odbor je sugerirao Zastupničkom domu da prihvati izvješća o radu Državnog ureda za reviziju za 2000. godinu te o obavljenim revizijama za 1999. godinu.

RASPRAVA

Đurđa Adlešić iznijela je stajalište Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost. **Snježana Biga-Frić** govorila je u ime Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, a **Luka Roić** izvijestio je zastupnike o stavovima Odbora za financije i Državni proračun.

Tko će obaviti reviziju pretvorbe i privatizacije

Damira Kajina glasnogovornika IDS-a, zanima tko će i kako sutra obaviti reviziju pretvorbe i privatizacije, budući da Državna revizija, sa sadašnjim brojem revizora, ne može obaviti taj posao. Osvrnuvši se na pregled planiranih i ostvarenih proračunskih prihoda u 1999. godini primijetio je da država prihoduje čak 84,7 posto, a jedinice lokalne samouprave, izuzme li se Grad Zagreb, svega 9,9 posto tih sredstava. Pridodaju li se tome i izvanproračunski fondovi, proizlazi da lokalna samouprava raspolaže s više od 5 posto financijskih sredstava (1990. pripadalo joj je više od 50 posto fiskalnih prihoda).

• Posebno su učestale nepravilnosti i kršenja zakonskih odredbi koje se odnose na nabavku roba i usluga, kako na lokalnoj, tako i na državnoj razini.

U nastavku je upozorio na činjenicu da je ukupna proračunska potrošnja, bez fondova, u razdoblju od 1996. do 1999. godine povećana za više od 50 posto, što je, po njegovu mišljenju, osnovni razlog današnje stagnacije. Naime, država je u tom razdoblju, kupujući socijalni mir, povećavala proračun, (naročito pred izbore) i širila socijalna prava, a ista logika vladala je sve do prošle godine i u lokalnoj samoupravi. Državni proračun je i lani povećan za 11,8 posto, ali uvidjevši da se neće ostvariti planirani prihodi od PDV-a država je posegla za kreditima. Lani je Hrvatska posudila 6,8 mlrd. kuna, a ove godine više od 8 milijardi, plus ovih 5 kojima se želi nadomjestiti izostanak sredstava od prodaje HT-a. Zastupnik podsjeća na to da je vanjski dug već premašio 10,5 mlrd. dolara (svaki hrvatski građanin danas je dužan više od 2 tisuće dolara) i da će teret povrata tog duga pasti na leđa građana 2002. godine. Možemo se, doduše, tješiti uspješnom turističkom sezonom, ali ne i činjenicom da ove godine nije zabilježen značajniji ulazak stranog kapitala u velikoj mjeri i zbog ratnohušakačkih poruka koje se čuju u posljednje vrijeme.

Kajin je, među ostalim, upozorio na činjenicu da lokalna samouprava tražuje od raznih subjekata 2,6 mlrd. kuna ili 700 mln. kuna više nego u 1998. godini (duguje joj čak i Hrvatska vojska). Negodovao je i zbog uvođenja loše prakse izdavanja mjenica, poglavito 1998. i 1999. godine, te činjenice da o preraspodjeli znatnih proračunskih svota umjesto Sabora nerijetko odlučuje Vlada. Tvrdi da je čak i planirana tekuća zalih Proračuna potrošena u dvostrukom iznosu, te da je najviše sredstava otišlo na neuspjele sanacije poduzeća. Crkvi je lani doznačeno dvjestotinjak mln. kuna, a to je svota dostatna za isplatu dječjeg doplatka za oko 150 tisuća djece, napominje zastupnik.

Po njegovim riječima Hrvatska je uredno financirala HVO sa čak 672 mln. kuna, za zastupanje pred Haškim sudom lani je iz Proračuna plaćeno 55,4 mln. kuna a u protekle tri godine odvjetničkim tvrtkama čak 109,8 mln. kuna. Zanimljivo je, kaže, da je čak 40 mln. dolara od prodaje HT-a (za 807,5 mln), iskorišteno za plaćanje dijela jamstva po kreditu Astaldija, što svjedoči o tome da je taj posao bio za Hrvatsku štetan. Samo za savjetničke usluge za prodaju HT-a isplaćeno je – kaže – 8,6 mln. dolara

Tijekom rasprave, predsjedavajući je temeljem dogovora predsjednika klubova i sukladno odredbama Poslovnika predložio dopunu dnevnog reda slijedećim točkama:

1. Prijedlog deklaracije o Domovinskom ratu: predlagatelj Klub zastupnika HDZ-a.

2. Dignitet Domovinskog rata i djelovanje tijela državne vlasti Republike Hrvatske, s Prijedlogom Deklaracije o temeljnim vrijednostima Domovinskog rata: predlagatelj – Klub zastupnika HSS-a.

Predsjedavajući je ujedno napomenuo da su zastupnici dobili i materijal Stožera za obranu digniteta Domovinskog rata, Županije Splitsko-dalmatinske, a ovaj materijal se može smatrati prilogom za raspravu o rečenoj točki dnevnog reda.

Prije glasovanja o dopuni dnevnog reda, zastupnik **Vladimir Šeks (HDZ)** je zatražio da se u dnevni red uvrsti i još jedan prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a – **Rasprava o ugrožavanju ustavnopravnog poretka i funkcioniranja pravne države.** Predsjedatelj je uvažio ovu primjedbu te objasnio da se zapravo radi o tri nove točke dnevnog reda. Kao treću točku usvojio je rečeni prijedlog i konstatirao da će se ova problematika razmatrati pod – Prijedlogom za pokretanje pitanja povjerenja predsjedniku Vlade Republike Hrvatske, **Ivici Račanu** i ministru unutarnjih poslova, **Šimi Lučinu**. Napomenuo je da je predlagatelj ove točke dnevnog reda Klub zastupnika HDZ-a.

plus 2 milijuna iz Proračuna. Iako je izdano jamstava u znatno većoj vrijednosti od planirane (većina ih stiže na naplatu) u nalazu revizije spominje se otpлата jamstva samo po jednom kreditu, negodovao je dalje.

Za stradalnike komponente HVO-a doznačeno je 347 mln. kuna, a za 15 udruga iz Domovinskog rata čak 44 mln. kuna, kaže dalje zastupnik. Izračunao je da je tijekom prošle godine i u Bosnu i Hercegovinu otišlo oko 1,4 mlrd. kuna (340 mln. kuna za pomoć prognanicima; 129,8 mln. kuna za plaće u tzv. 66. Rojsvoj pokrovni je 670 mln. kuna za plaće HVO-a), a u proteklih 8 godina zasigurno 10 mlrd. kuna. Pridoda li se tome i cijena rata, odnosno »one stu-

pidne i štetne sulude avanture u BiH«, može se zaključiti da je sve to koštalo hrvatsku državu najmanje 20 mlrd. kuna, tvrdi Kajin. Tim novcem moglo se sagraditi oko 80 tisuća stanova, ili jedan grad veličine 300 tisuća stanovnika, mogle su biti izgrađene sve autoceste u Hrvatskoj ili otvoreno 150 tisuća radnih mjesta, kaže zastupnik. Prigovorio je i tome što je utrošen tek dio novca doznačenih iz Proračuna za zapošljavanje nezaposlenih branitelja (svega 272 tisuće od ukupno 2,4 mln kuna).

Na kraju je primijetio da je predloženo izvješće za prošlu godinu najbolje koje su zastupnici imali prilike razmatrati, ali da bi raspravu o obavljenim revizijama za prethodnu godinu trebalo provesti najkasnije do lipnja tekuće godine. Izjavio je da pozdravlja inicijative za ustrojavanje državne riznice te zahtjeve da se iduće godine revidira i poslovanje poduzeća u državnom vlasništvu (HEP-a, INA-e, itd.)

Replike na Kajinovo izlaganje

Replicirajući Kajinu **Milan Kovač (HDZ)** je napomenuo da je Hrvatska vojska, u dogovoru s njihovom vojskom u BiH branila hrvatski narod i hrvatsku državu. Spočitnuo je zastupniku da je neumjesno baratati s procjenama koliko košta obrana hrvatske države (»ostalno se barata s neakvim izmišljenim brojkama i upravo to potencira ratnohušakačka ponašanja«). **Damir Kajin** je rekao da niti jedna brojka nije izmišljena te da je podatke o isplata iz Državnog proračuna za 1999. godinu, temeljem Sporazuma o posebnim odnosima Republike Hrvatske s Federacijom BiH dobio od glavne državne revizorice. Reagirajući na njegove navode o tome što se sve moglo sagraditi da nije bilo izdvajanja za financiranje HVO-a i mirovine koje se isplaćuju onima koji su sudjelovali u borbi za opstanak hrvatskog naroda u BiH, a ujedno i opstanak hrvatske države, **Ante Beljo** ga je pitao koliko bi se tek moglo napraviti da nije bilo agresije na Hrvatsku.

Milan Kovač je spočitnuo zastupniku Kajinu da umjesto da smiruje radikaliziranu političku scenu radi upravo suprotno. Naime, proziva Hrvate iz Viteza ili iz Mostara koji su ranjeni u Vukovaru ili Dubrovniku dajući im na znanje da je šteta za hrvatsku državu što dobivaju invalidsku naknadu ili mirovinu za poginule sinove. Sramota je, kaže, mjeriti

zasluge ljudi u novcima. To nisu nikakve privilegije nego njihova prava temeljem zakona koje je Hrvatski državni sabor usvojio, zaključio je.

Nema sumnje da se treba odužiti žrtvama za Hrvatsku i da se to ni u kojem slučaju ne može iskazivati novcem, kaže Kajin. Pojasnio je da nije prozvao niti jednog Hrvata iz BiH nego jednu suludu avanturu u koju se upustilo bivše vodstvo. Naime, upravo zbog toga što je Hrvatska bila žrtva agresije, nije se trebala upuštati u agresiju na području BiH. Nikada hrvatska država nije bila agresor već je, naprotiv, branila BiH od agresije, poručio je Kajinu Milan Kovač (da nije bilo Hrvatske vojske i HVO-a ne bi bilo ni Bosne i Hercegovine). Zatražio je od predsjedatelja da opomene zastupnika koji lažno denuncira svoju vlastitu državu, koristeći se time u dnevnopolitičke svrhe. **Luka Bebić (HDZ)** je također konstatirao da Kajin zaslužuje opomenu jer svojim izjavama sramotno vrijeđa hrvatsku državu i hrvatski narod. Hrvati su vodili obrambeni rat i Hrvatska ni u kojem slučaju nije agresor na BiH, naglasio je i **dr. Anto Kovačević** (Hrvati BiH, kao i Hrvati u Hrvatskoj žrtve su velikosrpske agresije). Nitko ovdje nije prozvao hrvatsku državu niti hrvatski narod, već politiku vodstva u periodu od 1992. pa nadalje, ponovio je Kajin. Ujedno je podsjetio zastupnika Kovačevića na to da je i sam u svojoj knjizi zorno oslikavao politiku Hrvatske vojske u kraju u kojem je rođen. **Dr. Kovačević** je ustvrdio da je to notorna laž. Točno je, kaže, da je u svojoj knjizi »Posavski koridor – smrt« govorio o promašajima hrvatske politike prema BiH, ali ni jednom rečenicom nije spomenuo da je Hrvatska izvršila agresiju na BiH. I **Vladimir Šeks (HDZ)** je izrazio mišljenje da Kajin zaslužuje najoštriju »osudu zbog svog prljavog veleizdajničkog istupa«.

Budući da predsjedatelj nije opomenuo Kajina za, kako reče, tešku uvredu izrečenu na račun hrvatskog naroda, Vladimir Šeks je zatražio da se sjednica prekine kako bi Odbor za Ustav i politički sustav prosudio je li tom izjavom povrijeđen Poslovnik.

U nastavku sjednice, nakon stanke, **mr. Mato Arlović**, predsjednik spomenutog Odbora, informirao je zastupnike o stajalištu tog radnog tijela. Naime, Odbor je utvrdio da Damir Kajin u svom izlaganju, u ime Kluba zastupnika IDS-a, nije povrijedio Poslovnik, ali da je to učinio u odgovoru

na repliku kolegi Belji, neargumentiranom tvrdnjom »da se Hrvatska nije trebala upuštati u agresiju na području BiH«. Zbog toga je to radno tijelo, većinom glasova svojih članova (4 glasa »za«, 3 protiv i 3 suzdržana) sugerirao da mu se izrekne opomena u svezi s povredom Poslovnika, što je predsjedatelj **Baltazar Jalšovec** i učinio, uz ispriku što to nije uslijedilo prije zasjedanja Odbora. Konstatirao je, međutim, da opomenu zaslužuje i **Vladimir Šeks** zbog riječi »veleizdajna« koju je uputio zastupniku Kajinu.

Rastrošnost države

Iznoseći stajališta Kluba zastupnika SDP-a, **mr. Marin Jurjević** je primijetio da u nalazu Državne revizije piše kako je Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje krajem prošle godine zaključio ugovor sa 9 konzultanata za informatizaciju administrativnog sustava za bolnice, prema kojem ih se za svaki radni dan plaćalo nevjerovatnih 4,5 tisuća kuna, a za neradni čak 5,8 tisuća. Ugovorena nagrada za voditelja tog tima za 34 dana rada iznosila je – kaže – više od 40 tisuća DEM. Usporede li se ti iznosi s katastrofalnim stanjem u zdravstvu (primjerice, u Splitskoj bolnici je prije par dana stalo 7 operacijskih dvorana zbog dotrajalih anestezioloških aparata) nameće se pitanje hoće li netko odgovarati za takvu rastrošnost. Činjenica je, kaže, da smo tuđu pamet spremni plaćati puno više nego svoju, tako da ovo izvješće od 1200 stranica vrvi podacima o tome koliko smo preplatili najrazličitije bjelosvjetske savjetnike. Primjerice, Ministarstvo financija nije kontroliralo ugovore sa savjetnicima za privatizaciju HT-a, niti troškove, a u samoj privatizaciji nisu evidentirani svi ostvareni prihodi.

• Radi bolje kontrole korištenja proračunskih sredstava i onemogućavanja njihova nenamjenskog trošenja trebalo bi inzistirati na organiziranju unutarnjeg nadzora.

Iz ovog Izvješća, konstatira dalje zastupnik, proizlazi da se novac zaista trošio na čudan način. Primjerice, HVIDRA je oko 4 mln. kuna, od ukupno 11 mln. doznačenih iz Proračuna, ostavila kod neke banke u stečaju, a 1,56 mln. kuna je utrošeno na uredski materijal i jednako toliko na poš-

tarine. Nalaz revizije pokazuje da je samo u prošloj godini zaduženost jedinica lokalne samouprave i uprave porasla za blizu 50 posto. Spomenuo je, među ostalim, primjer Splitsko-dalmatinske županije koja je, prema nalazu revizije, poslovala bez financijskog plana, pa nije čudo što su izdaci na kraju za 21,1 posto premašili planirani iznos (blizu 80 posto utrošeno je na plaće, naknade za bolovanja i ostale troškove glomaznog upravnog aparata).

Po riječima zastupnika Državna revizija je utvrdila da su neki građani bili itekako privilegirani kod dodjele stambenih kredita sudeći po kamatnoj stopi od 2 ili čak 1 posto (neki od njih sjede u ovom Saboru) što su zasigurno zaslužili nekom vrstom političke podobnosti. Da je nekima bilo jako veselo, dok je većina građana jedva sastavljala kraj s krajem, potvrđuju – kaže – i podaci o troškovima reprezentacije. Naime, Ministarstvo vanjskih poslova je na reprezentaciju potrošilo čak 472,7 posto više od plana (umjesto 2,7 mln.) čak 15,46 mln. kuna, od čega 2 mln. kuna otpada na ugostiteljske usluge u restoranu u zgradi Ministarstva. Spomenuo je i to da su u Fondu za privatizaciju u protekle dvije godine za intelektualne usluge potrošili više od 7 mln. kuna, više od 13 mln. kuna otišlo je odvjetnicima, itd. Izrazivši zadovoljstvo svojih stranačkih kolega činjenicom da zastupnici dobivaju sve kvalitetnija izvješća Državne revizije, podsjetio je na činjenicu da su dosad ta izvješća prolazila kroz saborske klupe bez ikakvih posljedica za kršitelje zakonskih odredbi i one koji su razbacivali novac poreznih obveznika. Stoga bi Državna revizija, kad utvrdi određene nepravilnosti koje upućuju na sumnju da se radi o kaznenim djelima, takve slučajeve trebala odmah prijaviti Državnom odvjetništvu, zaključio je.

• Ukupna proračunska potrošnja, bez fondova, povećana je u razdoblju od 1996. do 1999. godine za više od 50 posto što je osnovni razlog današnje stagnacije, čulo se u raspravi.

Za riječ se potom javio **Milan Kovač** da bi ispravio neke netočne navode zastupnika Jurjevića. Najprije

je opovrgao njegovu tvrdnju da je HVIDRA položila spomenutu svotu u banku koja je bila u stečaju. Ta je banka, kaže, tek kasnije došla u teškoće, a u vrijeme polaganja tog novca, poslovala je pozitivno prema mišljenju HNB-a. Nije točno ni to da je Hrvatski fond za privatizaciju potrošio oko 5 milijuna kuna za usluge pravilnika oko procjene nekretnina. Po njegovim riječima za tu namjenu nije potrošena ni kuna, budući da prema Pravilniku te usluge plaćaju pravne osobe koje traže procjenu.

Znanje ima svoju cijenu

Dr. **Đuro Njavro (HDZ)** primijetio je da je kolega Jurjević, iznoseći podatke o izdacima za različite intelektualne usluge plaćenim iz Proračuna, doveo u zabludu hrvatsku javnost. Naime, svaka nabavka veća od 200 tisuća kuna, ako je kupac država, ili državna institucija, mora proći kroz pozivni javni natječaj. Isto vrijedi i za nabavke veće od 400 tisuća kuna ali one moraju proći proceduru javnog natječaja. Točno je, kaže, da intelektualne usluge imaju svoju cijenu te da su strani konzultanti osjetno skuplji od domaćih, ali logično je da se u tržišnom gospodarstvu znanje plaća (samo je neznanje stotinjak puta skuplje), zaključio je.

U raspravu se uključio i **Ivica Tafra (HDZ)** pitanjem – nije li možda gospodin Jurjević u svom izlaganju posebno apostrofirao Splitsko-dalmatinsku županiju zbog gospodina župana Lukšića ili zbog HDZ-ove većine u toj županijskoj skupštini. Drži da bi bilo korektnije da je naznačio neke gradove u kojima imaju većinu stranke iz vladajuće koalicije, budući da mnogi od njih imaju daleko više problema nego spomenuta županija. Mr. **Marin Jurjević** je pojasnio da je tu županiju spomenuo ne samo zato jer dolazi s tog područja, nego i zato jer pruža kao dobar primjer kako ne treba posloovati.

Po riječima dr. **Mate Granića** Demokratski centar u potpunosti podržava nalaze revizije jer smatra da su bitno pridonijeli unapređenju funkcioniranja ministarstava i ostalih državnih institucija. Također pozdravlja skidanje oznake državne tajne s nalaza državnih ministarstava. U nastavku izlaganja zastupnik je komentirao nalaz revizije u Ministarstvu vanjskih poslova i to kad je riječ o pitanjima koja su se pojavila u javnosti ili koja nisu dovoljno obrazložena.

Troškovi za reprezentaciju niži nego 1998. godine

Napomenuo je da je u tom Ministarstvu lani potrošeno za reprezentaciju oko 15 mln. kuna, što je na razini potrošnje 1998. godine ili čak 14-15 posto manje uzme li se u obzir devaluacija kune prema dolaru. Budući da je reprezentacija dio njihova posla to je uobičajeno, posebice ima li se u vidu da Hrvatska ima 46 veleposlanstava, 6 misija i 24 generalna konzulata (primjerice svaki od njih mjesečno troši oko 120 kuna na cvijeće i 160 kuna na promidžbene kravate, što nije pretjerano). Dr. Granić je, među ostalim, naglasio da je Ministarstvo vanjskih poslova, za vrijeme dok je on bio ministar, sudjelovalo u Proračunu sa svega 0,74 posto, što je donja granica europskog standarda. Spomenuo je i to da je lani primljeno na rad 49 novih djelatnika, od čega 36 na određeno vrijeme, da su otvorena 4 nova diplomatsko-konzularna predstavništva u kojima je zaposleno 10 vrhunskih mladih ljudi, neovisno o stranačkoj pripadnosti, itd.

Izvijestivši zastupnike da Klub zastupnika HDZ-a u cijelosti podržava podnesena izvješća Državne revizije, mr. **Zlatko Mateša** podsjetio je na činjenicu da je postojanje te institucije plod ukupne demokratizacije društva i jasnog stava HDZ-a da su uredne državne financije jedan od preduvjeta funkcioniranja države. Isprva je, kaže, u državnoj administraciji bilo dosta otpora, uvođenju jedne takve institucije, kao neovisnog, Saboru odgovornog tijela, ali zato danas djelovanje niti jednog ministarstva nije tajno, niti javnosti nepoznato. Kako reče, njegovi stranački kolege će se i dalje zalagati za to da izvješća Državne revizije budu dostupna svakom hrvatskom građaninu (putem interneta i na drugi način) tako da svatko može imati uvid u to kako se troše sredstva u ministarstvima, lokalnoj samoupravi, gradovima, itd. To je itekako bitno ima li se u vidu da je kontrolom te institucije obuhvaćeno 86 mlrd. kuna ili gotovo polovina bruto društvenog proizvoda. Po njihovu mišljenju svrha revizije bit će postignuta ako se greške ne budu ponavljale i ako nepravilnosti bude što manje. Stoga je vrlo bitno da sva tijela obuhvaćena revizijom u cijelosti postupe prema nalazu Državne revizije te da oni državni organi koji odlučuju o dru-

gim oblicima odgovornosti obave svoj dio posla.

Osnovati poseban odbor za reviziju

Po riječima mr. Mateše mnogi nespozazumi bi se otklonili da su oni koji su u izvještajnom razdoblju bili odgovorni za poslovanje kontroliranih ministarstava dobili priliku očitovati se o nalazima Revizije. Izuzetak je, kaže, ministar Čačić koji je korektno pitao svog prethodnika ima li kakvih primjedaba. Iz predloženih izvješća je razvidno kaže zastupnik, da nema bitnih razlika u ponašanju državne uprave i lokalne samouprave, pogotovo kad je riječ o (ne)primjenjivanju Zakona o javnim nabavkama i cijelom nizu drugih nepravilnosti. Stoga se teško može prihvatiti stajalište odbora da više nema potrebe svake godine provoditi revizije na nivou lokalne samouprave (još gore bi bilo da se izvješća rade po nekakvoj diskrecionoj ocjeni).

Mateša je na kraju informirao zastupnike o inicijativi Kluba zastupnika HDZ-a, da čelništvo Sabora razmotri mogućnost osnivanja posebnog saborskog odbora za reviziju (ili barem pododbora u okviru Odbora za financije i Proračun) koji bi tijekom godine razmatrao materijale Državne revizije. Spomenuo je i njihovu sugestiju da Zastupnički dom zaduži Vladu RH da prilikom ostvarivanja projekta Državne riznice osigura informatičko povezivanje s Državnim uredom za reviziju. To bi znatno pojednostavilo posao te institucije jer bi joj omogućilo da promptno prati transakcije korisnika Državnog proračuna.

Pod lupu poslovanje javnih poduzeća

S navedenim prijedlozima složio se i **Anto Đapić**, koji je, u ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a, podupro Izvješće Državne revizije, šesto po redu otkako ta institucija postoji. Žalosan je, kaže, da u proteklih šest godina nije dovoljno ekipirana da bi mogla kontrolirati poslovanje oko 10 tisuća subjekata, korisnika državnog proračuna i državnih fondova, a da se i ne govori o reviziji pretvorbe i privatizacije. Po njegovim riječima u Klubu zastupnika smatraju da bi Državna revizija trebala posvetiti posebnu pozornost poslovanju javnih poduzeća koje se sada revidira samo povremeno, prema programu, a ne nužno svake godine (ovdje se vrte znatna

sredstva a nerijetko se traži i pomoć državnog proračuna). Državni ured za reviziju istodobno ima puno posla s revizijom rada lokalne samouprave, iako svi lokalni proračuni ne čine ni desetinu Državnog proračuna, a pogotovo su minorni u usporedbi s iznosom Proračuna zajedno s fondovima i javnim poduzećima. Po mišljenju zastupnika bilo bi pogrešno ne potvrditi dalje reviziju rada lokalne samouprave, ali u uvjetima nedostatne ekipiranosti Državne revizije možda bi valjalo razmotriti mogućnost da se ona obavlja samo povremeno, prema potrebi, odnosno na slučajno odabranom uzorku od 50-ak općina i gradova.

• HZZO angažirao skupe konzultante za informatizaciju administrativnog sustava dok bolnice koriste dotrajalu opremu.

Provođenjem kontrola Državne revizije sve državne službe i korisnike proračuna prisiljava se na uredno vođenje javnih financija, konstatira Đapić. Drago nam je – kaže – da je stanje u tom pogledu bolje nego prije šest godina, odnosno da zastupnici barem imaju konkretan i kvalitetan uvid u način trošenja tih sredstava. Međutim, ovakve rasprave i ukazivanje na propuste nemaju svrhe ako nema nikakvih posljedica za njihove počinitelje. Zastupnik je, među ostalim, spomenuo praksu drugih europskih zemalja da se izvješća o nalazima revizije kontinuirano dostavljaju, posebnom parlamentarnom odboru za reviziju. Anodnog tome, Odbor Zastupničkog doma za financije i Državni proračun, ili njegov pododbor trebao bi kvartalno, ili barem polugodišnje dobivati izvješća Državne revizije, te ih upućivati na raspravu u Sabor. Po mišljenju njegovih stranačkih kolega zastupnicima bi trebalo dostavljati polugodišnja izvješća o izvršenju Državnog proračuna, istodobno s nalazima Državne revizije za isto razdoblje (ili s malim razmakom). Time bi bila ispunjena svrha postojanja Državne revizije i moglo bi se promptno i učinkovito reagirati. Smatraju da bi u tom smislu trebalo razmisliti o noveliranju Zakona o državnoj reviziji, to više što je ovo posljednja revizija koja se odnosi na razdoblje vladavine prošle vlasti.

• Vlada i Ministarstvo dodijelili državnim dužnoscima dugoročne stambene kredite, uz povlaštenu kamatu od 2 posto, a razliku do redovne bankarske kamate snosit će hrvatski porezni obveznici.

U zaključnom dijelu izlaganja Đapić je izrazi zadovoljstvo činjenicom što je ovo izvješće Državnog ureda za reviziju prvi put dostupno na Internet stranicama (to je praksa koju moraju provoditi sve zemlje koje se kandidiraju za članstvo u Europsku uniju). Nažalost, Državna riznica koja je također jedan od europskih standarda, kod nas još nije u punoj mjeri zaživjela, osim za isplate veće od 200 tisuća kuna. Kad se i to realizira, svakodnevnne transakcije s proračunskim sredstvima postat će transparentne i trenutno dostupne na uvid Državnoj reviziji kaže zastupnik. Radi usklađivanja s europskim standardima Državna revizija bi se morala pozabaviti ne samo zakonitošću nego i svrhovitošću trošenja sredstava iz Proračuna, zaključio je na kraju.

Nepravilnosti se ponavljaju

Dosadašnji godišnji nalazi Državnog ureda za reviziju ukazuju na tendenciju ponavljanja niza nepravilnosti u trošenju javnih sredstava kod korisnika Državnog proračuna, primijetio je **Jadranko Mijalić**, govoreći u ime Kluba zastupnika HSLŠ-a. Primjerice, velik broj izdataka realiziran je iznad planiranog iznosa u čemu je, nažalost, posebno prednjačilo Ministarstvo financija (izdaci na pojedinim pozicijama u okviru tog Ministarstva realizirani su 50 do 247 posto iznad plana). Tijekom 1999. godine ukupno je preraspodijeljeno 459,5 mln. proračunskih kuna, nerijetko samo uz suglasnost ministra financija, a ne i odlukom Vlade. U pojedinim slučajevima bila je omogućena i preraspodjela na tekućim izdacima, negoduje zastupnik. Za nj je neprihvatljivo da određeni poslovni događaji nisu evidentirani u Državnom proračunu u cijelosti već samo djelomično (primjerice, dio sredstava od privatizacije HT-a koja su ostala na računu kod druge inozemne banke, kao ni ostvarene kamate). Na izvršene izdatke za savjetničke usluge kod te transakcije nisu obračunata niti uplaćena sredstva (2 posto) za

stambeno zbrinjavanje hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji, daljnja je njegova zamjerka.

Nalaz revizije ukazuje na potrebu ustrojavanja jedinstvene evidencije o stanju i strukturi javnog duga te definiranju politike javnog duga, pri čemu treba voditi računa o utjecaju obveza po toj osnovi na buduće proračunske rashode, upozoravaju dalje zastupnici HSLŠ-a. Netransparentnost i necjelovitost u sustavu evidencija izdanih jamstava, pak, upućuje na potrebu da se, zbog broja važećih ali aktivnih jamstava koja bi lježe stalni rast, ustroji transparentna i cjelovita evidencija o izdanim jamstvima te plaćanjima i povratima po toj osnovi. Naime, u razdoblju od 1996. o 1999. godine izdano je 429 financijskih jamstava koja su još aktivna (u vrijednosti od 13,7 mlrd. kuna). Pri davanju tih jamstava nije se uvijek vodilo računa o bonitetu tražitelja kredita, jamstvo je nerijetko bilo instrumentom sanacijske politike, a ne poticaja rasta i razvoja kaže zastupnik. Napomenuo je i to da su dospjele obaveze po kreditima za koja su izdana financijska jamstva, a koje nisu podmirili korisnici kredita, plaćene s različitih pozicija Proračuna, s posebnog ili deviznog računa, itd. tako da je teško utvrditi koliki su izdaci po toj osnovi. Zbog toga Državna revizija predlaže (njegovi stranački kolege to podržavaju) da se evidencija o izdanim jamstvima i avaliranim mjenicama te plaćanjima i povratima jamstava vodi na jednom mjestu i to u upravi za upravljanje gotovinom i javnim dugom koja bi nakon provjere zahtjeva davala nalog za plaćanje upravi za izvršavanje državnog proračuna.

Mijalić je na kraju izjavio da Klub zastupnika HSLŠ-a prihvaća Izvješće Državnog ureda za reviziju te zahtijeva da se na osnovi nalaza revizora odmah poduzmu sve zakonske mjere radi sankcioniranja počinjenih prekršajnih i kaznenih djela.

Predloženo Izvješće dosad najkvalitetnije

Sudeći po izvješćima koje već šestu godinu dostavlja zastupnicima Državni ured za reviziju je nesumnjivo napredovao i u stručnom i u suštinskom pogledu, konstatirao je na početku svog izlaganja glasnogovornik Kluba zastupnika HSS-a. Napomenuo je da njegovi stranački kolege smatraju ovo izvješće najkvalitetnijim do sada, jer sadrži niz elemenata koje ranije

nije obuhvaćalo, i vrlo jasno ukazuje na nepravilnosti i propuste (nedostaju jedino sankcije).

U nastavku je izvijestio da haeseso-vcii podržavaju Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju i obavljenim revizijama za 1999. godinu, te posebni dio koji se odnosi na Ministarstvo obrane, Ministarstvo unutarnjih poslova, Agenciju za komercijalnu djelatnost, Ministarstvo vanjskih poslova i izvješće o reviziji troškova adaptacije i proširenja vojarne Kunišćak. Njihova je sugestija Zastupničkom domu da, sukladno ranije donesenim zaključcima, zaduži Državno odvjetništvo, Državno pravobraniteljstvo, Ministarstvo unutarnjih poslova i Financijsku policiju da uvidom u Izvješće Državnog ureda za reviziju za 1999. godinu procijene postoje li slučajevi nezakonitog postupanja u raspolaganju novcem iz državnog i lokalnih proračuna, te da u takvim slučajevima postupe u skladu sa svojim dužnostima i ovlastima (najkasnije do 15. prosinca trebali bi izvjestiti zastupnike o poduzetim mjerama).

• Dosad su izvješća Državne revizije prolazila kroz saborske klupe bez ikakvih posljedica za kršitelje zakonskih odredbi i one koje su razbacivali novac poreznih obveznika.

Što su poduzeli organi gonjenja?

Po mišljenju **Branislava Tuška (SDP)** negativnosti i propusti koje je utvrdila Državna revizija proizvod su jednog sustava u kojem nije bilo dovoljno demokratske kontrole javnosti i učešća u punoj mjeri Hrvatskoga državnog sabora. Taj je sustav – kaže – svakodnevno proizvodio privilegije, o čemu svjedoče i izvješća Državne revizije iz 1998. godine. Riječ je, naime, o povlaštenim grupama politički podobnih građana koje su zloupotreblyavale položaj, odnosno vlast. Nažalost, Sabor nema povratnih informacija o tome što su poduzeli organi gonjenja na temelju spomenutih nalaza Revizije. Zastupnik, stoga, smatra da treba preispitati sve one državne dužnosnike, od kojih su neki i danas na funkciji, koji su svojim eventualnim protuzakonitim djelovanjem oštetili hrvatske građane i državu, a

činjenice govore tome u prilog. Kako reče, nalazi Državne revizije ukazuju na to da se nezakonitost i neodgovornost smjestila u sam vrh državne vlasti koja je svojim ponašanjem širom otvorila vrata i ostalima da nemilice nekontrolirano troše novce poreznih obveznika. U nastavku je to ilustrirao primjerima iz Vladinog ureda. Primjerice, ne zna se tko koristi službene stanove, jer ne postoje ugovori o korištenju a nisu evidentirani ni prihodi po toj osnovi (zna se jedino da su troškove zajedničke pričuve u iznosu od 80 tisuća kuna platili hrvatski porezni obveznici a ne oni koji koriste te prostore). Nadalje, ne plaća se zakup za poslovne prostore a ni obveze temeljem zaključenih ugovora o prodaji ili se doznake kupaca dostavljaju na pogrešan žiro račun. Osim toga, Vlada i Ministarstvo financija dodijelili su državnim dužnosnicima dugoročne kredite u ukupnom iznosu od 17 mln. kuna, uz kamatu od 2 posto. Razliku do redovne bankarske kamate velikodušno je preuzela na sebe Vlada, odnosno hrvatski porezni obveznici, negoduje zastupnik. Prigovorio je i da bivša Vlada nije poštivala odredbu Zakona o pravima hrvatskih branitelja jer je ostala dužna 2 mln. kuna za njihovo stambeno zbrinjavanje (lani je temeljem tog zakona uplatila samo 3000 kuna).

Primijetio je, nadalje, da je Ministarstvo razvitka, useljništva i obnove dodijelilo 218 studentskih stipendija djeci useljenika studentskih ali je revizijom utvrđeno da niti jedan korisnik nema dokumentaciju iz koje bi bilo vidljivo da zadovoljava kriterije iz natječaja. Spomenuo je i to da je Fond za privatizaciju lani zaključio 14 ugovora o prodaji trgovačkih društava, u iznosu od 46 mln. kuna od čega je naplaćeno svega oko 0,2 posto. Slična je situacija, kaže, i s prodajom nekretnina. Naime, tijekom godine zaključeno je 150 ugovora o prodaji u vrijednosti 200 mln. a naplaćeno svega 100 mln. Po riječima zastupnika za 22 iznajmljene nekretnine ne plaća se naknada iako je pojedinim osobama ugovoren mjesečni najam od svega 157 kuna. Primjerice, za nekretnine u Osječko-baranjskoj županiji nikada nisu ni ispostavljeni računi, ali zato je za odvjetničke usluge elegantno izbrojeno oko 2 ml. DEM.

U nastavku je govorio o nepravilnostima koje je Revizija utvrdila u poslovanju Hrvatskih željeznica te konstatirao da je u Zračnoj luci Za-

greb na reprezentaciju potrošeno više sredstava negoli za zdravstvenu zaštitu i stručno osposobljavanje djelatnika (oko 300 tisuća DEM).

Nelogičnosti u nalazu revizije poslovanja Fonda za privatizaciju

Prihvativši nalaz Državne revizije **Milan Kovač** priklonio se mišljenju Kluba zastupnika HDZ-a da je onima koji su protekle dvije godine bili na čelu ministarstava trebalo omogućiti da se o njemu očituju. U nastavku je spomenuo neke nelogičnosti kad je riječ o reviziji poslovanja Hrvatskog fonda za privatizaciju za 1998. i 1999. godinu. Primjerice, Državna revizija tvrdi da za izradu pravilnika o unutarnjem ustrojstvu i sistematizaciji radnih mjesta, koji je bio u primjeni nešto više od godinu dana, nisu trebale biti korištene skupe vanjske usluge, nego da su to mogle obaviti stručne službe Fonda. Osim toga, nova uprava navodi da su već poduzete mjere za utvrđivanje odgovornosti za zaključivanje štetnog ugovora. Zastupnik to opovrgava, uz obrazloženje da je Fond, u skladu sa zakonom i odlukom Upravnog odbora, raspisao natječaj i oformio komisiju za odabir najpovoljnijeg ponuđača za taj posao. Konstatirao je, nadalje, da je bilo velikih problema oko popisa imovine Fonda, budući da je ta institucija prije preseljenja u novu zgradu koristila zajednički poslovni prostor s Hrvatskom bankom za obnovu i razvoj i još nekim institucijama (dio tog prostora Fond je koristio do kraja prošle godine i za to plaćao najamninu).

Što se, pak, tiče prigovora oko naplate dividende (prihodi po toj osnovi bili su upola manji nego prethodne godine) pojasnio je da je Fond u pojedinim slučajevima tražio i pomoć Financijske policije. Riječ je o onim trgovačkim društvima u kojima ta institucija nije imala svog člana Nadzornog odbora, a uprave nisu slale obavijesti o zaključcima sa skupština o raspodjeli dobiti. Primjerice, Fond već tri godine vodi spor s Badelom 1862 oko naplate dividende od oko 8 mln. kuna a takvih slučajeva ima još, kaže zastupnik. Spomenuo je i to da je i nova Uprava Fonda poslala oko 2000 upita trgovačkim društvima sa zahtjevima da dostave podatke o vlasničkoj strukturi i odlukama skupština, kako bi se mogla naplatiti dividenda ostvarena u razdoblju od 1995. do 1999. godine.

Po njegovoj ocjeni neutemeljen je prigovor Državne revizije da je bilo racionalnije primiti u radni odnos potreban broj programera nego koristiti vanjske usluge, budući da na tržištu rada nema programera na Informix programskim produktima (u tijeku su razgovori s Fakultetom elektrotehnike i računarstva za osposobljavanje studenata završne godine studija za rad na tim poslovima i zapošljavanje u Fondu). Jedan od prigovora Državne revizije je i to da Fond uopće nema saznanja koje promidžbene emisije su emitirane na satelitskoj televiziji na području Sjeverne Amrike, iako je za tu namjenu potrošena glavina sredstava predviđena za usluge reklame i propagande. Zastupnik tvrdi da je Hrvatski informativni centar dostavio dokumentaciju s tim u svezi i da je ta investicija bila opravdana.

Na kraju je spomenuo prigovor revizora da je Fond trebao raspisati međunarodni natječaj za popunu čuvarske službe u hrvatskom Podunavlju 1997. godine, ili da su tamošnje firme do dolaska hrvatske policije trebali čuvati zaposlenici. Kovač podsjeća da je u tu svrhu angažirana zaštitarska služba »Sokol Šafranić« čime je napravljena velika korist državi jer je na tim poslovima zaposlen veliki broj razvojačenih branitelja i povratnika u Vukovar.

Reagirajući na upozorenje zastupnika Tušeka da je najamninu za nekretnine smještene u Osječko-baranjskoj županiji naplaćivala županija. **Branimir Glavaš (HDZ)** je pojasnio da tijekom ratnih i poratnih godina Fond za privatizaciju nije mogao skrbiti o brojnim poslovnim prostorima diljem Hrvatske koji su bili u vlasništvu subjekata iz drugih republika bivše SFRJ. Na zahtjev Županijskog poglavarstva Fond je prenio svoje ovlasti na Osječko-baranjsku županiju da u tim okolnostima skrbi o 15-ak napuštenih i devastiranih poslovnih prostora, tzv. srpskoj imovini. Zbog toga županijsko poglavarstvo izražava zahvalnost Fondu na razumijevanju jer su prihodi po toj osnovi, iako skromni (oko 600 tisuća kuna godišnje) biti značajna financijska pomoć njihovim proračunu.

Vaše je pravo da zahvaljujete Fondu za privatizaciju ali moje je pravo da ukažem na ono što je rađeno protuzakonito, komentirao je **Branislav Tušek**. U nastavku je citirao dio nalaza Državne revizije u kojem stoji da prije zaključivanja ugovora o najmu nije bilo pribavljeno mišljenje nad-

ležnog državnog pravobranitelja, da nisu ispostavljeni računi za najamninu a ni poduzimane mjere za naplatu potraživanja iako najmoprincipi nisu bili uredni platiše.

• Žalosno je da ni nakon šest godina postojanja Državna revizija nije dovoljno ekipirana da bi mogla kontrolirati poslovanje oko 10 tisuća proračunskih korisnika, a da se i ne govori o reviziji pretvorbe i privatizacije.

Mr. Mato Arlović je napomenuo da nema potrebe da zastupnici dalje polemiziraju oko nalaza Državne revizije te izrazio uvjerenje da će Osječko-baranjska županija, ako to već nije učinila, zasigurno staviti prigovor na taj dio Izvješća Državne revizije.

Obuzdati savjetničke troškove i apetite

Zastupnica **Dubravka Horvat (SDP)** napomenula je da izvještaji Državne revizije pobuđuju opravdano zanimanje zastupnika, ali i građana. Ocijenila je da se u podnesenom izvješću ponavljaju već uočeni propusti. Smatra da su se pojedini troškovi mogli izbjeći pa bi težište trebalo usmjeriti na ocjenu opravdanosti ili neopravdanosti postojećih izdataka. Upozorila je da su, s pojedinih pozicija isplaćivana sredstva bez naloga državnog ministarstva. Dodala je za tim da se trebaju odrediti i najviši dozvoljeni iznosi za plaćanje savjetničkih usluga. Osvrnula se i na detalje oko plaćanja stručnih timova prilikom prodaje HT-a, te istaknula da su pojedini troškovi nedopustivo visoki. Dodala je istovremeno, da su računi prihvaćeni bez specifikacija i potrebnih priloga, a ovakvu bi praksu trebalo hitno prekinuti. Državna jamstva u 1998. i 1999. godini su brzo rasla, a davana su i onim subjektima koji ne mogu vratiti kreditne i bankarske obveze. Nije zadovoljna niti razinom skrbi za državnu imovinu jer u pojedinim slučajevima nije izrađen niti popis inventara i zatečenih vrijednosti. U Uredu za opće poslove i Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje nije evidentirana materijalna imovina, a manjkava je i evidencija o dionicama i vlasničkim udjelima Miro-

vinskog zavoda. Zbog ovakvih propusta nisu naplaćivani ni prihodi od dividende. Od ukupno 19 milijuna dividende za 1998. godinu, naplaćeno je svega 983 tisuće kuna. Nisu provjeravana niti sredstva namijenjena za zapošljavanje invalidnih osoba, a ostalo je neopravdano čak 34 milijuna kuna.

• Državna revizija bi trebala posebnu pozornost posvetiti poslovanju javnih poduzeća, koja se sada revidira samo povremeno.

Nepravilnosti su nađene i kod ostalih subjekata: u Hrvatskoj narodnoj banci i Ministarstvu razvitka, useljeništa i obnove gdje je u jednoj upravi, od 17 zaposlenih, čak 15 imenovano na neki položaj, načelnika, pročelnika ili savjetnika, iako pojedinci nisu ispunjavali propisane uvjete Zakona o službenicima i namještenicima. Revizija u navedenom ministarstvu, otkrila je ujedno da se trošilo više od planiranog, a da se stipendije daju bez potrebne dokumentacije.

Govorila je zatim o troškovima koji su učinjeni tijekom pripreme i održavanja Svjetskih vojnih igara u Zagrebu. Upozorila je da odgovorne osobe i organizatori nisu prezentirali troškovnik iako je tijekom ove manifestacije utrošeno čak 49 milijuna kuna. Problemi se javljaju i prilikom analize neopravdanih predujmova, službenih putovanja ili kupnje službenih vozila.

Na kraju izlaganja zastupnica je konstatala da su brojni troškovi bili nepotrebni, a potrošena sredstva mogla su se primjerice upotrijebiti na socijalnom polju, te sanaciji invalidskih i mirovinskih fondova, kao i za vraćanje duga.

Pojedini troškovi premašuju stvarne potrebe

Zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** osvrnuo se na one nalaze u kojima se govori o Ministarstvu hrvatskih branitelja. Unutar istog izvještaja analiziraju se i troškovi i transferi 15 udruga proizašlih iz Domovinskog rata, za koje je Vlada donijela odluku da su od nacionalnog interesa. Ocijenio je ujedno da nisu opravdani napadi pojedinih drugih branitelja koji su bezrazložno prozvali novinare koji su analizirali pojedine visoke troškove

ovih udruga. Iako su sredstva dodjeljivana isključivo za pojedine programe, uočeni su brojni propusti jer nisu dostavljani obvezni tromjesečni financijski izvještaji. Pojedine udruge branitelja su na vođenje poslovnih knjiga potrošile više od milijun kuna, a 1,56 milijuna kuna potrošeno je na klamerice, olovke, uredski papir i slične uredske potreštine. Iako mnogi branitelji nemaju riješeno stambeno pitanje novac se trošio na nepotrebne izdatke koji se penju do visine od šest dvosobnih stanova u Zagrebu. Jedna od udruga potrošila je za korištenje vlastitog automobila 180 tisuća kuna tijekom godine, a za reprezentaciju je potrošeno čak 111 tisuća kuna. Ocijenio je da su ovi troškovi nerealni i previsoki, pa postoji opravdana pretpostavka da je novac trošen nenamjenski, nezakonito i na neke druge stavke koje nisu iskazane.

• *Podnošeni su i računi bez specifikacija i potrebnih priloga.*

Isti pojedinci koji su sudjelovali u ovakvim neracionalnim troškovima, istovremeno govore »da se ugrožava dignitet Domovinskog rata«. Za to vrijeme čelnici pojedinih udruga prijete oružjem, umjesto da podnesu uvjerljive izvještaje o novcu koji je tobože korišten za nabavu kancelarijskih potreština i poštarine. Zastupnik je na kraju ocijenio da su pojedine prijetnje došle zapravo zbog straha od revizije, odnosno zbog potrebe da se izbjegne odgovornost za neprihvatljivo visoke stavke.

Izbjegavati generaliziranja

Zastupnik **Vlado Jukić (HSP)** zatražio je repliku i upozorio da se ranije opisani propusti i malverzacije ne odnose na Savez udruga dragovoljaca HOS-a. Ova udruga vratila je sredstva dodijeljena za rad tijekom 2000 godine, a svi raniji troškovi imaju urednu bilancu i opravdanje. Upravo zbog ovakvih udruga koje korektno obavljaju svoj posao, trebalo bi izbjegavati generaliziranja o nemarnom radu svih udruga koje su proistekle iz Domovinskog rata. Usput, i ova udruga, zaključio je zastupnik, ocijenila je da je u tijeku kriminalizacija Domovinskog rata. Zastupnik **Nenad Stazić** replicirao je zatim na iznesene tvrdnje, te ustvrdio da mu se ne mogu upućivati prigovori zbog generalizira-

nja, jer je korektno citirao dijelove podnesenog Izvješća. Sada se za repliku javio dr. sc. **Juraj Njavro (HDZ)**. Podsjetio je nazočne da se zapravo stalno govori o radu i greškama HVIDRE, a ovogodišnja financijska inspekcija nije naišla na propuste o kojima se ovdje govori. Zastupnik je upozorio da se dio troškova odnosi i na sahrane poginulih, pa bi trebali i o ovim detaljima povesti računa. Ponovno je govorio zastupnik **Stazić** te ponovio da su neprihvatljivo visoke svote potrošene na održavanje i trošak jednog automobila, a trenutno se može raspravljati o podnesenim dokumentima, a ne o najnovijim nalazima Financijske policije koji u ovom trenutku nisu dostupni zastupnicima. Nakon toga riječ je dobio i zastupnik **Anto Đapić (HSP)**, koji je ocijenio da je rasprava zastupnika **Stazića** išla u pravcu napada na udruge proistekle iz Domovinskog rata.

Slabosti lokalnih struktura uprave

Zastupnica **Sonja Borovčak (SDP)** ocijenila je da su još uvijek prisutne i uočljive neracionalnosti prilikom izdataka koji se pokrivaju posredstvom Državnog proračuna. Ocijenila je da službenici i stručne osobe u Državnoj reviziji obavljaju složen i odgovoran posao na korektan i stručan način, a odgovornost za propuste trebale bi prihvatiti osobe koje su izravni krivci zbog neracionalnog trošenja novca poreznih obveznika. Upozorila je zatim i na pojedine slabosti koje je uočila prateći rad tijela lokalne uprave i samouprave na području Krapinsko-zagorske županije. Nisu, kaže, ustrojene knjige za računovodstvo i knjigovodstvo, a rijetko se sazivaju i općinska vijeća koja na jednoj sjednici istovremeno donose rebalans za prošlu i proračun za tekuću godinu.

Govorila je zatim o pojedinim propustima koji se odnose na rad Hrvatskoga zavoda za zdravstveno osiguranje i Ministarstvo zdravstva. Ocijenila je da treba promijeniti i pojedine propise kojima se uređuje rad zdravstvenih ustanova na razini županija. U Ministarstvu zdravstva, sistematizacijom je predviđeno 161 radno mjesto, a krajem rujna radilo je svega 97 zaposlenika. Istovremeno se velika sredstva troše na vanjske suradnike i konzultante. I ona je uočila da se propusti najčešće javljaju prilikom davanja poslova, te na natječajima za nabavku roba ili usluga.

• *Neprihvatljivo visoke svote potrošene su neracionalno na uredski materijal i potrošena sredstva.*

Nakon ovog upozorenja, riječ je dobio zastupnik **Miroslav Korenika (SDP)** koji je ocijenio kako je rad Državne revizije bio poticajan budući da se postupno smanjuju propusti i pogreške prilikom rada lokalne uprave i samouprave. Za razliku od ovih tijela, pojedina ministarstva trošila su nerazumno visoke svote za stavke koje nisu u njihovom djelokrugu rada. Naveo je tako da je Ministarstvo rada i socijalne skrbi dnevno kupovalo čak 8 tisuća primjeraka jednih novina, a time su potrošena značajna sredstva koja su se mogla bolje iskoristiti za socijalne programe i potrebe ljudi. Ocijenio je da bi Državna revizija trebala dodatno preispitati sve važnije ugovore i ulaganja sa stranim poslovnim partnerima. Spomenuo je da je ugovor s »Astaldijem« bio štetan po interese Republike Hrvatske, pa je sasvim razumljivo da bi trebalo dodatno rasvijetliti ovaj slučaj, kao i niz propusta koji izviru zbog ostalih štetnih ugovora. Ukoliko se preskoče ove neugodne teme, trošak će morati podmiriti porezni obveznici koji nisu ni najmanje krivi za učinjene propuste i malverzacije pojedinaca, upozorio je zastupnik **Korenika**.

Upozorio je potom da su se angažirali i različiti savjetnici koji svoje usluge naplaćuju u iznosima od nekoliko tisuća maraka ili dolara mjesečno.

Za repliku se javio **Đuro Njavro (HDZ)** koji je upozorio da kvalitetne i stručne savjetničke usluge nisu skupe jer se njima uštedi veliki novac u pojedinim bankarskim poslovima. Ovu tezu ilustrirao je primjerom o angažmanu savjetnika koji vodi poslove oko plaćanja značajnih iznosa za međunarodne financijske obveze ili državne dugove.

Nakon replike, riječ je dobio zastupnik **Luka Trconić**, koji je u ime Kluba zastupnika HSS-a, podržao ovaj zakonski prijedlog. Zamjerio je ujedno službama HRT-a da se u posljednje vrijeme ignorantski odnose prema važnim događajima u Hrvatskom državnom saboru. Smatra da bi i ova tema i rasprava koja se vodi naišla na veliko zanimanje hrvatske političke javnosti.

Nezavisni zastupnik, izabran s liste HSS-a, dipl. ing. **Ivo Lončar** smatra da treba prenositi sve saborske sjednice, ali se usprotivio miješanju političara u uređivačku politiku televizije. Razgovori o izravnom televizijskom prijenosu ove značajne i zanimljive točke dnevnog reda ponukale su predsjedavajućeg da prenese prijedlog dva kluba zastupnika o zaključku kojim se traži od Hrvatske televizije da omogući nastavak prijenosa ove sjednice. Velika većina nazočnih zastupnika podržala je ovaj zaključak, pa je predložena jednosatna stanka zbog početka izravnog televizijskog prijenosa.

Propusti se ponavljaju

U nastavku rada, prva se za riječ javila zastupnica **Darinka Orel (HSL)** koja je pohvalila rad Državne revizije, ali je istovremeno izrazila negodovanje što se pojedini propusti ponavljaju svake godine. Govorila je o više propusta koje je uočila kod osiguranja fondova štednih uloga. Smatra da se ova sredstva nisu trebala koristiti za dodjelu kratkoročnih kredita i sanaciju banaka. Zatražila je da se u slijedećim izvješćima navedu imena banaka koje posluju s pojedinim ministarstvima. Analizirala je zatim uočene nepravilnosti u više ministarstava koja su svojim djelatnicima omogućavala korištenje povoljnih stambenih kredita s kamatom od svega 3%, ali samo za pojedine zaposlenike. Dodala je zatim da je ostali dio kamate plaćala agencija, a zbog ovakvih nepravilnosti proizlaze i ostali propusti koji bi se morali utvrditi prilikom utvrđivanja porezne obveze.

• Državna revizija trebala bi u svakom redovitom radu preispitati i opravdanost pojedinih ugovora sa stranim partnerima.

Rezimirajući je upozorila da povlaštene kredite zapravo otplaćuju porezni obveznici putem osiguranih štednih uloga. Zatražila je da se preispita takav način poslovanja i odluka Vlade Republike Hrvatske iz 1997. godine kojom su omogućeni ovakvi krediti. Ocijenila je da javnost ima pravo saznati tko su korisnici odobrenih kredita. Zastupnik dr. Đuro Njavro javio se za repliku. Ocijenio je da se ovakvi krediti ne bi trebali ocjenjivati kao rastrošnost jer se njima

omogućuje štednja i rješavanje stambenih problema za mlade obitelji koje su zaposlene u državnim službama. I zastupnik **Ivan Penić (HDZ)** usprotivio se isključivo tamnim bojama kojim su oslikavani detalji oko dugoročnih stambenih kredita koje je koristilo i oko tisuću zaposlenika u Ministarstvu unutarnjih poslova. Zahvaljujući kreditnim linijama riješeni su stambeni problemi brojnih mladih obitelji koje bi u protivnom bile bez krova nad glavom. Kako bi pojasnio nastalu situaciju oko korisnika kredita, za riječ se javio i zastupnik **Ivan Ninić (SDP)**. Naglasio je da se nitko ne protivi kreditima za mlade policajce pozornike ili časnike. Problem se javlja ukoliko su pojedini visoko rangirani dužnosnici koristili kredite koji su bili namijenjeni običnim službenicima i namještenicima, a takvih je slučajeva bilo u svakodnevnoj praksi. Uslijedila je zatim i kratka rasprava oko visina tržišne kamate i subvencijama iz državnog proračuna, u kojoj su sudjelovali, zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)** i dr. **Đuro Njavro**. Nakon toga za riječ se javila zastupnica **Ljiljana Kuhta (SDP)** koja se osvrnula na pojedine nepravilnosti koje je Državna revizija uočila prilikom analize rada Hrvatskog olimpijskog odbora. Smatra da utrošak znatnog dijela novca nije opravdan, a veliki su i izdaci za prijevoznike i poštanske usluge. Smatra da se neuspjesi i promašaji na nedavno završenoj Olimpijadi trebaju podvrgnuti argumentiranim kritikama. Ovakav Olimpijski odbor, nastavila je zastupnica, nije organizacijski ni intelektualno dorastao rješavanju problema koji su mu povjereni. Smatra da su dužnosnici HOO vodili brigu o svemu osim o sportašima i rezultatima koji su se od njih očekivali. Dok se olimpijskim kandidatima nije redovito isplaćivala stipendija, dotle su dužnosnici primali plaće po više osnova. Smatra da se borba za fotelju predsjednika Olimpijskog odbora grčevito vodi upravo zbog materijalnih privilegija i beneficija koje izvire iz ove funkcije. Zbog ovih bi razloga bilo interesantno saznati o kakvim se svotama konkretno radi, ocijenila je zastupnica. Zbog ovakvih se međusobnih podmetanja upropaštava vrhunski sport, a posredno se narušavaju i temelji tjelesne i zdravstvene kulture u našim školama. Istovremeno, većina sportskih klubova dovedena je na rub egzistencije i nalazi se u stalnoj potrazi za novcem i sponzorima. Takvim se

načinom rada zanemaruju interesi mladih sportaša, a statistike potvrđuju da svake godine uz broj aktivnih, otpada i broj rekreativnih sportaša. Kao rezultat ovakve politike bilježi se stalni odljev mladih, vrhunskih sportaša u klubove zapadne Europe. Može se ocijeniti da ova važna društvena djelatnost u Republici Hrvatskoj vidno odumire, zaključila je zastupnica.

U nastavku je govorio zastupnik **Dragutin Vukušić (SDP)**, koji je u uvodnom dijelu pozitivnim ocijenio postojanje i dosadašnji rad Državne revizije. Ocijenio je da se pojedini propusti ponavljaju pa bi nepravilnosti trebale biti razmatrane i u odgovarajućim institucijama koje su odgovorne za pokretanje kaznenih postupaka.

Ministarstva moraju biti otvorena prema javnosti

Ocijenio je da se nepravilno trošenje proračunskih sredstava najviše osjetilo u onim ministarstvima koja nisu bila okrenuta javnosti i odgovornosti pred građanima. Precizirao je zatim da se najviše propusta pronašlo u Ministarstvu obrane, te Ministarstvu unutarnjih i Ministarstvu vanjskih poslova. Smatra da je dobro što će doći do skidanja državne tajne s pojedinih trošenja, jer će i ta činjenica pridonijeti da se obuzda neracionalno trošenje proračunskih sredstava. Do zakonskih i financijskih propusta dolazilo je zbog toga što su se investicijska sredstva najčešće trošila bez javnih natječaja, a na svim razinama državne uprave uočavane su i pojave rastrošnosti i neracionalnog poslovanja.

Iako je radni materijal pregledan i stručno napravljen, zastupnik je predložio da se napravi i sažetak po pojedinim nepravilnostima koje su urađene prilikom trošenja proračunskih sredstava.

Zastupnik **Branimir Glavaš (HDZ)** odlučio se za ispravak netočnog navoda ocijenjujući kako prethodni govornik previše generalizira govoreći o rastrošnosti državnih službi u županijama i gradovima. Napomenuo je da u Osječko-baranjskoj županiji nije bilo nikakvih rastrošnosti niti nenamjenskog trošenja novca. I zastupnik **Ivan Penić (HDZ)** ocijenio je da treba precizirati pojedine navode zastupnika Vukušića te zatražio ispravak netočnog navoda. Podsjetio je da je Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost jednoglasno usvo-

jio zaključke kojima se prihvaćaju očitovanja i mišljenja Ministarstva obrane, Ministarstva unutarnjih poslova i Ministarstva vanjskih poslova na nalaze Državnog ureda za reviziju o poslovanju ministarstava u 1999. godini. I zastupnik **Ivan Ninić (SDP)** zatražio je ispravak netočnih navoda smatrajući da za kriminalne radnje ne trebaju postojati tajne kojima se zapravo pokušava izbjeći pravna odgovornost.

Brojke su jasne – bilo je neracionalnih troškova

Zastupnik dr. **Ivan Čehok (HSL)** pokušao je rasvijetliti kontekst rasprave o Izvješću Državne revizije. Smatra da je predloženi zakonski tekst krcat statistikama, brojkama i tabelama koje ne bi trebale dozvoliti različitu interpretaciju uočenih nepravilnosti. Smatra da se na različite načine mogu tumačiti i doživljavati literarni radovi, ali Izvješće bi trebalo biti podržano od većine zastupnika. Upozorio je da se namjerno odlazi u dijametralno suprotne ocjene te ponovno naveo kontradiktorne podatke o dodjeli povoljnih kredita za 17-torcu službenika u Državnoj agenciji za sanaciju banaka. Zapitao je zbog čega se ovi povoljni krediti nisu ponudili mladim znanstvenicima. Neracionalnost je bila prisutna i u Ministarstvu vanjskih poslova gdje su se kupovali skupi automobili, a skidanjem državne tajne razvidne su i ostale neodržive manipulacije novcem poreznih obveznika. Ocijenio je da se upravna državna tijela trebaju što više otvoriti javnosti pa će i problemi s revizijom postupno nestati.

Za ispravak netočnog navoda ponovno se javio zastupnik dr. Đuro Njavro koji je utvrdio da sadašnja Vlada ne podržava program stambenog kreditiranja mladih obitelji. Kao dokaz ove tvrdnje, zastupnik je istaknuo da u navedenu svrhu nije do sada uplaćena niti jedna kuna. Zastupnik dr. **Ivan Čehok** nije prihvatio ovakve ocjene, te naveo da se samo u Varaždinu ove godine potiče stanogradnja koja ima i socijalnu komponentu. I zastupnik mr. **Marin Jurjević (SDP)** se zatim uključio u ovu raspravu te predložio da se objave podaci o dodijeljenim kreditima. Istaknuo je da su povlaštene kredite dobivali pojedini zastupnici, a ne službenici kako se to uporno tvrdi. Zatražio je da se objave imena osoba koje su dobile kredite pa će sve biti jasno. I zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)** replicirala je zastupniku Njavri i upozorila da

je ova Vlada morala podmiriti čak 3,6 milijardi kuna prispjelih obveza iz 1999. godine. Sada je na primjedbe odgovarao zastupnik Njavro koji je pozvao zastupnika Jurjevića da slobodno objavi imena. Što se tiče stambene izgradnje za mlade obitelji koje rade u državnim službama, ponovio je već iznijetu konstataciju da se takvim načinom do sada riješilo nekoliko tisuća stambenih slučajeva pa nema razloga da se ovaj model preispituje i odbacuje.

Zastupnik **Vladimir Šeks (HDZ)** primijetio je zatim da su zastupnici SDP-a iz svojih plaća odvajali za kredite studenata, te ih pozvao da objave njihova imena. Ovakav poziv nije primjeren, ocijenio je ponovno zastupnik **Ivan Ninić** i potvrdio da su svi zastupnici iz ove stranke odvajali za stipendiranje mladih studenata, ali ne zbog političkih učinaka već zbog želje da što više mladih ima priliku za školovanje.

Zastupnik dr. **Miroslav Furdek (HSS)** bio je sljedeći prijavljeni govornik. Podneseni izvještaj Državne revizije za 1999. godinu nazvao je kvalitetnim i preciznim dokumentom, koji obiluje korisnim informacijama. I on je izrazio žaljenje što se navedeni propusti iz 1998. godine nisu sankcionirali odgovarajućim zakonskim mjerama. Smatra da bi time smanjile, ako već ne, onemogućile zloupotrebu proračunskoga novca. Govorio je zatim o pojedinim propustima koje je revizija uočila kontrolirajući rad Hrvatskog fonda za zdravstveno osiguranje i Ministarstvo zdravstva Republike Hrvatske.

Istaknuo je da su prihodi Zavoda za zdravstveno osiguranje iznosili 12 milijardi kuna, a potrošnja se opravdavala prema mjesečnim iznosima zdravstvenih ustanova i bolnica. Upozorio je da se u izvještajima ne navode sredstva za amortizaciju, popravak opreme i za investicijsko održavanje. Istovremeno je istaknuo da bolnice nemaju nikakvog modaliteta da utječu na uvjete natječaja. Drugim riječima, prisiljene su na sistem: »uzmi ili ostavi«. Zaključio je da bi trebalo uvesti financiranje preventive u primarnoj zdravstvenoj zaštiti i plaćanje cijene putem usluga, a ne »glavarinu ili limit«.

Što se tiče nalaza revizije u resornom ministarstvu, ponovio je primjedbu da se previše novca potrošilo na intelektualne usluge vanjskim korisnicima. Bilo je zatim i propusta oko javnih natječaja za radove ili

usluge, a izrađivali su se i pojedini planovi koji se ne mogu do kraja isfinancirati. Predložio je na kraju da se racionaliziraju ovi poslovi, a Državna riznica trebala bi nadzirati svrsishodnost i racionalnost učinjenih mjera prilikom većih investicijskih zahvata.

Zastupnik **Vladimir Šepčić (SDP)** ocijenio je da podnijeto izvješće predstavlja solidan i objektivan dokument. Smatra da bi bilo dobro utvrditi koja imena prekršitelja se učestalije javljaju, jer bi se mogle poduzeti i odgovarajuće zakonske mjere. Smatra da se treba dobiti realan pregled trošenja proračunskih sredstava, te saznati je li potrošnja bila namjenska ili izvan tih okvira. Upozorio je da se u pojedinim natječajima traži jedna, a kupuje sasvim druga roba, a pojedine su poslove dobivali skuplji i manje kvalitetni ponuđači.

Zastupnik **Tonči Žuvela (SDP)** ocjenjuje da je predočeni dokument izuzetno važan jer se njime razmatra potrošnja velikih svota proračunskih sredstava. Brojke su neumoljive jer pokazuju pravu situaciju oko količine, ali i način korištenja novčanih sredstava. Osvrnuo se na pojedine troškove kojima su se pokrivala tzv. intelektualne usluge. Za izradu novog Pravilnika o unutarnjem ustrojstvu u Hrvatskom fondu za privatizaciju angažirao je trgovačko društvo kojemu je plaćeno čak 1.798 milijuna kuna, a plaćen je i kasniji dodatni rad. Upozorio je i na propuste u Ministarstvu financija, u kojemu su nadležne osobe propustile upisati pojedine prihode i kamate, a problemi se javljaju i kod provođenja knjiženja s vjerodostojnom dokumentacijom.

Zastupnik **Milan Kovač (HDZ)** zatražio je repliku i ustvrdio da navedena svota nije potrošena za program rada, već za kompletnu reorganizaciju Hrvatskog fonda za privatizaciju. Uostalom, istaknuo je zastupnik, ovi poslovi izvodili su se još od 1995. godine pa nije jasno zašto se ovaj posao razmatra u Izvješću za minulu godinu. Istaknuo je da se izvođač ovih usluga izbio za posao na korektan način, a poštovana je i zakonska procedura javnog natječaja.

Rezultate približi posredstvom Interneta

Zastupnik dr. **Đuro Njavro (HDZ)** podsjetio je da je institut Državne revizije osnovan još 1995. godine na inicijativu HDZ-a koji je želio da se državni rashodi javno kontroliraju kako bi se zaštitila zakonitost rada i trošenje sredstava poreznih obvez-

nika. Ocijenio je da ima propusta, ali zahvaljujući sve boljem nadzoru, osjeća se postupno uvođenje discipline oko trošenja sredstava. Najavio je da će već sutrašnja rasprava o izvršenju Proračuna u proteklih šest mjeseci pokazati da je puno lakše kritizirati nego opravdavati ulaganje proračunskih sredstava. Smatra da bi službe revizije trebale svake godine obići svaku lokalnu upravu, a rezultate bi trebalo objelodaniti posredstvom Interneta. Time bi se postigla puna javnost informacije o nalazima revizije, te osigurala mogućnost prethodne kontrole. Bilo bi dobro da izvješće dođe i u ruke resornih ministara koji su ranije bili nadležni za kontrolu i potrošnju proračunskih sredstava. Zastupnik dr. **Jure Radić (HDZ)** precizirao je ovu posljednju tvrdnju, te objasnio da je dobio uvid u nalaze revizije i nakon što je Ministarstvo obnove, javnih radova i graditeljstva preuzeo ministar Čačić.

• Prilikom dodjele kredita s povlaštenom kamatom bilo je zloupotreba.

Zastupnica **Branka Baletić (SDP)** govorila je o nepravilnostima poslovanja koje je Državna revizija evidentirala prilikom svoga boravka u Ministarstvu turizma. Smatra da je tadašnji ministar previše trošio na hotelske račune i na angažman vanjskih suradnika za izradu koncepcije dugoročnog razvitka hrvatskog turizma. Potpora za organiziranje teniskog turnira u Umagu iznosila je 2,340.000 kuna, a ugovorena je i potpora za sufinanciranje teniskih turnira na Braču i Zagrebu, te skijanja i snimanje filma. Kada se sve to pročita, ima se dojam da se radi o Ministarstvu sporta ili Hrvatskom olimpijskom odboru, zaključila je zastupnica.

Zadovoljstvo podnesenim izvješćem izrazio je i zastupnik mr. **Zorko Vidiček (SDP)** jer ova služba djeluje preventivno pa se izgleda broj nezakonitih radnji iz godine u godinu smanjuje. Ipak, stanje ni izdaleka nije dobro jer je još uvijek uočljiv aspekt rastrošnosti države, a dodatno se opterećuje i hrvatsko gospodarstvo. Traži se dinamiziranje gospodarskog rasta i povećanje zaposlenosti što se ne može realizirati bez većih sredstava za investiranje. Od 61,5 milijardi ukupnih državnih izdataka u 1999. godini, čak je 16 milijardi kuna bilo

za izdatke za zaposlene osobe, pa je očigledno da je državna uprava postala preglomazna i skupa za sadašnje prilike i gospodarske mogućnosti.

Pitanje zaduživanja u županijama je isto, vrlo sporno i ukazuje na stalni porast zaduženosti. To znači da apetiti lokalnih jedinica uprave i samouprave neprekidno rastu, bez obzira na materijalnu i financijsku pozadinu.

Upozorio je zatim da se nenamjenski troši državni novac, a prilikom nabave roba i usluga, često puta izostaje institucija javnog natječaja i nadmetanja za najboljeg ponuđača.

Zastupnica **Snježana Biga-Fričanović (SDP)** zatražila je da se zastupnici kontinuirano izvještavaju o rezultatima i poduzetim mjerama za ranija kalendarska izvješća. Postoji opasnost da pojedini evidentni prekršaji ili krivična djela zastare, pa bi trebalo postojeće zakonske propise o Državnoj reviziji izmijeniti i dopuniti. Rezultati interne kontrole u ministarstvima nisu opravdali očekivanja jer se sve zataškavalo, a nalazi su se vukli po ladicama, umjesto da su proslijeđivani nadležnim institucijama koje se bave problemima privrednog kriminala. Zakonom je predviđen proračunski nadzor i od Ministarstva financija, ali rezultati nisu dobri jer na poslovima kontrole radi samo četiri zaposlenika. Apsurdno je da svake godine raste administrativni aparat, a službe inspekcije i nadzora imaju problema s kadrovima.

Mirovine primaju i »mrtve duše«

Upozorila je da se hitno mora riješiti dug od Hrvatskog mirovinskog zavoda u iznosu od milijardu kuna, te revidirati isplata mirovina budući da ima slučajeva isplate mirovina i tzv. mrtvim dušama, odnosno skrbnicima. Mirovinski fond mora izvršiti hitnu reviziju i ustvrditi kakvo je pravo stanje, upozorila je zastupnica. Uslijedilo je zatim kraće razjašnjavanje o zakonitim i nezakonitim mirovinama i terminu »mrtve duše«, između zastupnika Šeksa i zastupnice Bige-Fričanović. Nakon toga govorio je zastupnik dr. **Zdenko Franić (SDP)** koji se na početku desetminutnog izlaganja osvrnuo na rad Hrvatskog fonda za privatizaciju. Podsjetio je da je priljev novčanih sredstava za 1998. godinu iznosio 512 milijuna kuna ili 85% ukupnog priljeva. Već slijedeće godine priljev je pao na 197 milijuna kuna, što predstavlja pad od 38%. To znači da mali dioničari odu-

staju od otplate svojih dionica. Da je stanje u Fondu loše potvrđuju i podaci o smanjenju portfelja Fonda, kao i padu indeksa koji prati pojedine gospodarske pokazatelje. Nakon zadnjih izbora ovi pokazatelji ponovno rastu, pa se bilježi dvostruki, pa i trostruki rast od kada je koalicija šest stranaka preuzela vlast. Ukazao je i na propuste oko tiskanja i plasiranja stručnog glasila »Privatizacija«, koji je pokrenut radi šireg upoznavanja javnosti o rezultatima pretvorbe i privatizacije. Predložio je da se što hitnije donesu izmjene i dopune Zakona o privatizaciji kako bi mali dioničari dobili priliku da se ponovno uključe u ove važne gospodarske tokove. Ocijenio je kako Hrvatska ne smije graditi svoju gospodarsku politiku na pogrešnom modelu 200 bogatih obitelji.

• Vlada je u posljednje vrijeme morala namiriti čak 3,6 milijardi kuna ranije preuzetih obveza.

Službe revizije nastavljaju radom

Za riječ se zatim javila predlagateljica i glavna državna revizorica, **Šima Krsić**. Zahvalila se zastupnicima na potpori, kao i na primjedbama i prijedlozima. Osvrnula se zatim u kratkim potezima na pojedine primjedbe i iznesene dileme. Napomenula je da nije bilo revizije u udrugama koje su proizašle iz Domovinskog rata, već i u resornom ministarstvu. Podaci koji su dani u Izvješću odnose se na transfere koje nadležno ministarstvo daje udrugama, odnosno i na povratne informacije. Što se tiče davanja kredita pod povoljnim uvjetima, bilo je prigovora od Revizije kod onih kredita koji su dodjeljivani za obitelji. Agenciji je prigovaran zato što je bilo slučajeva nenamjenske potrošnje. Bilo je i prigovora što nisu imenovane odgovorne osobe za učinjene propuste i zloporabe, ali to je zbog toga što svi podaci predstavljaju službenu tajnu, do trenutka kada se podignu eventualne prijave u drugim nadležnim tijelima državne uprave. To pravo pripada Državnom odvjetništvu, Financijskoj policiji i ostalima koji od Državne revizije traže službene podatke, naglasila je gospođa Krsić. Izvješća su se u proteklih šest godina uvijek davala u ruke odgovor-

nih osoba u vrijeme završetka revizije. Upozorila je da je bilo slučajeva zakonske zastare, ali je pozvala na učinkovitiji rad proračunskog i internog nadzora. Objasnila je na kraju i zakonske detalje kojima se uređuje vremenski početak i okončanje rada revizije, te upozorila da se zakonski poslovi nastoje što konkretnije i ažurnije obaviti. Upozorila je da za sada nema mogućnosti izrade prethodne revizije, ali je dodala da svi djelatnici koji rade na ovom poslu pozivaju na suradnju ili pojašnjenje eventualnih nejasnoća oko primjene propisa.

• Treba obuzdati nepotrebne troškove i pojave rastrošenosti u pojedinim ministarstvima.

Ovim je pojašnjenjem ujedno zaključena cjelodnevna rasprava, a predsjedavajući je obavijestio zastupnike da će se glasovati kada bude osiguran kvorum.

U nastavku rada predsjedavajući je nakon utvrđivanja kvoruma pozvao zastupnike da se očituju o predloženoj izvješću Državne revizije.

Zastupnici su se izjašnjavali o 14. točki pročišćenog dnevnog reda o:

a.) Izvješću o obavljenim revizijama za 1999. godinu,

b.) Izvješću o obavljenim revizijama za 1999. godinu – posebni dio – koji obuhvaća;

Izvješće o reviziji poslovanja Ministarstva obrane, Ministarstva unutarnjih poslova, Agencije za komercijalnu djelatnost d.o.o. i Ministarstva vanjskih poslova, te Izvješće o reviziji troškova adaptacije i proširenja vojarne »Kunišćak«.

Uslijedilo je izjašnjavanje o četiri zaključka. U prvom zaključku, zastupnici Zastupničkog doma jednoglasno su prihvatili Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 2000. godinu. Jednoglasno je donesen i slijedeći zaključak kojim se prihvaća Izvješće o obavljenim revizijama za 1999. godinu.

Sukladno prijedlogu Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost uslijedilo je glasovanje o posebnom dijelu Izvješća koji obuhvaća; Izvješće o reviziji poslovanja Ministarstva obrane, Ministarstva unutarnjih poslova, Agencije za komercijalnu djelatnost d.o.o. i Mini-

starstva vanjskih poslova, te Izvješće o reviziji troškova adaptacije i proširenja vojarne »Kunišćak«. I ovo izvješće doneseno je jednoglasno.

Zatim se, sukladno prijedlogu Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost glasovalo o tome da se:

1. Izvješće Državnog ureda za reviziju o obavljenim revizijama za 1999. godinu dostavi na uvid Državnom odvjetništvu, Državnom pravobraniteljstvu, Ministarstvu unutarnjih poslova i Financijskoj policiji, radi procjene da li određene nepravilnosti u poslovanju navedene u Izvješću Državnog ureda za reviziju, imaju obilježje kaznenog djela i poduzimanja zakonom propisanih odgovarajućih mjera.

2. Državno odvjetništvo, Državno pravobraniteljstvo, Ministarstvo unutarnjih poslova i Financijska policija dostavit će Zastupničkom domu Hrvatskoga državnog sabora u primjerenom roku izvješća o poduzetim mjerama u odnosu na Izvješće Državnog ureda za reviziju o obavljenim revizijama poslovanja za 1999. godinu. I ovaj zaključak zastupnici su donijeli jednoglasno.

M. Ko; V. Ž.

POKRETANJE RASPRAVE O ODLUCI VLADE REPUBLIKE HRVATSKE O MIROVINSKOM I ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU PROGNIKA IZ BOSNE I HERCEGOVINE

Preispitati Zaključak o obustavi isplate mirovina

Zastupnici Županijskog doma Hrvatskoga državnog sabora većinom su glasova (7 suzdržanih) odlučili podržati inicijativu Odbora Županijskog doma za nacionalnu sigurnost i vanjsku politiku, te preporučiti Vladi Republike Hrvatske žurno preispitivanje jednostranog Zaključka od 13. travnja 2000. godine, kojim je obustavljeno isplaćivanje mirovina korisnicima koji su to pravo ostvarili u Bosni i Hercegovini, te da nastavi isplatu navedenih mirovina.

Predlagatelj je Odbor Županijskog doma za nacionalnu sigurnost i vanjsku politiku, a njegova predsjedni-

ca Ivana Sućec-Trakoštanec obrazložila je razloge za pokretanje rasprave pred zastupnicima Županijskog doma.

Tom je prilikom ustvrdila kako je hrvatska javnost upoznata s predmetnim problemom putem okruglih stolova i intervencija ljudi u pojedinačnim slučajevima. I Odbor Zastupničkog doma za useljeništvu pokušao je inicirati reakciju Sabora na situaciju koja je nastala jednostranim zaključkom Vlade od 13. travnja 2000. godine, kojim su u nepovoljan položaj stavljani korisnici mirovina, hrvatski državljani, koji su to pravo ostvarili u Bosni i Hercegovini.

Do tog Zaključka važio je Zakon o isplati mirovina korisnicima koji su mirovine ostvarili u republikama bivše SFRJ, iz 1993. godine.

Nakon niza razgovora i pokušaja potpisivanja sporazuma s Bosnom i Hercegovinom jedan dio te države, Republika Srpska još uvijek ne ispunjava svoje obveze prema tim ljudima, a ostatak države zaostaje u isplati još četiri mirovine. Sućec-Trakoštanec je, potaknuta posjetom izaslanstva Hrvatskoga državnog sabora Parlamentu BiH i uvidjevši težinu problema na licu mjesta, inicirala ovu raspravu pred Županijskim domom, kako bi potaknula Vladu da

BROJ
276

IHS
20. X. 2000.

svoj Zaključak privremeno povuče i statusno riješi problem mirovina i zdravstvenog osiguranja putem međudržavnih ugovora koji bi ih prisilili na reciprocitet. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i hrvatska država moraju stati iza tih ljudi, koji nemaju prihode i nemaju od čega živjeti, a potraživanja kasnije namirivati. To bi bio i pokušaj sprječavanja daljnjeg iseljavanja ljudi s tih područja, kao i saniranje stanja krajnje malodušnosti i depresivnosti.

Postavila je zatim pitanje je li Zaključak Vlade jači od Zakona, te napomenula kako u ime Odbora za nacionalnu sigurnost i vanjsku politiku traži od Županijskog doma potporu zaključcima koje su uputili Vladi; Vladi Republike Hrvatske se preporuča žurno preispitivanje jednostranog zaključka od 13. travnja da Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje obustavi isplatu mirovina korisnicima koji su mirovinu ostvarili u Bosni i Hercegovini, te nastavi isplaćivanje mirovina; Vlada se obvezuje na što žurnije potpisivanje ugovora o socijalnom osiguranju između Republike Hrvatske i BiH kojim bi se riješila pitanja isplate mirovina i zdravstvenog osiguranja, te bi BiH preuzela obvezu isplate mirovina korisnicima koji su pravo na mirovinu ostvarili u BiH i podmirila dosadašnje potraživanja Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje.

Time bi se zaštitila temeljna ljudska prava, navedene kategorije umirovljenika, a sva bi se sporna pitanja riješila na međudržavnoj razini.

Podloga za donošenje Zakona o isplati mirovina

Mr. **Ankica Mamić (LS)** shvaća da tim ljudima nije lako, ali je u isto vrijeme upitala koja je bila podloga za isplaćivanje mirovina ljudima koji nisu ostvarili to pravo u Republici Hrvatskoj. Hoće li se isto pravo priznavati i Hrvatima iz Crne Gore, ako se tamo zarati? Napomenula je i kako će to imati negativan utjecaj na isplatu mirovina našim umirovljenicima, budući da je Mirovinski fond opterećen i da su mirovine ionako premale. Raspravlja se o tome može li Vlada ukinuti Zakon, ali ne i o tome koja je podloga bila za donošenje predmetnog Zakona, istaknula je Ankica Mamić, dodajući kako nigdje u svijetu ne postoji slučaj da država isplaćuje mirovine ljudima koji su alimentirali u fondove drugih država.

Zvonimir Červenko (HDZ) se složio sa zastupnicom Mamić, iako je i sam 17 godina, nakon što je pušten iz zatvora u Gradiški, živio bez prihoda. Drži da je Vlada svoju odluku savim sigurno temeljila na određenim analizama.

Ivana Sućec-Trakoštanec drži kako ne bi trebalo sad potezati pitanje o tome tko je gdje uplaćivao u fondove i gdje ostvario pravo na mirovinsko osiguranje, posebice stoga što je za vrijeme bivše države sav novac išao u zajednički fond u Beogradu.

Pročitala je zatim podatke Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, gdje stoji da su u 1999. godini za mirovine boraca u NOB-u izdvojena jako velika sredstva, te ih je usporedila s podacima o isplaćenim mirovinama hrvatskih branitelja. Zaključila je kako se želi uštedjeti na krivim stankama i kako bi se neka sredstva mogla preraspodijeliti, te na taj način pomoći ljudima koji ne mogu ostvariti pravo na mirovinu.

Zakon je bio na snazi i nakon siječanskih izbora, sve do 13. travnja.

Mr. **Ankica Mamić** je odgovorila kako nije moguće da boraca NOB-a koji primaju mirovinu ima tako puno, kako je navela zastupnica Sućec. Vojska i policija u bivšoj državi bile su zajedničke, pa je i fond bio u Beogradu, ali je u svom izlaganju mislila prvenstveno na radničke i obrtničke mirovine, iz čijih fondova nikada niti lipa nije otišla iz Republike Hrvatske, ustvrdila je.

Stjepan Marić (HSS) podržava stav zastupnice Mamić jer drži da takva opterećenja Republika Hrvatska ne može podnijeti, budući da se broj izbjeglih i prognanih nije značajno smanjio, a sredstva u Državnom proračunu namijenjena Uredu za prognanike smanjena su na pola u odnosu na prošlu godinu.

Prošla je vlast znala za situaciju u kojoj žive ti ljudi proteklih pet godina. Caritas i Crveni križ pomagali su koliko su mogli, a bile su tu i razne donacije, kojih danas više nema. Iako je raspoloženje i zastupnika i cjelokupne hrvatske javnosti da se tim ljudima pomogne, Marić drži da, ako Županijski dom izglasa zaključak o kojemu se sada raspravlja, to neće biti usvojeno u Zastupničkom domu, jer je Vlada Zaključkom to ukinula.

Predložio je da svi još malo razmisle i da se rasprava o ovoj temi nastavi sutra, odnosno da se pronađe način i pomogne tim ljudima možda vrstom

socijalne pomoći ili slično, a da se pritom Proračun znatno ne naruši.

Napomenuo je također kako je upoznat i s problemom povratka, odnosno povrata nekretnina, jer se proces ne odvija istom brzinom u oba smjera.

Potpisati međudržavne ugovore

Željko Režić (HSL) drži kako je problem nemogućnosti ostvarivanja prava na zdravstveno osiguranje, koje im prestaje 31. 10. ove godine veći nego same mirovine. Stoga je predložio da se Vlada zaduži da potpiše međudržavne ugovore sa susjednom državom, kako bi se zaštitila prava tih ljudi.

Dr. **Živko Kolega (HDZ)** se javio za raspravu jer su ga potakle riječi zastupnika Marića. Republika Hrvatska se mora brinuti i za Srbe koji se vraćaju u svoje kuće i za Hrvate. Zašto je proces zbrinjavanja samo hrvatski problem i zašto povratak ne teče obostrano, upitao je dr. Kolega.

Republika Hrvatska mora biti uzor svim državama na Balkanu, pa nam se može dogoditi da će nas Međunarodna zajednica uvrstiti u tu grupu, gdje ćemo idućih 10 godina provesti čekajući na integraciju u EU.

Ovdje se zapravo rješavaju posljedice koje su nastale nakon što je Hrvatski državni sabor donio zakone kojima je Srbima omogućen povratak, iako su njihove kuće zauzete jer u njima žive Hrvati koje su Srbi protjerali. Poanta svega je činjenica da su Hrvati žrtve, a ne agresori, pa ipak plaćaju sve.

Dr. **Ivan Marijanović (HDZ)** ponovio je kako je Odbor Županijskog doma za vanjsku politiku i nacionalnu sigurnost raspravljao o ovoj temi i jednoglasno odlučio podržati predložene zaključke, kako bi se tim ljudima omogućilo da imaju makar zdravstvenu zaštitu, a Vladu potakli da što prije međudržavnim ugovorima riješi to pitanje. Zastupnik drži kako nekoliko isplaćenih mirovina neće bitno poremetiti državni proračun, a nekorektno je 20 tisuća ljudi ostaviti na cjedilu.

Mr. **Ivan Kukuljan (SDP)** je istaknuo kako je puno grupacija ljudi u teškoj materijalnoj situaciji, te kako je teško u ovom trenutku Vladu obvezivati na akcije kojima bi se duboko zadiralo u balans državnog proračuna.

Stoga je predložio da se Vladi Republike Hrvatske uputi preporuka da,

što je prije moguće, međudržavnim ugovorima riješi problem glede zdravstvenog i mirovinskog osiguranja, to više što bi hrvatsko gospodarstvo u ovom trenutku teško podnijelo ovakva opterećenja.

Ivan Bajt (HSS) je govoreći o ovoj temi naveo konkretan primjer svoje sestre koja je pravo na mirovinu ostvarila u Tuzli, živi u Dubrovniku, imala je pravo na zdravstveno osiguranje i akontaciju mirovine, međutim sve joj je oduzeto. Dunja Vidošević je, na upit o takvim slučajevima, u ime Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje iznijela kako na mirovinu nema pravo, a na zdravstveno ima, ali samo ako nije vratila iskaznicu, kazao je zastupnik Bajt. Proizlazi da oni koji su bili poštteni i vratili svoju zdravstvenu iskaznicu više nemaju pravo na osiguranje, a oni koji su odlagali ispunjavanje svojih obveza imaju i dalje to pravo.

Apelirao je na Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje da vrati tako prikupljene zdravstvene iskaznice i izjednači te ljude u pravima.

Ivana Sućec-Trakoštanec napomenula je kako su u planu i proračunu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje za 2000. godinu bila planirana ta sredstva jer su isplaćivana gotovo pola godine odnosno 6 mirovina, pa je sigurna da taj novac negdje postoji.

Dr. **Katica Ivanišević**, predsjednica Županijskog doma, nadovezala se na izlaganje Ivana Kukuljana, te je podsjetila kako je preporuka koju je predlagao zastupnik sadržana u zaključcima koje je predložio Odbor Županijskog doma za nacionalnu sigurnost i vanjsku politiku. Vladi RH se preporuča žurno preispitivanje jednostranog Zaključka od 13. travnja 2000. da Hrvatski zavod za mirovin-

sko osiguranje obustavi isplatu mirovina korisnicima koji su mirovinu ostvarili u Bosni i Hercegovini, te nastavi isplaćivanje mirovina.

Vlada se obvezuje na što žurnije potpisivanje Ugovora o socijalnom osiguranju između RH i BiH u kojem bi se riješila pitanja isplate mirovina i zdravstvenog osiguranja, te bi BiH preuzela obvezu isplate mirovina korisnicima koji su pravo na mirovinu ostvarili u BiH i podmirila dosadašnja potraživanja HZMO-e. Time bi se zaštitila temeljna ljudska prava navedene kategorije umirovljenika, a sva sporna pitanja riješila bi se na međudržavnoj razini.

Zastupnici Županijskog doma većinom su glasova (7 suzdržanih) podržali navedene zaključke i odlučili ih uputiti Zastupničkom domu i Vladi Republike Hrvatske.

I. K.

IZVJEŠĆE O UREDBAMA KOJE JE VLADA REPUBLIKE HRVATSKE DONIJELA NA TEMELJU ZAKONSKE OVLAŠTI NAKON 14. OŽUJKA 2000. GODINE

Jednoglasno i bez rasprave Zastupnički dom prihvatio je Izvješće o uredbama koje je Vlada Republike Hrvatske donijela na temelju zakonske ovlaštosti nakon 14. ožujka 2000. godine

Temeljem Zakona o ovlaštosti Vlade Republike Hrvatske da uredbama uređuje pojedina pitanja iz djelokruga Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora, Vlada je izvijestila Sabor da je nakon 14. ožujka 2000. godine donijela:

1. Uredbu o produženju važenja uredbi koje prestaju važiti 30. lipnja 2000. godine;
2. Uredbu o izmjenama i dopunama Zakona o novčanim poticajima i naknadama u poljoprivredi i ribarstvu;
3. Uredbu o izmjenama i dopunama Zakona o novčanim poticajima i naknadama u poljoprivredi i ribarstvu.

Uredba o produženju uredbi koje prestaju važiti 30. lipnja 2000. godine

Uredba se odnosi na:

1. Uredbu o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu u zemlji;
2. Uredbu o uvjetima odobravanja kredita i zajmova određenih pravnih osoba;
3. Uredbu o potraživanjima prema poduzećima i drugim pravnim osobama s područja Republike Hrvatske oslobođenim akcijama »Bljesak« i »Oluja« i područja istočne Hrvatske koja su integrirana u postupku mirne reintegracije;
4. Uredbu o gospodarenju šumama oslobođenim akcijama »Bljesak« i »Oluja« i šumama »Područja hrvatskog Podunavlja ranije pod upravom Ujedinjenih naroda«;
5. Uredbu o povlasticama u unutar-njem putničkom prometu;
6. Uredbu o izmjenama i dopunama Zakona o boravišnoj pristojbi.

Svim uredbama produžava se važnje do 30. rujna 2000. godine, jedino Uredba o izmjenama i dopunama Zakona o boravišnoj pristojbi važi do stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o boravišnoj pristojbi.

Uredbe o izmjenama i dopunama Zakona o poticajima i naknadama u poljoprivredi i ribarstvu

Uvažavajući činjenicu da su otežani uvjeti proizvodnje u poljoprivredi na brdsko-planinskom području Uredbom se predlaže da općine i gradovi tog područja budu svrstani u skupinu područja s otežanim uvjetima proizvodnje te da imaju status strateškog područja.

Uredbom se ujedno omogućava ribarima pravo na ostvarivanje novčanih poticaja za ulov morske ribe i drugih morskih organizama u razdoblju od 3. svibnja do 1. srpnja 2000. godine. Razlog je taj što im je pravo na poticaje i

naknade ukinuto 3. svibnja 2000., a jeftinije eurodizel – dizelsko gorivo plave boje u upotrebi je bilo tek od 1. srpnja 2000.

Slijedećom Uredbom koja se odnosi na isti Zakon povećani su novčani

poticaji za proizvodnju uljane repice roda 2000. godine u iznosu od 2 250,00 kuna po hektaru.

Odbori ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo, za financije i Državni proračun, za gospodarstvo, razvoj i

obnovu, za rad, socijalnu politiku i zdravstvo te za poljoprivredu i šumarstvo nisu imali primjedaba na Vladino Izvješće.

M. S.

IZVJEŠĆE MANDATNO IMUNITETNOG POVJERENSTVA ZASTUPNIČKOG DOMA HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA

Mandatno-imunitetno povjerenstvo podnijelo je dva izvješća.

U izvješću koje je iznio potpredsjednik Povjerenstva **Darko Šantić**

stoji da je **dr. Zlatko Kramarić (LS)** podnio protiv zastupnice **Đurđe Adlešić (HSL)** tužbu zbog kaznenog djela protiv časti i ugleda počinjenog klevetom.

Drugo izvješće obrazložila je predsjednica Mandatno-imunitetnog povjerenstva **Milanka Opačić**. I u ovom slučaju radi se o podnošenju tužbe radi kaznenog djela uvrede, te protiv

časti i ugleda počinjenog klevetom, tužitelja Gorana Kovača protiv **Zlatka Canjuge (HDZ)**.

Mandatno-imunitetno povjerenstvo je predložilo, a Zastupnički dom jednoglasno prihvatio da se za vrijeme trajanja zastupničkog mandata uskraćuje pokretanje kaznenih postupaka protiv zastupnika toga Doma.

M. S.

IZVJEŠĆE ODBORA ZA ZAKONODAVSTVO O PRIJEDLOGU ZA DAVANJE VJERODOSTOJNOG TUMAČENJA ODREDBE ČLANKA 16. I 17. U SVEZI S ČLANKOM 22. I ČLANKOM 25., STAVKOM 2. ZAKONA O ISTRAŽNIM POVJERENSTVIMA

Zastupnički dom jednoglasno je prihvatio izvješće svog Odbora za zakonodavstvo, kojim je Prijedlog za davanje vjerodostojnog tumačenja navedenih članaka, što ih je podnio

Joško Kontić (HSL) u ime Istražnog povjerenstva za utvrđivanje činjenica u svezi s prodajom poduzeća »Večernji list« d.d., ocijenio neosnovanim.

M. S.

PRIJEDLOZI ODLUKA O IZBORU PREDSJEDNIKA I ČLANA ODBORA ZA UNUTARNJU POLITIKU I LOKALNU SAMOUPRAVU ŽUPANIJSKOG DOMA HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA

Županijski dom jednoglasno je donio odluku da se za predsjednika Odbora Doma za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu izabere **Kruno**

Peronja (HSS), a za člana istog Odbora **Žarko Katić (HSL)**.

Prijedloge odluka dao je Odbor za pravosuđe, izbor i imenovanja, a obrazložio ga je njegov predsjednik **Ivan Novosel (HDZ)**. Kako zastupniku Anti Doliću miruje mandat, počeo je mandat njegovom zamjeniku **Kruni Peronji**, kojeg se predlaže na navedenu funkciju temeljem Poslov-

nika Županijskog doma i poticaja Kluba zastupnika HDZ-a, pojasnio je gosp. Novosel. Obrazložio je i prijedlog izbora člana istog Odbora. Rezultat je to što je Ivanu Škariću, odlaskom u Zastupnički dom, prestala dužnost člana Odbora Županijskog doma za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu.

M. S.

Obavijestite nas o broju poštanskog pretinca

Hrvatska pošta obavijestila nas je da uskoro uvodi automatsku razradu pismenih pošiljaka (SARPP). Budući da je pravilno ispisana adresa preduvjet uspješnosti novog sustava, koji će, obećavaju, »omogućiti znatno bržu i djelotvorniju obradu pismenih pošiljaka« i ubrzati njihovo uručenje, molimo sve primatelje »Izvješća hrvatskoga sabora« koji pošiljke primaju na poštanski pretinac, da nas obavijestite o njegovu broju na adresu:
Hrvatski državni sabor, Redakcija IHS, p.p. 405, 10002 Zagreb.

izvješća HRVATSKOGA SABORA

• GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

- * OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski državni sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
- * REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Ina Kralj, Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehnc, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj
- * GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin
- * TAJNICA REDAKCIJE: Anita Vuksanović
- * ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6, tel: 01/4569-722; fax: 6303-018
- * POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb
- * PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR. 30102-637-2650, Hrvatski državni sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
- * www.SABOR.HR
- * TISAK: Tiskara Ureda za opće poslove Vlade RH i Hrvatskoga državnog sabora